

คู่มือการดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์ - ฎีกา

ฉบับเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔

๕ ธันวาคม ๒๕๕๔

โดย

คณะกรรมการจัดทำคู่มือการดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์ - ฎีกา

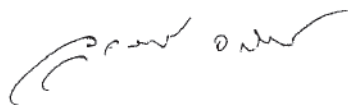
สำนักงานคดีศาลสูง

สำนักงานอัยการสูงสุด

คำนำ

เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ นับเป็นมหาสิริสวัสดิ์ พิพัฒนามงคลแก่ประชาชนชาวไทยอย่างหาที่สุดมิได้ ในการนี้สำนักงานอัยการสูงสุดตระหนักว่า การดำเนินคดีชั้นศาลสูง ซึ่งเป็นหน้าที่ของอัยการศาลสูง เป็นขั้นตอนการดำเนินคดีที่มีความสำคัญในการรักษาความยุติธรรม อัยการศาลสูงจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ตลอดจนมีประสบการณ์ในการดำเนินคดีเป็นอย่างดี เพื่ออำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชน ซึ่งเป็นภารกิจหลักของสำนักงานอัยการสูงสุด การจัดทำคู่มือการดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์ – ฎีกา ฉบับเฉลิมพระเกียรติ เพื่อแจกจ่ายแก่พนักงานอัยการ เป็นกิจกรรมหนึ่งในโครงการเฉลิมพระเกียรติและน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณ โดยมุ่งหวังให้พนักงานอัยการรักษาความยุติธรรม สมดังพระบรมราชโองการในพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยาภิเษกของอัยการประจำกองและอัยการจังหวัดผู้ช่วยเมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๔ เวลา ๑๗.๓๐ น. ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติ โรงพยาบาลศิริราช (ชั้น ๑๔) ว่า “ท่านในฐานะข้าราชการชั้นสูงในประเทศ และมีส่วนในการรักษาความเจริญ ความสุขของประเทศ ในประเทศก็ต้องมีขีดแย้งอยู่บ้าง มากหรือน้อยก็แล้วแต่สถานการณ์ มีอยู่เสมอ ไม่ใช่ไม่มี แต่ถ้ามีเจ้าหน้าที่ที่รักษาความยุติธรรม รักษาความสงบได้อย่างเคร่งครัด ก็จะทำให้ประเทศชาติอยู่ได้อย่างเย็นเป็นสุขได้... และท่านจะได้ชื่อว่าได้ช่วยประเทศชาติให้อยู่เย็นเป็นสุข”

สำนักงานอัยการสูงสุด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือการดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์ – ฎีกา ฉบับเฉลิมพระเกียรติ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสมรรถนะและประสิทธิภาพของพนักงานอัยการที่รับผิดชอบการดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์ – ฎีกา ให้ดียิ่งขึ้น อันนำมาซึ่งผลสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่อำนวยความยุติธรรมต่อไป ในโอกาสนี้ขอเชิญชวนข้าราชการฝ่ายอัยการและประชาชนที่ได้รับประโยชน์จากหนังสือนี้ ร่วมน้อมเกล้าฯ น้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคลในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ โดยพร้อมเพรียงกัน

(นายจูลสิงห์ วสันตสิงห์)

อัยการสูงสุด

คำสั่งสำนักงานอัยการสูงสุด

ที่ 260 /2552

เรื่อง การแต่งตั้งกรรมการจัดทำคู่มือการดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์ - ฎีกา

เนื่องจากคู่มือการดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์ - ฎีกา ตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุด ว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.2547 ซึ่งได้ถูกยกเลิกโดยระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุด ว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2549 และให้ใช้ข้อความใหม่แทน และมีกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับคดีอาชญาเสพติดให้โทษออกมาใช้บังคับในส่วนเกี่ยวกับการดำเนินคดีชั้นศาลสูงเปลี่ยนหลักเกณฑ์จากแนวทางปฏิบัติเดิม เพื่อให้การจัดทำคู่มือการดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์ - ฎีกา เป็นปัจจุบันสำหรับใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติราชการ อัยการสูงสุด จึงมีคำสั่งแต่งตั้งกรรมการที่ปรึกษาและกรรมการดังต่อไปนี้

1. รองอัยการสูงสุด ผู้รับผิดชอบงานของสำนักงานคดีศาลสูง	ประธานกรรมการ
2. นายจักรวาล กาญจธีรานนท์ อัยการอาวุโส สฝศส.1	กรรมการที่ปรึกษา
3. นายสมชาย อินทุโสมา อัยการอาวุโส สฝศส.1	กรรมการที่ปรึกษา
4. นายสมศักดิ์ บุญทอง อัยการอาวุโส สฝศส.1	กรรมการที่ปรึกษา
5. อธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูง	กรรมการ
6. รองอธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูง ที่มีอาวุโสลำดับที่ 1	กรรมการ
7. รองอธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูง ที่มีอาวุโสลำดับที่ 2	กรรมการ
8. อัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูง 2	กรรมการ
9. อัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูง 3	กรรมการ
10. อัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูง 1	กรรมการและเลขานุการ
11. ผู้อำนวยการฝ่ายกิจการทั่วไป สำนักงานคดีศาลสูง	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้กรรมการที่ปรึกษาและคณะกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่พิจารณาการจัดทำคู่มือ
การดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์ – ฎีกา ตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุด ว่าด้วยการดำเนินคดีอาญา
ของพนักงานอัยการ (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2549 ข้อ 4 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสนออัยการสูงสุด
ให้ความเห็นชอบต่อไป

สั่ง ณ วันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2552

(นายชัยเกษม นิตสิริ)

อัยการสูงสุด

คำสั่งสำนักงานอัยการสูงสุด

ที่ 106 / 2553

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการศึกษา วิเคราะห์เพื่อการจัดทำคู่มือการดำเนินคดีอาญา
ชั้นอุทธรณ์ - ฎีกา

ตามที่สำนักงานอัยการสูงสุดได้มีคำสั่ง ที่ 260/2552 ลงวันที่ 3 มิถุนายน 2552 แต่งตั้งกรรมการจัดทำคู่มือการดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์ - ฎีกา และกำหนดให้กรรมการที่ปรึกษา และคณะกรรมการมีหน้าที่พิจารณาการจัดทำคู่มือการดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์ - ฎีกา ตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2549 ข้อ 4 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสนออัยการสูงสุดให้ความเห็นชอบต่อไป นั้น

เพื่อให้การจัดทำคู่มือการดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์ - ฎีกา บรรลุวัตถุประสงค์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษา วิเคราะห์เพื่อการจัดทำคู่มือการดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์ - ฎีกา โดยให้มีหน้าที่ในการศึกษา วิเคราะห์การดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์ - ฎีกา วางรูปแบบและจัดทำร่างคู่มือการดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์ - ฎีกา แล้วนำเสนอคณะกรรมการจัดทำคู่มือการดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์ - ฎีกา เพื่อพิจารณา ประกอบด้วย

1. นายธนกร	ชัยเดชสุริยะ	อธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูง	หัวหน้าคณะกรรมการ
2. นายขวัญชัย	ถวิลลาภ	อธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูงเขต 4	คณะกรรมการ
3. นางสาวจามจุรี	สิทธิวรรณรักษ์	รองอธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูง	คณะกรรมการ
4. นายนิवास	นิवासุฒิกิจ	รองอธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูง	คณะกรรมการ
5. นายจักรวาล	กาญจธีรานนท์	อัยการอาวุโส
สำนักงานคดีศาลสูง	คณะกรรมการ
และที่ปรึกษา
6. นายสมชาย	อินทุโสมา	อัยการอาวุโส
สำนักงานคดีศาลสูง	คณะกรรมการ
และที่ปรึกษา
7. นายสิรินทร์	เฉลิมวัฒน์	อัยการอาวุโส
สำนักงานคดีศาลสูง	คณะกรรมการ
และที่ปรึกษา

/8. นายพิชญ์พันธ์...

8. นายพิชญ์พันธ์	เศรษฐบุตร	อัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูง 1	คณะทำงาน
9. นายदनัย	บุษปวนิช	อัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูง 2	คณะทำงาน
10. นายสมโภชน์	ลิ้มประยูร	อัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูง 3	คณะทำงาน
11. นายวิมลกิจ	ศุขอารีย์	รองอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูง 1	คณะทำงาน
12. นายเรืองวิชญ์	โกศัย	รองอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูง 1	คณะทำงาน
13. นายพิเชษฐ	เกษตรสิน	รองอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูง 2	คณะทำงาน และเลขานุการ
14. นางอาริยา	กิริติเลิศบุญ	ผู้อำนวยการฝ่ายกิจการทั่วไป สำนักงานคดีศาลสูง	คณะทำงาน และผู้ช่วยเลขานุการ
15. นางสาวสวัสดิ์	ไผ่รักษา	นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ สำนักงานคดีศาลสูง	คณะทำงาน และผู้ช่วยเลขานุการ
16. นางชญาดา	เรืองศักดิ์	นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ สำนักงานคดีศาลสูง	คณะทำงาน และผู้ช่วยเลขานุการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553

(นายวิญญู หล่อตระกูล)

รองอัยการสูงสุด ปฏิบัติราชการแทน

อัยการสูงสุด

คำสั่งสำนักงานอัยการสูงสุด

ที่ ๔๗๗ / ๒๕๕๔

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบในการจัดพิมพ์หนังสือคู่มือการดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์-ฎีกา

ฉบับเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔

.....

ตามที่สำนักงานอัยการสูงสุดได้มีคำสั่งที่ ๒๖๐/๒๕๕๒ เรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำคู่มือการดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์-ฎีกา และคำสั่งที่ ๑๐๖/๒๕๕๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานศึกษา วิเคราะห์ เพื่อการจัดทำคู่มือการดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์-ฎีกา ซึ่งต่อมาได้มีการจัดทำต้นฉบับเสร็จเรียบร้อย โดยให้ทำการจัดพิมพ์เป็นหนังสือ “คู่มือการดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์-ฎีกา ฉบับเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔” นั้น

เพื่อให้การจัดพิมพ์หนังสือคู่มือการดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์-ฎีกา ฉบับเฉลิมพระเกียรติฯ ดังกล่าว บรรลุตามวัตถุประสงค์และถูกต้องตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ จึงแต่งตั้งคณะทำงาน รับผิดชอบในการจัดพิมพ์หนังสือคู่มือการดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์-ฎีกา ฉบับเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ ดังนี้

๑. นางสาวจามจุรี สิทธิวรรณรักษ์

รองอธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูง

หัวหน้าคณะทำงาน

๒. นายพิชญ์พันธ์ เศรษฐบุตร

อัยการพิเศษฝ่าย สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูง ๑

คณะทำงาน

๓. นางสันทนี ดิษยบุตร

อัยการประจำสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานอัยการสูงสุด คณะทำงานและเลขานุการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

(นายวิฑูรย์ หล่อตระกูล)

รองอัยการสูงสุด ปฏิบัติราชการแทน

อัยการสูงสุด

สารบัญ

	หน้า
๑) การดำเนินคดีชั้นศาลสูง	๑
- การแบ่งส่วนราชการสำนักงานคดีศาลสูงและสำนักงานคดีศาลสูงเขต	๑
- ขอบเขตอำนาจหน้าที่สำนักงานคดีศาลสูงและสำนักงานคดีศาลสูงเขต	๔
- คดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นนอกเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	๖
- คดีล้มละลายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาที่เกิดขึ้นนอกเขตกรุงเทพมหานคร	๗
- คดีที่ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคดีศาลสูงและสำนักงานคดีศาลสูงเขต	๙
๒) ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของอัยการศาลสูงในการพิจารณาคดี	๙
- คดีสำคัญ	๑๑
- คดีที่อัยการสูงสุดชี้ขาดให้ฟ้องให้อุทธรณ์	๑๔
- คดีที่เข้ากรณีตามข้อ ๑๔๐ และข้อ ๑๓๖ ต้องเสนอเพื่อพิจารณาสั่งทั้งคดี	๑๕
๓) ภารกิจของอัยการศาลสูง	๑๕
๔) การทำความเห็นและการวินิจฉัยสั่งคดี	๑๕
- การสั่งคดีต้องพิจารณาสั่งเป็นรายจำเลยและรายกระทงความผิด	๑๗
- การพิจารณาสั่งคดีในชั้นฎีกา	๑๙
- การเสนอสำนวนตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๔๕ เฉพาะสำนวนคดีหลัก	๑๙
- คดีที่ล่วงเลยกำหนดเวลาอุทธรณ์หรือฎีกา	๒๐
- คดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	๒๐

๕) สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนดแนวทางปฏิบัติในการสั่งคดีชั้นอุทธรณ์ – ฎีกา	๒๑
- การดำเนินคดีกรณีที่ศาลพิพากษายกฟ้องโจทก์ตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๕๘(๕)๒๒	
- กรณีในการฟ้องคดีต่อศาลแขวง	๒๒
- การดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินของกลาง	๒๓
- คดีคำร้องขอให้ริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	๒๔
- กรณีที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินขอให้ยื่นคำร้องขอให้ริบทรัพย์สินตามมาตรา ๒๗ อีก ๒๕	
๖) จำนวนคดีที่ต้องเสนอสั่งคดีชั้นอุทธรณ์สูงสุด	๒๖
- คดีความผิดที่กระทำนอกราชอาณาจักร	๒๖
- คดีสำนวน ป.ป.ช.	๒๗
- กรณีการฟ้องอุทธรณ์ – ฎีกา คดีอาญาจะไม่ใช่ประโยชน์แก่สาธารณชน ฯลฯ	๒๗
๗) การอุทธรณ์ – ฎีกา	๒๘
- ระยะเวลาอุทธรณ์ – ฎีกา และการอุทธรณ์คำสั่ง	๒๘
- การขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์ – ฎีกา ต้องมีพฤติการณ์พิเศษ	๒๙
- กรณีที่ศาลชั้นต้นไม่อนุญาตให้ขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกา	๓๐
- ผู้รับผิดชอบในการยื่นขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกา	๓๑
- การนับระยะเวลาอุทธรณ์ – ฎีกา	๓๑
๘) การจัดทำคำฟ้องอุทธรณ์	๓๙
- หลักและรูปแบบในการเขียนอุทธรณ์ในคดีอาญา	๓๙
- ประเด็นอุทธรณ์ต้องเป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัย	๕๑
- ศาลอุทธรณ์ที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษา	๕๑

๙) การจัดทำคำฟ้องฎีกา	๕๓
- หลักและรูปแบบในการเขียนฎีกาในคดีอาญา	๕๓
๑๐) สรุปการเขียนอุทธรณ์ – ฎีกา ในคดีอาญา	๕๗
๑๑) การเขียนคำฟ้องฎีกาในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	๕๘
๑๒) ข้อจำกัดสิทธิในการอุทธรณ์และเรื่องที่ไม่อาจอุทธรณ์ได้ในคดีอาญา	๖๐
- กรณีกฎหมายห้ามอุทธรณ์ข้อเท็จจริง	๖๐
- กฎหมายห้ามอุทธรณ์คำสั่งระหว่างพิจารณา	๖๘
- คำสั่งมีมูลในชั้นใต้สวนมูลฟ้องยอมเด็ดขาด	๗๐
- ห้ามมิให้อุทธรณ์ปัญหาข้อกฎหมายที่มีได้กล่าวมาแล้วแต่ศาลชั้นต้น	๗๐
- ห้ามมิให้อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงที่มีได้กล่าวมาแล้วในศาลชั้นต้น	๗๑
- ข้อต้องห้ามในกรณีอื่น ๆ ที่มีได้มีกฎหมายบัญญัติห้ามโดยตรง	๗๑
๑๓) ข้อจำกัดสิทธิในการฎีกาและเรื่องที่ไม่อาจฎีกาได้ในคดีอาญา	๘๐
ข้อห้ามฎีกาตาม ป.วิอาญา	
- กรณีมาตรา ๑๑๙	๘๑
- กรณีตามมาตรา ๑๑๙ ทวิ วรรคท้าย	๘๓
- กรณีตามมาตรา ๑๗๐	๘๓
- กรณีตามมาตรา ๑๙๖, ๒๒๕	๘๓
- ห้ามมิให้ฎีกาในปัญหาข้อกฎหมายที่มีได้ยกขึ้นว่ากล่าวมาแล้วในศาลอุทธรณ์	๘๔
- ห้ามฎีกาเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่ไม่ได้ยกขึ้นว่ากล่าวมาแล้วในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์	๘๔
- กรณีต้องห้ามฎีกาตามมาตรา ๒๑๘	๘๘
- กรณีต้องห้ามฎีกาตามมาตรา ๒๑๙	๙๒

- กรณีต้องห้ามฎีกาตามมาตรา ๒๒๐	๙๕
- กรณีต้องห้ามฎีกาตามมาตรา ๒๑๙ ทวิ	๑๐๒
- กรณีต้องห้ามฎีกาตามมาตรา ๒๑๙ ตีรี	๑๐๓
- กรณีตาม ป.วิอาญา มาตรา ๒๔๕ วรรคสอง	๑๐๕
- เรื่องที่ไม่อาจฎีกาได้ แม้ไม่มีกฎหมายห้ามโดยตรง	๑๐๖
๑๔) การแก้ไขหรือเพิ่มเติมอุทธรณ์หรือฎีกาคดีอาญา	๑๐๙
๑๕) การรับรองอุทธรณ์หรือฎีกา	๑๑๑
- ผู้มีอำนาจรับรองอุทธรณ์	๑๑๒
- ผู้มีอำนาจรับรองฎีกา	๑๑๒
- สำหรับกรณีผู้พิพากษา ผู้พิพากษาที่มีอำนาจอนุญาตให้อุทธรณ์หรือฎีกา	๑๑๓
- การมอบหมายให้รับรองอุทธรณ์	๑๑๓
- ข้อความที่รับรองอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง	๑๑๗
- ข้อความที่อนุญาตให้ฎีกาหรือรับรองฎีกา	๑๑๘
- ปัญหาเรื่องผู้ที่ประสงค์จะส่งเรื่องขอให้รับรองอุทธรณ์ หรือฎีกา และวิธีส่ง	๑๒๐
- ระเบียบปฏิบัติกรณีขอให้รับรองอุทธรณ์ – ฎีกา	๑๒๑
- วิธีการส่งอนุญาตหรือรับรองอุทธรณ์หรือฎีกา	๑๒๓
- กรณีต้องห้ามฎีกาตามมาตรา ๒๑๙ ทวิ หรือ ๒๑๙ ตีรี ไม่อาจอนุญาตหรือรับรองฎีกาได้	๑๒๓
- คดีล้มละลายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาที่ต้องห้ามอุทธรณ์ต้องยื่นคำร้องขออนุญาตอุทธรณ์ต่อศาลฎีกา	๑๒๗

- การฎีกาคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตาม พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดียาเสพติด ๑๒๘
ต้องยื่นคำร้องขออนุญาตฎีกาต่อศาลฎีกา

- ๑๖) กระบวนการดำเนินการภายหลังการยื่นอุทธรณ์หรือฎีกา ๑๓๐
- ๑๗) แนวทางปฏิบัติกรณีศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์หรือไม่รับฎีกา ๑๓๔
- ๑๘) การแก้อุทธรณ์และการแก้ฎีกา ๑๓๖
- ๑๙) การรายงานข้อบกพร่อง ๑๔๐
- ๒๐) การรายงานผลคดีและรายงานต่าง ๆ ๑๔๒
- ๒๑) การคัดสำเนาคำพิพากษา คำพิพากษาศาลฎีกา ส่งไปสำนักงานอัยการสูงสุด ๑๔๕
- ๒๒) สารบบอุทธรณ์ (ส.๖) – สารบบฎีกา (ส.๗) ๑๔๖

สรุป

๑. การดำเนินคดีชั้นศาลสูง

การดำเนินคดีชั้นศาลสูง เป็นกระบวนการดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์และชั้นฎีกาของพนักงานอัยการหลังจากที่ศาลชั้นต้นได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้ว พนักงานอัยการที่ปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบดำเนินคดีชั้นศาลสูงมีหน้าที่ต้องดำเนินคดีต่อไป โดยมีการพิจารณาสั่งคดีในชั้นพิจารณาอุทธรณ์และหรือชั้นพิจารณาฎีกา และดำเนินคดีในชั้นศาลอุทธรณ์และหรือชั้นศาลฎีกาจนกว่าคดีถึงที่สุด

การดำเนินคดีชั้นศาลสูงเป็นขั้นตอนการดำเนินคดีที่สำคัญ สำนักงานอัยการสูงสุดได้มีการจัดตั้งสำนักงานคดีศาลสูงขึ้นในกรุงเทพมหานคร และจัดตั้งสำนักงานคดีศาลสูงเขต ๑ - ๙ ในพื้นที่สำนักงานอัยการเขตทั้ง ๙ เขต เพื่อให้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินคดีชั้นศาลสูงในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ ทั้งนี้ตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานอัยการสูงสุด พ.ศ.๒๕๕๖ ข้อ ๓(๑๖), (๑๗) ได้กำหนดให้สำนักงานคดีศาลสูงและสำนักงานคดีศาลสูงเขตเป็นส่วนราชการของสำนักงานอัยการสูงสุด มีขอบเขตอำนาจหน้าที่ดังนี้

สำนักงานคดีศาลสูง* มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินคดีอาญาทั้งปวงที่เกิดในเขตท้องที่กรุงเทพมหานครตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการหรือสำนักงานอัยการสูงสุด^๑ในชั้นอุทธรณ์และฎีกา โดยมีการแบ่งส่วนราชการภายในของสำนักงานคดีศาลสูงออกเป็น

(ก) ฝ่ายกิจการทั่วไป มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการ งานสารบบคดี งานบริหารงานบุคคล งานเลขานุการนักบริหาร งานงบประมาณ งานการเงินและบัญชี และงานเกี่ยวกับอาคารสถานที่ พัสดุและยานพาหนะของสำนักงานคดีศาลสูง

(ข) สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูง ๑ - ๓ มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบงานสำนักงานคดีศาลสูงตามที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนด

* ปัจจุบัน พ.ร.บ.องค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๕๓ ได้แบ่งส่วนราชการเป็นภาคตำแหน่งอธิบดีอัยการเขต เปลี่ยนเป็นอธิบดีอัยการภาค รองอธิบดีอัยการเขตเป็นรองอธิบดีอัยการภาค สำนักงานอัยการสูงสุดได้มีหนังสือที่ อส ๐๐๐๓(คก)/ว ๓๖๖ ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ กำหนดจำแนกตำแหน่งตาม พ.ร.บ.องค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๕๓ ให้อธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูงเป็นอธิบดีอัยการสำนักงานคดีศาลสูง อธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูงเขตเป็นอธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูงเขต

สำนักงานอัยการสูงสุดได้มีคำสั่งที่ ๑๕๑/๒๕๕๖ สั่ง ณ วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๖ กำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูง ๑ - ๓ ต่อมา สำนักงานอัยการสูงสุดได้มีคำสั่งที่ ๑๖๘/๒๕๕๐ สั่ง ณ วันที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๐ ยกเลิกคำสั่งที่ ๑๕๑/๒๕๕๖ ดังกล่าว โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูง ๑ - ๓ ไว้ดังนี้

๑. สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูง ๑ มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์และฎีกา ภายในเขตอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคดีอาญา สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีอาญาเสพติด ๑ - ๓ ในสำนักงานคดีอาญาเสพติด สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลแขวง ๑ (แขวงพระนครเหนือ ๑) และ ๒ (แขวงพระนครเหนือ ๒) ในสำนักงานคดีศาลแขวง และสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร ๑ - ๒ ในสำนักงานคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร ตลอดจนปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

๒. สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูง ๒ มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์และฎีกา ภายในเขตอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคดีอาญากรุงเทพใต้ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีอาญาเสพติด ๔ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีอาญาเสพติด ๕ (พระโขนง) ในสำนักงานคดีอาญาเสพติด สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลแขวง ๓ (แขวงดุสิต), ๔ (แขวงพระนครใต้) และ ๖ (แขวงปทุมวัน) ในสำนักงานคดีศาลแขวง และสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร ๓-๔ ในสำนักงานคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร ตลอดจนปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

๓. สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูง ๓ มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์และฎีกา ภายในเขตอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคดีอาญาธนบุรี สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีอาญาเสพติด ๖ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีอาญาเสพติด ๗ (ตลิ่งชัน) ในสำนักงานคดีอาญาเสพติด สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลแขวง ๗ (แขวงธนบุรี) ในสำนักงานคดีศาลแขวง และสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร ๕ ในสำนักงานคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร ตลอดจนปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

ตามคำสั่งสำนักงานอัยการสูงสุดดังกล่าว สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูง ๑ มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบสำนวนคดีที่พนักงานอัยการประจำศาลชั้นต้นดำเนินคดีในเขตอำนาจศาลอาญา ศาลแขวงพระนครเหนือและศาลจังหวัดมีนบุรี

สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูง ๒ รับผิดชอบสำนวนคดีที่พนักงานอัยการประจำศาลชั้นต้นดำเนินคดีในเขตอำนาจศาลอาญากรุงเทพใต้ ศาลจังหวัดพระโขนง ศาลแขวงพระนครใต้ ศาลแขวงดุสิต และศาลแขวงปทุมวัน

สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูง ๓ รับผิดชอบสำนวนคดีที่พนักงานอัยการประจำศาลชั้นต้นดำเนินคดีในเขตอำนาจศาลอาญาธนบุรี ศาลจังหวัดตลิ่งชัน และศาลแขวงธนบุรี

สำนักงานคดีศาลสูงเขต มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินคดีอาญาทั้งปวงที่เกิดขึ้นในเขตท้องที่สำนักงานอัยการเขตตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการหรือสำนักงานอัยการสูงสุดในชั้นอุทธรณ์และฎีกา โดยให้มีการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานคดีศาลสูงเขตดังนี้

(ก) ฝ่ายกิจการทั่วไป มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการ งานสารบบคดี งานบริหาร งานบุคคล งานเลขานุการนักบริหาร งานงบประมาณ งานการเงินและบัญชี และงานเกี่ยวกับอาคารสถานที่ พัสดุและยานพาหนะของสำนักงานคดีศาลสูงเขต

(ข) สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูงเขต มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบงานสำนักงานคดีศาลสูงเขตตามที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนด

ในการดำเนินคดีชั้นศาลสูง สำนักงานอัยการสูงสุดได้แต่งตั้งพนักงานอัยการเพื่อปฏิบัติหน้าที่อัยการศาลสูงในสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูง ๑-๓ ในกรุงเทพมหานคร ส่วนสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูงเขตทั้ง ๙ เขต สำนักงานอัยการสูงสุดได้แต่งตั้งพนักงานอัยการปฏิบัติหน้าที่อัยการศาลสูงจังหวัดในแต่ละจังหวัดอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาและกำกับดูแลของอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูงเขต

สำนักงานอัยการสูงสุดได้ออกระเบียบการดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์และชั้นฎีกาแล้ว ๔ ฉบับ ดังนี้

๑. ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์และฎีกา ในเขตท้องที่กรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๓๗

๒. ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์ และฎีกา ในเขตท้องที่สำนักงานอัยการเขต พ.ศ.๒๕๓๗
๓. ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์ และฎีกา พ.ศ.๒๕๔๕
๔. ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์ และฎีกา พ.ศ.๒๕๔๖

ต่อมาสำนักงานอัยการสูงสุดได้ออกระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๗ ยกเลิกระเบียบเดิมทั้งหมดและให้ใช้ระเบียบที่ออกใหม่ในหมวดที่ ๕ การดำเนินคดีชั้นศาลสูง ข้อ ๑๓๐ ถึง ๑๕๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ.๒๕๔๙ กำหนดระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินคดีของอัยการศาลสูงไว้

ซึ่งตามระเบียบข้อ ๑๓๐ ได้กำหนดบทบาทและภารกิจของการดำเนินคดีชั้นศาลสูงว่า “การดำเนินคดีชั้นศาลสูง มีวัตถุประสงค์ในการกระจายอำนาจและการดำเนินคดีโดยให้อัยการศาลสูง มีเอกภาพในการตรวจสอบการปฏิบัติงาน การดำเนินคดีของพนักงานอัยการประจำศาลชั้นต้น ตลอดจนมีศักยภาพในการคานและดุลการใช้ดุลพินิจของศาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้การควบคุมกำกับดูแลและประเมินผลของอธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูงและอธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูงเขตแล้วแต่กรณี”

ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคดีศาลสูงและสำนักงานคดีศาลสูงเขต

ในระเบียบนี้ได้กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคดีศาลสูงในข้อ ๑๓๒ และของสำนักงานคดีศาลสูงเขตไว้ในข้อ ๑๓๓ โดยข้อ ๑๓๒ กำหนดไว้ว่า “การดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์และฎีกาในเขตท้องที่กรุงเทพมหานคร และการดำเนินคดีชั้นอุทธรณ์เกี่ยวกับคดีอาญาทั้งปวงซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นในเขตท้องที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ

จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดนครปฐม จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดปทุมธานี ให้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคดีศาลสูง”

ข้อ ๑๓๓ กำหนดไว้ว่า “การดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์และฎีกาในเขตท้องที่สำนักงานอัยการเขต ให้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคดีศาลสูงเขต เว้นแต่การดำเนินคดีชั้นอุทธรณ์เกี่ยวกับคดีอาญาทั้งปวงซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นในปริมนทล ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดนครปฐม จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดปทุมธานี”

เหตุที่กำหนดไว้เช่นนี้เนื่องจากเขตอำนาจของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางได้ครอบคลุมพื้นที่กรุงเทพมหานครและเขตพื้นที่ทั้ง ๕ จังหวัดดังกล่าว ซึ่งเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจหน้าที่การดำเนินคดีของสำนักงานคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ เมื่อศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางมีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้วเป็นคดีที่ต้องส่งสำนวนให้สำนักงานคดีศาลสูงในกรุงเทพมหานครเป็นผู้ดำเนินคดีในชั้นอุทธรณ์ต่อไป

เนื่องจากสำนวนคดีอาญาของสำนักงานคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และสำนวนคดีอาญาของสำนักงานคดีล้มละลาย ไม่ได้กำหนดไว้ในคำสั่งสำนักงานอัยการสูงสุดที่ ๑๖๘/๒๕๕๐ สั่ง ณ วันที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๐ เรื่อง กำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูง ให้อยู่ในอำนาจหน้าที่รับผิดชอบของสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูงใด ดังนั้นในทางปฏิบัติสำนักงานคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและสำนักงานคดีล้มละลาย จะต้องส่งสำนวนมายังสำนักงานคดีศาลสูง เพื่ออธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูงมอบหมายให้สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูงใดสำนักงานหนึ่งรับไปดำเนินการ

สำหรับคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมนทล ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดนครปฐม จังหวัดนนทบุรีและจังหวัดปทุมธานี อธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูงได้มีคำสั่งสำนักงานคดีศาลสูง ที่ ๑/๒๕๕๒

ลงวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๒ มอบหมายให้สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูง ๑ เป็นผู้รับผิดชอบ

คดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นนอกเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

สำหรับคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นนอกเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ๕ จังหวัดดังกล่าว ซึ่งมีบทบัญญัติในบทเฉพาะกาล มาตรา ๔๗ ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ.๒๕๓๙ บัญญัติไว้ว่า “ในระหว่างที่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศภาค ยังมีได้เปิดทำการในท้องที่ใดให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง มีเขตในท้องที่นั้น ในคดีอาญาโจทก์จะยื่นคำฟ้องต่อศาลจังหวัดแห่งท้องที่ ที่ความผิดเกิดขึ้นอ้างหรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้น หรือจำเลยมีที่อยู่หรือถูกจับได้หรือท้องที่ ที่เจ้าพนักงานทำการสอบสวนจำเลยก็ได้ ให้ศาลจังหวัดแจ้งไปยังศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศกลาง เมื่อศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่าง ประเทศกลางรับคดีนั้นไว้แล้วจะออกไปทำการไต่สวนมูลฟ้อง นั่งพิจารณาและ พิพากษาคดี ณ ศาลจังหวัดแห่งท้องที่นั้น หรือจะกำหนดให้ทำการไต่สวน ข้อมูลฟ้อง นั่งพิจารณาและพิพากษาคดี ณ ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้า ระหว่างประเทศกลางก็ได้ ตามที่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่าง ประเทศกลางจะเห็นสมควร และศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่าง ประเทศกลางอาจร้องขอให้ศาลจังหวัดแห่งท้องที่ที่โจทก์ยื่นคำฟ้องไว้หรือ ศาลจังหวัดอื่นใดดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ อันมิใช่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาด ข้อพิพาทแห่งคดีได้ตามความจำเป็น ในกรณีเช่นนี้ให้ศาลจังหวัดนำวิธีพิจารณาคดี ทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศในหมวด ๓ มาใช้บังคับแก่การ ดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลนั้น ฯลฯ”

สำนักงานอัยการสูงสุดได้มีคำสั่งที่ ๓๙๐/๒๕๕๒ เรื่องการดำเนินคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ สั่ง ณ วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๒ กำหนดให้ สำนักงานอัยการจังหวัดและสำนักงานอัยการประจำศาลจังหวัดมีอำนาจหน้าที่

ดำเนินคดีอาญาทั้งปวงที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ที่เกิดขึ้นนอกเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ๕ จังหวัดได้แก่จังหวัดสมุทรปราการ สมุทรสาคร นครปฐม นนทบุรี และปทุมธานี แต่อยู่ในเขตท้องที่ของสำนักงานอัยการนั้น ๆ และกำหนดให้สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูงเขตมีอำนาจหน้าที่ดำเนินคดีชั้นอุทธรณ์เกี่ยวกับคดีอาญาทั้งปวงที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ที่เกิดขึ้นนอกเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ๕ จังหวัด แต่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักงานอัยการเขตนั้น

ดังนั้น ในระหว่างที่ยังไม่มีศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศภาคเปิดทำการ จึงให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศในเขตท้องที่นั้น การดำเนินคดีทรัพย์สินทางปัญญาและระหว่างประเทศสำหรับคดีที่เกิดขึ้นนอกเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ๕ จังหวัดดังกล่าว เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานอัยการจังหวัดที่คดีเกิดขึ้นในเขตท้องที่สำนักงานอัยการจังหวัดนั้น และการดำเนินคดีชั้นอุทธรณ์เป็นอำนาจหน้าที่ของอัยการศาลสูงจังหวัดที่รับผิดชอบการดำเนินคดีชั้นศาลสูงจังหวัดนั้น ๆ ที่อยู่ภายใต้กำกับดูแลของสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูงเขต

คดีล้มละลายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาที่เกิดขึ้นนอกเขตกรุงเทพมหานคร

ส่วนคดีล้มละลายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา อันเป็นคดีความผิดอาญาที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.๒๕๔๓ มาตรา ๑๖๐ ถึงมาตรา ๑๗๕ มีทั้งการกระทำของลูกหนี้ บุคคลที่ต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้ การกระทำของเจ้าหนี้ หรือผู้แทนเจ้าหนี้ ซึ่งถือว่าเป็นคดีล้มละลายอย่างหนึ่ง ซึ่งต้องอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลล้มละลาย พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๗ บัญญัติให้ศาลล้มละลายมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีล้มละลายและในมาตรา ๕ กำหนดให้จัดตั้งศาลล้มละลายกลางขึ้นมีเขตอำนาจตลอดกรุงเทพมหานคร ในบทเฉพาะกาลมาตรา ๓๐ บัญญัติไว้ใน

ระหว่างที่ยังไม่มีศาลล้มละลายภาคเปิดทำการในท้องที่ใดให้ศาลล้มละลายกลางมีเขตอำนาจในท้องที่นั้นด้วย ซึ่งขณะนี้ยังมีได้มีศาลล้มละลายภาคเปิดทำการ ศาลล้มละลายกลางจึงมีเขตอำนาจทั่วราชอาณาจักร ในมาตรา ๓๐ ได้กำหนดให้การยื่นคำฟ้องคดีอาญาในเขตท้องที่ที่ยังไม่มีศาลล้มละลายภาคเปิดทำการ สามารถยื่นต่อศาลจังหวัดในท้องที่ที่ความผิดเกิดขึ้น อ้างหรือเชื่อว่าเกิดขึ้นหรือจำเลยมีที่อยู่หรือถูกจับ หรือในท้องที่พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนก็ได้ ให้ศาลจังหวัดแจ้งไปยังศาลล้มละลายกลาง เมื่อศาลล้มละลายกลางรับคดีนั้นไว้แล้วจะออกไปทำการไต่สวน นั่งพิจารณาและพิพากษาคดี ณ ศาลจังหวัดแห่งท้องที่นั้น หรือจะกำหนดให้ทำการไต่สวนนั่งพิจารณาและพิพากษาคดี ณ ศาลล้มละลายกลางก็ได้ ตามที่ศาลล้มละลายกลางจะเห็นสมควร ในการพิจารณาคดี ศาลล้มละลายกลางอาจขอให้ศาลจังหวัดแห่งท้องที่ที่มีการยื่นคำฟ้องหรือศาลจังหวัดอื่นใดดำเนินการสอบสวนพิจารณาใด ๆ อันมิใช่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทแห่งคดีได้ตามความจำเป็น ในกรณีเช่นนี้ให้ศาลจังหวัดนำวิธีพิจารณาคดีในหมวด ๓ มาใช้บังคับแก่การดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลนั้น

สำนักงานอัยการสูงสุดไม่ได้มีคำสั่งกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินคดีล้มละลายในส่วนที่เกี่ยวกับคดีอาญาที่เกิดขึ้นนอกเขตกรุงเทพมหานคร แต่อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติการดำเนินคดีอาญาจะต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาตามที่มาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ.๒๕๔๒ บัญญัติให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม ดังนั้นการสอบสวนคดีล้มละลายในส่วนที่เกี่ยวกับคดีอาญาพนักงานสอบสวนที่มีอำนาจในการสอบสวนคือ พนักงานสอบสวนในท้องที่ที่ความผิดเกิดขึ้นอ้างหรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้น หรือผู้ต้องหาที่มีที่อยู่หรือถูกจับภายในเขตอำนาจท้องที่นั้น เมื่อทำการสอบสวนเสร็จแล้วก็จะสรุปสำนวนและส่งสำนวนไปให้สำนักงานอัยการจังหวัด สำนักงานอัยการจังหวัดที่รับสำนวนก็จะเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนคดีนั้น และดำเนินการยื่นฟ้องต่อศาลจังหวัดในจังหวัดนั้น ซึ่งศาลจังหวัดที่รับฟ้องไว้จะแจ้งไปยังศาลล้มละลายกลาง เมื่อศาลล้มละลายกลางพิจารณาพิพากษาคดีแล้ว สำนักงานอัยการจังหวัดก็จะดำเนินการส่งสำนวนให้อัยการศาลสูง

พิจารณาต่อไป ซึ่งเป็นไปในทำนองเดียวกับการปฏิบัติในคดีทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศดังกล่าว

คดีที่ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคดีศาลสูง และสำนักงานคดีศาลสูงเขต

ในระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๓ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ.๒๕๔๙ ดังกล่าวข้อ ๑๓๑ กำหนดไว้ว่า “ระเบียบนี้ไม่ใช้บังคับแก่คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง คดีอาญาซึ่งพนักงานอัยการรับแก้ต่าง คดีละเมิดอำนาจศาล คดีที่ศาลสั่งปรับนายประกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และคดีที่สำนักงานอัยการสูงสุด กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น”

คดีทั้ง ๖ ประเภทตามข้อ ๑๓๑ นี้เป็นคดีที่สำนักงานอัยการที่ดำเนินคดีมา ตั้งแต่ต้นจะต้องดำเนินคดีต่อไปจนกว่าคดีถึงที่สุด ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของอัยการ ศาลสูงที่จะดำเนินการ นอกจากคดีที่ยกเว้นดังกล่าวแล้ว เมื่อศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้ว จะต้องส่งสำนวนให้อัยการศาลสูงพิจารณาดำเนินคดีในชั้นอุทธรณ์ฎีกาต่อไป

๒. ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของอัยการศาลสูงในการพิจารณาคดี

อำนาจหน้าที่ของอัยการศาลสูงได้กำหนดไว้ในระเบียบให้อัยการศาลสูงมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีชั้นศาลสูง แต่ได้กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่การส่งคดีในบางประเภทไว้ให้อัยการศาลสูงมีหน้าที่เพียงทำความเห็นเสนอให้อัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูงหรืออัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูงเขตเพื่อพิจารณาสั่งโดยกำหนดไว้ในระเบียบข้อ ๑๔๐ ว่า “ภายใต้บังคับข้อ ๑๓๖ ให้อัยการศาลสูงเป็นผู้ออกคำสั่งชั้นอุทธรณ์และฎีกา

กรณีออกคำสั่งอุทธรณ์หรือแก้อุทธรณ์ คำสั่งฎีกาหรือแก้ฎีกา ให้อัยการศาลสูงเป็นผู้ออกคำสั่ง แล้วยื่นอุทธรณ์หรือคำแก้อุทธรณ์ ยื่นฎีกาหรือคำแก้ฎีกาต่อไป

ในกรณีดังต่อไปนี้ ให้อัยการศาลสูงทำความเห็นเสนอสำนวนต่ออัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูงหรืออัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูงเขตเพื่อออกคำสั่ง

- (๑) กรณีมีความเห็นไม่อุทธรณ์แย้งความเห็นของพนักงานอัยการประจำศาลชั้นต้น
- (๒) กรณีมีความเห็นไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกา ในคดีที่ไม่มีการสืบพยานและศาลพิพากษายกฟ้องทุกข้อหาหรือบางข้อหาหรือลงโทษไม่เต็มตามฟ้อง
- (๓) กรณีมีความเห็นไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกา ในคดีที่มีการสืบพยานและคดีนั้นมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินกว่าสิบปีหรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทขึ้นไป หากศาลพิพากษายกฟ้องทุกข้อหาหรือบางข้อหาหรือลงโทษไม่เต็มตามฟ้อง
- (๔) กรณีมีความเห็นไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกา ในคดีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งไม่รับของกลางตามคำขอท้ายฟ้อง
- (๕) กรณีมีความเห็นไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกา ในคดีได้สวณขอคืนของกลางและศาลมีคำสั่งให้คืนของกลางตามที่มีผู้ร้องขอ
- (๖) กรณีมีความเห็นชั้นอุทธรณ์และฎีกา หากศาลมีคำพิพากษาให้รอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษในคดีที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนด”

สำนักงานอัยการสูงสุดได้มีหนังสือที่ อส(สฝคก.)๐๐๐๓/ว.๑๕๔ ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๙ กำหนดประเภทคดีที่ต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๑๔๐(๖) ไว้ดังต่อไปนี้ คือ

- (๑) คดีความผิดฐานใช้ยานพาหนะบรรทุกน้ำหนักเกินอัตรา ซึ่งบรรทุกน้ำหนักเกินอัตราตั้งแต่ ๕,๐๐๐ กิโลกรัมขึ้นไป
- (๒) คดีความผิดฐานมีและพาหรือผลิตหรือจำหน่ายอาวุธปืนไม่มีทะเบียนและฐานมีหรือจำหน่ายหรือนำเข้าหรือผลิตอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนที่นายทะเบียนไม่อาจออกใบอนุญาตให้ได้
- (๓) คดีความผิดฐานเล่นการพนันเอาทรัพย์สินกันที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้จัดให้มีการเล่นการพนันโดยมีผู้เข้าเล่นหรือเข้าพนันตั้งแต่ ๒๐ คนขึ้นไป หรือจัดให้มีการเล่นการพนันรายใหญ่ทุกชนิด หรือเป็นคดีการพนันที่ประชาชนและสื่อมวลชนสนใจ
- (๔) คดีความผิดทุกฐานที่ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยตามฟ้อง แต่ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ให้รอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษ

ดังนั้นคดีตามหนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดดังกล่าว หากศาลมีคำพิพากษา รอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษ อัยการศาลสูงต้องทำความเข้าใจเสนอ อัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูงหรืออัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูงเขตเป็นผู้พิจารณาสั่ง

นอกจากนี้ในระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของ พนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ.๒๕๔๙ ข้อ ๑๓๖ ได้ กำหนดไว้ว่า “คดีดังต่อไปนี้ หากเป็นกรณีจะมีคำสั่งไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกา ไม่แก้อุทธรณ์ หรือไม่แก้ฎีกา ให้ทำความเข้าใจเสนอสำนวนตามลำดับชั้นไปยังอธิบดีเพื่อพิจารณาสั่ง

(๑) คดีสำคัญ

(๒) คดีที่ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษ แต่ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับให้ยกฟ้อง หรือพิพากษาแก้ให้ยกฟ้องจำเลยบางคนหรือบางข้อหา

(๓) คดีที่อัยการสูงสุดชี้ขาดให้ฟ้องหรือให้อุทธรณ์

(๔) คดีอื่นที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนด

เมื่ออธิบดีพิจารณาและมีคำสั่งประการใดให้ปฏิบัติตามนั้น เว้นแต่กรณี ตาม (๓) หากอัยการสูงสุดชี้ขาดให้ฟ้องในปัญหาข้อกฎหมายหรือให้อุทธรณ์ในปัญหา ข้อกฎหมาย ก่อนมีคำสั่งไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกา ไม่แก้อุทธรณ์ หรือไม่แก้ฎีกาในปัญหาข้อ กฎหมายให้นำระเบียบข้อ ๑๕๑ มาใช้บังคับ”

คดีสำคัญ หลักเกณฑ์ทั่วไปในการพิจารณาว่าคดีใดเป็นคดีสำคัญได้กำหนด ไว้ในระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๗ ข้อ ๕๓ ซึ่งกำหนดไว้อย่างเดียวกันกับความหมายคดีสำคัญในระเบียบ กรมอัยการว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๒๔ ข้อ ๒๔ ซึ่งเป็น ระเบียบเดิมที่ถูกลบเลิก โดยกำหนดไว้ว่า

“ข้อ ๕๓ (การพิจารณาคดีสำคัญ)

คดีที่ผู้ต้องหาเป็นผู้มีอิทธิพล หรือคดีที่ประชาชนสนใจ หรือคดีความผิดบาง ประเภทที่รัฐมีนโยบายป้องกันและปราบปรามเป็นพิเศษ ซึ่งสำนักงานอัยการสูงสุดได้ แจ้งให้ทราบเพื่อถือปฏิบัตินั้น ในกรณีที่จะมีคำสั่งไม่ฟ้องทุกข้อหาหรือบางข้อหา ให้ทำความเข้าใจเสนอสำนวนตามลำดับชั้นถึงอธิบดีเพื่อพิจารณาสั่ง เมื่ออธิบดีมี คำสั่งประการใดให้ปฏิบัติตามนั้น”

ในระเบียบข้อ ๑๓๖ (๑) ที่กำหนดให้คดีสำคัญที่ต้องเสนออุทธรณ์ด้วยการฝากคดีศาลสูง หรืออุทธรณ์ด้วยการฝากคดีศาลสูงเขตพิจารณาสั่งในกรณีมีความเห็นไม่อุทธรณ์ - ไม่ฎีกา จึงมีความหมายเดียวกับคดีสำคัญตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๕๓

นอกจากนี้ สำนักงานอัยการสูงสุดได้กำหนดให้คดีความผิดที่เป็นคดีสำคัญ ดังต่อไปนี้

ก. กำหนดคดีที่เป็นคดีสำคัญไว้ คือ

๑. คดีที่ผู้ต้องหาเป็นผู้มีอิทธิพล คือ คดีที่ผู้ต้องหาเป็นบุคคลที่มี พฤติการณ์เป็นที่รู้จักกันอยู่ทั่วไปในท้องถิ่นนั้นว่า มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการหรือ จัดตั้งควบคุมคุ้มครองหรือได้รับประโยชน์จากกิจการ สถานบริการ หรือแหล่งรายได้ ที่ดำเนินการโดยฝ่าฝืนกฎหมายหรือกระทำการอย่างอื่นเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่ไม่ ชอบด้วยกฎหมาย และอยู่ในฐานะที่อาจจะโน้มน้ำหนักจิตใจเจ้าพนักงานในการกระทำ หรือไม่กระทำการในตำแหน่งหน้าที่ได้ และความผิดที่ต่องานนั้นเกี่ยวกับกรณี ดังต่อไปนี้

๑.๑ บ่อนการพนัน เจ้ามือสลากกินรวบ

๑.๒ ซ่องโสเภณี สถานบริการที่ฝ่าฝืนกฎหมาย

๑.๓ การทำลายทรัพย์สินสาธารณะชาติ เช่น การลักลอบตัดไม้ ทำลายป่า การขูดแร่เถื่อน การบุกรุกป่าสงวนและสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

๑.๔ การค้าของเถื่อน

๑.๕ การสมคบกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือใช้อิทธิพลของทางราชการ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ

๑.๖ การเรียกค่าคุ้มครองบุคคล ทรัพย์สิน หรือกิจการต่าง ๆ เช่น รถเมล์ รถประจำทาง หรือเรือโดยสาร

๑.๗ การจ้างหรือการจัดหาเมื่อปีนรับจ้าง

๑.๘ การสะสมอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดไม่ว่า ชนิดใด โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายไว้เพื่อการค้าหรือเพื่อเตรียมการกระทำ ความผิดอย่างอื่น

- ๑.๙ การใช้อำนาจหรืออิทธิพลในตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ
๒. คดีที่ประชาชนสนใจ หรือคดีที่สื่อมวลชนเสนอเป็นข่าวใหญ่
๓. คดีความผิดบางประเภทที่รัฐมีนโยบายป้องกันและปราบปรามเป็นพิเศษ คือ
- ๓.๑ คดีความผิดตามกฎหมายป่าไม้ฐานทำหรือมีไว้ในครอบครองหรือบุกรุกแผ้วถางป่าโดยไม่ได้รับอนุญาต ดังนี้
- ๓.๑.๑ ไม้ท่อนประเภท ก. จำนวน ๘๐ ต้น / ท่อน หรือปริมาตรเกิน ๑๖ ลูกบาศก์เมตร ส่วนไม้ประเภท ข. ไม่จำกัดจำนวน
- ๓.๑.๒ สิ่งประดิษฐ์จำนวนเกิน ๒๕ ชิ้น และมีมูลค่าตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป
- ๓.๑.๓ ไม้พื้นปริมาตรเกิน ๔๐ ลูกบาศก์เมตร ถ่านไม้ปริมาตรเกิน ๒๕ ลูกบาศก์เมตร
- ๓.๑.๔ เนื้อที่ป่าถูกบุกรุกเกิน ๑๐๐ ไร่
- ๓.๑.๕ พบการกระทำผิดซึ่งหน้า ใช้เครื่องยนต์หรือเครื่องจักรกล
- ๓.๑.๖ พบการกระทำผิดในบริเวณโรงงานแปรรูปไม้ด้วยเครื่องจักรกลที่มีกำลังแรงม้าเกิน ๒๕ แรงม้าขึ้นไป
- ๓.๑.๗ พบการกระทำผิดในกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐควบคุมหรือมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย
- ๓.๒ คดีความผิดตามกฎหมายศุลกากรฐานนำเข้าหรือส่งออกหรือรับไว้ซึ่งสินค้าหลบหนีภาษี เฉพาะที่มีของกลางมีมูลค่าตั้งแต่หนึ่งแสนบาทขึ้นไป
- ๓.๓ คดีความผิดเกี่ยวกับแร่ เฉพาะที่มีมูลค่าแร่ ตามราคาที่กำหนดค่าภาคหลวงแร่ตั้งแต่ ๕๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป
- ๓.๔ คดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งมีปริมาณยาเสพติดดังต่อไปนี้ คือ
- ๓.๔.๑ ยาเสพติดให้โทษประเภทที่ ๑ และที่ ๒ ซึ่งมีปริมาณยาเสพติดของกลางคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ ๑,๐๐๐ กรัมขึ้นไป

๓.๔.๒ ยาเสพติดให้โทษประเภทที่ ๓ ที่ ๔ และที่ ๕ ซึ่งมีปริมาณยาเสพติดของตั้งแต่ ๑,๐๐๐ กิโลกรัมขึ้นไป

ข. กำหนดให้คดีลักลอบนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิงเป็นคดีสำคัญที่รัฐบาลมีนโยบายที่จะปราบปรามเป็นกรณีพิเศษ

(หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส ๐๐๑๘.๑/ว.๓๖ ลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๓๘)

ค. กำหนดให้ความผิดทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวกับการเงิน การธนาคาร ธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ ธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือการประกอบธุรกรรมทางการเงินอื่นใด ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทย หรือคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์เป็นผู้ร้องทุกข์หรือกล่าวโทษเป็นคดีสำคัญ

(หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส(สฟปพ.)๐๐๑๘/ว ๓๖๐ ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๕)

ง. กำหนดให้บรรดาคดีความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และความผิดเกี่ยวกับการชุมนุมประท้วงของประชาชนเป็นคดีสำคัญ

(หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส (สฟปพ.)๐๐๑๘/ว. ๐๓ ลงวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๔๖)

จ. กำหนดให้ความผิดฐานสร้างโรงงานแปรรูปไม้ในเขตควบคุมการแปรรูปไม้โดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นคดีสำคัญ

(หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส ๐๐๒๓(ปพ)/ว. ๓๙๙ ลงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐)

คดีที่อัยการสูงสุดชี้ขาดให้ฟ้องให้อุทธรณ์ ตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๓ ข้อ ๑๓๖(๓) นั้น น่าจะมีความหมายรวมถึงคดีที่อัยการสูงสุดใช้อำนาจสั่งฟ้องในข้อหานอกเหนือจากที่ปรากฏในสำนวนที่เสนอให้อัยการสูงสุดชี้ขาดความเห็นแย้งด้วย เพราะมีบางกรณีที่อัยการสูงสุดได้พิจารณาแล้ว ได้มีความเห็นชี้ขาดและเห็นว่ายังมีข้อหาบางข้อหาที่จำเลยกระทำผิดนอกจากที่พนักงานสอบสวน สอบสวนไว้แล้วและใช้อำนาจอัยการสูงสุดสั่งฟ้องข้อหาดังกล่าวและให้ดำเนินคดีในความผิดที่อัยการสูงสุดมีคำสั่งฟ้องนั้น

คดีที่เข้ากรณีตามข้อ ๑๔๐ และข้อ ๑๓๖ ต้องเสนอเพื่อพิจารณาสั่งทั้งคดี

คดีที่เข้ากรณีตามข้อ ๑๔๐ ที่กำหนดให้อัยการศาลสูงเสนอสำนวนพร้อมความเห็นให้อัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูงหรืออัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูงเขตพิจารณาสั่ง แม้คดีนั้นมีบางข้อหาที่เข้ากรณีตามข้อ ๑๔๐ และบางข้อหาหรือบางฐานความผิดที่อยู่ในอำนาจของอัยการศาลสูงที่จะพิจารณาสั่งคดีได้ก็ตาม ก็ต้องเสนออัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูงหรืออัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูงเขตพิจารณาสั่งทั้งคดี และคดีที่เข้ากรณีตามข้อ ๑๓๖ ก็เช่นเดียวกันต้องเสนออธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูงหรืออธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูงเขตพิจารณาสั่งทั้งคดี โดยอัยการศาลสูงเพียงแต่ทำความเข้าใจเสนอตามลำดับชั้นถึงอธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูงหรืออธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูงเขต

๓. ภารกิจของอัยการศาลสูง

ดังนั้น การพิจารณาสั่งคดี อัยการศาลสูงมีอำนาจหน้าที่พิจารณาสั่งคดี ยกเว้นในกรณีเข้าข้อ ๑๔๐วรรคสาม ที่กำหนดให้อัยการศาลสูงต้องเสนอสำนวนพร้อมความเห็นให้อัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูงหรืออัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูงเขตเป็นผู้พิจารณาสั่ง กับกรณีตามข้อ ๑๓๖ ที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของอธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูงหรืออธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูงเขตเป็นผู้ออกคำสั่ง และในกรณีที่มีคำสั่งให้อุทธรณ์หรือฎีกา แก้อุทธรณ์หรือแก้ฎีกา อัยการศาลสูงมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบจัดทำคำฟ้องอุทธรณ์หรือคำฟ้องฎีกา คำแก้อุทธรณ์หรือคำแก้ฎีกา เพื่อยื่นต่อศาล จึงเห็นได้ว่าภารกิจหลักในการดำเนินคดีชั้นศาลสูง ของอัยการศาลสูง จะประกอบด้วยส่วนสำคัญอยู่สองส่วน คือ การทำความเข้าใจและการวินิจฉัยสั่งคดี และการจัดทำคำฟ้องอุทธรณ์หรือฎีกา คำแก้อุทธรณ์หรือคำแก้ฎีกา

๔. การทำความเข้าใจและการวินิจฉัยสั่งคดี

ตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๓ ข้อ ๑๓๘ ได้กำหนดไว้ว่า เมื่อมีการดำเนินคดีอาญาจนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้ว อัยการเจ้าของสำนวนจะต้องเสนอสำนวนพร้อมด้วยรายงานการคดีตามแบบ อ.ก.๑๓ และความเห็นชั้นศาลพิพากษาตามแบบ อ.ก.๑๔ ต่อ

หัวหน้าพนักงานอัยการ ให้หัวหน้าพนักงานอัยการทำความเข้าใจและส่งสำนวนไปยังอัยการศาลสูงภายในเจ็ดวันนับแต่วันฟังคำพิพากษาหรือคำสั่ง

เมื่ออัยการศาลสูงได้รับสำนวนแล้วมีหน้าที่พิจารณาสั่งคดีโดยตรวจพิจารณาว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลถูกต้องชอบด้วยเหตุผลและชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ หากคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชอบด้วยเหตุผลและกฎหมาย ก็ควรสั่งไม่อุทธรณ์ แต่ถ้าหากพิจารณาแล้วเห็นว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลไม่ชอบก็ควรจะพิจารณาสั่งอุทธรณ์คดีเพื่อให้ศาลอุทธรณ์พิจารณาพิพากษา

การพิจารณาวินิจฉัยสั่งคดีเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก นอกจากอัยการศาลสูงจะต้องพิจารณาคำฟ้องและสำนวนแล้วยังต้องพิจารณาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานต่าง ๆ ในสำนวนคดี ในกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำเลยตามคำฟ้องอัยการศาลสูงยังมีหน้าที่ต้องตรวจดูว่า คำพิพากษาของศาลได้ลงโทษจำเลยเต็มตามฟ้องหรือไม่ และโทษที่ศาลได้วางกำหนดแก่จำเลยอยู่ในกรอบแห่งอัตราโทษตามบทกฎหมายหรือไม่ด้วย

ในกรณีคำพิพากษาเป็นการลงโทษจำเลยเต็มตามฟ้องและโทษที่วางแก่จำเลยอยู่ในกรอบอัตราโทษที่กฎหมายกำหนด ทั้งเป็นโทษที่เหมาะสมกับความผิดก็ต้องพิจารณาสั่งไม่อุทธรณ์ แต่ถ้าหากศาลได้พิพากษาลงโทษจำเลย แต่ไม่เต็มตามฟ้อง เช่น คำฟ้องของโจทก์ได้ฟ้องขอให้ลงโทษฐานปล้นทรัพย์ แต่ศาลได้พิพากษาลงโทษจำเลยในความผิดฐานชิงทรัพย์ หรือฟ้องขอให้ลงโทษฐานฆ่าผู้อื่นตายโดยเจตนา แต่ศาลพิพากษาลงโทษฐานฆ่าผู้อื่นตายโดยไม่เจตนา เป็นต้น หรือไม่ได้เป็นไปตามคำขอท้ายฟ้อง เช่น คำขอท้ายฟ้องโจทก์ มีคำขอให้เพิ่มโทษ นับโทษต่อในคดีอื่น ริบของกลาง หรือให้ชดใช้ราคาทรัพย์ให้แก่ผู้เสียหาย แต่ศาลมิได้พิพากษาให้ตามคำขอหรือยกคำขอจะต้องพิจารณาถึงเหตุผลของคำพิพากษาที่มีได้พิพากษาให้เต็มตามฟ้องหรือมิได้พิพากษาหรือมีคำสั่งเกี่ยวกับคำขอในท้ายฟ้องของโจทก์รวมทั้งพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่ศาลใช้อ้างอิงเพื่อพิจารณาว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชอบด้วยเหตุผลและชอบด้วยกฎหมายหรือไม่เพื่อพิจารณาสั่งคดี หรือในกรณีที่ศาลพิพากษายกฟ้องโจทก์ไม่ว่าจะยกฟ้องทั้งคดีหรือยกฟ้องจำเลยบางคนหรือบางข้อหาหรือยกคำขอ

ของโจทก์ ก็ต้องพิจารณาพยานหลักฐานต่าง ๆ ในคดีซึ่งได้แก่ คำเบิกความของพยานบุคคล รวมทั้งพยานวัตถุ และพยานเอกสารที่ได้ขอคัดจากศาลว่า จากพยานหลักฐานเป็นที่เชื่อได้หรือไม่ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิดตามฟ้อง โดยอัยการศาลสูงจะต้องศึกษาพิจารณาคำเบิกความและพยานเอกสารต่าง ๆ โดยละเอียด และพิเคราะห์จากหลักฐานทั้งหมดประมวลเข้าด้วยกันเพื่อประกอบการใช้ดุลพินิจพิจารณา หากเห็นว่าจากพยานหลักฐานเพียงพอที่จะให้ศาลเชื่อได้ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิดและมีพยานหลักฐานที่จะรับฟังลงโทษจำเลยได้ก็ควรที่อุทธรณ์เพื่อให้ศาลอุทธรณ์วินิจฉัย หรือในกรณีที่พิพากษาลงโทษไม่เต็มตามฟ้องโดยยกฟ้องบางส่วนหรือบางข้อหา ก็อุทธรณ์เพื่อให้ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ให้ลงโทษจำเลยเต็มตามฟ้องของโจทก์ต่อไป หรือในกรณีที่พิพากษายกคำขอ ก็อุทธรณ์ให้ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เพื่อให้ศาลมีคำสั่งตามคำขอของโจทก์ แต่หากในกรณีที่พิจารณาแล้วเห็นว่าพยานหลักฐานแห่งคดีไม่เพียงพอที่จะฟังได้ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิดหรือพยานหลักฐานไม่มีน้ำหนักเพียงพอที่จะฟังลงโทษจำเลย คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชอบด้วยเหตุผลและข้อกฎหมายก็ควรที่จะพิจารณาสั่งไม่อุทธรณ์ต่อไป

แม้กรณีศาลพิพากษาให้ลงโทษ แต่เป็นการพิพากษาหรือสั่งเกินคำขอ เกินกว่าที่ฟ้องหรือที่มีได้กล่าวในฟ้อง หรือพิพากษาลงโทษจำเลยเกินกว่ากำหนดโทษตามกฎหมาย ตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๓ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ.๒๕๔๙ ข้อ ๑๔๓ ให้พนักงานอัยการพิจารณาอุทธรณ์หรือฎีกาต่อไป ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการสั่งคดีสำนักงานอัยการสูงสุดมุ่งเน้นให้เกิดความเป็นธรรมและถูกต้องตามกฎหมาย เพื่ออำนวยความสะดวกให้เกิดขึ้นแก่ประชาชน

การสั่งคดีต้องพิจารณาสั่งเป็นรายจำเลยและรายกระทงความผิด

การสั่งคดีจะต้องพิจารณาสั่งเป็นรายจำเลยและพิจารณาสั่งเป็นรายกระทงความผิด กล่าวคือ ความผิดกระทงใดหรือกรรมใดศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งชอบแล้ว ก็จะไม่อุทธรณ์เฉพาะความผิดของกระทงนั้นหรือกรรมนั้น และหากความผิดกระทงใดหรือกรรมใด คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลที่เกี่ยวกับกระทงความผิดนั้นหรือกรรมนั้นไม่ชอบ ก็จะไม่อุทธรณ์เฉพาะความผิดในกระทงนั้นเป็นรายกระทงไป

แต่ถ้าหากในกระหังความผิดเดียวกันนั้นมีส่วนที่เห็นว่าศาลพิพากษาชอบแล้ว แต่มีบางส่วนที่เห็นว่ายังไม่ชอบมีเหตุที่ควรอุทธรณ์ต่อไป กรณีเช่นนี้ต้องมีคำสั่งอุทธรณ์เพราะถือว่ากระหังความผิดนี้มีเหตุที่ยังต้องอุทธรณ์เพื่อขอให้ศาลอุทธรณ์พิจารณาพิพากษาโดยไม่ต้องสั่งไม่อุทธรณ์ในส่วนที่เห็นชอบ เช่น ศาลพิพากษาว่าจำเลยเป็นคนร้ายที่กระทำผิดลักทรัพย์ผู้เสียหาย ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๔ ยกฟ้องข้อหาตามมาตรา ๓๓๕ เมื่อเห็นว่าการกระทำของจำเลยเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ในเวลากลางคืนตามมาตรา ๓๓๕ ตามฟ้อง ต้องมีคำสั่งอุทธรณ์เพื่อขอให้ศาลอุทธรณ์พิพากษาลงโทษจำเลยในความผิดฐานลักทรัพย์ในเวลากลางคืน หรือในกรณีศาลพิพากษาลงโทษจำเลยในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาโดยพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๔๘ แต่ศาลกำหนดโทษแก่จำเลยต่ำกว่าอัตราโทษขั้นต่ำของบทกฎหมายดังกล่าว มีเหตุที่ควรอุทธรณ์ก็ต้องมีคำสั่งอุทธรณ์เพื่อขอให้ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ให้ลงโทษจำเลยตามอัตราโทษที่กฎหมายกำหนดเพราะถือว่ากระหังความผิดนี้คำพิพากษายังไม่ชอบ โดยไม่ต้องมีคำสั่งไม่อุทธรณ์ในส่วนที่ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๔๘ หรือในกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำเลย แต่ไม่ริบของกลางที่ใช้ในการกระทำผิดตามคำขอท้ายฟ้อง ซึ่งกระหังความผิดนี้มีคำสั่งอุทธรณ์เพื่อขอให้ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ให้ริบของกลางตามฟ้อง ถือว่าเป็นกรณีสั่งอุทธรณ์ในความผิดกระหังนี้เพราะมีส่วนของคำพิพากษายังไม่ชอบมีเหตุที่ควรต้องอุทธรณ์ โดยไม่ต้องมีคำสั่งไม่อุทธรณ์ในส่วนที่พิพากษาลงโทษเพียงแต่ต้องทำความเข้าใจเห็นว่าคำพิพากษาส่วนใดที่ชอบแล้ว ส่วนใดที่ยังไม่ชอบโดยมีเหตุผลประการใดเพื่อประกอบการทำคำสั่งอุทธรณ์

ในกรณีที่พิจารณาแล้วเห็นว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งชอบทั้งคดีหรือไม่ชอบทั้งคดีก็จะพิจารณาสั่งอุทธรณ์หรือไม่อุทธรณ์ทั้งคดีไปที่เดียว

สำหรับคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศที่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศพิพากษาคดีแล้ว หากประสงค์อุทธรณ์ต่อไปตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๓๘ กำหนดให้อุทธรณ์ไปยังศาลฎีกาภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่

วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่ง กรณีเช่นนี้เป็นการอุทธรณ์แม้กฎหมายบัญญัติให้อุทธรณ์จะต้องอุทธรณ์ไปยังศาลฎีกา พนักงานอัยการจึงต้องสั่งอุทธรณ์หรือสั่งไม่อุทธรณ์ ไม่ใช่สั่งฎีกาหรือไม่ฎีกา

คดีของศาลล้มละลายในส่วนที่เกี่ยวกับคดีอาญา ซึ่งตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๒๔/๑ บัญญัติให้อุทธรณ์ไปยังศาลฎีกาภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่ที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่ง ดังนั้น การสั่งคดีเมื่อศาลล้มละลายพิพากษาแล้วก็เช่นเดียวกัน ต้องทำคำสั่งอุทธรณ์หรือสั่งไม่อุทธรณ์ ไม่ใช่สั่งฎีกาหรือไม่ฎีกา เพราะถือว่าเป็นกรณีชั้นพิจารณาคดีเพียงแต่กฎหมายบัญญัติให้ต้องอุทธรณ์ไปยังศาลฎีกา

การสั่งไม่อุทธรณ์ไม่ว่าจะเป็นการสั่งไม่อุทธรณ์เฉพาะความผิดบางกระทงหรือสั่งไม่อุทธรณ์ทั้งคดี จะต้องเสนอสำนวนพร้อมคำสั่งที่ไม่อุทธรณ์นั้นไปยังผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแต่กรณีเพื่อพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๕

การพิจารณาสั่งคดีในชั้นฎีกา

ในกรณีสั่งคดีในชั้นฎีกาก็เช่นเดียวกันกับที่พิจารณาสั่งคดีในชั้นอุทธรณ์ โดยจะต้องพิจารณาหลักฐานแห่งคดีว่าเพียงพอที่จะฟังได้ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิดและฟังลงโทษจำเลยได้หรือไม่ และต้องพิจารณาสั่งคดีเป็นรายกระทงความผิดเช่นเดียวกัน หากสั่งไม่ฎีกาในกระทงความผิดใดหรือทั้งคดี ก็ต้องเสนอสำนวนพร้อมคำสั่งที่ไม่ฎีกาให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๕

การเสนอสำนวนตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๔๕ เฉพาะสำนวนคดีหลัก

การเสนอสำนวนไปยังผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ว่าราชการจังหวัดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๕ กรณีสั่งไม่อุทธรณ์หรือสั่งไม่ฎีกาเฉพาะในสำนวนคดีที่ฟ้องกล่าวหาว่าจำเลยกระทำความผิดเพื่อขอให้ศาลลงโทษอันเป็นสำนวนหลักเท่านั้น

แต่ถ้าหากเป็นการสั่งไม่อุทธรณ์ไม่ฎีกาที่ไม่ใช่สำนวนคดีที่ฟ้องว่าจำเลย กระทำผิดเพื่อขอให้ศาลลงโทษ เช่น คดีเกี่ยวกับการขอคืนของกลางของผู้ร้องเมื่อ ศาลมีคำสั่งแล้ว พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกาหรือคดีที่ร้องขอให้ริบ ทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ มาตรา ๒๗, ๓๐ หรือกรณีศาลมีคำสั่งในคดีแต่เป็นการ พิพากษาหรือสั่งที่ไม่ใช่เกี่ยวกับการวินิจฉัยว่าจำเลยกระทำผิดตามที่โจทก์ฟ้อง เช่น คำสั่งในชั้นบังคับคดีเมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกาก็ไม่อยู่ในบังคับที่ ต้องเสนอสำนวนไปยังผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ว่าราชการจังหวัดตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๕

คดีที่ส่งเลขกำหนดเวลาอุทธรณ์หรือฎีกา

กรณีที่พนักงานอัยการไม่สามารถยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาได้เพราะเหตุส่งเลข กำหนดเวลาตามกฎหมาย สำนักงานอัยการสูงสุดได้กำหนดแนวทางปฏิบัติพนักงาน อัยการต้องออกคำสั่งไม่อุทธรณ์หรือไม่ฎีกาแล้วแต่กรณีตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๕ ไม่อาจออกคำสั่งยุติการดำเนินคดีได้เพราะไม่ เข้าเงื่อนไขการระงับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙

(หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส ๐๐๐๓(นพ)/ว ๓๗/๔ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๐ เรื่องแนวทางปฏิบัติในการสั่งคดีที่ขาดอุทธรณ์หรือฎีกา)

คดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดซึ่งมีพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ.๒๕๕๐ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๑ มีผลใช้ บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป ตามพระราชบัญญัติดังกล่าว มาตรา ๑๘ บัญญัติไว้ว่าให้ศาลอุทธรณ์ พิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งโดยมิชักช้า และคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล อุทธรณ์เฉพาะการกระทำซึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้เป็นที่สุดภายใต้บังคับ มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๙ และตามมาตรา ๑๙ บัญญัติไว้ว่า ในกรณีที่ศาลอุทธรณ์ พิจารณาหรือมีคำสั่งในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา ๑๘ วรรคหนึ่งแล้ว คู่ความอาจยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องไปพร้อมกับฎีกาต่อศาลฎีกาภายในกำหนดหนึ่ง

เดือนนับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลนั้นให้คู่ความฝ่ายที่
ขออนุญาตฎีกาฟัง เพื่อขอให้พิจารณารับฎีกาไว้วินิจฉัย และศาลฎีกามีอำนาจรับฎีกา
ในปัญหาเรื่องหนึ่งเรื่องใดไว้วินิจฉัยก็ได้หากเห็นว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ศาลฎีกาควร
จะได้วินิจฉัย สำนักงานอัยการสูงสุดได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการสั่งคดีในกรณี
ที่เห็นด้วยกับคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ว่า การที่กฎหมายบัญญัติให้เป็น
ที่สุดยังไม่ถือว่าคดีเสร็จเด็ดขาด เพราะมีข้อยกไว้ในมาตรา ๑๙ ที่สามารถฎีกาใน
กรณีไม่เห็นด้วยเพราะฉะนั้นหากเห็นด้วยกับคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล
อุทธรณ์ย่อมต้องสั่งไม่ฎีกาแล้วดำเนินการไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาญา มาตรา ๑๔๕ หากผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือ
อัยการสูงสุดแล้วแต่กรณีเห็นชอบกับคำสั่งไม่ฎีกาคดีจึงจะถึงที่สุดตามมาตรา ๑๘

(หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส๐๐๒๓(ปพ)/ว ๕๕ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

เรื่องแนวทางปฏิบัติในการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ.๒๕๕๐)

๕. สำนักงานอัยการสูงสุดได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการสั่งคดีชั้นอุทธรณ์ ฎีกา

นอกจากนี้ สำนักงานอัยการสูงสุดได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการสั่งคดี
ชั้นอุทธรณ์ ฎีกา ดังต่อไปนี้

- การดำเนินคดีกรณีที่ศาลพิพากษายกฟ้องโจทก์ตามประมวลวิธีพิจารณาความอาญา
มาตรา ๑๕๘(๕)

ในกรณีที่ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง เนื่องจากฟ้องโจทก์ไม่สมบูรณ์ ตาม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘(๕) นั้น ให้พนักงาน
อัยการยุติคดีนั้นเสีย ไม่อุทธรณ์ฎีกาต่อไป แล้วยื่นฟ้องเป็นคดีใหม่ในวันนั้น หรือ
โดยเร็วที่สุดเท่าที่สามารถจะทำได้ และยื่นคำแถลงให้รวมสำนวนคดีก่อนไว้ใน
คดีหลังด้วย หากศาลชั้นต้นไม่ประทับฟ้อง ให้อุทธรณ์ฎีกาต่อไปจนคดีถึงที่สุด

การที่ศาลพิพากษายกฟ้องโจทก์เนื่องจากฟ้องโจทก์ไม่สมบูรณ์ มิใช่เป็น
การยกฟ้อง เพราะเห็นว่าจำเลยมิได้กระทำความผิด หรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด
หรือคดีขาดอายุความแล้ว หรือมีเหตุตามกฎหมายที่จำเลยไม่ควรต้องรับโทษตาม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘๕ จึงยังไม่มีคำพิพากษาเสร็จ

เด็ดขาดในความผิดซึ่งได้ฟ้อง โจทก์จึงมีสิทธิฟ้องจำเลยได้ไม่ต้องห้ามตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙(๕)

(หนังสือกรมอัยการที่ มท ๑๒๐๓/ว ๘๘ ลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๒๘)

- กรณีในการฟ้องคดีต่อศาลแขวง เช่น เดิมโจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษฐานขบถโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส ขอให้ลงโทษตาม ป.อาญามาตรา ๓๐๐ คดีอยู่ในอำนาจศาลแขวงพิจารณาพิพากษา แต่ในระหว่างพิจารณา บุคคลผู้รับอันตรายสาหัสถึงแก่ความตาย กรณีเป็นความผิด ป.อาญามาตรา ๒๙๑ ซึ่งอัตราโทษเกินอำนาจศาลแขวงจะพิจารณาพิพากษา พนักงานอัยการจึงขอถอนฟ้อง เพื่อไปฟ้องยังศาลที่มีอำนาจ ซึ่งทางสำนักงานอัยการสูงสุด เห็นว่า การถอนฟ้องจึงไม่พึงกระทำ คดีนี้ให้แก้ไขเพิ่มเติมฟ้องในคดีเกินอำนาจศาลแขวง เพื่อให้ศาลแขวงพิพากษายกฟ้อง และฟ้องใหม่ยังศาลที่มีอำนาจ ถ้าศาลไม่อนุญาตให้แก้ไขเพิ่มเติมฟ้อง ให้คัดค้านคำสั่งศาลไว้ เพื่อใช้สิทธิในการอุทธรณ์ – ฎีกาต่อไป

(หนังสือกรมอัยการที่ มท ๑๐๐๒/ว๓๕ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๒๕)

หลังจากที่สำนักงานอัยการสูงสุดมีคำสั่งกำหนดแนวทางปฏิบัติดังกล่าว แล้วได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๙๓/๒๕๒๓ ซึ่งมีข้อเท็จจริงทำนองเดียวกันกับตัวอย่างข้างต้น เมื่อมีการขอแก้ไขเพิ่มเติมฟ้อง ศาลแขวงไม่อนุญาตและพิพากษายกฟ้อง โจทก์อุทธรณ์ขอให้อนุญาตให้โจทก์แก้ฟ้อง หรือขอให้ลงโทษจำเลยตามฟ้อง โดยอัยการสูงสุดรับรองให้อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ ไม่อนุญาตให้แก้ฟ้อง โจทก์ฎีกา ปัญหาข้อกฎหมายที่ศาลล่างทั้งสองไม่อนุญาตให้โจทก์แก้ไขเพิ่มเติมฟ้อง โดยอัยการสูงสุดรับรองให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงได้

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า “ก่อนวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริง สมควรวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการขอแก้และเพิ่มเติมฟ้องของโจทก์ก่อน ในชั้นนี้พิเคราะห์แล้วเห็นว่า เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏขึ้นหลังจากโจทก์สืบพยานโจทก์เสร็จสิ้นแล้วว่า ผู้รับอันตรายสาหัสถึงแก่ความตายเนื่องจากได้รับบาดเจ็บที่สมอง อันเกิดจากความผิดตามฟ้อง และพนักงานสอบสวนได้สอบสวนเพิ่มเติมในข้อหาขบถโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายแล้ว ทั้งปรากฏว่า ศาลชั้นต้นยังมิได้พิพากษา การที่ศาลล่างทั้งสองอ้างเหตุไม่อนุญาตให้โจทก์แก้และเพิ่มเติมฟ้องเพราะเหตุเพียงว่า หากอนุญาตแล้ว ศาลชั้นต้นจะไม่มีอำนาจ

พิจารณาพิพากษาหาได้ไม่ เพราะไม่มีผู้ใดอาจคาดหมายได้ว่า ผู้ได้รับบาดเจ็บจะถึงแก่ความตายหรือไม่ ทั้งโจทก์จะยื่นฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสองในข้อหาข่มขืนโดยประมาทเป็นเหตุให้คนตายใหม่อีกไม่ได้ กรณีเช่นนี้โจทก์จึงได้แต่ขอแก้ฟ้องตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๓๖ เท่านั้น กรณีจึงมีเหตุอันควรและสมควรอนุญาตให้โจทก์แก้ฟ้องได้ ที่ศาลล่างทั้งสองไม่อนุญาตให้โจทก์แก้และเพิ่มเติมฟ้อง ศาลฎีกาจึงไม่เห็นฟ้องด้วย จึงอนุญาตให้โจทก์แก้และเพิ่มเติมฟ้อง คดีเกินอำนาจของศาลชั้นต้นที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาพิพากษาตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๑๕ ศาลฎีกาจึงไม่อาจวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงต่อไปได้ พิพากษากลับให้ยกฟ้องโจทก์ ให้โจทก์นำคดีไปฟ้องต่อศาลชั้นต้นที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาต่อไป

ดังนั้นหากมีการปฏิบัติตามคำสั่งสำนักงานอัยการสูงสุดดังกล่าว และศาลแขวง ฯ อนุญาตให้แก้ไขและเพิ่มเติมฟ้องแล้วมีคำพิพากษาจำหน่ายคดี หรือยกฟ้องก็ตาม พนักงานอัยการต้องมีคำสั่งไม่อุทธรณ์เพื่อนำคดีไปฟ้องต่อศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาต่อไป

(สำนักงานอัยการสูงสุดได้มีหนังสือที่ อส ๐๐๑๘๖/๖๓/ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๓๖ แจ้งยืนยันให้ปฏิบัติตามหนังสือกรมอัยการและคำพิพากษาฎีกาข้างต้น)

- การดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินของกลาง

- การอุทธรณ์ – ฎีกา ในคดีที่ขอให้ริบทรัพย์สินของกลาง

ในคดีที่ขอริบทรัพย์สินของกลาง หากศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์พิพากษาไม่ริบของกลางถ้ามีเหตุอันควรที่จะอุทธรณ์หรือฎีกาว่าให้ริบของกลาง ก็ให้ดำเนินคดีจนถึงที่สุด

- กรณีมีผู้ร้องขอคืนทรัพย์สินของกลาง

ในกรณีมีผู้ยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินของกลางที่ศาลพิพากษาให้ริบในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์นั้นให้ยื่นคำร้องคัดค้าน ยื่นบัญชีพยานโดยระบุพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ และสำนวนคดีอาญาของศาลที่พิพากษาให้ริบของกลางไว้เป็นพยาน ให้ถามค้านพยานของผู้ร้องทุกปากและนำสืบหักล้างคำร้องและข้อนำสืบของผู้ร้อง

ในกรณีที่ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สินของกลางแก่ผู้ร้อง และถ้าเห็นว่าเป็นการสมควรจะดำเนินคดีให้ถึงที่สุดตามหลักฐานคดี ก็ให้ดำเนินคดีให้ถึงที่สุดด้วย

(หนังสือกรมอัยการที่ มท ๑๒๐๓/ว ๑ ลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๓๐)

- คดีคำร้องขอให้ริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

เมื่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินได้ใช้อำนาจตามความในมาตรา ๑๖ (๓) (๔) และมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ ตรวจสอบทรัพย์สินและพยานหลักฐานต่าง ๆ พบว่าเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และเป็นทรัพย์สินที่มีอยู่หรือได้มาเกินกว่าฐานะหรือความสามารถในการประกอบอาชีพโดยสุจริต และผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้อาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินจึงมีคำสั่งให้ยึดทรัพย์สิน และส่งสำนวนให้พนักงานอัยการดำเนินการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าว ตามมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ ศาลได้ทำการไต่สวนพยานทั้งสองฝ่ายแล้ว เห็นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ศาลควรต้องมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินตามคำร้องของพนักงานอัยการถึงแม้ว่าทรัพย์สินนั้นจะมิได้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องผู้ถูกตรวจสอบเป็นจำเลยต่อศาลก็ตาม เว้นแต่บุคคลซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ยื่นคำร้องขอคืนก่อนคดีถึงที่สุด และแสดงให้ศาลเห็นว่าทรัพย์สินนั้นมิได้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามความในมาตรา ๒๙ ทั้งนี้เพราะบทบัญญัติในมาตรา ๒๓ และมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ มิได้บัญญัติว่า ทรัพย์สินที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีคำสั่งให้ยึดตามมาตรา ๒๒ และบรรดาทรัพย์สินซึ่งพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ริบตามมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง จะต้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในคดีที่ศาลกำลังพิจารณาอยู่เท่านั้น ดังนั้น หากมีคดี

ทำนองนี้และศาลมีคำสั่งให้ยกคำร้องก็ให้พนักงานอัยการยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาต่อไปจนกว่าคดีจะถึงที่สุด

(หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส(สฟปพ)๐๐๑๘/ว ๓๒ ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕)

- กรณีที่มีการยื่นคำร้องขอให้ศาลริบทรัพย์สินรายการใดในฐานะของกลางที่ได้ใช้ในการกระทำความผิด ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดหรือมิไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้คืนทรัพย์สินดังกล่าวไปแล้ว หากคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินวินิจฉัยว่าทรัพย์สินรายการนั้นเกี่ยวเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและขอให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ อีก ให้ดำเนินการตามที่คณะกรรมการวินิจฉัย ซึ่งหากศาลวินิจฉัยว่าเป็นเรื่องการร้องซ้ำก็ให้เสนอประเด็นขึ้นสู่ศาลสูงเพื่อให้ศาลฎีกาพิจารณาวางบรรทัดฐานต่อไป

(หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส ๐๐๒๗(ปพ)/ว ๘๙ ลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๐)

ข้อสำคัญ ตามพระราชบัญญัติองค์การอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๕๓ มาตรา ๒๑ วรรคแรก บัญญัติว่า “พนักงานอัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและตามกฎหมายโดยสุจริตและเที่ยงธรรม” และมาตรา ๒๒ บัญญัติว่า “ดุลพินิจของพนักงานอัยการในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๑ ซึ่งได้แสดงผลอันสมควรประกอบแล้ว ย่อมได้รับความคุ้มครอง” ดังนั้น ในการพิจารณาทำความเห็นและการสั่งคดี นอกจากอัยการศาลสูงต้องยึดหลักปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายแล้วยังต้องกระทำโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ในการทำความเห็นพิจารณาสั่งคดีในทุกเรื่องจะต้องแสดงผลประกอบเสมอ จึงจะได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติองค์การอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๕๓

๖. ส่วนคดีที่ต้องเสนออัยการสูงสุด

- คดีความผิดที่กระทำนอกราชอาณาจักร

ความผิดซึ่งมีโทษตามกฎหมายไทยที่ได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรไทย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๐ นั้น สำนักงานอัยการสูงสุด ได้ออกระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๗ ข้อ ๓๐ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๘) พ.ศ.๒๕๕๑ ข้อ ๓ กำหนดไว้ว่า คดีความผิดซึ่งมีโทษตามกฎหมายไทยที่ได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรไทย เมื่อศาลชั้นต้น หรือศาลอุทธรณ์ได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้วให้พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการดำเนินคดีแล้วแต่กรณีทำความเห็นเสนอพร้อมสำนวนส่งให้อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนเพื่อสั่ง

นอกจากนี้ สำนักงานอัยการสูงสุดได้มีหนังสือที่ อส ๐๐๒๓(กท)/ว ๑๒๓ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๒ กำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการทำความเห็นและคำสั่งคดีการกระทำ ความผิดซึ่งมีโทษตามกฎหมายไทยที่ได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรไทยไว้ในข้อ ๓ ว่าคดีที่ศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาแล้วให้พนักงานอัยการประจำศาลชั้นต้นทำความเห็นใน อ.ก.๑๔ ว่าเห็นควรอุทธรณ์ ฎีกา หรือไม่ แล้วส่งสำนวนไปยังอัยการสูงสุดเพื่อสั่ง

จึงเห็นได้ว่าระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๗ ข้อ ๓๐ ที่แก้ไขแล้ว กำหนดให้พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการดำเนินคดีแล้วแต่กรณีทำความเห็นเสนอพร้อมสำนวนให้อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนเพื่อสั่ง ซึ่งคำว่าพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการดำเนินคดีแล้วแต่กรณี น่าจะมีความหมายรวมถึงอัยการศาลสูงด้วย หากคดีนั้นได้มีการส่งสำนวนให้อัยการศาลสูงพิจารณาหรือในกรณีอัยการสูงสุดมีคำสั่งให้อุทธรณ์และส่งสำนวนให้อัยการศาลสูงรับผิดชอบในการอุทธรณ์ พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในกรณีเช่นนี้ คือ อัยการศาลสูง เมื่อศาลอุทธรณ์พิพากษาคดีแล้วอัยการศาลสูงต้องทำความเห็นเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นเพื่อเสนออัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนเพื่อสั่ง

ส่วนตามหนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดข้างต้นที่กำหนดให้พนักงานอัยการชั้นต้นทำความเห็นใน อ.ก.๑๔ ว่าเห็นควรอุทธรณ์ ฎีกา หรือไม่ แล้วส่งสำนวนไปยังอัยการสูงสุด

เพื่อสั่ง เป็นกรณีที่พนักงานอัยการชั้นต้นมิได้ส่งสำนวนให้อัยการศาลสูงพิจารณาแต่ได้ส่งสำนวนไปยังอัยการสูงสุด โดยถือปฏิบัติตามหนังสือเวียนของสำนักงานอัยการสูงสุดดังกล่าว ซึ่งหากอัยการชั้นต้นส่งสำนวนไปยังอัยการสูงสุดตามหนังสือเวียนดังกล่าวแล้วอัยการศาลสูงก็ย่อมไม่ใช่พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการดำเนินคดีตามที่ระเบียบข้อ ๓๐ กำหนดไว้

- คดีสำนวน ป.ป.ช.

สำนวนคดีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งให้อัยการสูงสุดเพื่อดำเนินคดีอาญาในศาลซึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี เป็นอำนาจเฉพาะของอัยการสูงสุดที่จะพิจารณาสั่ง ไม่ว่าจะคดีจะอยู่ในชั้นอุทธรณ์หรือฎีกา ทั้งนี้ตามนัยมาตรา ๙๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ เมื่ออัยการสูงสุดพิจารณาแล้วมีคำสั่งให้ดำเนินคดีอาญาฟ้องผู้ถูกกล่าวหาที่ยังศาลที่มีเขตอำนาจ แล้วส่งสำนวนให้อัยการชั้นต้นยื่นฟ้องผู้ถูกกล่าวหาต่อศาล เมื่อศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์พิพากษาแล้ว เนื่องจากคดีอยู่ในอำนาจของอัยการสูงสุดที่จะพิจารณาสั่ง สำนักงานอัยการสูงสุดได้มีหนังสือที่ อส ๐๐๒๒.๒/ว ๑๙๕ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๑ กำหนดไว้ว่าเมื่อศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์พิพากษาให้รับส่งสำนวนพร้อมความเห็นใน อ.ก.๑๔ เสนอต่ออัยการสูงสุดโดยเร็ว เพื่ออัยการสูงสุดจะได้พิจารณาสั่งและดำเนินการต่อไปก่อนครบกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาต่อไป

- กรณีการฟ้องอุทธรณ์ ฎีกาคดีอาญาจะไม่เป็นประโยชน์แก่สาธารณชน ฯลฯ

ตามพระราชบัญญัติองค์การอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๕๓ มาตรา ๒๑ วรรคสอง บัญญัติว่า “ถ้าพนักงานอัยการเห็นว่า การฟ้องคดีอาญาจะไม่เป็นประโยชน์แก่สาธารณชน หรือจะมีผลกระทบต่อความปลอดภัยหรือความมั่นคงของชาติ หรือต่อผลประโยชน์อันสำคัญของประเทศให้เสนอต่ออัยการสูงสุด และอัยการสูงสุดมีอำนาจสั่งไม่ฟ้องก็ได้ ทั้งนี้ตามระเบียบที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนดโดยความเห็นชอบของ ก.อ.” ซึ่งสำนักงานอัยการสูงสุดได้ออกระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการสั่งคดีอาญาที่จะไม่เป็นประโยชน์แก่สาธารณชน หรือจะมีผลกระทบต่อ

ความปลอดภัยหรือความมั่นคงของชาติ หรือต่อผลประโยชน์อันสำคัญของประเทศ พ.ศ.๒๕๕๔ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอัยการแล้ว และในวรรคสามของมาตรา ๒๑ บัญญัติว่า “ให้นำความในวรรคสองมาใช้บังคับกับกรณีที่พนักงานอัยการไม่ยื่นคำร้อง ไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกา ถอนฟ้อง ถอนคำร้อง ถอนอุทธรณ์ และถอนฎีกาด้วยโดยอนุโลม”

ฉะนั้น ในกรณีตามที่บัญญัติไว้ดังกล่าวเป็นอำนาจการสั่งคดีของอัยการสูงสุด กรณีที่อัยการสูงสุดสั่งไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกา ไม่ต้องดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๕

๗. การอุทธรณ์ - ฎีกา

- ระยะเวลาอุทธรณ์ - ฎีกา และการอุทธรณ์คำสั่ง

หลักพิจารณาว่าระยะเวลาอุทธรณ์ ระยะเวลาฎีกา ระยะเวลาอุทธรณ์คำสั่งศาล เป็นระยะเวลาที่กฎหมายวิธีสบัญญัติกำหนดเงื่อนไขให้คู่ความดำเนินการอุทธรณ์ หรือฎีกา หรืออุทธรณ์คำสั่งศาลภายในระยะเวลา จึงเป็นการกำหนดระยะเวลาไม่เป็นอายุความตามความหมายในมาตรา ๑๙๓/๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ระยะเวลาอุทธรณ์ ระยะเวลาฎีกา และระยะเวลาอุทธรณ์คำสั่งศาล และระยะเวลาแก้อุทธรณ์หรือแก้ฎีกาเป็นระยะเวลาซึ่งกำหนดโดยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งศาลมีอำนาจให้ขยาย หรือย่นระยะเวลาได้เมื่อมีพฤติการณ์พิเศษและศาลได้มีคำสั่งเองหรือคู่ความขอมิคำขอขึ้นมาก่อนสิ้นระยะเวลา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓

ศาลที่มีอำนาจสั่งให้ขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือระยะเวลาฎีกานั้นจะเกิดขึ้นเมื่อศาลชั้นต้นได้อ่านคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลชั้นต้น หรือของศาลอุทธรณ์แล้ว ศาลผู้มีอำนาจสั่งให้ขยาย หรือย่นระยะเวลา เป็นกรณีศาลชั้นต้นมีอำนาจสั่งเองไม่ได้สั่งในประเด็นที่จะรับอุทธรณ์ หรือฎีกาหรือไม่รับรองอุทธรณ์ หรือฎีกา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๔ วรรคสอง และมาตรา ๒๒๓ ถ้าคู่ความผู้ร้องขอไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของศาลก็อุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้น

ไปยังศาลอุทธรณ์ได้ภายในหนึ่งเดือนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๓ ประกอบมาตรา ๑๙๔

ในกรณีที่คู่ความอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นในประเด็นที่ศาลชั้นต้นไม่ให้ขยาย หรือไม่ย่นระยะเวลา และถ้าศาลชั้นต้นปฏิเสธไม่ยอมสั่งรับอุทธรณ์คำสั่ง เป็นกรณี ศาลชั้นต้นสั่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๔ ทวิ คู่ความผู้อุทธรณ์คำสั่งต้องอุทธรณ์ทำเป็นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งของศาลนั้นต่อศาลอุทธรณ์ภายในกำหนดระยะเวลา ๑๕ วัน นับแต่วันฟังคำสั่งศาล

คู่ความผู้ขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกา จะได้ประโยชน์เฉพาะคู่ความที่ขอขยายเท่านั้น

กรณีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ไม่ได้ขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาไว้ แต่จำเลยขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาไว้ พนักงานอัยการโจทก์จะไปถือประโยชน์เอาเวลาจากที่ศาลสั่งขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาตามที่จำเลยขอไว้ไม่ได้ พนักงานอัยการในฐานะโจทก์จะต้องร้องขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาเอง ถ้าหากต้องการประโยชน์จากการขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกา

- การขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์ – ฎีกา ต้องมีพฤติการณ์พิเศษ

การขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกา นั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๒๓ ต้องมีพฤติการณ์พิเศษ ถ้าหากไม่มีพฤติการณ์พิเศษอยู่ ๆ จะไปขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาไม่ได้ มีพฤติการณ์พิเศษในการยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลามีได้ 2 กรณี

๑. มีพฤติการณ์พิเศษจำเป็นในข้อเท็จจริง ในกรณีศาลชั้นต้นอ่านคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลชั้นต้นหรืออ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลอุทธรณ์ โจทก์ได้ยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นโดยเร็ว ขอคัดคำพิพากษาหรือขอคัดคำพยานโจทก์ จำเลย หรือขอคัดถ้อยคำสำนวนในชั้นพิจารณา และยังไม่ได้หรือได้ไม่ครบและระยะเวลาใกล้ครบกำหนด เป็นข้อเท็จจริงมีพฤติการณ์พิเศษจำเป็น

๒. มีพฤติการณ์พิเศษจำเป็นตามบทบัญญัติของกฎหมาย กรณีสั่งไม่อุทธรณ์ หรือไม่ฎีกา แต่ยังไม่เป็นคำสั่งเด็ดขาดต้องเสนอผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือ

ผู้ว่าราชการจังหวัดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๕ เพราะจะต้องใช้เวลาพิจารณา หรือกรณีตามกฎหมายอุทธรณ์ได้ ต้องให้อัยการสูงสุด หรือผู้รับมอบหมายรับรองอุทธรณ์เสียก่อน หรือกรณีตามกฎหมายจะฎีกาได้ต้องให้อัยการสูงสุดรับรองฎีกาก่อนเป็นพฤติการณ์พิเศษจำเป็นต้องใช้เวลาดำเนินการตามกฎหมาย ทั้งนี้ในคำร้องต้องระบุกฎหมายให้ชัดเจน

ในคำร้องที่ยื่นต่อศาลที่ขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกา ต้องระบุข้อเท็จจริงและบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวไว้ในคำร้องเป็นข้อเท็จจริงและหรือบทกฎหมายไว้เพื่ออ้างเหตุผลในการอุทธรณ์คำสั่งศาล ในกรณีที่ศาลสั่งไม่อนุญาตให้ขยายระยะเวลาอุทธรณ์ หรือฎีกา

- กรณีที่ศาลชั้นต้นไม่อนุญาตให้ขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกา

กรณียื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกา แล้วศาลชั้นต้นสั่งไม่อนุญาตให้ขยายระยะเวลาอุทธรณ์ ผู้ร้องต้องอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ ภายในหนึ่งเดือนที่ทราบคำสั่งศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๓ และ ๑๙๔

ถ้าหากศาลชั้นต้นไม่อนุญาตให้ขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกา และ (คู่ความ) ผู้ร้องได้ยื่นอุทธรณ์คัดค้านคำสั่งศาล และศาลชั้นต้นนั้นปฏิเสธไม่ยอมรับอุทธรณ์ เป็นกรณีศาลปฏิเสธไม่ยอมรับอุทธรณ์ ผู้อุทธรณ์ต้องทำเป็นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งของศาลนั้นต่อศาลอุทธรณ์ภายในระยะเวลา ๑๕ วันนับแต่วันฟังคำสั่ง ศาลชั้นต้น ต้องส่งคำร้องอุทธรณ์คำสั่งพร้อมด้วยอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๔ ทวิ วรรคแรก

คำสั่งศาลอุทธรณ์ยื่นตามคำปฏิเสธของศาลชั้นต้น หรือมีคำสั่งรับอุทธรณ์ให้เป็นที่สุดฎีกาไม่ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๔ ทวิ วรรคสาม

ในกรณีที่ศาลชั้นต้นไม่อนุญาตให้ขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกา ผู้ร้องอุทธรณ์คัดค้านคำสั่งศาลชั้นต้นต่อศาลอุทธรณ์ ศาลชั้นต้นสั่งรับอุทธรณ์ และศาลอุทธรณ์พิจารณาแล้วพิพากษายื่นตามคำสั่งศาลชั้นต้น (ไม่อนุญาตให้ขยายระยะเวลาอุทธรณ์ หรือฎีกา) เป็นกรณีศาลอุทธรณ์พิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งชั้นศาลอุทธรณ์ และเป็นคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลอุทธรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๑๖ ผู้ร้องมีสิทธิฎีกาได้

- ผู้รับผิดชอบในการยื่นขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกา

ผู้รับผิดชอบการยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์ – ฎีกา ขอขยายระยะเวลา แก่อุทธรณ์ แก่ฎีกา ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญา ของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๓ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ.๒๕๔๙ ข้อ ๑๔๑ ได้กำหนดไว้แล้ว โดยระเบียบ ข้อ ๑๔๑ ได้กำหนดไว้ว่า (การขอขยายระยะเวลา อุทธรณ์หรือฎีกา)

การขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือแก้อุทธรณ์ หรือระยะเวลาฎีกาหรือแก้ฎีกา ให้ อัยการศาลสูงเป็นผู้ทำคำร้องโดยระบุเหตุผลแห่งความจำเป็นที่ขอขยายระยะเวลา และลงนามเป็นผู้ยื่นคำร้อง ถ้าสำนวนยังคงอยู่ที่สำนักงานอัยการประจำศาลชั้นต้น ให้ พนักงานอัยการเจ้าของสำนวนเป็นผู้ดำเนินการ

การยื่นคำร้องและการติดตามผลการดำเนินการ การฟังคำสั่งศาลตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการเจ้าของสำนวนประจำศาลชั้นต้นหรือพนักงาน อัยการที่หัวหน้าพนักงานอัยการมอบหมาย เมื่อดำเนินการแล้วให้รายงานผล ดำเนินการและคำสั่งศาลตามแบบรายงานคดี อ.ก.๑๓ ให้อัยการศาลสูงทราบโดยด่วน

ให้นำความในสองวรรคก่อนมาใช้บังคับการยื่นคำร้อง คำขอ หรือคำแถลงอื่น ๆ ในชั้นอุทธรณ์หรือฎีกาด้วยโดยอนุโลม” ตามระเบียบดังกล่าวสำนวนอยู่กับอัยการศาลสูง อัยการศาลสูงเป็นผู้รับผิดชอบต้องเป็นผู้ร้องขอขยายระยะเวลา แต่ถ้าหากสำนวนอยู่กับ สำนักงานอัยการประจำศาลชั้นต้น อัยการเจ้าของสำนวนเป็นผู้ดำเนินการยื่นคำ ร้องขอขยายระยะเวลาดังกล่าว

- การนับระยะเวลาอุทธรณ์ – ฎีกา

ระยะเวลาอุทธรณ์ ระยะเวลาฎีกา เริ่มนับอย่างไรนั้น ปกติประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความ ได้บัญญัติว่า นับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ คู่ความฝ่ายที่อุทธรณ์หรือฎีกาฟัง

พนักงานอัยการผู้ไปศาลและมีเจ้าหน้าที่ศาลมาให้เซ็นรับทราบคำพิพากษา หรือคำสั่งศาลต้องระมัดระวังให้ดี เพราะหากไม่มีเจ้าหน้าที่ไปเซ็นชื่อรับทราบ ศาลถือว่า พนักงานอัยการที่ประจำศาลชั้นต้นนั้นเป็นคู่ความฝ่ายโจทก์หรือฝ่ายที่อุทธรณ์หรือฎีกา

ถ้าพนักงานอัยการประจำศาลชั้นต้นไปปฏิบัติหน้าที่ในศาลนั้น และไปเซ็นรับทราบคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล ต้องรับแจ้งโดยเขียนรายงานคดี (อ.ก.๑๓) ให้เจ้าของสำนวนนั้นทราบโดยพลัน

การรับสำเนาอุทธรณ์ คำฟ้องอุทธรณ์ หรือสำเนาคำฟ้องฎีกา พนักงานอัยการ ผู้เซ็นรับสำเนาคำฟ้องอุทธรณ์หรือสำเนาคำฟ้องฎีกา ระยะเวลาการแก้คำฟ้องอุทธรณ์ หรือแก้คำฟ้องฎีกา จะเริ่มนับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๐๐

ระยะเวลาที่จะต้องยื่นอุทธรณ์หรือฎีกา คือหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ย่าน หรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษา หรือคำสั่งให้คู่ความฝ่ายที่อุทธรณ์ หรือฎีกาแล้วแต่กรณีฟังตามป.วิอาญา มาตรา ๑๙๘ และมาตรา ๒๑๖

สำหรับเรื่องของการเริ่มนับระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาตามมาตรา ๑๙๘ และ ๒๑๖ ซึ่งกฎหมายกำหนดให้นับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งให้คู่ความฝ่ายที่อุทธรณ์หรือฎีกาแล้วแต่กรณีฟัง ต้องพิจารณาให้ดีว่า คดีนั้นมีการนัดฟังคำพิพากษา หรือคำสั่งศาล ชอบหรือไม่ คู่ความฝ่ายที่จะอุทธรณ์ หรือฎีกาได้ทราบหรือถือว่าได้ทราบคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลชั้นต้น หรือศาลอุทธรณ์แล้วแต่กรณีโดยชอบแล้วหรือไม่ ดังนั้น ถ้าคู่ความฝ่ายใดไม่ทราบนัด การที่ศาลอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งจะถือว่าคู่ความฝ่ายนั้นทราบคำพิพากษาหรือคำสั่งโดยชอบแล้วไม่ได้ ระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาจึงยังไม่เริ่มนับ

การพิจารณาเรื่องว่าวันใดคือวันที่ย่าน หรือวันใดถือว่าเป็นวันที่ได้อ่านให้คู่ความฝ่ายที่จะอุทธรณ์หรือฎีกาฟังตามมาตรา ๑๙๘, ๒๑๖ นั้น ให้พิจารณาหลักเกณฑ์ในมาตรา ๑๘๒ ทั้งในเรื่องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้น หรือศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกา (โดยกรณีคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ใช้มาตรา ๒๑๕ ประกอบ ๑๘๒ คำพิพากษาศาลฎีกาใช้มาตรา ๒๒๕, ๒๑๕ ประกอบ ๑๘๒ แล้วแต่กรณี) ซึ่งมีหลักเกณฑ์ว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้อ่านโดยเปิดเผยให้คู่ความฟังและให้คู่ความลงลายมือชื่อไว้(คือกรณีอ่านให้คู่ความฟัง)ถ้าเป็นความผิดของโจทก์ที่ไม่มาศาลจะอ่านโดยโจทก์ไม่อยู่ก็ได้ ในกรณีจำเลยไม่อยู่ต้องดูว่า มีเหตุสงสัยว่าจำเลยหลบหนีหรือจงใจไม่มาฟังหรือไม่ ถ้าศาลไม่สงสัยศาลจะรอการอ่านจนกว่าจำเลยมาศาล แต่ถ้าศาลสงสัยศาลจะออกหมายจับจำเลย ถ้าไม่ได้ตัวจำเลยมาภายในหนึ่งเดือน

นับแต่วันออกหมายจับ ศาลจึงจะอ่านลับหลังจำเลยได้ กฎหมายให้ถือว่าโจทก์และจำเลยแล้วแต่กรณีได้ฟังคำพิพากษา หรือคำสั่งศาลแล้ว(คือกรณีถือว่าได้อ่านให้ฟัง) ระยะเวลาในการอุทธรณ์หรือฎีกาจึงจะเริ่มนับ ดังนั้น ในกรณีที่ศาลอ่านคำพิพากษาลับหลังจำเลยแล้ว แม้ต่อมาจับจำเลยได้และมีการอ่านคำพิพากษาให้จำเลยฟังอีกครั้งหนึ่งโดยศาลอ่านเอง หรือจำเลยขอให้ศาลอ่านให้ฟังก็ตาม ระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาเริ่มนับแต่วันที่ถือว่าได้ฟังในคราวแรกแล้วมิใช่ นับจากวันที่อ่านให้ฟังอีกครั้งหนึ่ง (ฎ.๒๖๓/๒๕๐๔)

สำหรับการเริ่มนับระยะเวลาฎีกาตามมาตรา ๒๑๖ พนักงานอัยการโจทก์ต้องระวังให้ดีว่า คดีนี้มีการนัดฟังคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลอุทธรณ์โดยชอบหรือไม่ ในกรณีที่ศาลไม่มีหมายนัดโดยชอบแต่ศาลชั้นต้นอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลอุทธรณ์ลับหลังโจทก์ ซึ่งต้องถือว่าไม่ใช่ความผิดของโจทก์ที่ไม่มาฟังคำพิพากษา อย่างไรก็ตาม สำนักงานอัยการสูงสุดวางข้อกำหนดห้ามมิให้พนักงานอัยการคนใดลงชื่อรับทราบคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลอุทธรณ์ แต่ให้ดำเนินการยื่นคำร้องให้ศาลชั้นต้นอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลอุทธรณ์ให้โจทก์ฟังใหม่ เมื่ออ่านเมื่อใดจึงจะถือได้ว่าโจทก์ทราบคำพิพากษา หรือคำสั่งศาลอุทธรณ์ในวันนั้น กำหนดระยะเวลาฎีกาตามมาตรา ๒๑๖ จึงจะเริ่มนับแต่วันที่อ่านให้โจทก์ฟังตามที่โจทก์ขอให้อ่านให้ฟัง ไม่ใช่เป็นกรณีถือว่าได้อ่านให้โจทก์ฟัง สำหรับกรณีฟังคำพิพากษา หรือคำสั่งศาลฎีกา สำนักงานอัยการสูงสุดให้ใช้หลักเกณฑ์เดียวกันกับเรื่องการฟังคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลอุทธรณ์โดยอนุโลม แต่ทางปฏิบัติคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลฎีกามักไม่ค่อยจะมีปัญหา ทั้งนี้เพราะว่า เมื่อมีคำพิพากษาศาลฎีกาแล้ว คดีถือว่าถึงที่สุดจะดำเนินการต่อไปไม่ได้

อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติในสำนักงานอัยการประจำศาลชั้นต้นนั้น เคยเจอปัญหาว่า คดีที่มีการฟ้องไว้และศาลชั้นต้นนัดพร้อม ในวันเวลาที่ศาลกำหนดนัดพร้อมไว้แล้ว โจทก์มาศาลฝ่ายเดียว จำเลยไม่มา ศาลชั้นต้นให้เลื่อนการพิจารณาคดีไปนัดพร้อมใหม่ เมื่อถึงกำหนดนัดโจทก์ไปศาล ปรากฏว่า คดีนี้ศาลพิพากษาไปแล้ว โดยปรากฏข้อเท็จจริงว่า ในวันที่ศาลกำหนดนัดพร้อมครั้งแรกนั้น จำเลยมาศาลภายหลังจากศาลมีคำสั่งเลื่อนการพิจารณาคดีออกไปและจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจึงได้พิพากษาคดีไปในวันนั้น ซึ่งมีระยะเวลาห่างจากวันนัดพร้อมครั้งที่สอง

เกินกว่าหนึ่งเดือน มีปัญหาว่าคดีนี้ถือว่าล่วงเลยกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์หรือไม่ ซึ่งพนักงานอัยการประจำศาลชั้นต้นจะเสนอเรื่องให้อัยการศาลสูงว่า เห็นควรไม่อุทธรณ์ โดยชี้แจงรายละเอียดถึงเหตุผลว่า เหตุที่ขาดระยะเวลาอุทธรณ์เพราะเหตุดังกล่าว กรณีนี้เป็นเรื่องศาลได้อ่านคำพิพากษาลับหลังโจทก์โดยมิใช่เป็นความผิดของโจทก์ ซึ่งศาลจะกระทำไม่ได้ จึงต้องถือว่าโจทก์ยังมิได้ทราบคำพิพากษาของศาลชั้นต้นแต่ประการใด โจทก์จะต้องยื่นคำร้องขอให้ศาลอ่านคำพิพากษาให้โจทก์ฟังใหม่เป็นทำนองเดียวกันกับที่สำนักงานอัยการสูงสุดได้วางข้อกำหนดไว้ ในเรื่องการฟังคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ดังกล่าวข้างต้น เมื่อศาลอ่านให้ฟังแล้วกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์จึงจะเริ่มต้นนับ แล้วจึงเสนออัยการศาลสูงพิจารณาต่อไป

อนึ่งหากผู้ใดเคยเห็นเรื่องที่สำนักงานอัยการสูงสุดตอบข้อหารืออัยการจังหวัดลำปางว่า ศาลอ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ซึ่งยกฟ้องโจทก์ให้จำเลยฟังฝ่ายเดียว ต่อมาพนักงานอัยการโจทก์ยื่นคำร้องขอให้โจทก์ฟังคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ ศาลสั่งว่า ให้ฟังได้และได้อ่านคำพิพากษาให้โจทก์ฟังแล้ว ในวันที่ศาลอ่านคำพิพากษาให้โจทก์ฟังนั้น ขาดอายุฎีกาเสียแล้วเพราะกฎหมายให้นับระยะเวลาฎีกาตั้งแต่วันอ่านให้จำเลยฟัง ส่วนกรณีนี้อัยการต้องจัดการ หรือมีคำสั่งต่อไป โดย

(๑) ถ้าเห็นควรฎีกา แม้ศาลจะได้อ่านคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ให้จำเลยฟังเกินกำหนดอายุความฎีกาแล้ว อัยการก็อาจยื่นฎีกาได้ โดยยื่นคำร้องพร้อมทั้งฎีกาขอให้ศาลยึดอายุฎีกา โดยอาศัย ป.วิแพ่งมาตรา ๒๓ ประกอบกับ ป.วิอาญามาตรา ๑๕ โดยอ้างเหตุผลในคำร้องว่า ให้ฟังคำพิพากษาศาลอุทธรณ์เมื่อขาดอายุฎีกาแล้ว พันวิสัยที่จะยื่นฎีกาได้ภายในอายุฎีกา ศาลย่อมมีอำนาจยึดฎีกาได้เมื่อเห็นสมควร (ฎ. ๓๐๒/๒๔๙๕)

(๒) แต่ถ้าอัยการเห็นว่าไม่มีเหตุอันจะฎีกา ก็ควรเสนอความเห็นไม่ฎีกาต่อผู้ว่าราชการจังหวัด โดยกล่าวถึงเหตุที่ได้เสนอสำนวนภายหลังที่ขาดฎีกาให้ทราบด้วย (อัยการนิเทศ พ.ศ.๒๔๘๗/ หน้า ๒๐๘)

เหตุที่นำการตอบข้อหารือดังกล่าวมาลงในที่นี้ เนื่องจากขณะนั้นตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๘, ๒๑๖ ให้นับระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกานับตั้งแต่วันที่อ่านคำพิพากษาให้จำเลยฟัง แต่ต่อมามีการแก้ไขเพิ่มเติม ป.วิอาญา (ฉบับที่ ๖)พ.ศ.๒๔๙๙ มาตรา ๑๔

และ ๑๖ จึงเป็นข้อความตามปัจจุบันว่านับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านให้คู่ความฝ่ายที่อุทธรณ์หรือฎีกาฟัง หากพบเห็นจะได้ไม่เกิดข้อสงสัย

การนับระยะเวลาที่จะต้องยื่นอุทธรณ์ หรือฎีกา ภายในกำหนดหนึ่งเดือน ตามนัยมาตรา ๑๙๘, ๒๑๖ นั้น วิธีการนับวันต้องคำนวณระยะเวลาภายใต้บังคับ ถึงวิธีการนับระยะเวลาที่กำหนดไว้ใน ป.พ.พ.มาตรา ๑๙๓/๓, ๑๙๓/๕, ๑๙๓/๘

ระยะเวลาดังกล่าวนี้ ผู้ที่จะอุทธรณ์หรือฎีกาสามารถขอให้ศาลสั่งขยายออก หรือยื่นเข้าได้ตาม ป.วิแพ่งมาตรา ๒๓ ประกอบ ป.วิอาญามาตรา ๑๕ โดยต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไข ทำเป็นคำร้องขอยื่นต่อศาลก่อนสิ้นระยะเวลา และให้ฟังทำได้ต่อเมื่อ มีพฤติการณ์พิเศษ เว้นแต่กรณีที่มีเหตุสุดวิสัย (ซึ่งอาจยื่นขอเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาได้)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๕๘๕/๒๕๔๓ ศาลชั้นต้นสั่งขยายระยะเวลายื่นฎีกา ให้แก่จำเลยถึงวันที่ ๑๗ มีนาคม จำเลยได้ยื่นฎีกาเมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม โดยไม่ได้ยื่นคำร้องขอใช้สิทธิตามมาตรา ๒๒๑ มาพร้อมด้วย ศาลชั้นต้นมีคำสั่งรับฎีกาจำเลย เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม แล้วต่อมาวันที่ ๒๐ มีนาคม ศาลชั้นต้นมีคำสั่งเพิ่มเติมในฎีกา จำเลยเพิกถอนคำสั่งดังกล่าว และให้จำเลยแถลงหรือยื่นคำร้องต่อศาลภายในวันที่ ๒๑ มีนาคมว่า ประสงค์จะให้ผู้พิพากษาผู้มีอำนาจอนุญาตให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงหรือไม่ หากไม่ยื่นคำร้องดังกล่าวก็ให้ถือว่า ศาลมีคำสั่งไม่รับฎีกา การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งกำหนดวัน ให้จำเลยยื่นคำแถลง หรือยื่นคำร้องตามมาตรา ๒๒๑ เท่ากับเป็นการมีคำสั่งขยาย ระยะเวลาเกี่ยวด้วยวิธีพิจารณา ซึ่งจะกระทำต่อเมื่อมีพฤติการณ์พิเศษและศาลได้มี คำสั่งหรือคู่ความมีคำขอขึ้นมาก่อนสิ้นระยะเวลานั้น เว้นแต่ในกรณีมีเหตุสุดวิสัยตาม ป.วิแพ่งมาตรา ๒๓ ประกอบ ป.วิอาญามาตรา ๑๕ เมื่อจำเลยมิได้ยื่นคำร้องขอใช้สิทธิ ตาม มาตรา ๒๒๑ จนล่วงพ้นกำหนดยื่นฎีกาและไม่มีเหตุสุดวิสัย การที่ศาลชั้นต้นมี คำสั่งกำหนดวันให้จำเลยดำเนินการดังกล่าวจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย จำเลยไม่มีสิทธิยื่น คำร้องขอให้รับรองตามมาตรา ๒๒๑ เมื่อพ้นกำหนดยื่นฎีกา แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดฎีกา (ประเด็นนี้) แต่เป็นข้อกฎหมายเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกามีอำนาจวินิจฉัยได้ ดังนั้น คำสั่งของผู้พิพากษาที่รับรองให้จำเลยฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ไม่ชอบด้วย ป.วิอาญามาตรา ๒๑๘, ๒๒๑

[ข้อสังเกต ตามคำวินิจฉัยศาลฎีกาดังกล่าวข้างต้นเป็นเรื่องศาลชั้นต้นใช้อำนาจตนเองตาม ป.วิแพ่ง มาตรา ๒๓ ประกอบ ป.วิอาญา มาตรา ๑๕ ขยายระยะเวลาซึ่งต้องอยู่ในเงื่อนไขของมาตรา ๒๓ ดังกล่าว แต่ถ้าศาลชั้นต้นใช้อำนาจตามเรื่องอื่น เช่น อำนาจตาม ป.วิแพ่ง มาตรา ๑๘ หรือ ๒๗ ประกอบ ป.วิอาญา มาตรา ๑๕ ย่อมไม่อยู่ในบังคับเงื่อนไขของมาตรา ๒๓ เช่น ศาลชั้นต้นใช้อำนาจตาม ป.วิแพ่ง มาตรา ๑๘ ประกอบ ป.วิอาญา มาตรา ๑๕ ตรวจรับอุทธรณ์ซึ่งเป็นคำคู่ความแล้วส่งคืนคำคู่ความให้ทำมาใหม่ภายใน กำหนดเวลาที่ศาลกำหนด อย่างนี้มีใช้กรณีมาตรา ๒๓ แต่เป็นเรื่องมาตรา ๑๘ ประกอบ ป.วิอาญา มาตรา ๑๕ เมื่อได้ทำอุทธรณ์มาขึ้นใหม่ ภายในกำหนดระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้ แม้ขณะที่ยื่นพ้นกำหนดระยะเวลา อุทธรณ์แล้วก็ตาม ต้องถือว่าเป็นการยื่นอุทธรณ์ในกำหนดแล้ว (ฎ.๑๕๗๒/๒๕๒๕)]

สำหรับการยื่นขยายระยะเวลาอุทธรณ์ หรือฎีกา ถ้าวันสุดท้ายเป็น วันหยุดราชการสามารถยื่นในวันเปิดทำการได้ แต่การนับระยะเวลาต้องนับต่อจากเดิม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๗/๓๕/๒๕๔๒ ศาลชั้นต้นอ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ให้คู่ความฟังเมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๔๒ คดีจึงครบกำหนดยื่นฎีกาวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๒ ซึ่งเป็นวันเสาร์หยุดราชการ โจทก์มีสิทธิยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลายื่นฎีกาใน วันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๔๒ ซึ่งเป็นวันเริ่มทำการใหม่ได้ แต่การนับระยะเวลาที่ ขอขยายออกไปนั้น ต้องนับต่อจากวันสุดท้ายที่ครบกำหนดระยะเวลาเดิม คือ เริ่มนับหนึ่งตั้งแต่วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๔๒

ปัญหาที่น่าพิจารณา มีว่า คำร้องขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์ หรือฎีกาของ พนักงานอัยการ นั้น พนักงานอัยการในส่วนใดมีหน้าที่ดำเนินการ

ตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ.๒๕๔๙ ข้อ ๑๔๑ “การยื่นคำร้อง การฟังคำสั่งขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาให้เป็นหน้าที่ของสำนักงานประจำศาลชั้นต้น” ดังนั้น พนักงานอัยการประจำศาลชั้นต้นจึงมีหน้าที่ในการฟังคำสั่งขอขยาย ระยะเวลาดังกล่าวด้วย แต่ผู้ทำคำร้องและลงชื่อในคำร้องดังกล่าวในข้อ ๑๔๑ วรรคหนึ่ง ได้กำหนดหลักแล้วให้อัยการศาลสูงเป็นผู้ทำคำร้อง รวมทั้งเป็นผู้ลงนามในคำร้องด้วย แต่ถ้าสำนวนอยู่ที่พนักงานอัยการประจำศาลชั้นต้นให้พนักงานอัยการประจำศาลชั้นต้น ผู้เป็นเจ้าของสำนวนเป็นผู้รับผิดชอบ เป็นผู้ต้องดำเนินการจัดทำคำร้อง แต่การยื่นคำร้อง การติดตามผลการดำเนินการ การฟังคำสั่งศาล เป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการ ประจำศาลชั้นต้นดำเนินการและรายงานผลให้อัยการศาลสูงทราบโดยด่วน

ในทางปฏิบัติ ในกรณีที่สำนวนยังมีได้ขึ้นไปสู่การพิจารณาของอัยการศาลสูง กล่าวคือตราบไต่ที่ยังมิได้เสนอความเห็นว่าจะอุทธรณ์ หรือไม่ประการใดหรือยังมิได้จัดทำและส่งรายงานการคดี (อ.ก.๑๓) และบันทึกย่อคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ (อ.ก.๑๔) ไปยังอัยการศาลสูง พนักงานอัยการผู้เป็นเจ้าของสำนวนประจำศาลชั้นต้น จะดำเนินการยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาแล้วแต่กรณี

ปัญหาว่า ถ้าศาลชั้นต้นที่พนักงานอัยการประจำศาลชั้นต้นยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาไว้แล้วแต่กรณี ได้มีคำสั่งไม่อนุญาตให้ขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาพนักงานอัยการควรดำเนินการอย่างไรต่อไป

เรื่องนี้เห็นว่า พนักงานอัยการมีวิธีการดำเนินการ คือ

- พนักงานอัยการโจทก์ผู้เป็นเจ้าของสำนวนต้องเป็นผู้อุทธรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๓ โดยต้องดำเนินการทำคำฟ้องอุทธรณ์ แล้วดำเนินการยื่นอุทธรณ์ต่อศาลให้ทันก่อนสิ้นสุดระยะเวลาอุทธรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๔

- เมื่อยื่นอุทธรณ์ไปแล้วศาลปฏิเสธไม่ยอมรับอุทธรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๔ ทวิ ผู้อุทธรณ์ต้องดำเนินการยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นต่อไป สำหรับการอุทธรณ์กรณีนี้ ต้องอุทธรณ์เป็นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งของศาลชั้นต้นต่อศาลอุทธรณ์เท่านั้น ไม่ว่าเป็นการยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกา โดยต้องทำเป็นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งขึ้นไป ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งประการใดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๔ ทวิ วรรคสาม ให้เป็นที่สุด เรื่องการอนุญาตให้ขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาของศาลชั้นต้นนั้น เป็นอำนาจของศาลชั้นต้นเอง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าเป็นเรื่องศาลชั้นต้นทำเองมิใช่ทำแทนศาลสูง ดังนั้น ถ้าไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามลำดับชั้นศาล เช่น ศาลชั้นต้นไม่อนุญาตให้ขยายระยะเวลาฎีกา จะต้องอุทธรณ์คำสั่งต่อศาลอุทธรณ์ หากทำเป็นฎีกาต่อศาลฎีกาโดยตรงแล้ว ศาลฎีกาเห็นว่าเป็นการไม่ชอบและไม่รับวินิจฉัยให้(คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ ๘๘๔/๒๕๒๓, ๖๔๘/๒๕๑๖, ฎ.๔๐๓๙/๒๕๓๔(ป)) ซึ่งกรณีดังกล่าวมีผลว่าพ้นระยะเวลาอุทธรณ์แล้ว คดีจึงไม่สามารถดำเนินการอย่างไรต่อไปได้อีก เมื่อคำสั่งศาลชั้นต้นในเรื่องให้ขยาย

ระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาหรือไม่นั้น เป็นอำนาจศาลชั้นต้นทำเองมิใช่ทำแทน ดังนั้น แม้กรณีศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาตให้ขยายระยะเวลาอุทธรณ์ หรือฎีกาแล้วแต่กรณี คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งหากไม่เห็นชอบด้วย ย่อมสามารถอุทธรณ์และฎีกาว่า คำสั่งศาลชั้นต้น ที่สั่งอนุญาตให้ขยายระยะเวลาอุทธรณ์ หรือฎีกาเป็นการไม่ชอบต่อศาลอุทธรณ์และ ศาลฎีกาตามลำดับต่อไปได้เช่นกัน (ฎ.๓๐๘๒-๓๐๘๓/๒๕๓๗)

มีปัญหาว່ว่า พนักงานอัยการในส่วนใดที่มีหน้าที่ต้องดำเนินการตามสองข้อดังกล่าวนี้

ต้องพิจารณาว่าพนักงานอัยการผู้ใดเป็นผู้ทำคำร้องขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์ หรือฎีกา ผู้ใดเป็นผู้ทำคำร้องผู้นั้นจึงต้องมีหน้าที่ทำคำร้องอุทธรณ์คำสั่งไม่อนุญาต ให้ขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาแล้วแต่กรณีด้วย ทั้งนี้เพราะว่า กรณีนี้ไม่ใช่เป็น กรณีที่ทำคำฟ้องอุทธรณ์หรือฎีกา ได้แย้งคัดค้านคำพิพากษาศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ แต่ประการใด กรณีจึงไม่เข้าความหมายตามที่ระบุไว้ในท้ายระเบียบฯ ข้อ ๑๔๕ แห่งระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ.๒๕๔๙ แต่ประการใด

สำหรับสำนักงานอัยการสูงสุดนั้น มีความเห็นว่า การนับระยะเวลาอุทธรณ์ หรือฎีกาต้องนับระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาตามนัย ป.พ.พ.มาตรา ๑๙๓/๓, ๑๙๓/๕ และ ๑๙๓/๘ ดังกล่าวข้างต้นด้วยเช่นกัน และได้ให้คำแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับการยื่น อุทธรณ์ฎีกาว่า "การยื่นอุทธรณ์ฎีกา นั้น ไม่ควรจะต้องรอไว้ยื่นในวันหรือใกล้วันสุดท้าย เพราะหากมีข้อบกพร่องหรือผิดพลาด อย่างใดแล้ว อาจแก้ไขไม่ทัน ทำให้เป็นผลเสียหาย แก่คดีได้" (หนังสือกรมอัยการที่ น.ว. ๓๘/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๐๐ ประมวลระเบียบ ข้อบังคับและหลักปฏิบัติราชการ ของกรมอัยการ เล่ม ๒ หน้า ๑๔๔๕)

ปัญหาสำคัญที่ควรระวังในเรื่องนี้อีกประการหนึ่งคือ ในกรณีที่ศาลชั้นต้น อนุญาตให้ขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาตามคำร้องขอขยายของโจทก์ แต่ให้ไม่ เต็มตามคำขอ เช่น ยื่นคำขอขยายออกไป ๓๐ วันแต่ศาลชั้นต้นให้ขยายเพียง ๒๐ วัน สำนักงานอัยการประจำศาลชั้นต้นมิได้แจ้งให้อัยการศาลสูงทราบ ว่า ศาลอนุญาตให้ ขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาถึงเมื่อใด จึงเกิดข้อผิดพลาดขึ้นว่า อัยการศาลสูง เมื่อพิจารณาแต่คำร้องขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาแล้วเข้าใจว่าอนุญาตเต็มตามขอ

เมื่ออัยการศาลสูงมีคำสั่งอุทธรณ์หรือฎีกาเสร็จแล้วได้ยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาไป ปรากฏว่า ศาลชั้นต้นจะมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์หรือฎีกาแล้วแต่กรณี โดยเหตุผลว่าล่วงพ้น กำหนดระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาแล้ว ซึ่งอาจเกิดความเสียหายแก่คดีได้

สำหรับในกรณีที่ยื่นอุทธรณ์ หรือฎีกาแล้ว ศาลชั้นต้นมีคำสั่งรับ หรือไม่รับอุทธรณ์ หรือฎีกา พนักงานอัยการประจำศาลชั้นต้นมีหน้าที่ต้องแจ้งคำสั่งที่สั่งรับ หรือไม่รับ อุทธรณ์หรือฎีกาให้อัยการศาลสูงทราบ เพื่อดำเนินการต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรณีมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์หรือฎีกาต้องดำเนินการแจ้งให้ทราบโดยเร็วด้วย เพราะว่าเป็นกรณีที่อัยการศาลสูงต้องการจะอุทธรณ์คำสั่งไม่รับอุทธรณ์หรือฎีกา จะมี ระยะเวลาให้ดำเนินการเพียง ๑๕ วัน นับแต่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งเท่านั้นตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๘ ทวิ และมาตรา ๒๒๔

๘. การจัดทำคำฟ้องอุทธรณ์

- หลักและรูปแบบในการเขียนอุทธรณ์ในคดีอาญา

ขั้นตอนหรือการเรียงลำดับเนื้อหาในคำฟ้องอุทธรณ์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๑๒/๒๕๓๗ วินิจฉัยว่าฟ้องอุทธรณ์เป็นคำฟ้อง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑(๓) ประกอบมาตรา ๑๕ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

การใช้ชื่อโจทก์และผู้เรียงคำฟ้อง การใช้ชื่อโจทก์ในคำฟ้องอุทธรณ์ให้ใช้ชื่อ พนักงานอัยการที่เป็นโจทก์มาแต่ต้น ส่วนผู้เรียงให้ระบุตำแหน่งและสำนักงาน อัยการศาลสูงเจ้าของสำนวนสังกัดอยู่ เว้นแต่กรณีที่อัยการจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ อัยการศาลสูงให้ระบุตำแหน่งและสำนักงานอัยการเจ้าของสำนวนที่สังกัดอยู่ (ระเบียบสำนักงาน อัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๓ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๔๘)

- ชื่อหาที่ฟ้อง

สำหรับในเบื้องต้นของการเขียนอุทธรณ์ในคดีอาญา จะต้องกล่าวถึงชื่อหา ของโจทก์ หรือคำฟ้องว่า ในคดีนี้ฟ้องว่าอย่างไร โดยเขียนเริ่มต้นในข้อ ๑ ของอุทธรณ์

สำหรับการกล่าวถึงชื่อหา หรือคำฟ้องของโจทก์นั้น จะเขียนโดยละเอียด หรือโดยย่อก็ได้

อย่างไรก็ตาม ในการกล่าวถึงข้อหา หรือคำฟ้องดังกล่าวนั้น ควรจะต้องเขียนข้อหา หรือคำฟ้องนี้โดยละเอียดพอสมควร ทั้งนี้เพื่อเป็นการตรวจสอบคำฟ้องอีกครั้งว่า ข้อหา หรือคำฟ้องนั้นมีข้อผิดพลาดหรือไม่ประการใด อันเป็นการทำให้ผู้อุทธรณ์ ได้ ทบทวนว่า โจทก์ฟ้องคดีนี้ไว้อย่างไร มีข้อหาความผิดด้วยกัน ในกรณีที่มีการขอเพิ่มโทษ หรือขอนับโทษต่อ หรือขอบวกโทษไว้ในศาลชั้นต้น ก็จะได้ไม่หลงลืมที่จะขอเพิ่มโทษ หรือขอนับโทษต่อ หรือขอบวกโทษไว้ในชั้นอุทธรณ์ด้วย ทั้งเป็นการให้ศาลอุทธรณ์ได้รู้ว่า เรื่องที่อุทธรณ์นี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร และยังเป็นการสะดวกในการที่ใช้อ้างถึงใน การบรรยายอุทธรณ์ข้อต่อ ๆ ไป โดยมีต้องเขียนคำฟ้องซ้ำลงไปอีกครั้งหนึ่ง

- ข้อต่อสู้จำเลย

ให้กล่าวถึงคำให้การจำเลยในศาลชั้นต้นว่า จำเลยให้การรับสารภาพ หรือให้ การปฏิเสธ ในอุทธรณ์ข้อ ๑ โดยเขียนย่อหน้า ต่อจากข้อหา หรือคำฟ้องดังกล่าวใน ข้อ ๑ ข้างต้น

ในกรณีจำเลยให้การปฏิเสธ จะกล่าวถึงว่าให้การปฏิเสธว่าอย่างไรเป็น ประเด็น ๆ ไร่ หรือกล่าวสั้น ๆ ว่าให้การปฏิเสธ ก็ได้

ควรกล่าวว่าจำเลยให้การปฏิเสธมีประเด็นว่าอย่างไรด้วย เช่น อ้างฐานที่อยู่ หรืออ้างเหตุป้องกันตามกฎหมาย ..ฯลฯ ทั้งนี้เพราะทำให้ผู้อุทธรณ์รู้ประเด็นข้อต่อสู้ ของจำเลย และสามารถกำหนดรูปแบบในการเขียนหักล้างข้อต่อสู้ของจำเลยใน อุทธรณ์ได้โดยง่าย

มีปัญหาว่า หากผู้อุทธรณ์ ไม่กล่าวถึง ข้อ ๑ และ ๒ คือไม่กล่าวว่า โจทก์ฟ้อง ว่าอย่างไร จำเลยให้การอย่างไร ในอุทธรณ์คดีอาญา จะมีผลทำให้อุทธรณ์เสียไป หรือที่เรียกว่าอุทธรณ์ไม่เป็นอุทธรณ์หรือไม่

ในเรื่องนี้ได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๑๒/๒๕๓๗ วินิจฉัยว่าฟ้องอุทธรณ์ เป็นคำฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๑(๓)

ดังนั้น ถ้าถือตามแนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกาในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ว่านี้ อุทธรณ์ในคดีอาญาจึงจำต้องมี ข้อ ๑ และ ๒ ดังกล่าวในอุทธรณ์ เป็นความจำเป็น เหมือนกับการทำคำพิพากษาในคดีอาญาของศาลอุทธรณ์ ซึ่งกฎหมายกำหนดไว้เลย

ว่าคำพิพากษาของศาลจะต้องมีข้อนี้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘๖(๔), มาตรา ๒๑๕

คำฟ้อง และคำให้การจำเลย ที่กล่าวในอุทธรณ์ ข้อ ๑ และ ๒ นี้ ถือว่าเป็น ส่วนสำคัญส่วนหนึ่งซึ่งควรจะต้องกล่าวถึงในอุทธรณ์ด้วย ซึ่งตรงกับแนวทางที่ สำนักงานอัยการสูงสุดวางไว้ เพื่อสะดวกในการบรรยายอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษา ที่เป็นการสะดวกในการที่ศาลจะได้พิจารณา...ควบคู่กับ...คัดค้านคำพิพากษาศาล...

- ข้อเท็จจริงจากการนำสืบของโจทก์

ให้กล่าวถึงข้อเท็จจริงที่โจทก์นำสืบในชั้นพิจารณาคดีของศาลว่า ข้อเท็จจริง ในการนำสืบของโจทก์เป็นประการใดโดยย่อในลำดับถัดไปในอุทธรณ์ โดยการเขียน ย่อหน้าต่อจาก คำให้การจำเลยใน ข้อ ๒ ข้างต้นในอุทธรณ์ ข้อ.๑ เพื่อแสดงให้เห็นใน รูปว่า ข้อเท็จจริงที่กล่าวมานี้ แสดงว่าจำเลยได้กระทำความผิดตามฟ้องโจทก์แล้ว

สำหรับการย่อข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น นั้น ผู้อุทธรณ์จะทำการย่อ ข้อเท็จจริงเป็นทำนองเดียวกับคำพิพากษาของศาลในส่วนที่ว่า “ ทางพิจารณาโจทก์ นำสืบว่า ...” โดยการย่อข้อเท็จจริงดังกล่าวขึ้นใหม่ ซึ่งไม่จำเป็นที่จะต้องเหมือนกับ ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในคำพิพากษาของศาลชั้นต้นในส่วนที่ว่า “ ทางพิจารณาโจทก์ นำสืบว่า ...” นี้ก็ได้ (แต่น่าจะต้องเป็นข้อเท็จจริงที่มีการนำสืบไว้จริง) แต่ความจริง ในทางปฏิบัติในการเขียนอุทธรณ์ในส่วนนี้ นั้น ผู้อุทธรณ์มักจะนำเอาข้อเท็จจริง จากในส่วนที่ว่า “ ทางพิจารณาโจทก์นำสืบว่า...” ที่ปรากฏในคำพิพากษาศาลชั้นต้น (โดยอาจคิดว่าจะเป็นการประหยัดเวลา) คัดลอกมาใส่ไว้ในส่วนนี้ทั้งหมด (ซึ่งน่าจะ ไม่ถูกต้องนัก เพราะในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาและได้อุทธรณ์ คัดค้านคำพิพากษาศาลชั้นต้นในคดีอาญา นั้น แสดงอยู่ในตัวแล้วว่า พนักงาน อัยการจะต้องไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษาของศาลชั้นต้น จึงอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ แต่ ในส่วนนี้ของศาลชั้นต้นในคำพิพากษา นั้น ศาลเองมักย่อข้อเท็จจริงในการนำ สืบพยานของโจทก์ในทางที่โจทก์ไม่เห็นด้วยอยู่แล้ว แต่โจทก์ ยังคงคัดลอกทั้งหมด เอามาใส่ในอุทธรณ์อีก) ซึ่งควรพิจารณาว่าจะคัดลอกตามคำพิพากษาหรือจะย่อ ข้อเท็จจริงจากการเบิกความของพยานโจทก์เป็นประโยชน์ที่มีน้ำหนักในการเขียนฟ้อง

อุทธรณ์ชั้นใหม่ หรือจะใช้วิธีเลือกโดยนำเอาคำว่า “พิเคราะห์พยานโจทก์ของศาลมาเป็นทางพิจารณาโจทก์นำสืบว่า...

- ข้อเท็จจริงจากการนำสืบของจำเลย

ให้กล่าวถึงข้อเท็จจริงที่จำเลยนำสืบในชั้นพิจารณาคดีของศาลว่า ข้อเท็จจริงในการนำสืบของจำเลยเป็นประการใดโดยย่อในลำดับถัดไปในอุทธรณ์ เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 233 วรรคสอง ให้นำคำเบิกความของจำเลยใช้ยืนยันจำเลยและประกอบพยานหลักฐานของโจทก์ได้ โดยเขียนย่อหน้าต่อจากข้อเท็จจริงดังกล่าวใน ข้อ ๓ ข้างต้น ในอุทธรณ์ ข้อ ๑ เพื่อแสดงให้เห็นในรูปว่า การนำสืบของจำเลยไม่สามารถหักล้างพยานหลักฐานโจทก์ หรือไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า มิได้กระทำความผิดตามฟ้องโจทก์หรือคำเบิกความของจำเลยเจือสมพยานโจทก์ โดยทำการย่อข้อเท็จจริงชั้นใหม่เอง โดยไม่จำเป็นต้องเหมือนกับข้อเท็จจริงในส่วนที่ว่า “จำเลยนำสืบว่า.....” ในคำพิพากษาของศาลชั้นต้นก็ได้ (แต่ควรเป็นข้อเท็จจริงที่มีการนำสืบจริง) แต่ในทางปฏิบัติส่วนใหญ่ ผู้อุทธรณ์มักจะคัดลอกเอาข้อเท็จจริงส่วนที่ว่า “จำเลยนำสืบว่า.....” ที่ปรากฏในคำพิพากษาของศาลชั้นต้นทั้งหมดลงในส่วนนี้ ซึ่งก็ไม่มีอะไรห้าม

การอุทธรณ์คดีอาญาควรต้องมีข้อ ๓ และข้อ ๔ ซึ่งแม้ว่ามีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๔/๒๕๓๐ วินิจฉัยว่า “ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๓ บัญญัติว่า อุทธรณ์ทุกฉบับต้องระบุข้อเท็จจริงโดยย่อ นั้น หมายความว่า ข้อเท็จจริงที่คู่ความยกขึ้นอุทธรณ์ ดังนี้ การที่อุทธรณ์ของจำเลยมิได้กล่าวถึงทางพิจารณาที่โจทก์จำเลยนำสืบ จึงหาได้ขัดต่อบทบัญญัติดังกล่าวไม่”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๕๕/๒๕๓๐ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า “อุทธรณ์ของจำเลยได้ระบุข้อเท็จจริงที่จำเลยอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาของศาลชั้นต้นโดยย่อ เพียงแต่ไม่ได้ย่อทางนำสืบของโจทก์จำเลยเท่านั้น ไม่เป็นการขัดต่อ ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๓ ถือได้ว่า ได้ระบุข้อเท็จจริงโดยย่อที่ยกขึ้นอ้างอิงไว้แล้ว เป็นอุทธรณ์ที่ศาลอุทธรณ์มีอำนาจรับไว้พิจารณาได้”

จากคำพิพากษาศาลฎีกาทั้งสองฉบับดังกล่าว ศาลฎีกาเห็นว่า รายละเอียดตามข้อ ๓ และ ๔ มิใช่เป็นข้อเท็จจริงโดยย่อที่ต้องกล่าวในอุทธรณ์ ในคดีอาญา แม้

ไม่มีการกล่าวถึงในอุทธรณ์ ก็ไม่เป็นเหตุทำให้อุทธรณ์เสียไป ซึ่งตรงกับหลักเกณฑ์ในการอุทธรณ์ที่สำนักงานอัยการสูงสุดวางไว้ว่า คดีอาญาไม่ต้องระบุส่วนนี้ในอุทธรณ์ แต่พนักงานอัยการควรต้องปฏิบัติตาม คำเนิการตามข้อ ๓ และข้อ ๔ เพื่อป้องกัน อาจเกิดความเสียหายได้ถ้าปฏิบัติตามคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าว เพราะการเขียนฟ้องอุทธรณ์ตามข้อ ๑ ถึงข้อ ๔ อย่างน้อยได้ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการสำนักงานอัยการสูงสุดที่ได้เขียนฟ้องอุทธรณ์กันมาเป็นประเพณี

เมื่อกกล่าวมาถึงในชั้นนี้ คงมีปัญหาต้องพิจารณากันว่า ตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๓ วรรคสองบัญญัติไว้ว่า “อุทธรณ์ทุกฉบับต้องระบุข้อเท็จจริงโดยย่อ” นั้น อะไรคือข้อเท็จจริงโดยย่อ และเกี่ยวพันกับ ข้อ ๓ และ ๔ ที่กล่าวถึงข้างต้น หรือไม่

เรื่องนี้ ในตำราคำบรรยายกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของอาจารย์ต่าง ๆ ก็ไม่ปรากฏว่ามีคำบรรยายเรื่องใดได้อธิบายยืนยันเรื่องนี้ไว้โดยชัดเจนว่า ข้อเท็จจริงโดยย่อตาม ป.วิอาญามาตรา ๑๙๓ วรรคสอง หมายถึงว่าอย่างไรแน่ แต่ถ้าถือตามแนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่กล่าวถึง และมีคำพิพากษาศาลฎีกาอีกหลายเรื่องด้วยกัน เช่นคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๔/๒๕๓๐, ๑๔๕๕/๒๕๓๐, ๙๔๓/๒๕๓๒, ๑๔๔๓/๒๕๓๔... ฯลฯ ศาลฎีกาเห็นว่า ข้อเท็จจริงโดยย่อตามความหมายใน ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๓ วรรคสอง หมายถึง ในประเด็นแต่ละประเด็นที่ผู้อุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาศาลชั้นต้น ถ้ามีการกล่าวถึงข้อเท็จจริงในส่วนที่ศาลชั้นต้นได้พิพากษาและผู้อุทธรณ์ทำการโต้แย้งคัดค้านโดยย่อไว้แล้ว ถือว่าเป็นข้อเท็จจริงโดยย่อตามความหมายดังกล่าวแล้ว

อย่างไรก็ตาม การเขียนฟ้องอุทธรณ์หรือบรรยายฟ้องอุทธรณ์ให้มีรายละเอียดตามข้อ ๑ -๔ ดังกล่าว ถือปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการที่ได้บรรยายคำฟ้องอุทธรณ์เช่นนี้ตลอดมาและยังถือได้ว่าเป็นข้อเท็จจริงโดยย่อตามความหมายใน ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๓ วรรคสองแล้ว

อนึ่ง สำหรับการอุทธรณ์คดีแพ่งนั้น มีความแตกต่างกับการอุทธรณ์ในคดีอาญา โดยอุทธรณ์ในคดีแพ่งนั้น ไม่มีกฎหมายกำหนดไว้ว่า จะต้องมีการระบุข้อเท็จจริงโดยย่อในอุทธรณ์ ดังเช่นที่กฎหมายบัญญัติไว้ในการอุทธรณ์คดีอาญา อุทธรณ์คดีแพ่งตาม ป.วิแพ่ง มาตรา ๒๒๕ กฎหมายเพียงแต่กำหนดให้ยื่นอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ และต้องยก

ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่คู่ความจะยกขึ้นอ้างจะต้องกล่าวไว้ชัดแจ้งในอุทธรณ์ แต่อุทธรณ์ในคดีอาญาตามที่ถือปฏิบัติแบบแผนของพนักงานอัยการที่ปฏิบัติต้องมีรายละเอียดในข้อ ๑ - ๔ ดังกล่าวข้างต้นในอุทธรณ์ด้วย

ตัวอย่างคำพิพากษาฎีกาเกี่ยวกับคำฟ้องอุทธรณ์และฎีกาในคดีแพ่งคือ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๑๒/๒๕๓๗ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า “ ฟ้องอุทธรณ์เป็นคำฟ้องตาม ป.วิแพ่ง มาตรา ๑ (๓) ฉะนั้นจึงต้องแสดงให้ชัดซึ่งสภาพแห่งข้อหาและคำขอบังคับ ทั้งข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหา และต้องเป็นข้อที่ยกขึ้นว่ากันมาแล้วในศาลชั้นต้น อุทธรณ์ของโจทก์มิได้บรรยายถึงเนื้อหาแห่งคำฟ้องคำให้การ และคำพิพากษาของศาลชั้นต้น โดยบรรยายในฟ้องอุทธรณ์แต่เพียงว่า “โจทก์ขอคัดค้านคำพิพากษาของศาลชั้นต้นในประเด็นที่เกี่ยวกับคำวินิจฉัยเฉพาะจำเลยที่ ๑ ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้” ต่อจากนั้นจึงได้โต้แย้งคำวินิจฉัยศาลชั้นต้นในข้อที่โจทก์ไม่เห็นด้วย ซึ่งเมื่ออ่านอุทธรณ์ของโจทก์โดยตลอดแล้ว ไม่อาจทราบได้ว่าคดีนี้โจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ ว่าอย่างไร จำเลยที่ ๑ ให้การต่อสู้ว่าอย่างไร ข้อที่โจทก์ยกขึ้นโต้แย้งคำวินิจฉัยของศาลชั้นต้นเป็นข้อที่ได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วในศาลชั้นต้นหรือไม่ ฟ้องอุทธรณ์ของโจทก์จึงเป็นฟ้องที่ไม่ชอบด้วย ป.วิแพ่ง มาตรา ๑๓๒ ประกอบ ๒๒๕, ๒๔๖” และมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๘๗/๒๕๔๒ (ประชุมใหญ่) วินิจฉัยว่า “ แม้คำฟ้องฎีกาเป็นคำฟ้องอย่างหนึ่งตาม ป.วิแพ่ง มาตรา ๑ (๓) ซึ่งอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ที่ผู้ฎีกาจะต้องบรรยายคำฟ้องฎีกาให้แจ้งชัดซึ่งสภาพแห่งข้อหาและคำขอบังคับ ทั้งข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหา และต้องเป็นข้อที่ได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ตามที่ ป.วิแพ่ง มาตรา ๑๓๒ วรรคสอง และมาตรา ๒๔๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติไว้ก็ตาม แต่คำฟ้องฎีกาไม่จำเป็นต้องบรรยายเนื้อหาแห่งคำฟ้องเดิม คำให้การ และคำพิพากษาศาลชั้นต้น เพราะคำฟ้อง คำให้การและคำพิพากษาศาลชั้นต้นมีปรากฏอยู่ในสำนวนของศาลแล้ว คำฟ้องฎีกาเพียงแต่บรรยายคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ให้ชัดแจ้งแสดงเหตุผลแห่งคำคัดค้านให้ปรากฏ ทั้งระบุคำขอท้ายฟ้องฎีกามาให้ชัดเจน ก็เป็นคำฟ้องฎีกาที่สมบูรณ์แล้ว”

สำหรับคดีที่จำเลยให้การรับสารภาพชั้นพิจารณาคดีของศาลชั้นต้นนั้น ถ้าเป็นกรณีที่ไม่มีการสืบพยานและศาลชั้นต้นพิพากษาแล้ว หากมีการอุทธรณ์

คำพิพากษาของศาล ก็ไม่ความจำเป็นที่จะต้องกล่าวถึง ข้อ ๓ และ ๔ (เพราะไม่มีการสืบพยานในคดี) ในอุทธรณ์ ให้กล่าวเพียงว่า “คดีไม่มีการสืบพยาน” ในอุทธรณ์ก็เป็นการเพียงพอแล้ว

ในกรณีที่ จำเลยให้การรับสารภาพในชั้นพิจารณาคดีของศาลชั้นต้น แต่คดีมีการสืบพยานโจทก์ประกอบคำรับสารภาพจำเลย และจำเลยได้สืบพยานจำเลยด้วยอย่างนี้ ในอุทธรณ์ยังคงต้องกล่าวถึง ข้อ ๑.๓ และ ๑.๔ ด้วยเช่นกัน แต่ในกรณีเป็นการสืบพยานเฉพาะโจทก์ฝ่ายเดียวโดยที่จำเลยไม่สืบพยาน ก็ให้กล่าวถึงข้อ ๓ ดังกล่าวข้างต้นในอุทธรณ์ด้วย แต่ในข้อ ๔ ให้กล่าวเพียงว่า “จำเลยไม่สืบพยาน” เป็นการเพียงพอแล้ว

- ผลคดีตามคำพิพากษาศาล

ให้กล่าวถึงคำพิพากษาของศาลชั้นต้นต่อจาก ข้อ ๔ ในอุทธรณ์ ข้อ ๑ ว่า ศาลชั้นต้นพิพากษาอย่างไร (ในส่วนที่บังคับคดี) เช่น ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง หากมีหลายกระทงหรือจำเลยหลายคนควรจะใส่ถ้อยคำตั้งแต่ศาลพิพากษาว่า...ไปทั้งหมด

สรุป ในการเขียนอุทธรณ์ ซึ่งต้องกล่าวถึงข้อ ๑ - ๕ ดังกล่าวข้างต้นนั้น จะได้รูปแบบในการเขียนอุทธรณ์คดีอาญาดังนี้

ข้อ ๑. คดีนี้โจทก์ฟ้องว่า..... (ตามข้อ ๑)

จำเลยให้การปฏิเสธ หรือรับสารภาพ(ตามข้อ ๒)

ข้อเท็จจริง โจทก์นำสืบได้ความว่า (ตามข้อ ๓)

ข้อเท็จจริง จำเลยนำสืบได้ความว่า..... (ตามข้อ ๔)

ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า..... (ตามข้อ ๕)

(๒) ที่โจทก์หรือผู้อุทธรณ์ต้องคัดค้านคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล

โจทก์ไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษาของศาลชั้นต้นที่พิพากษายกฟ้อง หรือพิพากษายกฟ้องจำเลยผู้ใด หรือพิพากษายกฟ้องในกระทงใด โจทก์ขออุทธรณ์คัดค้าน

คำพิพากษาศาลชั้นต้นในประเด็นที่พิพากษายกฟ้องดังกล่าวต่อศาลอุทธรณ์ (อุทธรณ์ภาค) เป็นลำดับดังนี้

สำหรับถ้อยคำของการอุทธรณ์คำพิพากษา หรือคำสั่งต่อศาลอุทธรณ์นี้ ผู้อุทธรณ์จะใช้ถ้อยคำว่า “ขอคัดค้าน” หรือ “ขอโต้แย้ง” หรือ “ขออุทธรณ์” เพื่อสื่อความหมายในทางที่ทำให้ศาลอุทธรณ์เห็นว่า ผู้อุทธรณ์ไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษาของศาลชั้นต้นย่อมสามารถใช้ได้ทั้งนั้น แต่เพื่อให้ถ้อยคำเป็นไปในแนวทางเดียวกับลักษณะการฎีกาคำพิพากษา หรือคำสั่งศาลอุทธรณ์ ผู้เขียนมีความเห็นว่าการอุทธรณ์ ผู้อุทธรณ์ควรใช้ถ้อยคำทำนองเดียวกับถ้อยคำที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ใน การฎีกาตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๑๖ (ซึ่งบัญญัติใช้ถ้อยคำว่า “ฎีกาคัดค้าน”) คือให้ใช้ถ้อยคำว่า “ขออุทธรณ์คัดค้าน” คำพิพากษาศาลชั้นต้นในข้อ ๒ ของอุทธรณ์และต้องระบุโดยชัดเจนว่า ในการคัดค้านคำพิพากษาของศาลชั้นต้นนั้นประสงค์จะคัดค้านคำพิพากษาทุกฐานความผิดที่พิพากษายกฟ้อง หรือจะคัดค้านเฉพาะบางฐานความผิดหรือมีจำเลยหลายคนจะขอคัดค้านที่ยกฟ้องจำเลยบางคนโดยกล่าวให้ชัดแจ้งและคัดค้านเฉพาะแต่ในปัญหาข้อเท็จจริง หรือในปัญหาข้อกฎหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือคัดค้านทั้งสองอย่างด้วยกัน

ในการอุทธรณ์คัดค้าน หากผู้อุทธรณ์มีเวลาพอ ผู้อุทธรณ์ควรสรุปพยานโจทก์ในการนำสืบในศาลชั้นต้นในประเด็นต่าง ๆ โดยย่อในลักษณะชี้ให้ศาลอุทธรณ์เห็นว่า คดีนี้โจทก์มีทางชนะคดีได้อย่างไร โดยย่อหน้าต่อจากข้อความดังกล่าวข้างต้นในอุทธรณ์ด้วย และการสรุปข้อเท็จจริงนี้ก็คือ ข้อเท็จจริงโดยย่อ ตามความหมายของ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๓ วรรคสอง นั้นเอง ก็ได้ไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย (ความเห็นอาจารย์รชฎ เจริญน้ำ)

ปัญหาว่า ปัญหาใดเป็นปัญหาข้อเท็จจริง ปัญหาใดเป็นปัญหาข้อกฎหมาย ผู้อุทธรณ์จะต้องมีความรู้ว่าปัญหาใดเป็นปัญหาข้อเท็จจริง ปัญหาใดเป็นปัญหาข้อกฎหมาย เพราะในบางกรณีกฎหมายห้ามอุทธรณ์ปัญหาข้อเท็จจริง (ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๓ ทวิ, พ.ร.บ.จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาคดีอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ มาตรา ๒๒) หรือห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง (ป.วิอาญา มาตรา ๒๑๘, ๒๑๙ ... ฯลฯ) ทั้งยังมี

ปัญหาที่อาจจะต้องให้รับรองอุทธรณ์ หรือฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ด้วย (ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๓ ตี, ๒๒๑ ... ฯลฯ)

ก) ปัญหาข้อเท็จจริง

๑. ปัญหาที่เกี่ยวกับการวินิจฉัยพฤติการณ์ที่เกิดขึ้นในคดี

๒. ปัญหาที่เกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจของศาลตามรูปคดี

ข) ปัญหาข้อกฎหมาย

๑. ปัญหาที่เกี่ยวกับการตีความกฎหมาย

๒. ปัญหาที่เกี่ยวกับการตีความคำพิพากษา คำคู่ความ นิติกรรมสัญญาและเอกสาร

๓. ปัญหาที่เกี่ยวกับการปรับบทกฎหมายเข้ากับข้อเท็จจริง (คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เล่ม ๑ พิมพ์ครั้งที่สอง สหกรณ์ออมทรัพย์ กระทรวงยุติธรรม จำกัด พ.ศ.๒๕๒๑ หน้า ๙๓-๙๖)

สำหรับการเขียนอุทธรณ์นี้ ถ้าหากเขียนอุทธรณ์ทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายรวมกันไป โดยไม่ได้แยกแยะให้เห็นว่า อะไรเป็นข้อเท็จจริงและอะไรเป็นข้อกฎหมายแล้ว บางครั้งเห็นว่าศาลอาจไม่พิจารณาถึงข้อกฎหมายเลยก็มี เพราะไม่รู้ว่าคุณอุทธรณ์ประสงค์จะเขียนถึงข้อกฎหมาย ทั้งกฎหมายก็บัญญัติชัดเจนไว้แล้วว่า จะต้องได้มีการระบุข้อเท็จจริง หรือข้อกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิงเป็นลำดับ

คำว่า "ยกขึ้นอ้างอิง" นั่นก็คือ ต้องยกขึ้นอ้างให้เห็นชัดว่า อย่างนี้เป็นอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง อย่างนี้เป็นอุทธรณ์ในปัญหาข้อกฎหมาย หากไม่ยกขึ้นอ้างอิง ย่อมไม่ถูกต้องตามกระบวนการวิธีพิจารณาความ

ทั้งจะยกเพียงข้ออ้างอย่างเดียวยังไม่พอ ต้องยกขึ้นอ้าง " เป็นลำดับ " ด้วย นั่นก็คือ ต้องแยกออกเขียนว่า ๑) เป็นอุทธรณ์ข้อเท็จจริง ๒) เป็นอุทธรณ์ข้อกฎหมาย เช่นนี้จึงจะเรียกว่าเป็นลำดับ ลักษณะเป็นลำดับนี้ เป็นทำนองเดียวกับการบรรยายฟ้อง ความผิดหลายกระทง ตามมาตรา ๑๖๐ ซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าจะรวมในฟ้องเดียวกันก็ได้ " แต่ให้แยกกระทงเรียงเป็นลำดับกันไป " คำว่าเป็นลำดับ จึงต้องแยกกระทงออกไปเป็นข้อ ๑ ข้อ ๒ ถ้าหากบรรยายรวมกันไปแล้ว ศาลจะถือว่าเป็นเรื่อง

ที่โจทก์ประสงค์ฟ้องกรรมเดียว แล้วศาลจะไม่พิพากษาเรียงกระทงลงโทษให้ ซึ่งศาลฎีกาวินิจฉัยมาแล้วหลายเรื่อง

ถ้อยคำของกฎหมายที่ว่า "ยกขึ้นอ้างอิงเป็นลำดับ" แม้จะเป็นถ้อยคำที่สั้นและแทบจะไม่มี ความหมายอันใดเมื่ออ่านแล้วก็ตาม แต่เป็นถ้อยคำที่ชวนและแอบแฝงไว้ได้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งผู้อุทธรณ์จะต้องเข้าใจว่า โดยต้องถือว่าถ้อยคำของกฎหมายแต่ละคำมีความหมายในตัวของมันเอง เพราะหากผู้อุทธรณ์ไม่ยกข้อเท็จจริง หรือข้อกฎหมายขึ้นอ้างอิงให้เป็นเป็นลำดับแล้ว ก็ต้องถือว่ากระทำผิดกฎหมาย ศาลอาจจะไม่รับวินิจฉัยให้

ถ้าอุทธรณ์นั้น มีแต่ปัญหาข้อเท็จจริงเพียงอย่างเดียว เช่นนี้ ต้องระบุลงไปเลยว่า "ขออุทธรณ์ ในปัญหาข้อเท็จจริงดังนี้" โดยไม่ต้องเขียนยกข้อกฎหมายเป็นลำดับต่อมา หรือถ้ามีอุทธรณ์แต่ปัญหาข้อกฎหมายเพียงอย่างเดียว ก็ต้องเขียนระบุลงไปเลยว่า "ขออุทธรณ์ในปัญหาข้อกฎหมาย ดังนี้" โดยไม่ต้องเขียนยกข้อเท็จจริงเป็นลำดับต่อมาเช่นกัน เพราะไม่มีลำดับที่ต้องเขียนต่อไปนั่นเอง

(๒.๑) ยกประเด็นคัดค้านการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงของศาลชั้นต้น

ย่อหน้าต่อจาก ในอุทธรณ์ข้อ(๒) โดยจะใช้เป็นข้อ (๒.๑) หรือ ก หรือทำการย่อหน้าเฉย ๆ โดยไม่ใส่ข้อก็ได้ โดยผู้อุทธรณ์ต้องพิจารณาว่าศาลยกขึ้นวินิจฉัยมีกี่ประเด็นในแต่ละประเด็นต้องหยิบยกข้อเท็จจริงที่ศาลชั้นต้นใช้เป็นเหตุผลในแต่ละข้อ ๆ ถ้าข้อใดผู้อุทธรณ์ไม่เห็นด้วยแล้ว ผู้อุทธรณ์จะต้องยกขึ้นคัดค้านโดยละเอียด ให้ครบทุกประเด็น เพราะถ้าไม่คัดค้านประเด็นใดแล้ว ศาลอุทธรณ์อาจไม่ยกประเด็นนั้น ๆ ขึ้นวินิจฉัย และการคัดค้านดังกล่าวตรงกับแนวทางที่สำนักงานอัยการสูงสุดวางไว้ด้วย

โดยขึ้นหัวข้อแต่ละ ๆ ประเด็นว่า ข้อ ๒.๑ ประเด็นที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่าโดยศาลจะยกข้อเท็จจริงขึ้นกล่าว ฯลฯ แล้วศาลจะวินิจฉัย ผู้อุทธรณ์จะคัดค้านอย่างไร โดยกล่าวในอุทธรณ์ว่าประเด็นนี้โจทก์ขอคัดค้านและขอเรียนต่อศาลอุทธรณ์ว่า...

ตัวอย่าง เป็นข้อน่าสังเกตที่จะนำมาใช้ในชั้นอุทธรณ์ได้ ที่โจทก์มิได้ตั้งประเด็นขึ้นคัดค้านและศาลสูงไม่วินิจฉัยให้ เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๔๓/๒๕๓๒ คดีถือไม่ได้ว่าโจทก์ฎีกาขอให้ลงโทษฐานชิงทรัพย์ตาม ป.อาญามาตรา ๓๓๙ เพราะโจทก์มิได้บรรยายข้อเท็จจริงโต้แย้งคำพิพากษาศาลอุทธรณ์มาในฎีกาว่า จำเลยได้

กระทำการอย่างไรที่ถือว่าเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ คงกล่าวเพียงว่าจำเลยหรือพรรคพวกจำเลยได้ใช้อาวุธปืนยิงอันเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ตามฟ้องเท่านั้น จึงเป็นฎีกาที่ไม่ชอบด้วย ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๓ วรรคสอง ประกอบ มาตรา ๒๒๕ ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย...ฯลฯ

ฉะนั้นการอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาศาลในปัญหาข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายต้องคัดค้านทุกประเด็นโดยชัดเจน เช่น ศาลชั้นต้นรอการลงโทษจำเลย เพราะจำเลยเป็นคนดีมาก่อน เป็นกำนันเคยทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติและช่วยราชการให้ทางอำเภอและสังคมเสมอ อย่างนี้ ประเด็นในข้อเท็จจริงที่จะต้องเขียนอุทธรณ์โต้แย้งมีถึง ๓ ประเด็น คือ ๑) เป็นคนดีมาก่อน ๒) เป็นกำนันเคยทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ และ ๓) เคยช่วยราชการทางอำเภอและสังคมเสมอ ดังนั้น ผู้อุทธรณ์จะต้องหาเหตุผลแก่ให้ครบทั้ง ๓ ประเด็น เพราะถ้าหาเหตุผล หรือหลักฐานไม่ได้ครบทั้ง ๓ ประเด็นแล้ว เช่นตกประเด็นในเรื่องเป็นคนดีมาก่อน ศาลสูงอาจจะหยิบยกว่าโจทก์ไม่ได้คัดค้านในเรื่องนี้ โจทก์อาจแพ้คดีในชั้นอุทธรณ์อีกได้ ...ฯลฯ

การอุทธรณ์ข้อเท็จจริงนั้น ต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ได้ว่ากันมาแล้วในศาลชั้นต้นด้วย มิฉะนั้น ศาลสูงไม่รับวินิจฉัยให้ โดยนำ ป.วิแพ่ง มาตรา ๒๒๕, ๒๔๙ มาใช้ในคดีอาญาด้วย เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๔๐/๒๕๑๔ ก่อนสืบพยานโจทก์ ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เสียหายที่เป็นผู้เยาว์ยื่นคำขอถอนคำร้องทุกข์แทนผู้เสียหาย ศาลชั้นต้นสอบโจทก์แล้ว โจทก์แถลงรับว่า ผู้ร้องเป็นบิดาของผู้เสียหายและเป็นผู้ร้องทุกข์ในชั้นสอบสวนจริง เมื่อศาลชั้นต้นอนุญาตให้ถอนคำร้องทุกข์และจำหน่ายคดีแล้ว ดังนี้โจทก์จะอุทธรณ์โต้แย้งว่า ผู้เสียหายได้แจ้งความร้องทุกข์ไว้ด้วยตัวเองด้วย บิดาผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เสียหาย จึงไม่มีอำนาจถอนคำร้องทุกข์โดยลำพังหาได้ไม่ เพราะเป็นการยกข้อเท็จจริงขึ้นใหม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๘๒๖-๓๘๒๗/๒๕๒๖ หนาคารจะอยู่ในเขตท้องที่พญาไทหรือไม่และการที่พนักงานสอบสวนสน.พญาไทจะมีเขตอำนาจสอบสวนกินแดนถึงไหนนั้นเป็นปัญหาข้อเท็จจริง ซึ่งจำเลยมิได้ให้การต่อสู้ไว้ในศาลชั้นต้น

จำเลยจะยกปัญหาขึ้นอ้างในชั้นฎีกาหาได้ไม่ ต้องห้ามตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๕,๒๒๕

(๒.๒) ประเด็นคัดค้านการวินิจฉัยในปัญหาข้อกฎหมายของศาลชั้นต้น

การอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาศาลชั้นต้นในปัญหาข้อกฎหมาย ให้เขียนต่อจาก (ข้อ ๒.๑) โดยย่อหน้าเป็น (ข้อ ๒.๒) หรือ ข) หรือแม้จะย่อหน้าเฉยๆ ในอุทธรณ์ คดีอาญาก็ได้

สำหรับการอุทธรณ์ในปัญหาข้อกฎหมายนั้น กฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงคือ ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๓ วรรคสอง และ ๑๙๕ คือ ต้องเขียนอุทธรณ์คัดค้านเป็น ประเด็น ๆ ไป ทุกประเด็น และต้องเป็นเรื่องที่ว่ากล่าวมาแล้วแต่ศาลชั้นต้น (เว้น แต่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย หรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติใน ป.วิอาญา) ทั้ง การอุทธรณ์ในปัญหาข้อกฎหมายนี้ ต้องมีข้อเท็จจริงโดยย่อว่าเป็นอย่างไรให้ยุติก่อน แล้วจึงยกข้อกฎหมายขึ้นอ้างอิงเป็นลำดับได้ เช่น โดยยกขึ้นกล่าวข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติ อยุ่อย่างไรก่อนแล้วยกบทกฎหมายขึ้นมาปรับ

ตัวอย่าง เรื่องที่มีได้กล่าวมาแล้วแต่ศาลชั้นต้น เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๓/๒๕๓๙ ปัญหาว่า ความผิดของจำเลยเป็นความผิดต่อเนื่องนั้น เป็นปัญหาที่โจทก์มิได้ยกขึ้นมาในชั้นอุทธรณ์ จะมายกขึ้นว่าในชั้นฎีกาเป็นการไม่ชอบ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๔๓/๒๕๑๖ ปัญหาที่ว่า ศาลชั้นต้นอนุญาตให้ จำเลยถอนคำให้การรับสารภาพชอบหรือไม่ มิใช่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย เมื่อคู่ความมิได้โต้เถียงกันในศาลชั้นต้น ทั้งโจทก์ก็ได้คัดค้านการที่ศาลชั้นต้น อนุญาตให้จำเลยถอนคำให้การ โจทก์จึงยกมาอ้างเป็นข้ออุทธรณ์มิได้...ฯลฯ

สำหรับในกรณีที่อุทธรณ์เฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย การวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมาย ดังกล่าว ศาลอุทธรณ์จะต้องฟังข้อเท็จจริง ตามที่ศาลชั้นต้นได้วินิจฉัยมาแล้วจาก พยานหลักฐานในสำนวน (ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๔) แต่ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่าศาลชั้นต้น วินิจฉัยข้อเท็จจริงผิดกฎหมาย (ฎ.๒๓๐/๒๕๒๓) หรือข้อเท็จจริงที่ศาลชั้นต้นรับฟัง มาไม่ชัดเจนพอ (ฎ.๙๙๐/๒๕๓๖) หรือข้อเท็จจริงที่ศาลชั้นต้นรับฟังมาไม่เพียงพอแก่ การวินิจฉัย (ฎ.๓๓๐๕/๒๕๓๐) อย่างนี้ ศาลอุทธรณ์สามารถรับฟังข้อเท็จจริงเพิ่มเติมได้ และสำหรับในกรณีที่กฎหมายไม่ได้ห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง แต่มีการ

อุทธรณ์เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายขึ้นมา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ศาลอุทธรณ์ยอมวินิจฉัยข้อเท็จจริงแตกต่างจากศาลชั้นต้นได้ ไม่ขัด ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๔(ฎ.๑๔/๒๕๔๒)

- ประเด็นอุทธรณ์ต้องเป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัย

อนึ่งในการอุทธรณ์ปัญหาข้อเท็จจริง หรือปัญหาข้อกฎหมายในคดีอาญา นั้น ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างนี้ จะต้องเป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัยด้วย (ป.วิอาญา มาตรา ๑๕, ป.วิแพ่ง มาตรา ๒๒๕, ๒๔๙) มิฉะนั้น ศาลสูงไม่วินิจฉัยให้ ตัวอย่างเช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๑๒/๒๕๓๙ ฎีกาจำเลยที่ว่า ฟ้องโจทก์ไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่ไม่ได้อ้างเหตุตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๕๘(๕) อันจะทำให้ฟ้องโจทก์ไม่สมบูรณ์ตามกฎหมาย แม้จะเป็นปัญหาข้อกฎหมาย แต่ก็ไม่เป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๒๖/๒๕๔๐ ศาลลงโทษประหารชีวิตจำเลย หากจะฟังข้อเท็จจริงว่าเป็นการกระทำทารุณโหดร้าย มาตรา ๒๘๙ (๕) ด้วยก็ตาม ศาลฎีกาก็ไม่อาจจะวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาของศาลล่างเป็นอย่างอื่น ให้ลงโทษหนักไปกว่านี้ได้ การฎีกาของโจทก์จึงเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่ไม่เป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัย ตาม ป.วิแพ่ง มาตรา ๒๔๙ วรรคแรก ประกอบ ป.วิอาญา มาตรา ๑๕

- ศาลอุทธรณ์ที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษา

ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรมได้บัญญัติว่า ศาลอุทธรณ์ได้แก่ศาลอุทธรณ์ และศาลอุทธรณ์ภาค และศาลฎีกามีศาลเดียวมีเขตอำนาจทั่วราชอาณาจักร (พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๓, ๒๓) การจะยื่นอุทธรณ์ต้องระบุให้ชัดเจนว่า “ขออุทธรณ์คัดค้านต่อศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคใด”

การยื่นอุทธรณ์ กรณีที่ศาลชั้นต้นอื่นที่มีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาล โดยให้ศาลที่จัดตั้งมีอำนาจพิพากษาเฉพาะคดีพิเศษโดยเฉพาะผู้อุทธรณ์จะต้องตรวจสอบพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอื่นนั้น ๆ ว่าในการอุทธรณ์ได้กำหนดให้ยื่นอุทธรณ์ต่อศาล

อุทธรณ์ใด หรือต่อศาลฎีกาและเงื่อนไขในการยื่นอุทธรณ์นั้นตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลชั้นต้น ได้วางข้อกำหนดไว้อย่างไร

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๑๕ ได้บัญญัติไว้ว่าคดีอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้อุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์ แม้ว่าศาลชั้นต้นที่มีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งอยู่ในเขตอำนาจศาลอุทธรณ์ภาคก็ตามก็ต้องอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์

คดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดยื่นอุทธรณ์ได้เฉพาะต่อศาลอุทธรณ์เท่านั้น การเรียงคำฟ้องอุทธรณ์ต้องระบุว่า “ขออุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นต่อศาลอุทธรณ์”

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ.๒๕๓๙ มาตรา ๓๘ ได้บัญญัติกำหนดไว้เฉพาะว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศนั้นให้อุทธรณ์ไปยังศาลฎีกา

คดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศอุทธรณ์ต่อศาลฎีกา

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๒๔/๑ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลล้มละลายในส่วนเกี่ยวกับคดีอาญาให้อุทธรณ์ไปยังศาลฎีกา

คดีของศาลล้มละลายเกี่ยวกับคดีอาญาต้องอุทธรณ์ต่อศาลฎีกา

การเรียงคำฟ้องอุทธรณ์นั้นก็เหมือนคำฟ้องอุทธรณ์ดังกล่าว คงมีแต่ใช้ถ้อยความเพิ่มว่า “ขออุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาศาล... ต่อศาลฎีกาเป็นลำดับดังนี้...”

สรุป ในการเขียนอุทธรณ์ข้อ (๒) ซึ่งต้องเขียนตามลำดับดังกล่าว จะได้รูปแบบในการอุทธรณ์ในคดีอาญาดังนี้

ข้อ ๒. โจทก์ไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษาของศาลชั้นต้น จึงขออุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษา ศาลชั้นต้นต่อศาลอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย (ถ้ามี) ดังนี้...

สรุปการนำสืบพยานหลักฐานของโจทก์ในศาลชั้นต้นโดยย่อเพื่อให้ศาลอุทธรณ์เห็นว่าโจทก์มีทางชนะคดีนี้ได้อย่างไร (จะมีก็ได้เพราะการสรุปจะได้เป็นการเสนอศาลอุทธรณ์ว่าในสำนวนนั้น ๆ มีพยานอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกัน)

๒.๑ ในปัญหาข้อเท็จจริง

ยกข้อเท็จจริงที่ศาลชั้นต้นยกขึ้นวินิจฉัยที่ไม่เห็นด้วยในแต่ละประเด็นขึ้นคัดค้านเป็นแต่ละประเด็นไป

๒.๒ ในปัญหาข้อกฎหมาย (ถ้ามี)

สรุปข้อเท็จจริงโดยย่อในปัญหาข้อกฎหมายที่ศาลชั้นต้นยกขึ้นวินิจฉัยในแต่ละประเด็นที่ไม่เห็นด้วยขึ้นคัดค้านเป็นแต่ละประเด็นไป

(๓) กล่าวสรุปในข้ออุทธรณ์ในคดีอาญาว่าพยานหลักฐานโจทก์รับฟังได้อย่างไร และมีพยานหลักฐานฟังได้ว่า (จำเลย) กระทำผิดอย่างไร พร้อมทั้งมีคำขอให้ศาลอุทธรณ์ทำอะไร คือให้พิพากษาแก้ หรือกลับคำพิพากษาศาลชั้นต้น เหมือนขอให้ศาลอุทธรณ์พิพากษาอย่างไร

ลงลายมือชื่อผู้อุทธรณ์ ผู้เรียง ผู้เขียนหรือพิมพ์ฟ้องอุทธรณ์ในท้ายอุทธรณ์การใช้ชื่อโจทก์ในคำฟ้องอุทธรณ์นั้นให้ใช้ชื่อพนักงานอัยการที่เป็นโจทก์มาแต่ต้น ส่วนผู้เรียงให้ระบุตำแหน่งและสำนักงานที่อัยการศาลสูงเจ้าของสำนวนสังกัดอยู่ เว้นแต่กรณีที่อัยการจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่อัยการศาลสูงให้ระบุตำแหน่งและสำนักงานที่พนักงานอัยการเจ้าของสำนวนสังกัดอยู่

๙. การจัดทำคำฟ้องฎีกา

- หลักและรูปแบบในการเขียนฎีกาในคดีอาญา

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๑๖ การฎีกานั้น คู่ความมีอำนาจฎีกาคัดค้านคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลอุทธรณ์ ในกรณีที่ศาลชั้นต้นยกฟ้องโจทก์และศาลอุทธรณ์พิพากษายืนยกฟ้อง ผู้ฎีกาคัดค้านเฉพาะคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลอุทธรณ์เท่านั้น สำหรับคำพิพากษาศาลชั้นต้นไม่ต้องคัดค้าน ผู้ฎีกาต้องกล่าวถึง คำฟ้องโจทก์ คำให้การจำเลย คำพิพากษาศาลชั้นต้น ลำดับต่อไปให้กล่าวว่า ผู้ใดเป็นผู้อุทธรณ์คดีนี้ ข้อเท็จจริงโจทก์นำสืบ ข้อเท็จจริงจำเลยนำสืบ

ศาลอุทธรณ์ (ศาลอุทธรณ์ภาค) มีคำพิพากษาโดยกล่าวคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ว่า ศาลอุทธรณ์พิพากษาอย่างไร (ในส่วนบังคับคดี) และให้กล่าวถึงคำวินิจฉัยของ ศาลอุทธรณ์ทั้งในส่วนที่ได้วินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย (ถ้ามี) ด้วย คือในส่วนที่ว่า พิเคราะห์.....ในคำพิพากษาศาลอุทธรณ์นั้น เพื่อให้ผู้ฎีกา จะได้ทราบประเด็นต่าง ๆ ที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยไว้ ทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย เป็นแต่ ๆ ละประเด็นแล้วผู้ฎีกาจะได้คัดค้านเป็นประเด็นไป จึงเป็นฎีกาได้ครบถ้วน ทุกประเด็น ซึ่งตรงกับแนวทางที่สำนักงานอัยการสูงสุดวางไว้

สรุป ในการเขียนฎีกาในคดีอาญาในข้อ ๑ จะได้รูปแบบในการเขียนฎีกาดังนี้

ข้อ ๑. คดีนี้โจทก์ฟ้องว่าการบรรยายฟ้องโจทก์ให้รู้หรือทราบว่าฟ้องอย่างไร(ทำนองเดียวกับ ในชั้นอุทธรณ์) (๑)

จำเลยให้การ..... (ทำนองเดียวกับเช่นเดียวกับชั้นอุทธรณ์)

ศาลชั้นต้นพิพากษาอย่างไร

ใครอุทธรณ์.....

ข้อเท็จจริงโจทก์นำสืบ..... (ทำนองเดียวกับชั้นอุทธรณ์)

ข้อเท็จจริงจำเลยนำสืบ..... (ทำนองเดียวกับชั้นอุทธรณ์)

ศาลอุทธรณ์พิพากษาว่าอย่างไร

ข้อ ๒ สำหรับลำดับต่อไปของฎีกา ให้กล่าวถึงว่า ผู้ฎีกาไม่เห็นด้วยกับ คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ และขอฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ในประเด็นใด เหมือนกับเขียนอุทธรณ์ (ในชั้นอุทธรณ์) ซึ่งข้อนี้ก็คือการฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ตามความหมายใน ป.วิอาญา มาตรา ๒๑๖ นั่นเอง

ทำนองเดียวกับการอุทธรณ์ ในการฎีกานั้น ผู้ฎีกาจะต้องระบุโดยชัดเจนว่า การคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์นั้น ประสงค์จะคัดค้านเฉพาะในปัญหา ข้อเท็จจริง หรือในปัญหาข้อกฎหมาย หรือคัดค้านทั้งสองอย่างด้วยกัน

สำหรับปัญหาเรื่อง ข้อเท็จจริงโดยย่อที่กล่าวถึง ซึ่งเป็นถ้อยคำที่ใช้ใน ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๓ วรรคสอง จะใช้ในการฎีกาด้วยหรือไม่ ในเมื่อ มาตรา ๒๒๕

บัญญัติให้นำบทบัญญัติ ว่าด้วยการพิจารณาและว่าด้วยคำพิพากษาและคำสั่งชั้นอุทธรณ์มาบังคับใช้ในชั้นฎีกาโดยอนุโลม เท่านั้น โดยไม่ได้บัญญัติถึงให้นำหลักทั่วไปมาใช้ด้วย (มาตรา ๑๙๓ อยู่ในหมวดว่าด้วยหลักทั่วไป) แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยมาโดยตลอดว่าให้นำเรื่อง ข้อเท็จจริงโดยย่อ ตามมาตรา ๑๙๓ วรรคสอง มาใช้ในชั้นฎีกาด้วย จึงต้องนำมาใช้ในชั้นฎีกาด้วย กล่าวคือ ถ้าไม่มีข้อเท็จจริงโดยย่อ ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย (ฎ.๔๙๔๒/๒๕๒๘, ฎ.๙๔๓/๒๕๓๒...ฯลฯ) ฉะนั้นต้องนำหลักเรื่อง ฎีกาทุกฎบังคับข้อเท็จจริงโดยย่อหรือข้อกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิงเป็นลำดับ มาใช้บังคับในการฎีกาคดีอาญาด้วย แต่ในข้อนี้ถือว่าได้ยกขึ้นแล้วในข้อที่กล่าวว่าข้อเท็จจริงที่โจทก์นำสืบในข้อ ๑

แต่มีบรรพอัยการบางท่านว่าควรมีการสรุปพยานหลักฐานของโจทก์ในการนำสืบในศาลชั้นต้นในประเด็นต่าง ๆ เพื่อแสดงให้ศาลฎีกาเห็นว่าคดีนี้ โจทก์สามารถชนะคดีได้อย่างไรทำนองเดียวกันกับที่ได้กล่าวในชั้นอุทธรณ์ และถือว่าเป็นข้อเท็จจริงโดยย่อ ตามความหมายใน ป.วิอาญามาตรา ๑๙๓ วรรคสอง ซึ่งใช้ในชั้นฎีกาด้วยเพิ่มขึ้นก็ได้หรือไม่ก็ได้ (ความเห็นอาจารย์รชฎ เจริญกล้า, นายจักรวาล กาญจธีรานนท์)

ผู้ฎีกาต้องพิจารณาว่าศาลอุทธรณ์ได้วินิจฉัยที่ประเด็นในแต่ประเด็นศาลอุทธรณ์ได้ยกข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายขึ้นว่าอย่างไรแล้วก็ฎีกาคัดค้านเป็นประเด็น ๆ ไปโดยจะใช้ข้อ ๒.๑ หรือ ก ก็ได้ การฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ให้เขียนย่อหน้าต่อจากในฎีกาข้อ ๒ โดยจะใช้เป็นข้อ ๒.๑ หรือ ก) หรือย่อหน้าเลข ๆ โดยไม่ใส่ข้อก็ได้ เช่น

ข้อ ๒.๑ ประเด็นที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่าโดยศาลจะยกข้อเท็จจริงขึ้นกล่าว...ฯลฯ แล้วศาลอุทธรณ์จะวินิจฉัยในข้อเท็จจริงว่ามีพิรุณหรือสงสัย (ผู้ฎีกาจะคัดค้าน) ประเด็นนี้โจทก์ขอคัดค้านและขอเรียนต่อศาลฎีกาว่าแล้วยกเหตุผลมาหักล้าง การฎีกาต้องหยิบยกข้อเท็จจริงที่ศาลอุทธรณ์ใช้เป็นเหตุผลในแต่ละข้อ ถ้าข้อใดผู้ฎีกาไม่เห็นด้วยต้องยกขึ้นคัดค้านโดยละเอียดให้ครบทุกประเด็น เพราะถ้าไม่คัดค้านประเด็นใดแล้วศาลฎีกาน่าจะไม่ยกขึ้นวินิจฉัย ซึ่งตรงกับแนวทางที่สำนักงานอัยการสูงสุดวางไว้ตัวอย่างเช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๘๐๖/๒๕๔๔ ฎีกาของจำเลย มีลักษณะเป็นการแถลงข้อเท็จจริงปฏิเสธความผิดของตน โดยมีได้ยกเหตุขึ้นคัดค้าน หรือกล่าวอ้างว่า

ศาลอุทธรณ์พิพากษาคดีไม่ถูกต้อง หรือไม่ชอบด้วยกฎหมายในข้อใด อย่างไร จึงเป็นฎีกาที่มีได้คัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ไม่ชอบด้วย มาตรา ๑๙๓ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕ และมาตรา ๒๑๖

การคัดค้านต้องคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ มิใช่คัดค้านคำพิพากษาศาลชั้นต้น ซึ่งถ้าไม่คัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ก็เป็นการไม่ชอบ เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๒๔๑/๒๕๔๒ แม้คำขอทนายฎีกา จะเป็นการขอให้ศาลฎีกาพิพากษากลับคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ แต่ฎีกาของจำเลย เป็นการโต้แย้งคัดค้าน เฉพาะคำพิพากษาของศาลชั้นต้น มิได้โต้แย้งคัดค้านว่าศาลอุทธรณ์พิพากษาไม่ชอบอย่างไร ไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษาศาลอุทธรณ์เพราะเหตุใด จึงเป็นฎีกาที่มีได้คัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ไม่ชอบด้วย ป.วิอาญา มาตรา ๒๑๖ และมาตรา ๒๒๕ ฯลฯ

สำหรับเรื่องข้อเท็จจริงที่ยกขึ้นฎีกานี้ ต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ได้ว่ากันมาแล้วในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ด้วย มิฉะนั้นศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัยให้ ตาม ป.วิแพ่ง มาตรา ๒๔๙ ประกอบ ป.วิอาญา มาตรา ๑๕

สำหรับการฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ในปัญหาข้อกฎหมาย ให้เขียนต่อย่อหน้าเป็นข้อ หรือย่อหน้าเฉย ๆ ในฎีกาคดีอาญาก็ได้

การเขียนฎีกาข้อกฎหมายนี้ เช่นเดียวกับการเขียนอุทธรณ์ข้อกฎหมายที่กล่าวถึงมาแล้วข้างต้น ต้องฎีกาคัดค้านเป็นแต่ละประเด็น ๆ ไป ทั้งจะต้องเป็นเรื่องที่ว่ากันมาแล้วในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ (เว้นแต่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติใน ป.วิอาญา) การฎีกาในปัญหาข้อกฎหมายนี้ ต้องยกข้อเท็จจริงโดยย่อว่าอย่างไรและรับฟังเป็นที่ยุติก่อน จึงจะยกบทกฎหมายขึ้นมาปรับ และถ้าฎีกาเฉพาะปัญหาข้อกฎหมายอย่างเดียว ในการวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมาย ศาลฎีกาต้องฟังข้อเท็จจริงตามที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยมาแล้วจากพยานหลักฐานในสำนวนด้วย

ดังนั้น การเขียนฎีกาในฎีกาข้อ ๒ จะได้รูปแบบในการฎีกาดังนี้

ข้อ ๒. โจทก์ไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ จึงขอฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ต่อศาลฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย(ถ้ามี) เป็นลำดับ ดังนี้

สรุปพยานหลักฐานโจทก์ในการนำสืบในศาลชั้นต้นโดยย่อ เพื่อให้ศาลฎีกาเห็นว่าคดีนี้โจทก์สามารถชนะคดีได้อย่างไร ทำนองเดียวกันกับที่สรุปในอุทธรณ์ จะมีก็ได้ไม่มีก็ได้ถ้ามียิ่งดี

๒.๑ ในปัญหาข้อเท็จจริง โดยยกข้อเท็จจริงในแต่ละประเด็นที่ศาลอุทธรณ์ยกขึ้นวินิจฉัยและไม่เห็นด้วยขึ้นคัดค้าน แต่ละประเด็น ๆ ไป

๒.๒ ในปัญหาข้อกฎหมาย (ถ้ามี) สรุปข้อเท็จจริงโดยย่อในปัญหาข้อกฎหมายที่ศาลอุทธรณ์ได้ยกขึ้นวินิจฉัยรวมทั้งให้ยกปัญหาข้อกฎหมายที่ศาลอุทธรณ์ยกขึ้นวินิจฉัยเป็นประเด็น ๆ (เฉพาะที่ไม่เห็นด้วย) และให้คัดค้านเป็นแต่ละประเด็นที่ไม่เห็นด้วยเป็นประเด็น ๆ ไป

ข้อ ๓ กล่าวสรุปถึงพยานหลักฐานของผู้ฎีกาว่ามีเหตุผลเกี่ยวโยงกันอย่างไรรับฟังได้มั่นคง ลงโทษจำเลยได้หรือไม่ได้อย่างไรแล้ว และมีคำขอให้ศาลฎีกาทำอะไรคือ ขอให้พิพากษาแก้ หรือกลับคำพิพากษาศาลอุทธรณ์

ลงลายมือชื่อผู้ฎีกา ผู้เรียง ผู้เขียน หรือพิมพ์คำฟ้องฎีกา ในท้ายฎีกา

๑๐.สรุปการเขียนอุทธรณ์ – ฎีกา ในคดีอาญา

การเขียนอุทธรณ์ ฎีกาในคดีอาญา ในข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่ผู้อุทธรณ์หรือผู้ฎีกาสามารถยกขึ้นอ้างอิงในอุทธรณ์ หรือฎีกานั้น มีหลักเกณฑ์สำคัญดังที่กล่าวมาแล้ว มีดังนี้

๑) อุทธรณ์ หรือฎีกา ต้องระบุข้อเท็จจริงโดยย่อ หรือข้อกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิงตามลำดับ

๒) ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่ยกขึ้นอุทธรณ์ หรือฎีกานั้น ต้องเป็นเรื่องที่กล่าวมาแล้วในศาลชั้นต้นในกรณีที่อุทธรณ์ และต้องเป็นเรื่องที่กล่าวมาแล้วในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ในกรณีที่ฎีกา

๓) ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่ยกขึ้นอุทธรณ์ หรือฎีกา ต้องเป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัย และ

๔) ในกรณีที่อุทธรณ์ต้องเป็นการคัดค้านคำพิพากษาของศาลต้นและในกรณีที่ฎีกาต้องเป็นการคัดค้านคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์

การอุทธรณ์ หรือฎีกา คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้น หรือศาลอุทธรณ์ต่อศาลฎีกานั้น การเรียงคำฟ้องอุทธรณ์หรือฎีกาในข้อกฎหมาย และในข้อเท็จจริงต้องยกเหตุผลอันเป็นสาระที่ชี้ให้ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาเห็นว่าคำฟ้องอุทธรณ์หรือฎีกานั้นทั้งข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายเป็นสาระอันควรที่ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีการับคดีไว้พิจารณาและพิพากษาตามระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยการไม่รับคดีซึ่งข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงที่อุทธรณ์หรือฎีกาจะไม่เป็นสาระอันควรแก่การพิจารณาไว้พิจารณาพิพากษา พ.ศ. ๒๕๕๑

(ประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๖๘ ก. ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๑)

๑๑. การเขียนคำฟ้องฎีกาในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

การเรียงคำฟ้องฎีกาในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในท้ายคำฟ้องฎีกาต้องเรียงลงไปว่า “ได้ยื่นคำร้องเพื่อขออนุญาตฎีกาตามคำร้องที่แนบท้ายคำฟ้องฎีกามาพร้อมแล้ว” เพื่อป้องกันผิดพลาดก็เนื่องจากพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๑๙ ได้กำหนดกฎเกณฑ์ไว้ว่า “ในกรณีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาหรือมีคำสั่งในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง แล้วคู่ความอาจยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องไปพร้อมกับฎีกาต่อศาลฎีกาภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลนั้นให้คู่ความฝ่ายที่ขออนุญาตฎีกาฟัง เพื่อขอให้พิจารณารับฎีกาไว้วินิจฉัยก็ได้

เมื่อมีคำร้องขอตามวรรคหนึ่ง ศาลฎีกาอาจพิจารณารับฎีกาในปัญหาเรื่องหนึ่งเรื่องใดไว้วินิจฉัยก็ได้ หากเห็นว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ศาลฎีกาควรจะได้วินิจฉัย

คดีที่ศาลฎีกามีคำสั่งไม่รับฎีกาไว้วินิจฉัย ให้เป็นที่สุดตั้งแต่วันที่ได้อ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์

หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำขอ ตลอดจนการพิจารณาและมีคำสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ฎีกาตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ทั้งนี้ ใน

ระเบียบดังกล่าวอย่างน้อยต้องระบุเงื่อนไขเวลาของการสั่งไม่อนุญาตที่ไม่ขัดหรือ
แย้งต่อการปฏิบัติตามมาตรา ๒๖๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ระเบียบตามวรรคสี่ เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้ประชุมออก “ ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วย
หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำขอการพิจารณา และมีคำสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้
ฎีกาในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๑ ” (ประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่ม
๑๒๕ ตอนที่ ๙๔ ก ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๑) ตามระเบียบที่ประชุมใหญ่
ศาลฎีกาในข้อ ๔ กำหนดไว้ว่าคู่ความอาจยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องเพื่อขอ
อนุญาตฎีกาต่อศาลฎีการ่วมกับฎีกาและในข้อ ๕ ได้กำหนดให้คำขออนุญาตฎีกา
ต้องประกอบด้วย

๑. ปัญหาที่ขออนุญาตฎีกาซึ่งแสดงโดยชัดแจ้งและกะทัดรัด

๒. เหตุที่ศาลฎีกาควรรับฎีกาของผู้ร้องไว้พิจารณา

ตามระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการ การยื่นคำขอ
การพิจารณาและมีคำสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ฎีกา จึงพอวางหลักเกณฑ์ในการ
ทำคำร้องได้ดังนี้

- คดีหมายเลขดำ และคดีหมายเลขแดง ใช้ของคดีหลักที่จะยื่นฎีกา
- ใช้แบบคำร้องแล้วเติมข้อความว่า เพื่อขออนุญาตฎีกาในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
- คู่ความก็ใช้คู่ความในคดีอาญาหลัก
- ข้อความที่จะยื่นคำร้องโดยลำดับดังนี้

ข้อ ๑ ให้ระบุว่าคดีนี้โจทก์ฟ้องจำเลยอย่างไร ศาลชั้นต้นพิพากษาอย่างไร ใคร
เป็นผู้อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติดตรวจสำนวนประชุมปรึกษาวินิจฉัยใน
ปัญหาข้อเท็จจริง และข้อกฎหมายอย่างไร แล้วระบุว่าศาลอุทธรณ์พิพากษาอย่างไร

ข้อ ๒. ประเด็นปัญหาที่ผู้ร้องขออนุญาตฎีกามีที่ประเด็น โดยให้ระบุว่าเป็นข้อ
กฎหมายหรือข้อเท็จจริงเรียงตามลำดับเป็นประเด็นไป แล้วยกเหตุผลสำคัญ ๆ
ประกอบพอประมาณแสดงให้เห็นว่าเป็นปัญหาสำคัญควรที่ศาลฎีกาจะได้วินิจฉัยให้ชัดแจ้ง

ข้อ ๓ ควรใช้ข้อความว่า ตามปัญหาที่ผู้ร้องขออนุญาตฎีกาต่อศาลฎีกาดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้ร้องเห็นว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ศาลฎีกาจะได้วินิจฉัย ขอศาลฎีกาได้โปรดอนุญาตรับคำฟ้องฎีกาของผู้ร้องที่แนบท้ายคำร้องไว้พิจารณาพิพากษาต่อไป

๑๒. ข้อจำกัดสิทธิในการอุทธรณ์ และเรื่องที่ไม่อาจอุทธรณ์ได้ในคดีอาญา

ตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๓ ได้วางหลักว่า คู่ความในคดีอาญาถ้าไม่พอใจคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นแล้ว ย่อมอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งศาลชั้นต้นในข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายต่อศาลอุทธรณ์ได้ เว้นแต่จะถูกห้ามอุทธรณ์ ซึ่งอาจกล่าวเป็นอีกนัยหนึ่งว่า อุทธรณ์ในคดีอาญาไม่มีกฎหมายห้ามยอมอุทธรณ์ได้

ดังนั้น จึงขอจัดลำดับข้อห้ามอุทธรณ์กรณีที่มีกฎหมายห้ามอุทธรณ์ไว้เป็นกรณีดังต่อไปนี้

- กรณีกฎหมายห้ามอุทธรณ์ข้อเท็จจริง (ป.วิอาญามาตรา ๑๙๓ ทวิ, พ.ร.บ. จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาคดีอาญาในศาลแขวง พ.ศ.๒๔๙๙ มาตรา ๒๒ และ พ.ร.บ. จัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ.๒๕๓๙ มาตรา ๓๙) ตามบทบัญญัติห้ามอุทธรณ์เฉพาะคำพิพากษาแต่ถ้าเป็นคำสั่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคดีอาญา มาตรา ๑๘๖ บทบัญญัติดังกล่าวไม่มีการบัญญัติห้าม

มาตรา ๑๙๓ ทวิ “ห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาศาลชั้นต้นในปัญหาข้อเท็จจริงในคดีซึ่งอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่กรณีต่อไปนี้ให้จำเลยอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้..... ฯลฯ”

อัตราโทษดังกล่าวในมาตรา ๑๙๓ ทวิ คือคดีอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของผู้พิพากษาคนเดียวและเป็นคดีอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวง ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ.๒๕๔๓ มาตรา ๑๗ และ ๒๕ (๕)

ข้อห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงตาม มาตรา ๑๙๓ ทวินี้ บัญญัติทำนองเดียวกันกับที่บัญญัติใน พ.ร.บ. จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาคดีอาญาในศาลแขวง พ.ศ.๒๔๙๙ มาตรา ๒๒ และตาม พ.ร.บ. จัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและ

การค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ.๒๕๓๙ มาตรา ๓๙ ยกเว้นเฉพาะส่วนที่ให้จำเลยอุทธรณ์ได้มีบัญญัติแตกต่างกันเล็กน้อย ซึ่งจะไม่กล่าวถึงในส่วนนี้

ข้อห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิอาญามาตรา ๑๙๓ ทวิ และ ตามกฎหมายที่กล่าวถึงข้างต้น มีข้อควรพิจารณาดังนี้

๑) การพิจารณาอัตราโทษตามที่กฎหมายกำหนดโทษไว้ตามที่โจทก์บรรยายฟ้อง และบทกฎหมายที่ขอให้ศาลลงโทษ โดยให้พิจารณาอัตราโทษจากฐานความผิดที่โจทก์บรรยายฟ้องขอให้ลงโทษเป็นสำคัญว่า อัตราโทษตามฟ้องขอให้ลงโทษนั้น ต้องห้ามอุทธรณ์ข้อเท็จจริงหรือไม่ ถ้าไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ข้อเท็จจริงแล้ว คดีย่อมไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ข้อเท็จจริง หากใช้พิจารณาจากฐานความผิดที่ศาลพิจารณาได้ความในการพิจารณาคดีของศาล หรือ จากฐานความผิดที่ศาลฟังว่ามีมูล ในการไต่สวนมูลฟ้องไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๒๓๑/๒๕๓๖ การอุทธรณ์คดีอาญาในปัญหาข้อเท็จจริงนั้น ศาลต้องพิจารณาอัตราโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายสำหรับความผิดตามฟ้องโจทก์ว่า ต้องห้ามอุทธรณ์หรือไม่ ไม่ใช่ความผิดที่พิจารณาได้ความ

คดีนี้โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษตาม ป.อาญามาตรา ๒๖๔,๒๖๕,๒๖๘ ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ฟังว่าเอกสารใบมอบอำนาจตามฟ้องโจทก์เป็นเอกสารธรรมดา มิใช่เอกสารสิทธิตามความหมายใน ป.อาญามาตรา ๑(๙) วินิจฉัยว่า ข้อหาตามฟ้องจึงเป็นความผิดตาม ป.อาญามาตรา ๒๖๔,๒๖๘ ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปีเท่านั้น คดีต้องห้ามอุทธรณ์ข้อเท็จจริงตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๓ ทวิ พิพากษายกอุทธรณ์โจทก์ โจทก์ฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า คดีต้องห้ามอุทธรณ์ตาม ป.วิอาญามาตรา ๑๙๓ทวิ ศาลต้องพิจารณาอัตราโทษตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายตามที่โจทก์ฟ้องเป็นสำคัญ มิใช่พิจารณาตามความผิดที่พิจารณาได้ความ เมื่ออัตราโทษในบทกฎหมายที่โจทก์ฟ้อง คดีไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ข้อเท็จจริง แม้ศาลอุทธรณ์จะเห็นว่าเป็นความผิดที่มีอัตราโทษต้องห้ามอุทธรณ์ ก็ต้องดูอัตราโทษในฐานความผิดตามฟ้องเป็นสำคัญ หากใช้ตามฐานความผิดที่ศาลอุทธรณ์พิจารณาได้ความไม่ จึงพิพากษายกคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ให้ศาลอุทธรณ์พิจารณาอุทธรณ์ของโจทก์แล้วพิพากษาใหม่ตามรูปคดี

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๙๑๑/๒๕๓๗ คดีนี้เดิมโจทก์ฟ้องจำเลยทั้งสองฐานร่วมกันบุกรุก ขอให้ลงโทษตาม ป.อาญา มาตรา ๓๖๒, ๓๖๕(๒) ศาลชั้นต้นได้สวนมูลฟ้องแล้วมีคำสั่งว่า คดีนี้มีมูลเฉพาะจำเลยที่ ๑ ให้ประทับฟ้องเฉพาะจำเลยที่ ๑ ให้ยกฟ้องสำหรับจำเลยที่ ๒ จึงมีการพิจารณาคดีเฉพาะจำเลยที่ ๑ ต่อในชั้นพิจารณา ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องจำเลยที่ ๑ โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์เห็นว่าความผิดตาม ป.อาญา มาตรา ๓๖๕(๒) ที่โจทก์บรรยายฟ้องว่าจำเลยทั้งสองร่วมกันกระทำความผิด แต่ในชั้นได้สวนมูลฟ้องศาลได้ยกฟ้องสำหรับจำเลยที่ ๒ คดีจึงไม่อาจลงโทษจำเลยที่ ๑ ตาม ป.อาญา มาตรา ๓๖๕(๒) ได้ จึงต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง ตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๓ ทวิ พิพากษายกอุทธรณ์โจทก์ โจทก์ฎีกา และศาลฎีกาวินิจฉัยว่า คดีต้องห้ามอุทธรณ์ตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๓ ทวิหรือไม่ ต้องพิจารณาอัตราโทษตามที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติที่โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยเป็นสำคัญ ส่วนอัตราโทษตามบทบัญญัติที่พิจารณาได้ความ หาใช้ข้อที่จะนำมาพิจารณาในชั้นนี้ไม่ อุทธรณ์โจทก์ในข้อนี้จึงไม่ต้องห้ามอุทธรณ์

๒) ในคดีที่โจทก์มีคำขอท้ายคำฟ้องให้ลงโทษจำเลยตามบทบัญญัติใด ซึ่งมีอัตราโทษไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง แต่การบรรยายในคำฟ้องของโจทก์โจทก์ไม่ได้บรรยายฟ้องถึงบทที่ขอให้ลงโทษในบทนั้น ซึ่งตามกฎหมายใน ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๒ ศาลย่อมลงโทษจำเลยในบทดังกล่าวไม่ได้ และถ้าบทอื่นที่เหลือต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๓ ทวิแล้ว คดีนั้นต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๒๕/๒๕๓๔ คดีนี้โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตาม ป.อาญา มาตรา ๓๕๒, ๓๕๓ และ ๓๕๔ (อัตราโทษในมาตรา ๓๕๒, ๓๕๓ ต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง แต่อัตราโทษในมาตรา ๓๕๔ ไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ข้อเท็จจริง) แต่โจทก์บรรยายฟ้องเพียงว่า จำเลยเป็นพนักงานของธนาคารและเป็นตัวแทนของโจทก์ในการจัดเก็บหนี้สินจากลูกหนี้ของโจทก์เพื่อนำฝากเข้าบัญชีของโจทก์ด้วย แต่จำเลยไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตัวแทนที่ดี กลับปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของโจทก์ ดังนี้ฟ้องของโจทก์ไม่ปรากฏชัดแจ้งว่า การกระทำของจำเลยที่เป็นตัวแทนโจทก์ตามฟ้อง เป็นการกระทำอันเกี่ยวกับการที่จำเลยเป็นพนักงานธนาคาร ซึ่งมีอาชีพ หรือธุรกิจอันย่อมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน คำบรรยายฟ้องโจทก์จึงไม่มี

ข้อเท็จจริงที่ว่าจำเลยกระทำผิดในฐานะที่เป็นผู้มีอาชีพ หรือธุรกิจอันย่อมเป็นที่
ไว้วางใจของประชาชนตาม ป.อาญามาตรา ๓๕๔ แม้คำขอท้ายฟ้องโจทก์ได้ระบุอ้าง
ป.อาญามาตรา ๓๕๔ มาด้วยก็ตาม ก็เป็นการระบุเกินจากคำบรรยายฟ้องของโจทก์
ในตอนต้นคือไม่ได้ว่าโจทก์ฟ้องว่าจำเลยกระทำผิดตาม ป.อาญามาตรา ๓๕๔ ฉะนั้น
เมื่อศาลชั้นต้นยกฟ้อง คดีโจทก์จึงต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง

๓) สำหรับการโต้แย้งข้อเท็จจริง แต่มิใช่โต้แย้งในเนื้อหาของคำฟ้องหรือมิใช่
โต้แย้งประเด็นแห่งคดีแล้ว การอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงดังกล่าวไม่ต้องห้ามอุทธรณ์
ตามมาตรา ๑๙๓ ทวิ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔/๒๕๓๗ คดีนี้เหตุเกิดในเขตอำนาจของ
ศาลจังหวัดฝาง พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องขออนุญาตฟ้องจำเลยต่อศาลอาญา
ศาลอาญาไม่อนุญาตยกคำร้อง โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายกอุทธรณ์
ของโจทก์ โจทก์ฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า การอุทธรณ์คำสั่งของศาลชั้นต้นที่สั่งไม่
อนุญาตให้โจทก์ฟ้องคดีต่อศาลชั้นต้นแม้จะเป็นการอุทธรณ์ดุลพินิจของศาลชั้นต้น
ก็เป็นเรื่องที่โจทก์อุทธรณ์โต้แย้งดุลพินิจของศาลชั้นต้นตามพระธรรมนูญ
ศาลยุติธรรม มาตรา ๑๔(๕) (ของเดิม) มิใช่เป็นการอุทธรณ์โต้แย้งข้อเท็จจริงในเนื้อหา
แห่งคำฟ้องที่ต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงตามมาตรา ๑๙๓ ทวิ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๙๒๗/๒๕๓๗ อุทธรณ์โจทก์ที่ว่า คำสั่งศาลชั้นต้นที่
ให้งดสืบพยานโจทก์ไม่ชอบ เป็นการอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงที่มีได้เกี่ยวกับ
ประเด็นแห่งคดี ไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ตาม มาตรา ๑๙๓ ทวิ (ให้ดูคำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่
๑๔๖๕/๒๕๓๑ วินิจฉัยอย่างเดียวกัน)

๔) ในกรณีโจทก์ฟ้องว่าจำเลยกระทำความผิดกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท ตาม
ป.อาญา มาตรา ๙๐ การจะพิจารณาว่า การอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงต้องห้ามอุทธรณ์
ตาม มาตรา ๑๙๓ ทวิ หรือไม่นั้น ให้พิจารณาจากอัตราโทษของบทหนักที่โจทก์ฟ้องว่า
ต้องห้ามหรือไม่ ถ้าอัตราโทษบทหนักไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงแล้ว
ย่อมเป็นเหตุให้บทเบาไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๑๕๔/๒๕๔๓ คดีอาญาเรื่องใดจะต้องห้ามอุทธรณ์
ในปัญหาข้อเท็จจริงหรือไม่ ต้องพิจารณาอัตราโทษที่กฎหมายบัญญัติสำหรับข้อหา

แต่ละกระทงความผิดเป็นสำคัญ เมื่อความผิดในกระทงนั้นมีความผิดหลายบทรวมอยู่ด้วย ถ้าบทหนักไม่ต้องห้าม ก็ถือว่าทุกบทไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงด้วย (ฎ.๒๐๔/๒๕๒๒, ฎ.๒๔๕/๒๕๒๔, ฎ.๔๙๑/๑๒๕๓๗, ฎ.๔๔๕๗/๒๕๓๙, ฎ.๒๕๙๐/๒๕๔๐ และ ฎ.๓๑๕๔/๒๕๔๓ ล้วนแต่วินิจฉัยชี้ทำงานของเดียวกันทั้งสิ้น)

สำหรับแนวทางวินิจฉัยของสำนักงานอัยการสูงสุดในปัญหาดังกล่าว มีความเห็นทำนองเดียวกับคำวินิจฉัยของศาลฎีกาดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น ในกรณีดังกล่าวข้างต้น หากมีการขอให้รับรองอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๓ ตี หรือตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาคดีอาญาในศาลแขวง พ.ศ.๒๕๔๙ มาตรา ๒๒ ทวิ ทางสำนักงานอัยการสูงสุดจะวินิจฉัยว่ากรณีนี้เป็นกรณีที่ไม่ต้องขอให้ทำการรับรองอุทธรณ์เช่นกัน เช่น

คำวินิจฉัยรับรองอุทธรณ์ที่ ๒๘/๒๕๓๗ วินิจฉัยว่า ความผิดฐานใช้เอกสารสิทธิปลอมและฉ้อโกงเป็นกรรมเดียวหลายบท ความผิดฐานใช้เอกสารสิทธิปลอมไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง ความผิดฐานฉ้อโกงยอมไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงด้วย (คำชี้ขาดความเห็นแย้งและคำวินิจฉัยคดีอาญาของอัยการสูงสุด เล่ม ๒ หน้า ๑๘๗ ให้ดูคำวินิจฉัยรับรองอุทธรณ์ที่ ๔๒/๒๕๓๗ เล่มเดียวกัน หน้า ๑๘๕)

๕) ในกรณีโจทก์ฟ้องว่าจำเลยกระทำความผิดหลายกรรมต่างกันตาม ป.อาญา มาตรา ๙๑ การจะพิจารณาคดีต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๓ ทวิ หรือไม่นั้น ให้พิจารณาอัตราโทษในแต่ละกระทงความผิด เป็นเกณฑ์ของแต่ละกระทงไป ถ้ากระทงความผิดใดมีอัตราโทษไม่ต้องห้ามให้อุทธรณ์ในข้อเท็จจริงแล้ว ในกระทงนั้นสามารถอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้ แต่ถ้าความผิดกระทงใดต้องห้ามอุทธรณ์ข้อเท็จจริง ในกระทงนั้นยอมอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงไม่ได้เช่นกัน เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๖๘/๒๕๔๔ คดีนี้โจทก์ฟ้องจำเลยเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ความผิดฐานเก็บรังนกอีแอ่นโดยไม่ได้รับอนุญาต ฐานมีรังนกอีแอ่นไว้ในครอบครองโดยฝ่าฝืนกฎหมาย และฐานขึ้นไปบนเกาะที่นกอีแอ่นทำรังอยู่ตามธรรมชาติ โดยไม่ได้รับอนุญาต ตาม พ.ร.บ.อาคารรังนกอีแอ่นที่มีอัตราโทษอย่างสูงจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ เมื่อศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง

จึงต้องห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาศาลชั้นต้นในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๓ ทวิ เมื่อโจทก์บรรยายฟ้องแยกข้อหาความผิดของจำเลยฐานดังกล่าว กับความผิดฐานร่วมกันลักทรัพย์ของผู้เสียหายเป็นกรณีต่างกรรมกัน การจะ พิจารณาว่าอุทธรณ์ในข้อเท็จจริงต้องห้ามตาม ป.วิอาญามาตรา ๑๙๓ ทวิ หรือไม่ ต้องพิจารณาความผิดแต่ละกระทงแยกเป็นรายกระทงความผิด ความผิดดังกล่าว จึงต้องห้ามอุทธรณ์ข้อเท็จจริง (ฎ.๕๐๐/๒๕๒๕, ฎ.๓๙๖๗/๒๕๒๙ ... ฯลฯ วินิจฉัยทำนองเดียวกันทั้งสิ้น)

๖) สำหรับกรณีโจทก์ฟ้องขอให้เลือกปรับบทลงโทษ เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ หรือ รับของโจรนั้น เคยมีแนวคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า การฟ้องของโจทก์ ดังกล่าวเป็นคนละกระทงความผิดกัน กระทงความผิดใดต้องห้ามอุทธรณ์ข้อเท็จจริง ในกระทงความผิดนั้นอุทธรณ์ข้อเท็จจริงไม่ได้ แต่ถ้าความผิดกระทงใดไม่ ต้องห้ามอุทธรณ์ข้อเท็จจริง ความผิดกระทงนั้นอุทธรณ์ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๐๐๗/๒๕๓๕ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า คดีนี้โจทก์ฟ้อง ขอให้ลงโทษจำเลยฐานลักทรัพย์สองรายการ คือ ๑) สร้อยข้อมือ และ ๒) ผ้าใส่รองเท้า ตาม ป.อาญา มาตรา ๓๓๔ หรือขอให้ลงโทษฐานรับของโจรผ้าใส่รองเท้า ทรัพย์ รายการที่ ๒) ตาม ป.อาญา มาตรา ๓๕๗ โดยมีได้ขอให้ลงโทษฐานรับของโจร สร้อยข้อมือ ทรัพย์รายการที่ ๑) ด้วย ดังนั้น ความผิดฐานลักทรัพย์สร้อยข้อมือจึง ต้องห้ามอุทธรณ์ข้อเท็จจริงตาม ป.วิอาญามาตรา ๑๙๓ ทวิ การที่ศาลอุทธรณ์รับ วินิจฉัยข้อเท็จจริงในความผิดฐานลักทรัพย์สร้อยข้อมือจึงเป็นการไม่ชอบ ส่วนที่ ขอให้ลงโทษจำเลยฐานลักทรัพย์ตามมาตรา ๓๓๔ หรือรับของโจรตามมาตรา ๓๕๗ เฉพาะเรื่องผ้าใส่รองเท้านั้นก็เป็นการกระทำคนละกรรมความผิดกัน ความผิด ตามมาตรา ๓๓๔ ในส่วนนี้ จึงต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงตามที่กล่าว ข้างต้นเช่นกัน ฉะนั้นในส่วนที่เกี่ยวกับผ้าใส่รองเท้าคงอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้ เฉพาะในความผิดฐานรับของโจรตามมาตรา ๓๕๗ เท่านั้น

๗) มาตรา ๑๙๓ ทวิ ใช้บังคับในกรณีใดส่วนมูลฟ้องคดีอาญาด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๕๓/๒๕๒๒ ชั้นใดส่วนมูลฟ้องความผิดฐานฉ้อโกง ตาม ป.อาญามาตรา ๓๔๑ เมื่อศาลชั้นต้นเห็นว่าคดีไม่มีมูล พิพากษายกฟ้อง คดีต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิอาญามาตรา ๑๙๓ ทวิ และ

คำพิพากษาฎีกา ๓๐๖๒/๒๕๓๒ วินิจฉัยไว้ว่าคำสั่งชั้นไต่สวนมูลฟ้องไม่มีมูลนั้นมีผลเป็นการพิพากษายกฟ้องอันเป็นการวินิจฉัยชี้ขาดคดีอย่างหนึ่ง

หากกรณีพนักงานอัยการฟ้อง และศาลสั่งไต่สวนมูลฟ้องแล้ว กรณีต้องอยู่ในบังคับ ป.วิอาญามาตรา ๑๙๓ ทวิและมาตรา ๒๒๐ ด้วย ซึ่งหากจะอุทธรณ์หรือฎีกาจะต้องมีการรับรองตามมาตรา ๑๙๓ ตริและมาตรา ๒๒๑ ด้วย จึงจะอุทธรณ์หรือฎีกาได้โดยชอบ

๘) มาตรา ๑๙๓ ทวิ ไม่ใช่บังคับกับกรณีมีผู้ร้องขอให้คืนของกลาง คือ ในคดีมีการร้องขอคืนของกลางตาม ป.อาญามาตรา ๓๖ ไม่ว่าจะศาลชั้นต้นจะมีคำสั่งยกคำขอหรือให้คืนทรัพย์สินแก่ผู้ร้อง การอุทธรณ์ไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ข้อเท็จจริงตาม มาตรา ๑๙๓ ทวิ เพราะเป็นคำสั่งตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๘๖

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๒๕/๒๕๒๒ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ปัญหาคดีนี้เป็นเรื่องบุคคลภายนอกมาร้องขอคืนของกลางตาม ป.อาญามาตรา ๓๖ ซึ่งไม่มีกฎหมายจำกัดสิทธิในการอุทธรณ์ฎีกาแต่อย่างใด (ให้ดู คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ ๓๔๒/๒๕๑๙ วินิจฉัยแบบเดียวกัน)

แต่ถ้าเป็นกรณีที่โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษและมีคำขอให้ริบของกลางด้วย ในการจะอุทธรณ์เกี่ยวกับเรื่องของกลางที่ขอให้ริบ ต้องอยู่ในบังคับมาตรา ๑๙๓ ทวิด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๓๗/๗/๒๕๓๙ โจทก์ฟ้องจำเลยฐานความผิดตาม พ.ร.บ.จราจรทางบกฯ ขอให้ลงโทษ ขอริบรถจักรยานยนต์ที่ใช้แข่ง ขอให้เพิกถอนหรือพักใช้ใบอนุญาตขับรถ ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดตามฟ้องลงโทษตามฟ้องและให้พักใช้ใบอนุญาตตามคำขอ แต่ไม่ริบรถจักรยานยนต์ โจทก์อุทธรณ์เฉพาะขอให้ริบรถจักรยานยนต์ของกลาง โดยผู้รับมอบหมายจากอัยการสูงสุดรับรองให้อุทธรณ์ข้อเท็จจริง ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ พิพากษาแก้เป็นให้ริบรถจักรยานยนต์ของกลางด้วย จำเลยฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า กรณีนี้ศาลอุทธรณ์แก้ไขเล็กน้อย ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิอาญามาตรา ๒๑๘ วรรคหนึ่ง จำเลยฎีกาว่า รถจักรยานยนต์ของกลางเป็นของผู้อื่นมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดขอให้ศาลฎีกาสั่งคืนของกลาง เป็นการฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ต้องห้ามตามกฎหมายดังกล่าว ศาลฎีกา

ไม่รับวินิจฉัย ยกฎีกาจำเลย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๑๕/๒๕๐๖, ฎ.๒๓/๓๒/๒๕๒๓, และ ฎ.๕๖๒/๒๕๓๘
วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

กรณีดังกล่าวนี้ สำนักงานอัยการสูงสุดมีความเห็นว่า ต้องอยู่ภายใต้
มาตรา ๑๙๓ ทวิด้วย

คำวินิจฉัยรับรองอุทธรณ์ที่ ๑๔๐/๒๕๓๗ วินิจฉัยว่า โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษ
จำเลยตาม พ.ร.บ.จราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๑๓๔ และมาตรา ๑๖๐ ทวิ
ขอให้ริบรถจักรยานยนต์ด้วย ศาลแขวงพิพากษาลงโทษแต่ยกคำขอให้ริบ
รถจักรยานยนต์ พนักงานอัยการเห็นชอบในส่วนที่ลงโทษ แต่สั่งอุทธรณ์ขอให้ศาล
อุทธรณ์ริบรถจักรยานยนต์ของกลาง จึงขอให้อัยการสูงสุดรับรองอุทธรณ์ในปัญหา
ข้อเท็จจริง อัยการสูงสุดวินิจฉัยว่า คดีไม่ปรากฏว่าเจ้าของได้ร่วมรู้เห็นเป็นใจในการกระทำ
ของผู้ต้องหา การไม่ริบของกลางชอบ จึงไม่รับรองอุทธรณ์คดีนี้

กรณีเป็นประการใดก็ตาม หากโจทก์ฟ้องคดีและมีคำขอให้ริบทรัพย์สินของกลางแล้ว
แม้ว่าศาลชั้นต้นไม่มีคำสั่งเกี่ยวกับของกลางที่ขอให้ริบ และโจทก์มิได้อุทธรณ์ด้วยก็ตาม
ศาลสูงก็มีอำนาจสั่งริบของกลางได้ด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗/๑๔/๒๕๔๒ โจทก์มีคำขอให้ริบธนบัตร ๕๐๐ บาท
ของกลางที่จำเลยทอนให้เจ้าพนักงานตำรวจผู้ทำการล่อซื้อ แต่ศาลล่างมิได้มี
คำวินิจฉัยว่า จะริบ หรือไม่ริบธนบัตร ดังกล่าว คำพิพากษาศาลล่างทั้งสองจึงไม่ชอบด้วย
ป.วิอาญามาตรา ๑๘๖(๙) แม้คู่ความจะมีได้ฎีกาในปัญหานี้ แต่เป็นปัญหาที่
เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยเองได้ตาม ป.วิอาญา
มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕ และธนบัตรดังกล่าว เป็นทรัพย์สินที่จำเลย
ได้ใช้ในการกระทำความผิด ต้องริบตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.๒๕๒๒
มาตรา ๑๐๒ การริบทรัพย์สินนี้ แม้เป็นโทษตาม ป.อาญามาตรา ๑๘ แต่เป็นโทษที่มุ่งถึง
ตัวทรัพย์สินเป็นสำคัญต่างกับโทษสถานอื่น ศาลฎีกามีอำนาจสั่งริบได้ มิใช่เป็นการ
เพิ่มเติมโทษจำเลย จึงไม่ขัดมาตรา ๒๑๒ (ให้ดู ฎ.๑๐๒๐/๒๕๔๑ และ ฎ.๖๙๖/๒๕๔๐
วินิจฉัยแบบเดียวกัน)

สำหรับทางแก้เพื่อให้มีการอุทธรณ์ข้อเท็จจริงได้นั้น ต้องมีการรับรองให้อุทธรณ์
ข้อเท็จจริงตาม ป.วิอาญามาตรา ๑๙๓ ตี หรือตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลแขวงและ

วิธีพิจารณาคดีอาญาในศาลแขวง พ.ศ.๒๔๙๙ มาตรา ๒๒ ทวิ หรือตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ.๒๕๓๙ มาตรา ๔๐ ซึ่งปัญหาต่าง ๆ ในการรับรองอุทธรณ์นี้ จะได้กล่าวถึงอีกครั้งในเรื่องการรับรองอุทธรณ์ หรือฎีกาต่อไป

อนึ่งหากมีการอุทธรณ์ข้อเท็จจริงไปโดยฝ่าฝืนข้อห้ามอุทธรณ์ตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๓ ทวิแล้วศาลชั้นต้นเพลอรับอุทธรณ์ และศาลอุทธรณ์วินิจฉัยคดีให้ ศาลฎีกาจะใช้อำนาจมาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบ ๒๒๕ ยกคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ได้ (ฎ.๒๓/๕๑/๒๕๔๔, ๓/๑๑๓/๒๕๔๐)

- กฎหมายห้ามอุทธรณ์คำสั่งระหว่างพิจารณา

ในเรื่องคำสั่งระหว่างพิจารณานั้น ป.วิอาญามาตรา ๑๙๖ บัญญัติว่า “คำสั่งระหว่างพิจารณาที่ไม่ทำให้คดีเสร็จสำนวน ห้ามมิให้อุทธรณ์คำสั่งนั้นจนกว่าจะมีคำพิพากษา หรือคำสั่งในประเด็นสำคัญและมีอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นด้วย”

ปัญหาต้องพิจารณาในเบื้องต้นว่า คำสั่งระหว่างพิจารณา ในคดีอาญา มีความหมายว่าอย่างไร พิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 187 และพิจารณาถ้อยคำในมาตรา ๑๙๖ ที่ว่า “คำสั่งระหว่างพิจารณาที่ไม่ทำให้คดีเสร็จสำนวน” ประกอบมาตรา ๑๘๒ ที่บัญญัติว่า “ในระหว่างไต่สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณา ถ้ามีคำร้องระหว่างพิจารณาขึ้นมาให้ศาลสั่งตามที่เห็นควรเมื่อเสร็จการพิจารณาแล้ว ให้พิพากษาหรือสั่งตามรูปความ” คำสั่งระหว่างพิจารณาในคดีอาญาน่าจะหมายถึง คำสั่งของศาลที่มีคำสั่งภายหลังจากที่ได้รับคดีของโจทก์ไว้พิจารณา หรือไว้ไต่สวนมูลฟ้องแล้ว แต่ก่อนมีคำพิพากษา หรือคำสั่งชี้ขาดคดี และคำสั่งดังกล่าวต้องไม่ทำให้คดีเสร็จสำนวนไปจากศาลนั้น

ในกรณี ถ้ายังมิได้มีการรับคดีไว้ แม้จะมีคำสั่งศาลระหว่างนี้ ไม่ถือเป็นคำสั่งระหว่างพิจารณา ดังปรากฏตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓/๕๖/๒๕๒๔ ฟ้องโจทก์รายการชั่งอายุของจำเลยใส่ไม้ครบถ้วน ที่อยู่ของจำเลยผิดพลาดลับสน ศาลชั้นต้นอาศัยอำนาจตาม ป.วิแพ่งมาตรา ๑๘ ประกอบ ป.วิอาญามาตรา ๑๕ มีคำสั่งคืนฟ้องให้โจทก์ทำมาขึ้นใหม่ไม่ใช่คำสั่งระหว่างพิจารณา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๖๒/๒๕๐๔ ศาลชั้นต้นสั่งในคำฟ้องว่า ให้รอฟังคดีอาญา เรื่องอื่นก่อน เมื่อคดีนั้นถึงที่สุดแล้วจะได้พิจารณาสั่งต่อไป ไม่เป็นคำสั่งระหว่างพิจารณา โจทก์อุทธรณ์ได้

ทั้งสองเรื่องในคำพิพากษาคดีดังกล่าวศาลยังมีได้รับคดีโจทก์ จึงมิใช่คำสั่ง ระหว่างพิจารณา แต่กรณีศาลมีคำสั่งไต่สวนมูลฟ้องแล้ว แต่ให้รอฟังผลคดีแพ่ง ย่อมเป็น คำสั่งระหว่างพิจารณา (ฎ. ๒๓/๕๖/๒๕๒๔, ฎ.๒๙๔/ ๒๕๑๓ และ ฎ.๑๕๓/๒๕๐๖) หรือในกรณีคำสั่ง ให้โจทก์แยกฟ้องขอให้กักกัน หรือแยกฟ้องจำเลยที่รับสารภาพเป็นอีกคดีต่างหาก (ฎ.๒๓๓/๒๔๘๑) หรือคำสั่งให้แยกฟ้องคดีส่วนแพ่งออกจากคดีอาญาตาม ป.วิอาญา มาตรา ๔๑ (ฎ.๘๘๘/๒๔๙๐) หรือคำสั่งนัดฟังคำพิพากษา (ฎ.๒๓๓/๙/๒๕๒๒) หรือคำสั่งไม่ อนุญาตให้โอนคดี (ฎ.๖๓/๒๔๘๙) หรือคำสั่งดลืบพยานโจทก์ และไม่อนุญาตให้โจทก์ระบุ พยานเพิ่มเติม (ฎ.๖๔/๒๔๙๔) เหล่านี้ ซึ่งเป็นคำสั่งก่อนมีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดี และไม่ทำให้คดีเสร็จไปจากศาลแล้ว ล้วนแต่เป็นคำสั่งระหว่างพิจารณาในคดีอาญา ทั้งสิ้น ดังนั้น การที่ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีชั่วคราวซึ่งไม่ทำให้ประเด็นแห่งคดีเสร็จ ไปและมีได้ทำให้คดีเสร็จจำนวนก็เป็นคำสั่งระหว่างพิจารณาเช่นกัน เช่น ในคดีที่ ศาลไต่สวนมูลฟ้องเสร็จแล้ว แต่ให้รออีกคดีจึงจะมีคำสั่งและให้จำหน่ายคดีชั่วคราว (ฎ.๒๙๔/๒๕๑๓, ๑๖๒๑/๒๕๐๖) คำสั่งออกหมายจับจำเลย และให้จำหน่ายคดีออก จากสารบบความจับจำเลยได้เมื่อใดให้โจทก์แถลงต่อศาลเพื่อยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ (ฎ.๓๐๘๐/๒๕๔๑, ฎ.๒๕๕๓/๒๕๓๙ และ ฎ.๓๙๑/๒๕๓๒)

สำหรับคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวในระหว่างพิจารณาคดี หรือ แม้แต่ในเรื่องที่มีการร้องขอให้ปล่อยตัวอ้างขังไม่ชอบตาม ป.วิอาญามาตรา ๙๐ และมีการไต่สวน หากศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวระหว่างไต่สวน ก็เป็น

คำสั่งระหว่างพิจารณาเช่นเดียวกัน (ฎ.๓๑๑๘/๒๕๒๓) ศาลฎีกาวินิจฉัยไปถึง เรื่องอำนาจศาลชั้นต้น ที่มีคำสั่งเพิกถอนการอนุญาตให้ประกันตัว ตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๐๘ ก็เป็นคำสั่งระหว่างพิจารณา (ฎ.๑๐๓/๒๕๓๓)

แต่การที่พนักงานอัยการโจทก์ยื่นฟ้องแล้ว ศาลสั่งไม่รับฟ้องอ้างไม่มีตัวจำเลย ไม่เป็นคำสั่งระหว่างพิจารณา โจทก์อุทธรณ์ได้ (ฎ.๑๐๒๐/๒๕๑๘)

ข้อสังเกต คำสั่งระหว่างพิจารณาในคดีอาญาไม่เหมือนคำสั่งระหว่างพิจารณาในคดีแพ่งและไม่มีข้อยกเว้นให้อุทธรณ์ได้ทันที ทั้งไม่ต้องโต้แย้งคัดค้านก็อุทธรณ์ได้แต่ต้องอุทธรณ์คำพิพากษาด้วย จะอุทธรณ์เฉพาะคำสั่งระหว่างพิจารณาเช่นคดีแพ่งไม่ได้

ดังนั้น คำร้องขอแก้ไข หรือเพิ่มเติมฟ้อง ซึ่งศาลสั่งไม่อนุญาตนั้น เป็นคำสั่งระหว่างพิจารณาอุทธรณ์ทันทีไม่ได้ (ฎ.๕๓๗/๕/๒๕๙๕) ซึ่งต่างกับคดีแพ่งเป็นเรื่องไม่รับคำคู่ความสามารถอุทธรณ์ได้ทันที หรือจะอุทธรณ์เมื่อพิพากษาแล้วก็ได้

สำหรับคดีแพ่งถ้าเป็นคำสั่งระหว่างพิจารณาต้องโต้แย้งคัดค้านไว้ (ตาม ป.วิแพ่งมาตรา ๒๒๖) มิฉะนั้นจะอุทธรณ์ไม่ได้ แต่ในคดีอาญาเดิมศาลฎีกาวินิจฉัยเช่นเดียวกัน (ฎ.๑๖๖๖/๒๕๐๖ และ ฎ.๓๑๑๗/๒๕๐๘) ต่อมาศาลฎีกาวินิจฉัยว่าไม่ต้องโต้แย้งคัดค้านก็สามารถอุทธรณ์ได้ (ฎ.๑๒๔/๒๕๒๘, ฎ.๙๓/๔/๒๕๓๔, ฎ.๑๔๕/๒๕๓๖ และ ฎ.๕๓๒/๒๕๔๘) ปัจจุบันคดีอาญาไม่ได้โต้แย้งคัดค้านก็สามารถอุทธรณ์ได้ สำหรับคดีแพ่งสามารถอุทธรณ์เฉพาะคำสั่งระหว่างพิจารณาได้ถ้าโต้แย้งคัดค้านไว้แล้ว ในคดีอาญาจะอุทธรณ์เฉพาะแต่คำสั่งระหว่างพิจารณาไม่ได้ (ฎ.๘๙๘/๒๕๑๕) ต้องอุทธรณ์คำพิพากษาด้วย

- คำสั่งมีมูลในชั้นไต่สวนมูลฟ้องยอมเด็ดขาด กฎหมายห้ามอุทธรณ์ฎีกาตาม ป.วิอาญามาตรา ๑๓๐

สำหรับกรณีพนักงานอัยการรับแก้ต่างคดีอาญา トラบใดที่ศาลยังไม่มีคำสั่งประทับรับฟ้อง จำเลยยังไม่มีฐานะเป็นจำเลย ย่อมอุทธรณ์ ฎีกาไม่ได้เช่นกัน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓/๑/๒๕๓๐ ศาลอุทธรณ์พิพากษายกคำสั่งของศาลชั้นต้นที่สั่งว่าโจทก์ทิ้งฟ้องและให้จำหน่ายคดี อย่างนี้ จำเลยไม่มีสิทธิฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์เพราะยังไม่มีฐานะเป็นจำเลย (ฎ.๓๓/๓/๒๕๒๓ และ ฎ.๑๒๒๑/๒๕๓๐ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

- ห้ามมิให้อุทธรณ์ปัญหาข้อกฎหมาย ที่มีได้กล่าวมาแล้วแต่ศาลชั้นต้นตามมาตรา ๑๙๕

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๔๓/๒๕๑๖ ปัญหาที่ว่าศาลชั้นต้นอนุญาตให้จำเลยถอนคำให้การชอบหรือไม่ มิใช่ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อย เมื่อมิได้โต้เถียงกันในศาลชั้นต้น จะยกขึ้นอุทธรณ์ไม่ได้

- ห้ามมิให้อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง ที่มีได้ว่กันมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้นด้วย ตาม ป.วิแพ่งมาตรา ๒๒๕ ประกอบ ป.วิอาญามาตรา ๑๕ เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๐๐/๒๕๐๙ (ประชุมใหญ่) การอุทธรณ์ปัญหาข้อเท็จจริง แม้ ป.วิอาญาจะมีได้บัญญัติไว้ว่าจะต้องยกขึ้นว่กันมาในศาลชั้นต้นก็ตาม ต้องนำ ป.วิแพ่งมาตรา ๒๒๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลมด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๔๐/๒๕๑๔ ก่อนสืบพยานโจทก์ ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เสียหายที่เป็นผู้เยาว์ยื่นคำขอถอนคำร้องทุกข์แทนผู้เสียหาย ศาลชั้นต้นสอบโจทก์แล้ว โจทก์แถลงรับว่าผู้ร้องเป็นบิดาของผู้เสียหายและเป็นผู้ร้องทุกข์ในชั้นสอบสวนจริง เมื่อศาลชั้นต้นอนุญาตให้ถอนคำร้องทุกข์และจำหน่ายคดีแล้ว ดังนี้ โจทก์จะอุทธรณ์โต้แย้งว่า ผู้เสียหายได้แจ้งความร้องทุกข์ด้วยตัวเองด้วย บิดาผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เสียหาย จึงไม่มีอำนาจถอนคำร้องทุกข์โดยลำพังหาได้ไม่ เพราะเป็นการยกข้อเท็จจริงขึ้นใหม่

- สำหรับข้อต้องห้ามอุทธรณ์ในกรณีอื่น ๆ ที่มีได้มีกฎหมายบัญญัติห้ามไว้โดยตรงขอจัดลำดับออกเป็นกรณีต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(๑) คำสั่งของศาลชั้นต้นถึงแม้ไม่มีกฎหมายห้ามอุทธรณ์ แต่ถ้าเป็นอำนาจของศาลชั้นต้นโดยเฉพาะ ศาลมีคำสั่งอย่างไรก็จะอุทธรณ์ไม่ได้ ((ศาลสูงไม่ก้าวถ่ายอำนาจศาลล่าง))

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๒๕/๒๕๙๖ (ประชุมใหญ่) คำสั่งศาลชั้นต้นที่ไม่อนุญาตให้ฝากขังผู้ต้องหาระหว่างสอบสวน ผู้ร้องจะอุทธรณ์ ฎีกาต่อไปไม่ได้

ในกรณีศาลได้มีคำพิพากษาให้รอการลงโทษ หรือรอกำหนดโทษแก่จำเลยตาม ป.อาญามาตรา ๕๖ แล้วมีคำขอต่อศาลของบุคคลดังกล่าวในมาตรา ๕๖ วรรคท้าย ซึ่งรวมถึงพนักงานอัยการด้วยว่า พุทธิการณ์แห่งการควบคุมความประพฤติเปลี่ยนแปลงไป หรือในกรณีมีคำแถลงต่อศาลของบุคคลดังกล่าวใน ป.อาญา มาตรา ๕๗ ซึ่งรวมถึงพนักงานอัยการด้วยว่า ผู้กระทำผิดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด ไม่ว่าศาลชั้นต้นจะสั่งประการใด กรณีเป็นเรื่องอำนาจโดยเฉพาะของศาลชั้นต้นนั้น มีผลทำให้อุทธรณ์ไม่ได้ ซึ่งเรื่องนี้มีกฎหมายรองรับคือ พ.ร.บ.วิธีดำเนินการคุมความประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๑๖ และ ๑๗ ให้สิทธิเฉพาะแก่ผู้ถูก

คุณประพจน์ที่ได้รับผลร้ายมากขึ้นจากคำสั่งของศาลชั้นต้นดังกล่าวเท่านั้นที่อุทธรณ์ได้ และคำสั่งศาลอุทธรณ์ให้ถือว่าเป็นที่สุดด้วย

(๒) สำหรับกรณีตาม ป.วิอาญามาตรา ๑๙๘ วรรคสอง ซึ่งเป็นเรื่องให้ศาลชั้นต้นทำการตรวจรับอุทธรณ์แทนศาลอุทธรณ์ ปกதிய่อมอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ไม่ได้ ดังนั้นกรณีศาลชั้นต้นสั่งรับอุทธรณ์แล้ว และให้โจทก์นำเงินค่าพาหนะส่งสำเนาอุทธรณ์มาวางศาลและเป็นผู้นำส่ง แม้ไม่ชอบด้วยมาตรา ๒๐๐ ก็เป็นการที่ศาลชั้นต้นดำเนินการแทนศาลอุทธรณ์ แม้โจทก์จะไม่พอใจก็อุทธรณ์ไม่ได้ ชอบแต่จะร้องขอต่อศาลอุทธรณ์ให้ศาลอุทธรณ์สั่งใหม่เท่านั้น (ฎ.๑๐๔๓/๒๕๙๕)

อย่างไรก็ตามกฎหมายยกเว้นเฉพาะกรณีศาลชั้นต้นสั่งไม่รับอุทธรณ์ให้อุทธรณ์ได้ คำสั่งศาลอุทธรณ์เป็นที่สุดตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๘ ทวิ

ดังนั้น แม้ในกระบวนการพิจารณารับอุทธรณ์หรือไม่ ถ้าศาลชั้นต้นมีคำสั่งใด ๆ ถ้ามิใช่เรื่องทำแทนศาลอุทธรณ์แล้ว แต่เป็นการที่ศาลชั้นต้นทำในอำนาจตนเอง อย่างนี้ย่อมอุทธรณ์ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๔๔/๒๕๐๓ คำสั่งศาลชั้นต้นที่สั่งว่า ศาลไม่มีหน้าที่จะต้องส่งสำเนาฎีกาไปให้ใคร ๆ รับรอง ยกคำร้อง การอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต้องอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์ ไม่ใช่ร้องไปที่ศาลฎีกา ให้ยกคำร้อง (แสดงว่า เป็นการที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งในการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลชั้นต้นเอง และสามารถทำการอุทธรณ์ได้ ตามลำดับชั้น)

ข้อสังเกต ปัจจุบันภายหลังมีการแก้ไขเพิ่มเติม ป.วิแพ่ง มาตรา ๒๒๔ และ ๒๔๘ (ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ.๒๕๓๔ มาตรา ๑๕, ๑๙) แล้ว การส่งคำร้องให้รับรองอุทธรณ์ หรือรับรองฎีกาเป็นหน้าที่ศาลชั้นต้นต้องส่งเมื่อได้รับคำร้องแล้ว ซึ่งหน้าที่ของศาลชั้นต้นดังกล่าวต้องนำไปใช้ในคดีอาญาตามนัย ป.วิแพ่งมาตรา ๒๒๔, ๒๔๘ ประกอบ ป.วิอาญา มาตรา ๑๕ ด้วย จึงมีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยกลับคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวแล้วโดยวินิจฉัยว่า ศาลชั้นต้นจะต้องส่งเรื่องที่ขอให้รับรองไปให้ผู้พิพากษารับรองด้วย (ฎ.๕๓๖/๒๕๔๒, ฎ.๖๑๐/๒๕๔๐ และ ฎ.๙๓๗/๕/๒๕๓๙)

(๓) หมายอาญา เช่น หมายจำคุก ซึ่งมีใช้คำสั่ง หรือคำพิพากษา ย่อมอุทธรณ์ไม่ได้ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๓๓๘/๒๕๓๖ หมายจำคุก เมื่อคดีถึงที่สุดเป็นหมายอาญามีใช้คำ

พิพากษาหรือคำสั่งที่จะอุทธรณ์ หรือฎีกาได้ตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๓ และ
มาตรา ๒๑๖ หรือ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๕๙๙/๒๕๔๑ ปัญหาว่าศาลชั้นต้นออกหมายจำคุก
คิดหักวันถูกคุมขังให้ถูกต้องหรือไม่ เป็นปัญหาในชั้นบังคับคดีซึ่งมิใช่เป็น
การฎีกาโต้แย้งคัดค้านคำพิพากษาของศาลล่างทั้งสองว่า พิพากษาคดีไม่ถูกต้อง
แต่ประการใด เป็นเรื่องที่จำเลยต้องดำเนินการให้เป็นไปตามลำดับชั้นศาล หาก
จำเลยเห็นว่าศาลชั้นต้นหักวันที่ถูกคุมขังไม่ชอบ หรือไม่ถูกต้องตาม ป.อาญา มาตรา ๒๒ แล้ว
ก็ชอบที่จะยื่นคำร้องคัดค้านโดยขอให้ศาลชั้นต้นแก้ไขให้ถูกต้องเสียก่อน หากศาลชั้นต้น
มีคำสั่งเป็นประการใดแล้ว จึงจะใช้สิทธิอุทธรณ์ฎีกาได้เป็นลำดับ

ศาลฎีกาให้ทางแก้ไขว่า ต้องร้องขอให้ศาลชั้นต้นแก้ไขก่อนหากศาลชั้นต้น
ไม่แก้ไขจึงอุทธรณ์ฎีกาคำสั่งครั้งหลังตามลำดับได้

(๔) การอุทธรณ์ต้องอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์ (ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๓ บัญญัติไว้
โดยตรงว่า“ให้อุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์”) จะอุทธรณ์ข้ามชั้นไปศาลฎีกาโดยใช้ ป.วิแพ่ง
มาตรา ๒๒๓ ทวิ ประกอบ ป.วิอาญา มาตรา ๑๕ เพื่อขออุทธรณ์ข้อกฎหมายไปยัง
ศาลฎีกาโดยตรงไม่ได้ และแม้ศาลชั้นต้นอนุญาตก็ไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๙๕๖/๒๕๔๒ ตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๓ วรรคหนึ่ง
บัญญัติเรื่องการอุทธรณ์คำพิพากษาศาลชั้นต้นในข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย โดยให้
อุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์ไว้โดยเฉพาะแล้วจะนำ ป.วิแพ่ง มาตรา ๒๒๓ ทวิ
มาอนุโลมบังคับใช้แก่การอุทธรณ์ข้อกฎหมายของโจทก์ไม่ได้ ที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้
โจทก์อุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นในข้อกฎหมายโดยตรงมายังศาลฎีกานั้น เป็นการไม่ชอบ
เพราะเป็นการยื่นอุทธรณ์ข้ามลำดับของศาล ขัดต่อมาตรา ๑๙๓ วรรคหนึ่งดังกล่าว
ศาลฎีกาไม่อาจวินิจฉัยชี้ขาดได้ (ฎ.๑๑๕๖/๒๕๔๒, ฎ.๖๐๓๑/๒๕๔๑ และ ฎ.๒๘๑๐/๒๕๔๑ ได้วินิจฉัย
ทำนองเดียวกันทั้งสิ้น)

อนึ่งมีคดีบางประเภทที่ต้องอุทธรณ์ไปยังศาลฎีกาโดยตรง เช่น คดีอาญาที่อยู่
ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ
ตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธี
พิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ.๒๕๓๙ มาตรา ๓๘

คดีของศาลล้มละลายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๒๔/๑ หรือการอุทธรณ์คำสั่งของศาลอุทธรณ์ที่ไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว ป.วิอาญา มาตรา ๑๑๙ ทวิ (๒) ให้อุทธรณ์ไปยังศาลฎีกา หรือคำสั่งศาลชั้นต้นที่ไม่ยอมรับฎีกา ป.วิอาญา มาตรา ๒๒๔ ให้ทำคำร้องอุทธรณ์คำสั่งต่อศาลฎีกา ฯลฯ ดังนั้น คดีในประเภทนี้ในการอุทธรณ์ต้องอุทธรณ์ไปยังศาลฎีกาโดยตรงเท่านั้น

(๕) กรณีเห็นชอบด้วยกับคำพิพากษาของศาลชั้นต้นแล้ว จะอุทธรณ์คำพิพากษาไม่ได้ เป็นเรื่องมิได้โต้แย้งคัดค้านคำพิพากษาศาลชั้นต้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๙๐/๒๕๙๐ ฎีกาของโจทก์ที่ว่า โจทก์เห็นชอบด้วยกับคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ แต่ฎีกาเพื่อให้ศาลฎีกาวินิจฉัยเสร็จเด็ดขาด เพื่อเป็นแบบอย่างต่อไป ถือว่าโจทก์ไม่มีอำนาจฎีกาเช่นนี้ได้ ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย

(๖) กรณีพนักงานอัยการมิได้เป็นคู่ความในคดีเดิม ซึ่งในคดีเดิมศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษปรับจำเลยและจำเลยชำระค่าปรับแล้ว ต่อมาคดียุติกันชั้นศาลสูงแล้วจำเลยขอคืนค่าปรับ ศาลให้คืนค่าปรับ พนักงานอัยการจะอุทธรณ์ไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๑๘/๒๕๔๒ ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องจำเลยในคดีความผิดต่อส่วนตัว ศาลอุทธรณ์พิพากษาลงโทษปรับจำเลยและจำเลยชำระค่าปรับตามคำพิพากษาแล้ว แต่จำเลยฎีกาต่อ และระหว่างพิจารณาคดีของศาลฎีกาโจทก์ขอถอนฟ้อง ศาลอนุญาต จำเลยขอคืนค่าปรับ ศาลชั้นต้นยกคำร้องแต่ศาลอุทธรณ์ให้คืนค่าปรับ พนักงานอัยการซึ่งมิใช่คู่ความไม่มีสิทธิฎีกา กรณีไม่ต้องด้วย พ.ร.บ.พนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๘ มาตรา ๑๑ ที่จะให้พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ดำเนินคดีได้ ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลฎีกามีอำนาจหยิบยกขึ้นวินิจฉัยเองได้ (ดังนั้น หากเป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นเป็นผู้สั่งคืนค่าปรับพนักงานอัยการจะอุทธรณ์ไม่ได้เช่นกัน)

(๗) กรณีต้องห้ามอุทธรณ์เพราะมีคำสั่งของสำนักงานอัยการสูงสุดห้ามไว้โดยเฉพาะ

ในการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการนั้น บางครั้งเมื่อศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้ว สำนักงานอัยการสูงสุดได้วางหลักไว้ให้ปฏิบัติตามคำสั่งสำนักงานอัยการสูงสุด เช่น ในกรณีที่ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง เนื่องจากฟ้องโจทก์ไม่สมบูรณ์

ตาม ป.วิอาญามาตรา ๑๕๘(๕) นั้น ให้พนักงานอัยการยุติคดีนั้นเสีย ไม่อุทธรณ์ฎีกาต่อไป (หนังสือกรมอัยการที่ มท ๑๒๐๓/ว ๘๘ ลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๒๘)

นอกจากมิให้อุทธรณ์ฎีกาต่อไปแล้ว ในหนังสือดังกล่าวข้างต้นนั้น สำนักงานอัยการสูงสุดยังให้ดำเนินการยื่นฟ้องเป็นคดีใหม่ในวันนั้น หรือโดยเร็วที่สุดเท่าที่สามารถจะทำได้ และยื่นคำแถลงให้รวมสำนวนคดีก่อนไว้ในคดีหลัง และ หากศาลชั้นต้นไม่ประทับฟ้อง ให้อุทธรณ์ฎีกาต่อไป จนคดีถึงที่สุด อีกด้วย

ดังนั้น ในกรณีที่ศาลพิพากษายกฟ้องโจทก์เพราะเหตุตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๕๘(๕) เช่น ฟ้องมิได้ระบุเวลากระทำผิด หรือมิได้ระบุสถานที่เกิดเหตุ ฯลฯ คดีจึงต้องห้ามอุทธรณ์โดยคำสั่งสำนักงานอัยการสูงสุด พนักงานอัยการจึงต้องสั่งไม่อุทธรณ์เท่านั้นไม่อาจมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นได้

นอกจากนี้ ยังมีกรณีในการฟ้องคดีต่อศาลแขวงต่าง ๆ เช่น เดิมโจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษฐานขบถโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส ขอให้ลงโทษตาม ป.อาญามาตรา ๓๐๐ คดีอยู่ในอำนาจศาลแขวงพิจารณาพิพากษา แต่ในระหว่างพิจารณา บุคคลผู้รับอันตรายสาหัสถึงแก่ความตาย กรณีเป็นความผิด ป.อาญา มาตรา ๒๙๑ ซึ่งอัตราโทษเกินอำนาจศาลแขวงจะพิจารณาพิพากษา พนักงานอัยการจึงขอถอนฟ้อง เพื่อไปฟ้องยังศาลที่มีอำนาจ ซึ่งทางสำนักงานอัยการสูงสุด เห็นว่าการถอนฟ้องจึงไม่พึงกระทำ คดีนี้ให้แก้ไขเพิ่มเติมฟ้องให้คดีเกินอำนาจศาลแขวงเพื่อให้ศาลแขวงพิพากษายกฟ้อง และฟ้องใหม่ยังศาลที่มีอำนาจ ถ้าศาลไม่อนุญาตให้แก้ไขเพิ่มเติมฟ้อง ให้คัดค้านคำสั่งศาลไว้ เพื่อใช้สิทธิในการอุทธรณ์ – ฎีกาต่อไป (หนังสือกรมอัยการที่ มท ๑๐๐๒/ว๓๕ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๒๕)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๙๓/๒๕๒๗ ซึ่งมีข้อเท็จจริงทำนองเดียวกันกับตัวอย่างข้างต้น เมื่อมีการขอแก้ไขเพิ่มเติมฟ้อง ศาลแขวงไม่อนุญาตและพิพากษายกฟ้อง โจทก์อุทธรณ์ขอให้อนุญาตให้โจทก์แก้ฟ้อง หรือขอให้ลงโทษจำเลยตามฟ้องโดยอัยการสูงสุดรับรองให้อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ ไม่อนุญาตให้แก้ฟ้อง แต่ลงโทษจำเลยที่ ๑ ตาม ป.อาญามาตรา ๓๐๐ โจทก์ฎีกาปัญหาข้อกฎหมายที่ศาลล่างทั้งสองไม่อนุญาตให้โจทก์แก้และเพิ่มเติมฟ้อง และขอให้ลงโทษจำเลยที่ ๑ ให้หนักขึ้น โดยอัยการสูงสุดรับรองให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงได้

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "ก่อนวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริง สมควรวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการขอแก้และเพิ่มเติมฟ้องของโจทก์ก่อน ในชั้นนี้พิเคราะห์แล้วเห็นว่า เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏขึ้นหลังจากโจทก์สืบพยานโจทก์เสร็จสิ้นแล้วว่า ผู้รับอันตรายสาหัสถึงแก่ความตายเนื่องจากได้รับบาดเจ็บที่สมอง อันเกิดจากความผิดตามฟ้อง และพนักงานสอบสวนได้สอบสวนเพิ่มเติมในข้อหาขับรถโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายแล้ว ทั้งปรากฏว่า ศาลชั้นต้นยังมิได้พิพากษา การที่ศาลล่างทั้งสองอ้างเหตุไม่อนุญาตให้โจทก์แก้และเพิ่มเติมฟ้องเพราะเหตุเพียงว่า หากอนุญาตแล้ว ศาลชั้นต้นจะไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษา หาได้ไม่ เพราะไม่มีผู้ใดอาจคาดหมายได้ว่า ผู้ได้รับบาดเจ็บจะถึงแก่ความตายหรือไม่ ทั้งโจทก์จะยื่นฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสองในข้อหาขับรถโดยประมาทเป็นเหตุให้คนตายใหม่อีกไม่ได้ กรณีเช่นนี้โจทก์จึงได้แต่ขอแก้ฟ้องตาม ป.วิอาญามาตรา ๑๖๓ เท่านั้น กรณีจึงมีเหตุอันควรและสมควรอนุญาตให้โจทก์แก้ฟ้องได้ ที่ศาลล่างทั้งสองไม่อนุญาตให้โจทก์แก้และเพิ่มเติมฟ้อง ศาลฎีกาจึงไม่เห็นฟ้องด้วย จึงอนุญาตให้โจทก์แก้และเพิ่มเติมฟ้องคดีเกินอำนาจของศาลชั้นต้นที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาพิพากษาตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๑๕ ศาลฎีกาจึงไม่อาจวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงต่อไปได้ พิพากษากลับให้ยกฟ้องโจทก์ ให้โจทก์นำคดีไปฟ้องต่อศาลชั้นต้นที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาต่อไป

สำนักงานอัยการสูงสุด จึงยืนยันให้ปฏิบัติตามนัยหนังสือดังกล่าวและตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาข้างต้น (หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส ๐๐๑๘/ว ๖๗ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๓๖)

ดังนั้นหากมีการปฏิบัติตามคำสั่งสำนักงานอัยการสูงสุดดังกล่าว และศาลแขวงฯ อนุญาตให้แก้ไขและเพิ่มเติมฟ้องแล้วมีคำพิพากษาจำหน่ายคดี หรือยกฟ้องก็ตาม ต้องถือว่ากรณีต้องห้ามอุทธรณ์ตามคำสั่งสำนักงานอัยการสูงสุดด้วยเช่นกัน พนักงานอัยการต้องมีคำสั่งไม่อุทธรณ์ เท่านั้น ไม่อาจมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นได้

(๘) กรณีโจทก์ไม่มาศาลตามกำหนดนัดในชั้นได้สวนมูลฟ้องมาตรา ๑๖๖ หรือในชั้นพิจารณามาตรา ๑๖๖ ประกอบ ๑๘๑

สำหรับตามมาตรา ๑๖๖ ซึ่งบัญญัติเป็นสามวรรคด้วยกัน ในชั้นนี้จะพิจารณาเฉพาะกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับในชั้นอุทธรณ์ฎีกาเท่านั้น ซึ่งมีข้อควรพิจารณาดังนี้

กรณีศาลชั้นต้นมีคำสั่งยกฟ้องโจทก์เพราะโจทก์ไม่มาศาลตามกำหนดนัดในชั้นได้สอบสวนมูลฟ้องตามมาตรา ๑๖๖ วรรคแรก หรือในชั้นพิจารณาตามมาตรา ๑๖๖ วรรคแรก ประกอบมาตรา ๑๘๑ นั้น โจทก์มีทางเลือกดำเนินการต่อได้สองทางเลือกด้วยกัน คือ (ก) อุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นที่ยกฟ้องต่อศาลอุทธรณ์ (ข) ร้องขอต่อศาลชั้นต้นนั้นแสดงให้เห็นว่ามีเหตุอันสมควรจึงมาศาลไม่ได้ เพื่อให้ศาลชั้นต้นสั่งยกคดีขึ้นได้สอบสวนมูลฟ้อง หรือพิจารณาต่อไป

กฎหมายกำหนดวิธีการไว้ในวรรคสองแล้ว ดังนั้นย่อมทำได้โดยแน่นอน แต่สำหรับในกรณีอุทธรณ์คำสั่งศาลเพราะไม่มีกฎหมายห้ามยอมอุทธรณ์ได้นี้ มีแนวคำวินิจฉัยของศาลฎีการองรับว่าโจทก์สามารถทำได้คือ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๙๔/๒๕๑๐ ศาลชั้นต้นสั่งว่า โจทก์ขาดนัดพิพากษายกฟ้อง เมื่อโจทก์มิได้อุทธรณ์ภายในกำหนด ป.วิอาญามาตรา ๑๙๘ แต่กลับยื่นคำร้องขอพิจารณาใหม่ ศาลชั้นต้นได้สอบสวนแล้วไม่อนุญาต โจทก์อุทธรณ์คำสั่ง ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน โจทก์ฎีกาอ้างว่าคำสั่งของศาลชั้นต้นที่สั่งว่าโจทก์ขาดนัดไม่ชอบด้วย ป.วิอาญามาตรา ๑๖๖ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า โจทก์จะฎีกาอ้างว่าคำสั่งศาลชั้นต้นไม่ชอบด้วยมาตรา ๑๖๖ ไม่ได้ เพราะคำพิพากษาศาลชั้นต้นที่ว่าโจทก์ขาดนัดชอบหรือไม่ เป็นอันยุติแล้ว

จากฎีกานี้แสดงว่า คำสั่งตามมาตรา ๑๖๖ วรรคแรกอุทธรณ์ได้ภายใต้มาตรา ๑๙๘ และเมื่อมิได้อุทธรณ์ภายใต้ระยะเวลามาตรา ๑๙๘ คำสั่งของศาลชั้นต้นถึงที่สุดยุติแล้ว ย่อมเป็นการแสดงว่า โจทก์มีทางเลือกดำเนินการได้สองทางด้วยกัน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๑๐๙/๒๕๒๙ วินิจฉัยยืนยันว่า มาตรา ๑๖๖ วรรคแรกอุทธรณ์ได้เช่นกัน) เพียงแต่การอุทธรณ์ หรือฎีกาคำสั่งตามมาตรา ๑๖๖ วรรคสองนั้น จะต้องเป็นเรื่องเกี่ยวกับว่ามีเหตุสมควรจึงไม่มาศาลตามกำหนดนัดหรือไม่เท่านั้น จะอุทธรณ์ ฎีกาไปพาดพิงถึงเรื่องคำสั่งศาลในมาตรา ๑๖๖ วรรคแรกว่าศาลสั่งไม่ชอบไม่ได้

ถ้าหากศาลยกฟ้องโจทก์ตามมาตรา ๑๖๖ วรรคแรก แล้วโจทก์เห็นว่าคำสั่งศาลไม่ถูกต้อง โจทก์ต้องอุทธรณ์คำสั่งภายในบังคับมาตรา ๑๙๘ ว่าคำสั่งศาลไม่ชอบเพราะเหตุใดและสามารถดำเนินการอุทธรณ์ได้ทันทีโดยไม่ต้องดำเนินการขอพิจารณาใหม่ตามมาตรา ๑๖๖ วรรคสอง ในกรณีเลือกขอให้พิจารณาใหม่ตามมาตรา ๑๖๖ วรรคสอง การไต่สวนคำสั่งตามมาตรา ๑๖๖ วรรคสองนี้ หากศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่อนุญาต โจทก์สามารถอุทธรณ์คำสั่งไม่อนุญาตนี้ได้อีก และเมื่อศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ซึ่งมีผลเท่ากับว่าศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ยกฟ้องตามนัยมาตรา ๒๒๐ แต่คดีก็ไม่ห้ามฎีกาตามมาตรา ๒๒๐ เพราะคดีนี้ศาลฎีกาวินิจฉัยให้ อันเป็นการแสดงว่า การอุทธรณ์ฎีกาคำสั่งศาลตามมาตรา ๑๖๖ วรรคสองเป็นเรื่องที่ทำได้เพราะไม่เกี่ยวกับเนื้อหาหรือประเด็นแห่งคดี (ฎ.๒๑๐๙/๒๕๒๙ และ ฎ.๑๙๒๙/๒๕๒๘ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๙๒๘๐/๒๕๕๑ วินิจฉัยว่า โจทก์ขอให้ยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ ศาลชั้นต้นมีคำสั่งยกคำร้องและศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ไม่ใช่กรณีที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้อง ไม่อยู่ในบังคับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๐

คงมีปัญหาว่า การอุทธรณ์คำสั่งยกฟ้องตามมาตรา ๑๖๖ วรรคแรกที่ว่าคำสั่งไม่ชอบ กรณีต้องอยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๑๙๓ ทวิและมาตรา ๒๒๐ ด้วยหรือไม่ นั้น

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๙๕๑/๒๕๔๘ ได้วินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๐ ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในคดีที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ เมื่อศาลชั้นต้นมีคำสั่งยกฟ้องเพราะเหตุที่โจทก์ไม่มาศาลตามมาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน เป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ จึงต้องห้ามมิให้โจทก์ฎีกาตามบทกฎหมายดังกล่าวข้างต้น

หากโจทก์เลือกหนทางใดไปแล้ว ย่อมไม่สามารถปฏิบัติทางเลือกที่สองพร้อมกันไปได้และถ้าโจทก์ทำไปทั้งสองทางเลือก เห็นว่า ศาลจะไม่อนุญาตให้โจทก์ใช้ในทางเลือกที่สองโดยเหตุผลว่า โจทก์ดำเนินการในทางเลือกที่หนึ่งแล้วจึงไม่มีเหตุที่จะรับพิจารณาในทางเลือกที่สอง

สำหรับการจะเลือกใช้ในทางใดนั้น โจทก์ต้องเลือกใช้ให้ถูกต้องด้วย กล่าวคือ ถ้าโจทก์เห็นว่า คำสั่งศาลตามมาตรา ๑๖๖ วรรคแรกไม่ถูกต้อง คือโจทก์ได้มาตามนัดหรือเป็นกรณีที่ไม่มีการนัดไว้โดยชอบ หรือโจทก์ไม่ทราบนัดมาก่อน หรือเป็นเรื่องที่นัดไว้เป็นอย่างอื่นที่ไม่ใช่นัดสืบพยานโจทก์ อย่างนี้โจทก์ต้องเลือกทางอุทธรณ์คำสั่งศาล แต่ถ้าเป็นเรื่องโจทก์ไม่มาตามนัดในการนัดสืบพยานโจทก์จริง แต่มีเหตุสมควรจึงมาไม่ได้ การที่ศาลมีคำสั่งตามมาตรา ๑๖๖ วรรคแรก โจทก์ต้องขอต่อศาลตามมาตรา ๑๖๖ วรรคสองแสดงเหตุสมควรที่มาไม่ได้ ซึ่งถ้าศาลไต่สวนแล้วยังคงไม่อนุญาตให้สืบพยานโจทก์ต่อ อย่างนี้โจทก์สามารถอุทธรณ์ หรือฎีกาต่อไปได้

มีข้อควรระวัง ถ้าโจทก์ไม่มาตามกำหนดนัดจริงและศาลชั้นต้นสั่งยกฟ้องโจทก์แล้ว โจทก์มีได้ร้องต่อศาลชั้นต้นภายในสิบห้าวันแสดงเหตุสมควรตามมาตรา ๑๖๖ วรรคสอง แต่โจทก์ได้อุทธรณ์คำสั่งศาลแทนการร้องขอให้ยกคดีขึ้นไต่สวนใหม่ ขอให้ศาลอุทธรณ์สั่งว่าคำสั่งยกฟ้องของศาลชั้นต้นไม่ชอบและขอให้สั่งให้สืบพยานโจทก์ต่อไป อย่างนี้ถ้าศาลอุทธรณ์ยกอุทธรณ์โจทก์ และคดีฟ้องใหม่ไม่ได้ตามมาตรา ๑๖๖ วรรคสาม (ฎ.๒๑๐๙/๒๕๒๙, ๑๑๙๔/๒๕๑๐)

ที่ว่าโจทก์ไม่มาตามกำหนดนัดในมาตรา ๑๖๖ วรรคแรกนั้น หมายถึงนัดสืบพยานโจทก์ในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง หรือชั้นพิจารณาในทุก ๆ นัดด้วย(ฎ.๒๒๓๗/๒๕๒๗) เท่านั้น ไม่ใช่นัดสืบพยานจำเลย (ฎ.๑๒๕๖/๒๕๒๑) และไม่หมายรวมถึงการนัดมาเรื่องอื่น ๆ เช่น นัดพร้อม (ฎ.๑๕๓๔/๒๕๑๕) หรือนัดฟังประเด็นกลับ (ฎ.๘๙๐/๒๕๑๖) และยังคงต้องประกอบด้วยว่าโจทก์ได้ทราบนัดโดยชอบแล้ว (ฎ.๑๘๖/๒๕๔๒ และ ฎ.๒๑๓๗/๒๕๓๖) ทั้งต้องเป็นกรณีที่ไม่มีฝ่ายโจทก์มาศาลตามกำหนดนัดจริง ๆ มิใช่ผู้รับมอบฉันทะ (ตัวแทน) มา (ฎ.๑๓/๓๙/๒๕๒๘) หรือทนายโจทก์มา (ฎ.๑๓๘๒/๒๕๓๒) หรือโจทก์ร่วมมากรณีพนักงานอัยการกับผู้เสียหายเป็นโจทก์ร่วมกัน (ฎ.๑๕๑๙/๒๕๓๗) ศาลจึงจะใช้อำนาจตาม มาตรา ๑๖๖ วรรคแรกได้

ดังนั้น เมื่อไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่ศาลสามารถมีคำสั่งยกฟ้องตามมาตรา ๑๖๖ วรรคแรก ถ้าศาลมีคำสั่งยกฟ้อง คำสั่งยกฟ้องของศาลจึงไม่ชอบและทำให้โจทก์ไม่อยู่ในบังคับให้ต้องร้องขอในสิบห้าวันตามมาตรา ๑๖๖ วรรคสอง (ฎ.๗๙๔/๒๕๔๐) และสามารถอุทธรณ์ได้ว่าคำสั่งยกฟ้องไม่ชอบ

คำสั่งตามมาตรา ๑๖๖ วรรคแรก ศาลต้องสั่งยกฟ้องเท่านั้น ดังนั้นถ้าศาลสั่งเป็นอย่างอื่นไม่ชอบ เช่น สั่งว่าโจทก์ทิ้งฟ้องตาม ป.วิแพ่งมาตรา ๑๓/๔ ประกอบ ป.วิอาญา มาตรา ๑๕ จำหน่ายคดี (ฎ.๑๕๓/๔/๒๕๒๕) ฯลฯ

ผลของการที่ศาลชั้นต้นสั่งผิดโดยการให้จำหน่ายคดีดังกล่าว เป็นเหตุให้ไม่เข้าหลักเกณฑ์ห้ามฟ้องตามมาตรา ๑๖๖ วรรคสามและโจทก์สามารถยื่นฟ้องใหม่ได้ (ฎ.๑๖๒-๑๖๓/๒๕๐๖) แต่ถ้ามีการอุทธรณ์ขึ้นไปว่าศาลชั้นต้นสั่งไม่ถูกต้องแล้ว ศาลอุทธรณ์มีอำนาจตาม ป.วิอาญามาตรา ๒๐๘(๒) ย้อนไปให้ศาลชั้นต้นสั่งใหม่(คือให้สั่งยกฟ้อง)หรือศาลอุทธรณ์ใช้อำนาจสั่งเอง(คือยกฟ้อง)ได้(ฎ.๖๓/๔/๒๕๒๙, ฎ.๕๓/๔/๒๕๒๕ และ ฎ.๘๑๙/๒๕๑๓) ดังนั้น หากพนักงานอัยการเป็นโจทก์แล้วไม่มาตามนัด ซึ่งแทนที่ศาลชั้นต้นจะพิพากษายกฟ้องตามมาตรา ๑๖๖ วรรคแรก แต่ศาลกลับมีคำสั่งจำหน่ายคดีแทน อย่างนี้พนักงานอัยการจะต้องไม่อุทธรณ์ แต่ให้ดำเนินการฟ้องเป็นคดีใหม่ แต่ในทางตรงข้าม ในกรณีที่พนักงานอัยการแก้ต่างคดีอาญาทำให้อยู่ในฐานะทนายจำเลย และศาลเกิดสั่งผิดขึ้นมา อย่างนี้จำเลยก็ต้องอุทธรณ์ขึ้นไป เพื่อให้ศาลอุทธรณ์ใช้อำนาจสั่งให้ถูกต้องและเป็นเหตุให้โจทก์ฟ้องใหม่ไม่ได้ตามมาตรา ๑๖๖ วรรคสาม

นอกจากนั้นยังอาจมีกรณีอื่น ๆ อีกที่ต้องห้ามอุทธรณ์ฎีกาด้วย เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๕๕/๒๕๐๔ จำเลยให้การต่อสู้คดีว่า ไม่แปรรูปของกลางไม่ใช่ของจำเลยและจำเลยไม่ใช่ผู้ครอบครอง เมื่อศาลฟังตามจำเลยต่อสู้และพิพากษายกฟ้อง แต่ให้ริบของกลาง จำเลยไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับไม้ของกลาง จำเลยจะฎีกาขอให้คืนไม้ของกลางแก่จำเลยไม่ได้

๑๓. ข้อจำกัดสิทธิในการฎีกาและเรื่องที่ไม่อาจฎีกาได้ในคดีอาญา

ตาม ป.วิอาญามาตรา ๒๑๖ ที่บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๒๑๗ ถึง ๒๒๑ คู่ความมีอำนาจฎีกาคัดค้านคำพิพากษา หรือคำสั่งศาลอุทธรณ์ภายในหนึ่งเดือน นับแต่วันอ่าน หรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น ให้คู่ความฝ่ายที่ฎีกาฟัง”

หลักการฎีกาในคดีอาญานั้น คู่ความสามารถฎีกาคัดค้านคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลอุทธรณ์ได้โดยอยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๒๑๗ ถึง ๒๒๑ หรืออาจจะกล่าว

ได้ว่า คดีอาญาสามารถฎีกาได้ทุกเรื่องเว้นแต่จะมีกฎหมายห้ามตามมาตรา ๒๑๘, ๒๑๙, ๒๑๙ ทวิ, ๒๑๙ ตริ ๒๒๐ และมาตรา ๑๑๙, ๑๑๙ ทวิ วรรคสอง, ๑๓๐ และ ๑๙๖ ประกอบมาตรา ๒๒๕ เป็นต้น

ดังนั้น จึงขอจัดลำดับข้อห้ามฎีกาตามที่ ป.วิอาญาบัญญัติห้ามฎีกาไว้ดังต่อไปนี้

- กรณีมาตรา ๑๑๙ เมื่อมีการผิดสัญญาประกันต่อศาล ศาลมีอำนาจสั่งบังคับคดีตามสัญญาประกันหรือตามที่ศาลเห็นสมควรโดยมีต้องฟ้อง เมื่อศาลสั่งประการใดแล้ว ฝ่ายถูกบังคับตามสัญญาประกันหรือพนักงานอัยการมีอำนาจอุทธรณ์ได้ คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุดต้องห้ามฎีกาต่อไป

- ข้อสังเกต เกี่ยวกับมาตรา ๑๑๙

เดิมก่อนมีการแก้ไขเพิ่มเติม ป.วิอาญาโดย พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๑๓) พ.ศ.๒๕๓๒ มาตรา ๔ นั้น ในมาตรา ๑๑๙ ให้มีการอุทธรณ์ฎีกาได้ ไม่ได้บัญญัติว่าคำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุดอย่างเช่นที่แก้ไขแล้ว ดังนั้นคดีจึงมีการอุทธรณ์และฎีกาคำสั่งของศาลชั้นต้น และศาลอุทธรณ์ตามลำดับได้ (ฎ.๑๙๑๓/๒๕๒๒) แต่หลังจากที่ได้มีการแก้ไขแล้ว คดีจึงต้องห้ามฎีกา

ในทางปฏิบัติ การปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาล ไม่ว่าจะเป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นเป็นผู้อนุญาต (ป.วิอาญามาตรา ๑๐๖(๒),(๓),(๔) และมาตรา ๑๔๕) หรือศาลสูงเป็นผู้อนุญาต (ป.วิอาญามาตรา ๑๐๖(๓), (๔), ๒๐๓ และมาตรา ๒๒๕) การทำสัญญาประกันต้องทำที่ศาลชั้นต้นเท่านั้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ศาลชั้นต้นเป็นคู่สัญญาประกัน ดังนั้น กรณีมีการผิดสัญญาประกัน ศาลชั้นต้นจะเป็นผู้ออกคำสั่งบังคับตามสัญญาประกัน จึงจะมีการอุทธรณ์คำสั่งของศาลชั้นต้นตามมาตรา ๑๑๙ นี้ได้ ซึ่งหากจะอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้น ผู้มีสิทธิอุทธรณ์จะต้องอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์เท่านั้น และคำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด จะฎีกาต่อไปยังศาลฎีกาอีกไม่ได้

คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ ๔๙/๒๕๙๙ กรณีนายประกันในชั้นฎีกาผิดสัญญาประกัน โดยไม่สามารถนำตัวจำเลยมาฟังคำพิพากษาศาลฎีกาได้ ศาลชั้นต้นสั่งปรับนายประกัน นายประกันจะอุทธรณ์ขอให้ศาลลดค่าปรับ ต้องอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์ตามมาตรา ๑๑๙ มิใช่อุทธรณ์มายังศาลฎีกา

ในมาตรา ๑๑๙ นี้ให้อำนาจพนักงานอัยการอุทธรณ์ได้ เพียงแต่การจะอุทธรณ์หรือไม่ของพนักงานอัยการในกรณีนี้ ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของอัยการศาลสูงตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๗ ข้อ ๑๓๑ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ.๒๕๔๙ คือหมายความว่า กรณีนี้เป็นอำนาจโดยเฉพาะของพนักงานอัยการประจำศาลชั้นต้นที่จะสั่งอุทธรณ์หรือไม่อุทธรณ์ แต่ในทางปฏิบัติเกี่ยวกับกรณีนายประกันผิดสัญญาประกันในชั้นพิจารณาคดีอาญาของศาลโดยไม่ส่งตัวจำเลยตามนัดนั้น พนักงานอัยการมักจะไม่อุทธรณ์ ทั้งนี้เพราะโดยส่วนใหญ่แล้ว ศาลจะมีคำสั่งปรับนายประกันเต็มตามสัญญาประกันทั้งสิ้น โดยศาลชั้นต้นจะมีคำสั่งในรายงานกระบวนการพิจารณาของศาลเป็นสองส่วนว่า นายประกันผิดสัญญาประกัน ให้ปรับนายประกันตามสัญญาประกัน(ซึ่งถือว่าเป็นการสั่งตามมาตรา ๑๑๙ แล้วส่วนหนึ่ง) และตามพฤติการณ์มีเหตุอันควรเชื่อว่าจำเลยหลบหนี ออกหมายจับจำเลยและให้เจ้าหน้าที่ชั่วคราวจนกว่าจะได้ตัวจำเลยมาพิจารณาต่อไป (อีกส่วนหนึ่ง)

สำหรับในส่วนคำสั่งออกหมายจับจำเลยและให้เจ้าหน้าที่ชั่วคราวเป็นคำสั่งระหว่างพิจารณา (ฎ.๗๐๘๐/๒๕๔๑ และ ฎ.๒๕๕๓/๒๕๓๙) ซึ่งไม่อาจอุทธรณ์ได้ทันที แต่คำสั่งในส่วนให้ปรับนายประกันนั้น นายประกันและพนักงานอัยการสามารถอุทธรณ์ได้ตามนัยมาตรา ๑๑๙ แต่ในทางปฏิบัติ พนักงานอัยการส่วนใหญ่จะมีคำสั่งใน อ.ก.๑๔ ว่า “เก็บสำนวนรอไว้จนกว่าจะได้ตัวจำเลยมาพิจารณา ” เสร็จแล้วเก็บสำนวนไว้รอ โดยไม่มีคำสั่งจะอุทธรณ์หรือไม่ในคำสั่งปรับนายประกัน

การสั่ง อ.ก.๑๔ ในกรณีดังกล่าวข้างต้นนั้น น่าจะไม่ถูกต้อง ที่ถูกต้องคือพนักงานอัยการต้องมีคำสั่งเกี่ยวกับคำสั่งปรับนายประกันของศาลชั้นต้นด้วยว่าจะอุทธรณ์หรือไม่อุทธรณ์เพราะเป็นอำนาจของพนักงานอัยการตาม มาตรา ๑๑๙ ซึ่งหากศาลมีคำสั่งปรับนายประกันเพียงบางส่วนไม่เต็มตามสัญญา หรือมีคำสั่งไม่ปรับนายประกัน พนักงานอัยการย่อมอุทธรณ์คำสั่งให้ปรับนายประกันเต็มตามสัญญาได้ เพียงแต่การมีคำสั่งเช่นนี้ เป็นอำนาจโดยเฉพาะของพนักงานอัยการประจำศาลชั้นต้นเท่านั้น ทั้งเป็นกรณีที่ไม่ต้องเสนออัยการศาลสูงและไม่ต้องเสนอผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๔๕ ด้วยเท่านั้น

กรณีศาลชั้นต้นหากไม่มีคำสั่งเกี่ยวกับสัญญาประกันในคดีที่จำเลยซึ่งได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นพิจารณาได้หลบหนีไม่มาศาลตามกำหนดนัดโดยอาจเป็นเพราะหลงลืมมีคำสั่ง เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่พนักงานอัยการตามมาตรา ๑๑๙ สมบูรณ์ พนักงานอัยการควรจะต้องสอบถามศาลเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวด้วย เพราะอาจเป็นการช่วยเหลือศาลเพื่อมีคำสั่งดังกล่าว อันเป็นการร่วมกันรักษาประโยชน์ของแผ่นดินด้วย และเมื่อศาลมีคำสั่งประการใดแล้ว ย่อมมีการอุทธรณ์ตามมาตรา ๑๑๙ ต่อไปได้

สำหรับกรณีที่ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องเองนั้น กรณีมีการประกันตัวในชั้นศาลแล้วต่อมาปรากฏว่ามีการผิดสัญญาประกัน ทางปฏิบัติศาลชั้นต้นไม่เคยแจ้งคำสั่งว่ามีการปรับนายประกันคดีนี้หรือไม่ให้พนักงานอัยการทราบ ซึ่งเห็นกันว่า คำสั่งปรับนายประกันหรือไม่ในกรณีนี้ พนักงานอัยการมีสิทธิอุทธรณ์ตามมาตรา ๑๑๙ นี้ได้ด้วย ได้เคยมีอัยการพิเศษประจำเขต ๓ เสนอปัญหาในที่ประชุมอัยการจังหวัดและอัยการพิเศษประจำเขตทั่วราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๑๐ ตามระเบียบวาระที่ค้างพิจารณา ข้อ ๑.๒๓ ว่า มาตรา ๑๑๙ ให้อำนาจพนักงานอัยการในการอุทธรณ์ ฎีกาได้ทั้งคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ด้วย แต่คดีราษฎรเป็นโจทก์ พนักงานอัยการไม่เคยรับแจ้งจากศาลเลย ควรที่กระทรวงมหาดไทย(ขณะนั้นสำนักงานอัยการสูงสุดสังกัดกระทรวงมหาดไทย)ติดต่อกับกระทรวงยุติธรรมให้ศาลแจ้งต่อพนักงานอัยการทุกคดี สำนักงานอัยการสูงสุดเห็นว่าศาลซึ่งเป็นผู้เสียหายย่อมเป็นผู้รักษาผลประโยชน์ของรัฐอยู่ด้วยแล้ว การที่ศาลไม่แจ้งให้พนักงานอัยการทราบ ย่อมเป็นเรื่องของศาลเอง ดังนั้น จึงเห็นว่ายังไม่ควรดำเนินการตามข้อเสนอนี้ (ประมวลระเบียบฯ เล่ม ๒ หน้า ๘๓๗)

- กรณีตามมาตรา ๑๑๙ ทวิ วรรคท้าย กำหนดให้คำสั่งของศาลอุทธรณ์ที่ไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวยื่นตามศาลชั้นต้นให้เป็นที่สุด จึงเป็นกรณีกฎหมายห้ามฎีกา
- กรณีตามมาตรา ๑๗๐ กำหนดให้คำสั่งของศาลให้มีมูลย่อมเด็ดขาด จึงต้องห้ามฎีกา (กรณีศาลอุทธรณ์มีคำสั่งว่าคดีมีมูล)
- กรณีตามมาตรา ๑๙๖, ๒๒๕ คำสั่งระหว่างพิจารณาต้องห้ามอุทธรณ์และฎีกาด้วย เว้นแต่ศาลอุทธรณ์จะมีคำพิพากษา หรือคำสั่งในประเด็นสำคัญและมี การฎีกาคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์นั้นต่อศาลฎีกาด้วย

- ห้ามมิให้ฎีกาในปัญหาข้อกฎหมาย ที่มีได้ยกขึ้นว่ากล่าวมาแล้วในศาลอุทธรณ์ ตาม ป.วิอาญามาตรา ๑๙๕ ประกอบมาตรา ๒๒๕

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๓/๒๕๓๙ ปัญหาว่า ความผิดของจำเลยเป็นความผิดต่อเนื่องหรือไม่นั้น เป็นปัญหาที่โจทก์มิได้ยกขึ้นว่ามาในชั้นอุทธรณ์ จะยกขึ้นมาว่าในชั้นฎีกาเป็นการไม่ชอบ

นอกจากนั้นแม้ฎีกาข้อกฎหมาย ข้อกฎหมายดังกล่าวต้องเป็นสาระแก่คดีด้วย ถ้าไม่เป็นสาระแก่คดี ถือว่าต้องห้ามฎีกาเช่นกัน เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๑๖/๒๕๔๐ ศาลลงโทษประหารชีวิตจำเลย หากจะฟังข้อเท็จจริงว่าเป็นการกระทำทารุณโหดร้ายตาม ป.อาญามาตรา ๒๘๙(๕) ด้วยก็ตาม ศาลฎีกาก็ไม่อาจจะวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาของศาลล่างเป็นอย่างอื่นให้ลงโทษหนักไปกว่านี้ได้ การฎีกาของโจทก์จึงเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่ไม่เป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัยตาม ป.วิแพ่งมาตรา ๒๔๙ ประกอบ ป.วิอาญา มาตรา ๑๕

- ห้ามฎีกาเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่ไม่ได้ว่ากันมาแล้วในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ ตาม ป.วิแพ่งมาตรา ๒๔๙ ประกอบ ป.วิอาญามาตรา ๑๕

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๘๒๖ - ๓/๒๕๒๖ ปัญหาข้อเท็จจริงที่จำเลยมิได้ให้การต่อสู้ไว้ในศาลชั้นต้น จำเลยจะยกขึ้นอ้างในชั้นฎีกาหาได้ไม่

สำนักงานอัยการสูงสุดเองเคยวินิจฉัยการรับรองฎีกา ตามคำวินิจฉัยรับรองฎีกาที่ ๕๓/๒๕๓๖ ว่า “ในการบรรยายฟ้องอุทธรณ์ เมื่อไม่มีการบรรยายข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความผิดฐานฉ้อโกง ความผิดนี้จึงยุติไปในศาลชั้นต้นแล้ว จะให้รับรองฎีกาอีกไม่ได้”

- ข้อควรระวัง

คดีใดเมื่อศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้ว ถ้าโจทก์ หรือจำเลยไม่อุทธรณ์ในประเด็นใด ถือว่าประเด็นนั้นยุติไม่ได้ว่ากันมาแล้วในศาลอุทธรณ์ เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๔๕/๒๕๑๖ โจทก์ฟ้องว่าจำเลยกระทำความผิดฐานปลอมเอกสารและใช้เอกสารปลอม ขอให้ลงโทษตาม ป.อาญามาตรา ๒๖๔, ๒๖๘

และมาตรา ๙๑ จำเลยให้การปฏิเสธ ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานปลอมเอกสาร ลงโทษจำเลยตาม ป.อาญามาตรา ๒๖๔ จำเลยอุทธรณ์ขอให้ยกฟ้อง ศาลอุทธรณ์รับฟังว่า จำเลยไม่ได้กระทำความผิดฐานปลอมเอกสารแต่มีความผิดฐานใช้เอกสารปลอม พิพากษาแก้เป็นว่าจำเลยมีความผิดตาม ป.อาญามาตรา ๒๖๔ ลงโทษจำเลย จำเลยฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า คดีนี้ เมื่อศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลยเพียงฐานปลอมเอกสาร จำเลยอุทธรณ์ขอให้ยกฟ้อง โจทก์ไม่อุทธรณ์ ประเด็นฐานความผิดฐานใช้เอกสารปลอมตาม ป.อาญามาตรา ๒๖๔ จึงยุติตั้งแต่ศาลชั้นต้นแล้ว เมื่อคดีขึ้นสู่ศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ฟังว่าจำเลยมิได้กระทำความผิดฐานปลอมเอกสาร แต่โจทก์มิได้ฎีกาในปัญหานี้ ขอให้ปลอมเอกสารจึงยุติตั้งแต่ศาลอุทธรณ์ ไม่มีประเด็นขึ้นมาสู่ศาลฎีกาที่ศาลฎีกาจะวินิจฉัยให้ ส่วนในความผิดฐานใช้เอกสารปลอมซึ่งยุติไปแล้วแต่ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ก็ไม่มีอำนาจวินิจฉัยลงโทษจำเลยได้ คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ส่วนนี้จึงมีขอ จึงพิพากษายกฟ้องโจทก์ทั้งสองฐาน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๔/๒๕๓๗ เมื่อศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยกระทำความผิดตามฟ้อง จำเลยอุทธรณ์เพียงขอให้ลงโทษสถานเบาเท่านั้น ปัญหาว่าจำเลยกระทำความผิดจึงยุติตั้งแต่ศาลชั้นต้นแล้ว จำเลยจะฎีกาว่าไม่ได้กระทำความผิดในปัญหานี้อีกไม่ได้(ฎ.๑๒๒๐/๒๕๓๐ วินิจฉัยเหมือนกัน)

กรณีโจทก์ฟ้องจำเลยหลายคนร่วมกันกระทำความผิด ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องจำเลยบางคน หากโจทก์มิได้อุทธรณ์จำเลยคนนั้นแล้ว แม้ศาลอุทธรณ์จะพิพากษาอย่างไร คดีโจทก์ต้องห้ามฎีกาสำหรับจำเลยคนนั้น ถือว่าคดีสำหรับจำเลยดังกล่าวยุติแล้ว(ฎ.๒๐๑/๒๕๔๐)

ในทางตรงข้ามกัน ถ้าจำเลยคนใดมิได้อุทธรณ์ ไม่ว่าจะศาลอุทธรณ์จะพิพากษาคดีอย่างไร ไม่ว่าจะศาลอุทธรณ์จะใช้อำนาจตาม ป.วิอาญามาตรา ๒๑๓ ให้มีผลถึงจำเลยที่มีได้อุทธรณ์ด้วยก็ตาม คดีของจำเลยคนนั้นก็ต้องห้ามฎีกาเช่นกัน (ฎ.๒๓๗/๕/๒๕๓๗)

ในกรณีศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง ถ้าโจทก์อุทธรณ์ แต่โจทก์ร่วมไม่อุทธรณ์แล้วศาลอุทธรณ์พิพากษาอื่น คดีสำหรับโจทก์ร่วมต้องห้ามฎีกา แม้ศาลจะรับรองให้ฎีกาได้ ก็ต้องห้ามฎีกา เพราะคดีสำหรับโจทก์ร่วมยุติแล้ว (ฎ.๓๗/๕/๒๕๓๔ และ ฎ.๑๐๐๑/๒๕๓๒)

กรณีมีการยื่นอุทธรณ์แล้วศาลชั้นต้นสั่งไม่รับอุทธรณ์ตามมาตรา ๑๙๘ ผู้อุทธรณ์ได้ยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งต่อศาลอุทธรณ์ภายในสิบห้าวัน นับแต่วันฟังคำสั่ง ตามมาตรา ๑๙๘ ทวิ กฎหมายให้ศาลชั้นต้นส่งคำร้องพร้อมอุทธรณ์และคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลชั้นต้นไปศาลอุทธรณ์เพื่อพิจารณา ในกรณีที่ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งยื่นตามคำปฏิเสธของศาลชั้นต้น หรือมีคำสั่งให้รับอุทธรณ์ คำสั่งนี้ให้เป็นที่สุด จึงเป็นกรณีกฎหมายห้ามฎีกาอีกชนิดหนึ่ง

ข้อควรพิจารณาของมาตรา ๑๙๘ ทวิ

เป็นกรณีหากศาลชั้นต้นปฏิเสธไม่รับอุทธรณ์ของผู้อุทธรณ์แล้วศาลอุทธรณ์ปฏิเสธไม่รับอุทธรณ์โดยให้เหตุผลในการปฏิเสธต่างกัน ถือว่าศาลอุทธรณ์มีคำสั่งยื่นตามคำปฏิเสธของศาลชั้นต้นแล้ว คำสั่งศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๓๕/๒๕๓๐ ศาลชั้นต้นยกฟ้องโจทก์ในชั้นใต้สวนมูลฟ้อง โจทก์อุทธรณ์ ศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์โจทก์เพราะเห็นว่าเป็นอุทธรณ์ ข้อเท็จจริงต้องห้าม โจทก์ยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งว่า อุทธรณ์ของโจทก์เป็นอุทธรณ์ ปัญหาข้อกฎหมาย ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า อุทธรณ์ของโจทก์เป็นปัญหาข้อกฎหมาย แต่ไม่เป็นสาระแก่คดี มีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า คำสั่งศาลอุทธรณ์ เป็นที่สุดตาม ป.วิอาญามาตรา ๑๙๘ ทวิวรรคสาม (คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ ๘๙๖/๒๕๔๐ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

มาตรา ๑๙๘ ทวิวรรคสาม ต้องเป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ แล้วศาลอุทธรณ์มีคำสั่งปฏิเสธยื่นตามไม่รับอุทธรณ์ ถ้าเป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นสั่งรับอุทธรณ์ แต่ศาลอุทธรณ์เห็นว่าอุทธรณ์ต้องห้าม ศาลอุทธรณ์จึงสั่งไม่รับอุทธรณ์ อย่างนี้ ถือว่าไม่เป็นที่สุด และยังสามารถฎีกาได้ต่อไป (ฎ.๔๖๒/๒๕๒๑)

คำสั่งศาลอุทธรณ์ตามมาตรา ๑๙๘ ทวิวรรคสาม ไม่ว่าจะปฏิเสธไม่รับยื่นตามศาลชั้นต้น หรือให้รับอุทธรณ์ คำสั่งย่อมเป็นที่สุด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๙๑๐/๒๕๓๑ ศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์นาย ประกันที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้ปรับนายประกันเพราะยื่นพินกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์ ตามมาตรา ๑๙๘ นายประกันอุทธรณ์คำสั่ง ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งให้ยกคำร้องอุทธรณ์

คำสั่งของนายประกัน ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า เท่ากับว่าศาลอุทธรณ์มีคำสั่งยื่นตาม คำปฏิเสศของศาลชั้นต้นไม่รับอุทธรณ์ คำสั่งเป็นที่สุดตามมาตรา ๑๙๘ ทวิ วรรคสาม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๓/๒๕๒๑ คำสั่งปรับนายประกันแล้วนายประกัน อุทธรณ์คำสั่งตามมาตรา ๑๑๙ ศาลชั้นต้นไม่รับอุทธรณ์อ้างเป็นคำสั่งระหว่าง พิจารณา นายประกันยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่ง ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งให้รับอุทธรณ์ คำสั่ง ศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด โจทก์ฎีกาไม่ได้

ในกรณีที่ศาลชั้นต้นไม่รับอุทธรณ์แล้วมีการยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งที่ไม่รับ อุทธรณ์ แล้วศาลอุทธรณ์เห็นว่า คำร้องอุทธรณ์คำสั่งไม่ชอบให้ยกคำร้อง ถือว่ามีใช้ กรณีศาลอุทธรณ์มีคำสั่งปฏิเสธยื่นตามศาลชั้นต้นไม่รับอุทธรณ์ คำสั่งยังไม่เป็นที่สุด

คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ ๑๐๑๐/๒๕๔๐ โจทก์ยื่นคำร้องอุทธรณ์ คำสั่งศาล ชั้นต้นที่สั่งไม่รับอุทธรณ์โจทก์โดยวินิจฉัยว่า เป็นข้อเท็จจริงต้องห้ามอุทธรณ์ ศาล อุทธรณ์มีคำสั่งว่า คำร้องอุทธรณ์คำสั่งของโจทก์ไม่ได้โต้แย้งคำสั่งของศาลชั้นต้นโดย ชัดแจ้งเป็นอุทธรณ์ไม่ชอบ ให้ยกคำร้อง ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ดังนี้ มิใช่คำสั่งยื่นตามคำ ปฏิเสศของศาลชั้นต้นเรื่องไม่รับอุทธรณ์ คำสั่งดังกล่าวจึงไม่เป็นที่สุดตามมาตรา ๑๙๘ ทวิวรรคสาม โจทก์ฎีกาได้ ข้อสังเกต คำสั่งคำร้องศาลฎีกานี้น่าจะต่างกับคำ พิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๙๑๐/๒๕๓๑ ข้างต้น แม้ใช้คำว่ายกคำร้องอุทธรณ์คำสั่ง เหมือนกัน โดยในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๙๑๐/๒๕๓๑ ศาลอุทธรณ์ตั้งใจสั่งไม่รับ อุทธรณ์ยื่นตามคำปฏิเสศไม่รับอุทธรณ์ของศาลชั้นต้นแต่สั่งผิดใช้คำว่ายกคำร้อง อุทธรณ์แทน แต่คดีตามคำพิพากษาศาลฎีกานี้ ศาลอุทธรณ์ยกคำร้องอุทธรณ์ คำสั่งแท้ ๆ โดยเหตุผลว่าไม่ได้คัดค้านคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ของศาลชั้นต้น

ในกรณีศาลชั้นต้นมีคำสั่งรับอุทธรณ์แล้ว ต่อมากลับเพิกถอนคำสั่งรับอุทธรณ์ แล้วมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ กรณีนี้ถือว่าไม่ใช่การสั่งรับ หรือไม่รับอุทธรณ์ตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๘ และมาตรา ๑๙๘ ทวิ ดังนั้นคำสั่งศาลอุทธรณ์ในกรณีนี้ไม่ว่ามี คำสั่งอย่างไร กรณีไม่เป็นที่สุดตามมาตรา ๑๙๘ ทวิ วรรคสาม คดีสามารถ ฎีกาต่อได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๕๙/๒๕๔๑)

คำร้องขอแก้ หรือเพิ่มเติมอุทธรณ์เป็นอุทธรณ์ด้วยเช่นกัน เมื่อมีคำร้องขอแก้ หรือเพิ่มเติมอุทธรณ์ ถ้าศาลชั้นต้นไม่อนุญาตให้แก้ หรือเพิ่มเติม ต้องแจ้งให้ผู้ร้องขอแก้

หรือเพิ่มเติมอุทธรณ์ทราบ ทั้งนี้เพื่อผู้ยื่นคำร้องขอแก้ หรือเพิ่มเติมอุทธรณ์จะได้ใช้สิทธิตามมาตรา ๑๙๘ ทวิ ถ้าไม่แจ้งให้ทราบแต่ส่งศาลอุทธรณ์ดำเนินการต่อถือว่าไม่ชอบ(ฎ.๕๓๗/๙/๒๕๓๐) ศาลสูงจะยกอนสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นดำเนินการใหม่ให้ถูกต้องต่อไป

- กรณีต้องห้ามฎีกาตามมาตรา ๒๑๘ ซึ่งบัญญัติว่า “ในคดีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลล่าง หรือเพียงแต่แก้ไขเล็กน้อย และให้ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกินห้าปี หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่โทษจำคุกไม่เกินห้าปี ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง

ในคดีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลชั้นต้น หรือเพียงแต่แก้ไขเล็กน้อย และให้ลงโทษ จำคุกจำเลยเกินห้าปี ไม่ว่าจะมิโทษอย่างอื่นด้วยหรือไม่ ห้ามมิให้โจทก์ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง”

- ข้อควรพิจารณาสำหรับมาตรา ๒๑๘

ตามมาตรา ๒๑๘ ทั้งสองวรรคนี้ ใช้กับกรณีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลชั้นต้น หรือเพียงแต่แก้ไขเล็กน้อยเท่านั้น ดังนั้นถ้าศาลอุทธรณ์พิพากษากลับหรือ แก้ไขมากแล้ว คดีไม่เข้าหลักเกณฑ์ต้องห้ามฎีกาตามมาตรา ๒๑๘ แต่ก็อาจต้องห้ามฎีกาในกรณีอื่น ๆ ได้

มาตรา ๒๑๘ วรรคแรกห้ามทั้งโจทก์และจำเลยฎีกาข้อเท็จจริง โดยพิจารณาจากโทษจำคุกสุทธิภายหลังจากการเพิ่มโทษลดโทษแล้วว่า ศาลอุทธรณ์ลงโทษจำคุกแก่จำเลยเกินห้าปีหรือไม่เท่านั้น (ฎ.๕๑๘๙/๒๕๕๐, ฎ.๓๐๕๕/๒๕๕๓ และ ฎ.๒๓๙๕/๒๕๕๓)

การพิจารณาข้อห้ามตามมาตรา ๒๑๘ พิจารณาเป็นแต่ละกระทรวงความผิด เช่นเดียวกับข้อห้ามอุทธรณ์ข้อเท็จจริงตามมาตรา ๑๙๓ ทวิ (ฎ.๖๓๙๒/๒๕๕๒, ฎ.๓๕๖/๒๕๕๑ และ ฎ.๒๑๕๖/๒๕๒๕)

มาตรา ๒๑๘ นี้ไม่ใช้บังคับกับกรณีบุคคลอื่นร้องขอคืนของกลางตาม ป.อาญา มาตรา ๓๖ เช่นเดียวกับข้อห้ามอุทธรณ์ข้อเท็จจริงตามมาตรา ๑๙๓ ทวิ (คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ ๓๔๒/๒๕๑๙)

กรณีต้องห้ามอุทธรณ์ตามมาตรา ๑๙๓ ทวิ อาจไม่ต้องห้ามฎีกาตาม มาตรา ๒๑๘ ก็ได้ เช่น คดีอัตราโทษต้องห้ามอุทธรณ์ข้อเท็จจริงตามมาตรา ๑๙๓ ทวิ ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง หรือลงโทษแต่กำหนดโทษไว้ซึ่งไม่เข้ากรณีที่กฎหมาย กำหนดยกเว้นให้จำเลยอุทธรณ์ได้ แล้วโจทก์หรือจำเลยแล้วแต่กรณีอุทธรณ์โดยมี การรับรองตามมาตรา ๑๙๓ ตริ ศาลอุทธรณ์พิจารณาแล้วพิพากษากลับคำ พิพากษาศาลชั้นต้นเป็นลงโทษ หรือยกฟ้องแล้วแต่กรณีก็ตาม อย่างนี้คดีก็ไม่เข้าข้อ ต้องห้ามฎีกาข้อเท็จจริงตามมาตรา ๒๑๘ แต่ประการใด...ฯลฯ

ปัญหาสำคัญที่สุดของมาตรานี้อยู่ที่ว่า กรณีใดถือว่าศาลอุทธรณ์ พิพากษาแก้ไขเล็กน้อย และกรณีใดถือว่าศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ไขมาก

เนื่องจากตามคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์อาจมีการพิพากษาให้

- ก. แก้เฉพาะบทความผิด
- ข. แก้เฉพาะโทษที่ลง
- ค. แก้ทั้งบทความผิดและแก้โทษที่ลง
- ง. แก้ในเรื่องการรอกการลงโทษ
- จ. แก้เรื่องความผิดกรรมเดียวเป็นหลายกรรม หรือความผิดหลายกรรมเป็น กรรมเดียว
- ฉ. แก้เรื่องริบทรัพย์ หรือการคืน หรือใช้ราคาทรัพย์
- ช. แก้เรื่องการนับโทษต่อ หรือเพิ่มโทษจำเลยฐานไม่เช็ดหลาย
- ซ. แก้เรื่องเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นอย่างอื่น หรือ
- ฅ. แก้เรื่องคำสั่งผนวกโทษต่าง ๆ ก็ได้ จึงต้องพิจารณาว่าคำพิพากษาของ ศาลอุทธรณ์ในกรณีต่าง ๆ ดังกล่าวเรื่องใดเป็นการแก้ไขเล็กน้อย เรื่องใดเป็นการแก้ไขมาก

จากแนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกาในคำพิพากษาศาลฎีกาต่าง ๆ พบว่า ศาลฎีกา ถือว่า เฉพาะกรณีศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาแก้คำพิพากษาของศาลชั้นต้นตามข้อ.ค เรื่องแก้บทความผิดและแก้โทษด้วย หรือ ง เรื่องแก้การรอกการลงโทษหรือไม่เท่านั้น

ที่ถือว่าเป็นเรื่องแก้ไขมาก นอกนั้นเป็นเรื่องแก้ไขเล็กน้อยทั้งสิ้น เป็นกรณียกตัวอย่าง อาจจะมีปัญหามากกว่านี้

ดังนั้นการแก้แต่บทความผิดแต่มีได้แก้ไขโทษ(ฎ.๔๑๕/๒๕๔๔, ฎ.๖๙๑๘/๒๕๔๐ และ ฎ.๒๕๖/๒๕๔๘) หรือการแก้ไขโทษ แต่มีได้แก้บทความผิด(ฎ.๘๓๔๔/๒๕๔๔, ฎ.๕๖๘๑/๒๕๔๔, ฎ.๓/๕๘๓/๒๕๔๓ และ ฎ.๖๕๖๐-๖๕๖๑/๒๕๔๐)หรือแก้จากความผิดกรรมเดียวเป็นความผิดหลายกรรม หรือแก้จากความผิดหลายกรรมเป็นความผิดกรรมเดียว(ฎ.๓/๓/๕/๒๕๔๔, ฎ.๖๓/๙๒/๒๕๔๒, ฎ.๑๐๙๕/๒๕๓๓, ฎ.๑๘๓/๘/๒๕๓๓ และ ฎ.๖๖/๒๕๓๕)หรือแก้เรื่องริบทรัพย์สิน จากริบเป็นไม่ริบ หรือจากไม่ริบเป็นริบ (ฎ.๒๒๔๙/๒๕๔๓, ฎ.๖๓๓/๓/๒๕๓๙ และ ฎ.๕๖๒/๒๕๓๘) หรือแก้เรื่องคำขอให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สิน โดยการยกคำขอ หรือแก้จำนวนเงินที่ให้คืน (ฎ.๑๑๖๔/๒๕๓๑ และ ฎ.๑๕๔๖/๒๕๑๑)หรือแก้เรื่องให้นับโทษต่อจากคดีอื่น (ฎ.๓๑๐๑/๒๕๓๑) หรือแก้เรื่องเพิ่มโทษฐานไม่ชัดหลาย (ฎ.๓๙๖/๒๕๑๒) หรือการเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัวฝึกอบรม (ฎ.๘๒๖/๒๕๔๔, ฎ.๓๓๓/๓/๒๕๓๙ และ ฎ.๓๑๓๑/๔/๒๕๓๘) หรือเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง (ฎ.๒๒๒๐/๒๕๔๔) หรือในกรณีเป็นคำสั่งผนวกโทษต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น การแก้เฉพาะให้ยกคำขอเพิกถอนใบอนุญาตขับรถ(ฎ.๑๕๖๐/๒๕๑๓)หรือแก้คำขอให้สั่งให้จำเลยออกจากป่าที่ยึดครอง (ฎ.๑๕๓๙-๑๕๔๐/๒๕๑๕) หรือแก้ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง (ฎ.๒๕๓/๒๕๒๕) หรือในกรณีศาลอุทธรณ์แก้เรื่องลดโทษตามมาตรา ๓๘ หรือลดมาตราส่วนโทษตามมาตรา ๓๖ แล้วลดโทษให้ (คำสั่งศาลฎีกาที่ ๑๐๓๙/๒๕๑๘) ..ฯลฯ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าเป็นการแก้ไขเล็กน้อยทั้งสิ้น

สำหรับปัญหาว่ากรณีใดถือว่าศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้บทความผิดหรือไม่นั้น ศาลฎีกาได้วางหลักเกณฑ์ไว้ดังนี้

กรณีศาลอุทธรณ์เพียงแต่ปรับบทกฎหมายที่ลงโทษให้ถูกต้องไม่ใช้การแก้บทความผิด ดังนั้นแม้มีการแก้ไขด้วย ศาลฎีกาถือว่าเป็นการแก้ไขเล็กน้อย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๒๙๒/๒๕๓๓ ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดในข้อหาปลอมเอกสารตาม ป.อาญา มาตรา ๒๖๔ และมาตรา ๒๖๕ ให้จำคุก ๒ ปี ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่าจำเลยมีความผิดตาม ป.อาญา มาตรา ๒๖๕ จำคุก ๑ ปี เป็นกรณีศาลอุทธรณ์มิได้แก้บทมาตราแห่งความผิด เพียงแต่ปรับบทกฎหมายที่ลงโทษให้ถูกต้อง จึงเป็นการแก้ไขเล็กน้อย

ดังนั้น การที่ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดทั้งบทเบาและบทหนัก แล้วลงโทษจำเลยทั้งบทหนักและบทเบาด้วย แล้วศาลอุทธรณ์พิพากษาปรับบทลงโทษจำเลยเฉพาะบทหนักเท่านั้น ถือว่าเป็นเรื่องแก้ไขเล็กน้อย ซึ่งกรณีดังกล่าวต้องนำไปใช้บังคับกับกรณีอื่น ๆ ด้วย เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ ตาม ป.อาญา มาตรา ๓๓๔ และมาตรา ๓๓๕ ฐานทำร้ายร่างกายตามมาตรา ๒๙๕ และ มาตรา ๒๙๗...ฯลฯ

อย่างไรก็ตาม ถ้าศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้บทลงโทษจำเลย จากบทหนักเป็นบทเบา หรือจากบทเบาเป็นบทหนัก อย่างนี้ต้องถือว่าเป็นการแก้บทความผิดแล้ว หากศาลอุทธรณ์ มีการแก้ไขด้วย กรณีเป็นเรื่องแก้มาก เช่น แก้บทจากทำร้ายร่างกายสาหัสเป็นทำร้ายร่างกายธรรมดา หรือแก้บทจากทำร้ายร่างกายธรรมดาเป็นทำร้ายร่างกายสาหัส และมีการแก้ไขด้วย ถือได้ว่าเป็นการแก้ไขมากแล้ว (ฎ.๓๑๒/๒๕๙๑ และ ฎ.๓๕๘/๒๕๙๑)

ในกรณีศาลอุทธรณ์แก้ไขโดยระบวรคของบทความผิดเพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เนื่องจากศาลชั้นต้นพิพากษาโดยมิได้ระบวรคความผิดมานั้น ไม่ถือว่าเป็นเรื่องแก้บทความผิด ถือว่าเป็นเรื่องแก้ไขเล็กน้อย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๕๒/๒๕๓๓ ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลยฐาน มีกัญชาในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่าย ตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๗๕, ๗๖ ศาลอุทธรณ์แก้เป็นลงโทษตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๗๕ วรรคแรกและ ๗๖ วรรคสอง เป็นการระบวรคให้ชัดเจนเท่านั้น เป็นแก้ไขเล็กน้อย

ศาลฎีกาได้วางบรรทัดฐานไว้ว่า การที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้วรรค ใน มาตราเดียวกันกับที่ศาลชั้นต้นพิพากษา เป็นการแก้ไขเล็กน้อย เช่น พิพากษาแก้จาก ป.อาญา มาตรา ๓๕๗ วรรคสองมาเป็น ๓๕๗ วรรคหนึ่ง (ค.ร.๑๔๑๑/๒๕๔๔) หรือแก้ จาก ป.อาญา มาตรา ๒๙๐ วรรคสองมาเป็นมาตรา ๒๙๐ วรรคแรก (ฎ.๔๔๕๑/๒๕๔๒) หรือ แก้จาก ป.อาญา มาตรา ๒๓/๗ วรรคสามมาเป็นวรรคสอง (ความผิดทั้งสองวรรคต่าง ยอมความไม่ได้) (ฎ.๘๕๒๔/๒๕๔๔)...ฯลฯ เป็นกรณีแก้ไขเล็กน้อยทั้งสิ้น แต่เคยมีกรณีที่ ศาลฎีกาวินิจฉัยไว้เป็นอย่างอื่น ซึ่งต้องถือว่าในเรื่องดังกล่าวนี้เป็นกรณี ยกเว้น คือ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๒๐/๒๕๒๓ เรื่องความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราหญิง ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยผิดตาม ป.อาญามาตรา ๒๓๖ วรรคสอง ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่า จำเลยมีความผิดตามมาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง มีการแก้ไขด้วยอย่างนี้ ศาลฎีกาโดยที่ประชุมใหญ่มีมติว่าความผิดตามวรรคแรกและวรรคสองของ ป.อาญา มาตรา ๒๓๖ มีอัตราโทษขั้นต่ำและขั้นสูงแตกต่างกันมากประกอบกับความผิดตามวรรคแรกเป็นความผิดยอมความกันได้ตามมาตรา ๒๔๑ ส่วนวรรคสองยอมความไม่ได้ ฉะนั้น การที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้วรรคในกรณีความผิดตามมาตรา ๒๓๖ และแก้ไขด้วยนั้น จึงเป็นการแก้ไขมาก ไม่ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิอาญา มาตรา ๒๑๔ (สังเกต โทษแตกต่างกันมาก และยอมความได้กับไม่ได้)

ในกรณีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ไขจากกระทำโดยป้องกันมาตรา ๖๘, ๖๙ เป็นกระทำโดยบันดาลโทสะ มาตรา ๓๒ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า เป็นการแก้บทแล้ว ดังนั้นหากมีการแก้ไขด้วย ถือว่าเป็นการแก้มาก (ฎ.๑๓/๑๔/๒๕๑๕) รวมทั้งการแก้จากความผิดสำเร็จเป็นพยายามกระทำความผิดมาตรา ๘๐ หรือระหว่าง มาตรา ๘๐, ๘๑ และมาตรา ๘๒ ด้วยกัน ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าเป็นการแก้บทแล้ว ถ้าแก้ไขด้วยเป็นการแก้มาก (ฎ.๙๐๘/๒๕๒๐, ฎ.๑๓/๓๓/๒๕๑๖ และ ฎ.๘๓/๑/๒๕๙๑)

อย่างไรก็ตาม การแก้จากความผิดฐานเป็นตัวการเป็นความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุน หรือกรณีกลับกันก็ตามถ้ามีการแก้ไขโทษด้วย เดิมศาลฎีกาวินิจฉัยว่าเป็นการแก้ไขมาก (ฎ.๑๒๔๓/๒๕๓๑) แต่ต่อมาศาลฎีกาวินิจฉัยว่าเป็นการแก้บทที่ลงโทษเฉพาะที่เกี่ยวกับลักษณะแห่งการกระทำ ไม่ถือว่าเป็นการแก้บท แม้มีการแก้ไขด้วยก็ตาม ก็เป็นการแก้ไขเล็กน้อยเท่านั้น (ฎ.๓/๕๒/๒๕๔๑)

• กรณีต้องห้ามฎีกาตามมาตรา ๒๑๙

มาตรา ๒๑๙ บัญญัติว่า “ในคดีที่ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าศาลอุทธรณ์ยังคงลงโทษจำเลยไม่เกินกำหนดที่ว่ามานี้ ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง แต่ข้อห้ามนี้มิให้ใช้แก่จำเลยในกรณีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ไขมากและเพิ่มเติมโทษจำเลย”

(ข้อสังเกต เดิมก่อนมี พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๘) พ.ศ.๒๕๑๗ ป.วิอาญามาตรา ๒๑๙ บัญญัติว่า "ห้ามมิให้โจทก์ฎีกาในคดีซึ่งศาลเดิมและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์โดยอาศัยข้อเท็จจริง" และ มาตรา ๒๒๐ บัญญัติว่า "ในคดีซึ่งศาลเดิมพิพากษาให้ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แม้ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ไขมากก็ตาม ถ้าศาลอุทธรณ์ยังคงลงโทษจำเลยไม่เกินกำหนดที่ว่ามานี้ ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง")

ก่อนปี พ.ศ.๒๕๓๒ ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายฉบับดังกล่าว โดยการแก้ไขเพิ่มเติมได้สลับข้อความในมาตรา ๒๑๙ กับมาตรา ๒๒๐ เป็น มาตรา ๒๑๙ บัญญัติว่า "ในคดีซึ่งศาลชั้นต้นพิพากษาให้ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าศาลอุทธรณ์ยังคงลงโทษจำเลยไม่เกินกำหนดที่ว่ามานี้ ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง" และ มาตรา ๒๒๐ บัญญัติว่า "ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในคดีซึ่งศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์โดยอาศัยข้อเท็จจริง"

หลังจากนั้นมีการแก้ไขเพิ่มเติม ป.วิอาญาในสองมาตราดังกล่าวอีกครั้งหนึ่ง โดย พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๑๗) พ.ศ.๒๕๓๒ โดยมาตรา ๒๑๙ บัญญัติเป็นข้อความดังกล่าวข้างต้นและมาตรา ๒๒๐ บัญญัติว่า "ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในคดีที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ " และเป็นฉบับที่ใช้อ้างอิงอยู่ ในปัจจุบันนี้

เหตุที่ได้นำกฎหมายเดิมก่อนที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมและที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมไว้ เพราะว่าหากมีการศึกษาคำพิพากษาศาลฎีกาซึ่งเกิดก่อนที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายมาตราที่ศาลฎีกาอ้างถึงรวมทั้งเหตุผลต่าง ๆ อาจไม่ตรงกับมาตราและข้อความที่กฎหมายบัญญัติในปัจจุบันทำให้สับสนได้ เมื่อได้ทราบแล้วจะได้ไม่สับสนและทราบถึงที่มาของคำวินิจฉัยของศาลฎีกาได้

มาตรา ๒๑๙ (ที่ใช้ในปัจจุบันนี้) พิจารณาจากโทษที่ศาลชั้นต้นลงโทษจำเลยว่าต้องเป็นโทษที่จำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ หากศาลอุทธรณ์ยังคงลงโทษไม่เกินกำหนดนี้ ห้ามคู่ความฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง

ข้อยกเว้นที่ไม่ใช้บังคับกับจำเลยคือ ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ไขมากและเพิ่มเติมโทษแก่จำเลย แต่สำหรับโจทก์นั้นไม่มีข้อยกเว้น

สำหรับในกรณีที่ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกิน ๒ ปีถ้าศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ไขโทษแต่ยังคงลงโทษไม่เกินกำหนดโทษดังกล่าว กรณีย่อมต้องห้ามฎีกาปัญหาข้อเท็จจริงตามมาตรา ๒๑๙ อย่างแน่นอน แต่ถ้ากรณีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน หรือแก้ไขเล็กน้อยนั้น มีปัญหาว่ากรณีต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามมาตรา ๒๑๘ หรือ ๒๑๙ เรื่องนี้ตามแนวคำวินิจฉัยศาลฎีกา ศาลฎีกาว่าเป็นกรณีต้องห้ามฎีกาข้อเท็จจริงตาม ป.วิอาญามาตรา ๒๑๘ ทั้งสิ้น เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๙/๒๕๒๘ เฉพาะในปัญหาเรื่องความผิดฐานมีอาวุธปืนโดยไม่รับอนุญาตตาม พ.ร.บ.อาวุธปืน ฯลฯ ศาลชั้นต้นจำคุกจำเลย ๖ เดือน ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ศาลฎีกาวินิจฉัยในประเด็นนี้ว่า เป็นกรณีต้องห้ามฎีกาข้อเท็จจริงตามมาตรา ๒๑๘

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๙๒๓/๒๕๔๒ ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลยฐานสนับสนุนการมีอาวุธปืนโดยไม่รับอนุญาตจำคุก ๙ เดือน ฐานสนับสนุนการพาอาวุธปืนจำคุก ๔ เดือน ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ศาลฎีกาวินิจฉัยในประเด็นนี้ว่าต้องห้ามฎีกาข้อเท็จจริงตามมาตรา ๒๑๘ วรรคแรก

สำหรับพนักงานอัยการผู้ปฏิบัติในการดำเนินคดีอาญา ไม่ว่าจะกรณีนี้จะเป็นเรื่องมาตรา ๒๑๘ หรือมาตรา ๒๑๙ คดีต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงทั้งสิ้น การจะฎีกาคดีต้องได้มีการรับรองตามมาตรา ๒๒๑ ด้วยจึงจะฎีกาได้โดยชอบ

สำหรับกรณีที่ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำคุกและศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ไขโทษปรับด้วยอีกสถานหนึ่งและให้รอการลงโทษจำคุกไว้ เป็นการแก้ไขโทษแต่มิใช่เป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลย คดีของจำเลยต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามมาตรา ๒๑๙ (ฎ.๓๕๐๘/๒๕๔๔ และ ฎ.๘๙๘-๙/๒๕๔๐) หรือในกรณีที่ศาลชั้นต้นลงโทษจำคุกจำเลย ๙ เดือน ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ไขให้ส่งมอบตัวจำเลยแก่บิดาและวางข้อกำหนดให้บิดาจำเลยระวังตาม ป.อาญามาตรา ๓๔, ๓๕ ถือเป็นกรณีตามมาตรา ๒๑๙ ด้วย (ฎ.๑๕๓๙/๒๕๒๕)

- กรณีต้องห้ามฎีกาตามมาตรา ๒๒๐

มาตรา ๒๒๐ นี้ เป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ห้ามคู่ความฎีกา

(๑) มาตรา ๒๒๐ เดิม ถ้าศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโจทก์โดยข้อเท็จจริงหรือโดยข้อกฎหมายแล้วแต่กรณี แล้วศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์โดยข้อกฎหมายหรือโดยข้อเท็จจริงเป็นการกลับกันกับศาลชั้นต้นแล้วแต่กรณี อย่างนี้ไม่ห้ามฎีกา (ฎ.๑๓๔๕/๒๕๐๐, ฎ.๓๑๑/๒๕๙๖ และ ฎ.๓๗๘๓/๒๕๔๖) แต่ปัจจุบันหลังจากมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๒๐ โดย พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ป.วิอาญา (ฉบับที่ ๑๓) พ.ศ.๒๕๓๒ มาตรา ๑๓ แล้ว ไม่ว่าจะศาลชั้นต้น หรือศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์โดยข้อเท็จจริงหรือโดยข้อกฎหมาย คดีต้องห้ามคู่ความฎีกาทั้งสิ้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๙๒/๒๕๓๖ ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องจำเลยที่ ๒ โดยอาศัยข้อเท็จจริง ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ พิพากษายกฟ้องจำเลยที่ ๒ โดยอาศัยข้อกฎหมาย คดีโจทก์ในส่วนเกี่ยวกับจำเลยที่ ๒ ต้องห้ามฎีกาตาม มาตรา ๒๒๐

(๒) มาตรา ๒๒๐ ห้ามฎีกาทั้งปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย ซึ่งไม่เหมือนมาตรา ๒๑๘, ๒๑๙, ๒๑๙ ทวิ และมาตรา ๒๑๙ ตริ ซึ่งห้ามฎีกาเฉพาะปัญหาข้อเท็จจริงเท่านั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๙๖๓/๒๕๔๓ คดีที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ ห้ามมิให้คู่ความฎีกาตามมาตรา ๒๒๐ ไม่ว่าจะฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง หรือปัญหาข้อกฎหมายก็ย่อมต้องห้ามทั้งสิ้น (ฎ.๔๔๙/๒๕๓๕, ฎ.๑๑๙๙/๒๕๓๓, และ ฎ.๙๑/๒๕๓๓ วินิจฉัยเหมือนกัน)

(๓) มาตรา ๒๒๐ นำไปใช้ในชั้นไต่สวนมูลฟ้องด้วย ทำนองเดียวกันกับข้อห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิอาญามาตรา ๑๙๓ ทวิ (ฎ.๓๕๓๔/๒๕๔๑, ฎ.๒๔๙๑/๒๕๔๐ และ ฎ.๑๖๓/๒๕๒๗)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๓๒๘/๒๕๔๓ ศาลชั้นต้นไต่สวนมูลฟ้องแล้ว เห็นว่าคดีโจทก์ไม่มีมูล พิพากษายกฟ้อง ศาลอุทธรณ์ภาค ๕ พิพากษายืน จึงเป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาค ๕ พิพากษายกฟ้องโจทก์ ต้องห้ามมิให้ฎีกาตามประมวล

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๐ แม้ศาลชั้นต้นยกฟ้องโดยอาศัยข้อเท็จจริง แต่ศาลอุทธรณ์ภาค ๕ ยกฟ้องโดยอาศัยข้อกฎหมาย และเป็นการพิจารณาในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง ก็ต้องห้ามมิให้ฎีกาไม่ว่าจะเป็นปัญหาข้อเท็จจริงหรือปัญหาข้อกฎหมาย

(๔) มาตรา ๒๒๐ นี้ใช้กับกรณีศาลชั้นต้นตรวจคำฟ้องแล้วสั่งยกฟ้อง หรือไม่รับฟ้อง ตามมาตรา ๑๖๑ ถ้าศาลอุทธรณ์พิพากษายืนด้วย

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๓๘/๒๕๔๗ ศาลชั้นต้นตรวจคำฟ้องแล้ววินิจฉัยว่า โจทก์มิใช่ผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒(๔) จึงไม่มีอำนาจฟ้อง ให้ยกฟ้อง ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ พิพากษายืน คดีจึงต้องห้ามฎีกาไม่ว่าจะเป็นปัญหาข้อเท็จจริงหรือปัญหาข้อกฎหมายตามมาตรา ๒๒๐

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๘๒๔/๒๕๓๓ ศาลชั้นต้นตรวจคำฟ้องของโจทก์แล้ววินิจฉัยว่าการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดมีคำสั่งไม่ประทับฟ้อง และศาลอุทธรณ์พิพากษายืน มีผลเท่ากับศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ คดีต้องห้ามฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๐

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๑๘๖/๒๕๕๐ ศาลชั้นต้นเห็นว่าโจทก์มิใช่ผู้เสียหาย จึงไม่รับฟ้อง ส่วนศาลอุทธรณ์ภาค ๑ เห็นว่าการกระทำของจำเลยทั้งสองไม่มีมูลความผิดตามฟ้อง พิพากษายืน จึงมีผลเท่ากับศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาค ๑ พิพากษายกฟ้อง โจทก์ฎีกาไม่ได้ทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมายตามป.วิ.อ. มาตรา ๒๒๐ ที่โจทก์ฎีกาว่าการกระทำของจำเลยทั้งสองตามที่โจทก์บรรยายในคำฟ้องเป็นความผิดตามฟ้องและโจทก์เป็นผู้เสียหายเป็นฎีกาในปัญหาข้อกฎหมายเมื่อผู้พิพากษาซึ่งพิจารณาและลงชื่อในคำพิพากษาศาลชั้นต้นรับรองให้โจทก์ฎีกาเฉพาะในปัญหาข้อเท็จจริง การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งรับฎีกาของโจทก์จึงไม่ชอบด้วยป.วิ.อ. มาตรา ๒๒๐ และมาตรา ๒๒๑ ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๙๓๓/๒๕๓๕ ศาลชั้นต้นตรวจคำฟ้องแล้ว เห็นว่าคดีมิได้อยู่ในเขตอำนาจ จึงสั่งไม่รับฟ้อง กรณียอมถือได้ว่าเป็นคำสั่งไม่ประทับฟ้องตามป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๑ เมื่อศาลอุทธรณ์พิพากษายืน จึงมีผลเท่ากับศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ จึงต้องห้ามมิให้คู่ความฎีกาตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๒๐

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๙๓๓/๒๕๓๕ นี้ มีคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๔๔๔/๒๕๓๕ วินิจฉัยว่า กรณีที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับประทับฟ้องโจทก์โดยอ้างว่าศาลไม่มีอำนาจพิจารณาคดี ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ไม่ใช่กรณีที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้อง โจทก์จึงไม่ต้องห้ามฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๐ ประกอบมาตรา ๑๗๐ วรรคแรก แต่ต่อมามีคำพิพากษาฎีกาที่ ๓๒๙๔/๒๕๔๙ ยืนตามฎีกาที่ ๓๙๓๓/๒๕๓๕

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๒๙๔/๒๕๔๙ ศาลชั้นต้นตรวจคำฟ้องแล้วเห็นว่า ความผิดเกิดขึ้นในเขตอำนาจของศาลจังหวัดตรัง และอยู่ในวิสัยที่โจทก์จะฟ้องจำเลย ทั้งสามต่อศาลจังหวัดตรังได้ ทั้งไม่ปรากฏว่าการชำระคดีที่ศาลชั้นต้นจะสะดวกกว่า จึงมีคำสั่งไม่ประทับรับฟ้อง ศาลอุทธรณ์ภาค ๘ พิพากษายืน ผลเท่ากับศาลชั้นต้น และศาลอุทธรณ์ภาค ๘ พิพากษายกฟ้อง โจทก์จึงฎีกาไม่ได้ทั้งในปัญหาข้อเท็จจริง และปัญหาข้อกฎหมายตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒๒๐

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๘๒๔/๒๕๔๓ ศาลชั้นต้นเห็นว่า ไม่มีการผิดฟ้องต่อหรือ ขออนุญาตจากอัยการสูงสุดคดีโจทก์ต้องห้ามมิให้ฟ้องตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.๒๕๓๔ มาตรา ๕๓ จึงมีคำสั่งไม่รับฟ้อง เมื่อศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ผลเท่ากับศาลชั้นต้น และศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้อง โจทก์ฎีกาไม่ได้ทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒๒๐ ประกอบด้วย พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.๒๕๓๔ มาตรา ๖

(๕) มาตรา ๒๒๐ ใช้กับกรณีศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ไม่ประทับรับฟ้องและ จำหน่ายคดี ในคดีที่พนักงานอัยการโจทก์ฟ้องโดยไม่ส่งตัวจำเลยต่อศาลด้วย

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๑๔๕/๒๕๓๘ ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่า โจทก์ฟ้องจำเลยโดยไม่นำตัวจำเลยมาส่งศาลพร้อมฟ้อง และจำเลยไม่อยู่ในอำนาจของศาล จึงสั่งไม่ประทับฟ้องและจำหน่ายคดี เมื่อศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ย่อมมีผลเท่ากับว่าศาลชั้นต้น และศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ จึงต้องห้ามมิให้คู่ความฎีกาตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๒๐

(๖) สำหรับในกรณีที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งเกี่ยวกับ ป.วิอาญามาตรา ๓๙ จำหน่ายคดี และศาลอุทธรณ์พิพากษายืน มีผลเท่ากับว่าศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้อง คดีจึงต้องห้ามฎีกาตามมาตรา ๒๒๐ ด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๗๑๒/๒๕๕๐ ศาลชั้นต้นเห็นว่าคดีโจทก์ขาดอายุความมีคำสั่งจำหน่ายคดีจากสารบบความ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน มีผลเท่ากับว่าศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ คดีต้องห้ามฎีกาตามมาตรา ๒๒๐ (เป็นเรื่องตามมาตรา ๓๙(๖))

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๘๖๓ - ๔/๒๕๕๑ ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า มูลหนี้ตามเช็คพิพาทมีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันในคดีแพ่งและถึงที่สุดแล้ว มูลหนี้ตามเช็คพิพาทเป็นอันสิ้นผลผูกพัน คดีจึงเลิกกัน สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับให้จำหน่ายคดีจากสารบบความ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน มีผลเท่ากับศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ คดีต้องห้ามฎีกาตามมาตรา ๒๒๐ (ศาลฎีกาถือว่าเป็นกรณีตามมาตรา ๓๙(๓))

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๙๔๔/๒๕๓๓ ศาลชั้นต้นวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายก่อนพิพากษา ในปัญหาเรื่องฟ้องซ้ำ และจำหน่ายคดีเฉพาะในข้อหาดังกล่าว แม้ศาลชั้นต้นใช้คำว่าจำหน่ายคดีเฉพาะข้อหาดังกล่าวซึ่งไม่ถูกต้องก็ตาม มีผลเท่ากับเป็นการยกฟ้องโจทก์ เมื่อศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ต้องห้ามฎีกาตามมาตรา ๒๒๐

(๓) มาตรา ๒๒๐ นี้ไม่ใช้กับกรณีบุคคลภายนอกร้องขอคืนของกลางตาม ป.อาญา มาตรา ๓๖ ทำนองเดียวกับเรื่องต้องห้ามอุทธรณ์ข้อเท็จจริงตามมาตรา ๑๙๓ ทวิ (ฎ.๑๐๒๕/๒๕๒๒) แต่ถ้าเป็นเรื่องโจทก์ขอให้ริบของกลาง ต้องนำมาตรา ๒๒๐ มาบังคับใช้ด้วย (ฎ.๖๓๓/๗/๒๕๓๙)

กรณีพนักงานอัยการยื่นคำขอให้ริบทรัพย์สินตาม พ.ร.บ.มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ และ ๓๐ นั้น เป็นกรณีไม่อยู่ในบังคับของ ป.วิอาญามาตรา ๒๒๐ ด้วยเช่นกัน

(๘) สำหรับในกรณีศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง แต่ศาลอุทธรณ์พิพากษายกอุทธรณ์ของโจทก์ เพราะเป็นอุทธรณ์ต้องห้าม อาจจะเป็นกรณีตามมาตรา ๒๑๐ หรือกรณีอื่น ๆ เช่น เห็นว่าอุทธรณ์ต้องห้ามตามมาตรา ๑๙๓ ทวิ หรืออุทธรณ์ไม่ได้โต้แย้งคำพิพากษาศาลชั้นต้นตามมาตรา ๑๙๓ วรรคสอง หรืออุทธรณ์ยื่นเกินกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์ตามมาตรา ๑๙๘ หรือเป็นคำสั่งระหว่างพิจารณาตามมาตรา ๑๙๖ หรือเป็นเรื่องข้อเท็จจริงมิได้ว่ากล่าวมาแต่ศาลชั้นต้นตามมาตรา ๑๕ และ ป.วิ.พ. มาตรา ๒๒๕ หรือเป็นเรื่องข้อกฎหมายมิได้ว่ากล่าวมาแต่ศาลชั้นต้นตามมาตรา ๑๙๕ ขลขกรณีเหล่านี้ ถือว่าไม่อยู่ในบังคับมาตรา ๒๒๐ เช่นกัน เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๐/๒๕๓๙ ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง โจทก์อุทธรณ์ศาลอุทธรณ์พิพากษายกอุทธรณ์ เพราะอุทธรณ์ต้องห้าม มิใช่เป็นกรณีศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องตามมาตรา ๒๒๐ คดีไม่ต้องห้ามฎีกา

แม้แต่ในกรณีที่ศาลชั้นต้นปฏิเสธไม่รับอุทธรณ์โจทก์ในคดีอาญาเพราะเป็นคำสั่งระหว่างพิจารณา หากโจทก์ร้องอุทธรณ์คำสั่ง แล้วศาลอุทธรณ์สั่งยกคำร้อง กรณีไม่อยู่ในบังคับมาตรา ๒๒๐ เช่นกัน โจทก์ฎีกาได้ (คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ ๒๐๓/๒๕๙๖)

(๙) สำหรับกรณีขอให้พิจารณาคดีใหม่ตามมาตรา ๑๖๖ วรรคสอง เมื่อศาลชั้นต้นไม่อนุญาตยกคำร้อง และศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ไม่ถือว่าต้องห้ามฎีกาตามมาตรา ๒๒๐ (ฎ.๒๑๐๙/๒๕๒๙, ฎ.๑๓/๒๙/๒๕๒๘ และ ฎ.๙๒๘๐/๒๕๕๑) แต่กรณีศาลชั้นต้นยกฟ้องตามมาตรา ๑๖๖ วรรคแรก และโจทก์อุทธรณ์ว่า คำสั่งยกฟ้องของศาลไม่ชอบ โดยมีได้ขอให้พิจารณาใหม่ตามมาตรา ๑๖๖ วรรคสอง ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนให้ยกฟ้องจะต้องอยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๒๒๐

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓/๕๑/๒๕๔๘ ได้วินิจฉัยว่า ป.วิ.อาญา มาตรา ๒๒๐ ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในคดีที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์เมื่อศาลชั้นต้นมีคำสั่งยกฟ้องเพราะโจทก์ไม่มาศาลตามมาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน เป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์จึงต้องห้ามมิให้โจทก์ฎีกาตามบทกฎหมายดังกล่าวข้างต้น

(๑๐) สำหรับกรณีที่ศาลชั้นต้นรับฟังว่าจำเลยมีความผิดแต่ไม่ต้องรับโทษตาม ป.อาญา มาตรา ๖๗ พิพากษายกฟ้อง แต่ศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโดยเห็นว่าจำเลยมิได้กระทำความผิดเลย กรณีต้องห้ามฎีกาตามมาตรา ๒๒๐ ด้วยเช่นกัน (ฎ.๒๑๖๘/๒๕๒๘) (เป็นการยกฟ้องคนละเหตุ)

(๑๑) ในกรณีความผิดที่ฟ้องรวมการกระทำหลายอย่าง โดยที่แต่ละอย่างเป็นความผิดได้อยู่ในตัวเองตามนัยมาตรา ๑๙๒ วรรคหก แล้วศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษาลงโทษจำเลยเฉพาะบทเบา หรือศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องแต่ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับให้ลงโทษบทเบา หรือศาลชั้นต้นพิพากษาให้ลงโทษบทเบาแต่ศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้อง ต้องถือว่ากรณีต่าง ๆ ที่กล่าวนี้ ความผิดในบทหนักศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องสองศาลแล้ว กรณีนี้ความผิดในบทหนักจึงต้องห้ามฎีกาตาม มาตรา ๒๒๐

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๐๒๔/๒๕๔๓ โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาตาม ป.อาญามาตรา ๒๔๘ ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง โจทก์อุทธรณ์ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่าจำเลยมีความผิดตามมาตรา ๒๙๐ ถือว่าศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ในข้อหาตาม ป.อาญามาตรา ๒๔๘ คดีต้องห้ามฎีกาตามมาตรา ๒๒๐

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๒๓/๙๒๕๓๙ โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษตาม ป.อาญา มาตรา ๒๙๓ ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษตามมาตรา ๒๙๕ ศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้อง ถือว่าศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ในมาตรา ๒๙๓ แล้วต้องห้ามฎีกาตามมาตรา ๒๒๐

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๒๓/๒๕๓๑ โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษตาม ป.อาญา มาตรา ๒๔๘ ศาลชั้นต้นฟังว่าการกระทำของจำเลยเป็นการป้องกันพอสมควรแก่เหตุไม่เป็นความผิด พิพากษายกฟ้อง ศาลอุทธรณ์ฟังว่า การกระทำของจำเลยไม่เป็นการป้องกันตามกฎหมาย แต่การกระทำของจำเลยไม่มีเจตนาฆ่า มีเพียงเจตนาทำร้ายและเป็นการกระทำโดยบันดาลโทสะ พิพากษากลับให้ลงโทษจำเลยตาม ป.อาญา มาตรา ๒๙๐ ประกอบมาตรา ๓๒ ถือว่า ข้อหาตามมาตรา ๒๔๘ ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้อง คดีต้องห้ามฎีกาตามมาตรา ๒๒๐

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๑๑/๒๕๓๐ โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษฐานพยายามฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อนตาม ป.อาญามาตรา ๒๔๘, ๒๔๙ ประกอบมาตรา ๘๐ ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลยตาม ป.อาญามาตรา ๒๔๘ ประกอบมาตรา ๘๑ แต่ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับให้ยกฟ้อง ถือว่าความผิดตาม ป.อาญา มาตรา ๒๔๘ และมาตรา ๒๔๙ ประกอบมาตรา ๘๐ ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์แล้ว จึงต้องห้ามฎีกาตามมาตรา ๒๒๐

สำนักงานอัยการสูงสุดมีความเห็นตรงกับศาลฎีกาว่า เป็นกรณีต้องห้ามฎีกาตาม มาตรา ๒๒๐ โดยสำนักงานอัยการสูงสุดได้มีหนังสือเวียนให้ทราบและให้ถือปฏิบัติ และได้กล่าวไว้ในหนังสือดังกล่าวตอนหนึ่งว่า “ ตัวอย่างที่ยกมาพอสังเขป ดังนี้ ศาลชั้นต้นตรวจคำฟ้องโจทก์ แล้วสั่งไม่รับฟ้อง ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนมีผลเท่ากับศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ โจทก์ฎีกาไม่ได้ทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายตาม ป.วิอาญามาตรา ๒๒๐ ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องจำเลยในข้อหาตาม ป.อาญา มาตรา ๒๔๘ ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่า จำเลยมีความผิดตาม ป.อาญา มาตรา ๒๕๐ ถือว่าศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายืนให้ยกฟ้องโจทก์ในข้อหาตาม ป.อาญา มาตรา ๒๔๘ ต้องห้ามฎีกาตาม ป.วิอาญา มาตรา ๒๒๐ ” (หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส(สพปม.)๐๐๑๘/ว ๑๕๖ ลงวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๔)

(๑๒) ในกรณีความผิดตาม พ.ร.บ.จราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ ที่กฎหมายกำหนดให้ศาลต้องมีคำสั่งพักใช้ หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ เช่น ความผิดเกี่ยวกับการขับรถขณะเสพยาเสพติดให้โทษตามมาตรา ๔๓ ทวิ, ๑๕๓ ทวิ หรือความผิดเกี่ยวกับการแข่งรถในทางตามมาตรา ๑๓๔, ๑๖๐ ทวิ ฯลฯ ซึ่งการที่กฎหมายบัญญัติไว้เช่นนี้ ศาลฎีกาวินิจฉัยเป็นบันทัดฐานแล้วว่า เป็นกรณีเป็นบทบังคับให้ศาลต้องมีคำสั่งดังกล่าว (ฎ. ๓/๔๒๑/๒๕๔๔) ถ้าศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องในความผิดขับรถในขณะเสพยาเสพติด คงลงโทษฐานเสพยาเสพติดตาม พ.ร.บ.ยาเสพติด ไม่พักใช้ หรือเพิกถอนใบขับขี่ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ศาลฎีกาถือว่า ความผิดฐานขับรถในขณะเสพยาเสพติดทั้งศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องต้องห้ามฎีกาตาม ป.วิ.อาญา.มาตรา ๒๒๐ ในส่วนที่เกี่ยวกับเรื่องพักใช้ หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่หรือไม่ ซึ่งเป็นคำขอเกี่ยวเนื่องกับความผิดดังกล่าวซึ่งศาลชั้นต้นและ

ศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ตามมาตรา ๒๒๐ แล้ว คดีในส่วนนี้ของโจทก์ต้องห้ามฎีกาตามมาตรา ๒๒๐ ด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๕/๒๕๕๒ คดีนี้โจทก์ฟ้องว่า จำเลยเสพเมทแอมเฟตามีนขณะขับรถยนต์ ขอให้ลงโทษตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๕๗ และมาตรา ๙๑ พ.ร.บ.จรรยาบรรณ พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๔๓ ทวิ, ๑๕๗/ ทวิ ป.อาญา มาตรา ๙๑ และขอให้สั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของจำเลย

จำเลยให้การรับสารภาพ ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยผิดตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๕๗ และมาตรา ๙๑ รับผิดกึ่งคงจำคุก ๖ เดือน ขอให้และคำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก

โจทก์อุทธรณ์ขอให้พักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของจำเลย โดยอัยการพิเศษประจำเขตซึ่งได้รับมอบหมายจากอัยการสูงสุดรับรองให้อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง

จำเลยอุทธรณ์ขอให้รื้อการลงโทษ

ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ พิพากษายืน

โจทก์ฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า " ที่โจทก์ฎีกาขอให้สั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของจำเลยตาม พ.ร.บ.จรรยาบรรณ พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๔๓ ทวิ, ๑๕๗/ ทวิวรรคหนึ่ง นั้น ความผิดตามบทกฎหมายดังกล่าว ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาค ๑ พิพากษายกฟ้องโจทก์จึงต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมายตามมาตรา ๒๒๐ ศาลฎีกาไม่วินิจฉัย" (ฎ.๗๐/๕๖/๒๕๕๑ วินิจฉัยเหมือนกัน)

- กรณีต้องห้ามฎีกาตามมาตรา ๒๑๙ ทวิ

มาตรา ๒๑๙ ทวิ บัญญัติว่า "ห้ามมิให้คู่ความฎีกาคัดค้านคำพิพากษา หรือคำสั่งในข้อเท็จจริงในปัญหาเรื่องวิธีการเพื่อความปลอดภัยแต่อย่างใด แม้คดีนั้นจะไม่ต้องห้ามฎีกาก็ตาม

ในการนับกำหนดโทษจำคุกตามความในมาตรา ๒๑๘ และ ๒๑๙ นั้น ห้ามมิให้คำนวณกำหนดเวลาที่ศาลมีคำพิพากษา หรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยรวมเข้าด้วย"

มาตรา ๒๑๙ ทวิ เพิ่งมีบัญญัติใช้เมื่อมี พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ป.วิอาญา (ฉบับที่ ๘) พ.ศ.๒๕๑๓/ มาตรา ๗ โดยก่อนมีการบัญญัติใช้ ศาลฎีกาเองมีแนววินิจฉัยยอมให้นำระยะเวลาที่กำหนดเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยไปนับรวมกับกำหนดโทษที่ศาลลงโทษเพื่อใช้สิทธิอุทธรณ์ หรือฎีกาอยู่แล้ว (ฎ.๑๔๕๕/๒๕๑๑ และ ฎ.๓๒๑/๒๕๙๑) การเพิ่มเติมมาตรา ๒๑๙ ทวิวรรคสองนี้ขึ้น น่าจะมีขึ้นเพื่อป้องกันมิให้มีข้อโต้เถียงในเรื่องนี้อีก

สำหรับหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๒๑๙ ทวิวรรคแรก เป็นเรื่องห้ามฎีกา ข้อเท็จจริงเฉพาะวิธีการเพื่อความปลอดภัยอย่างเดียวไม่ว่าคดีต้องห้ามฎีกาหรือไม่ ลักษณะการบัญญัติกฎหมายทำนองเดียวกับมาตรา ๑๙๖ เรื่องคำสั่งระหว่างพิจารณา ดังนั้นหากเป็นกรณีมีการฎีกาคำพิพากษา หรือคำสั่งศาลอุทธรณ์ขึ้นไปแล้ว จะฎีกาเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยขึ้นไปด้วยก็ได้ ไม่ถือว่าต้องห้ามมิให้ฎีกา

การฎีกาเฉพาะวิธีการเพื่อความปลอดภัย แต่เป็นเรื่องปัญหาข้อกฎหมายแล้ว สามารถทำได้ไม่มีข้อต้องห้ามแต่ประการใด

การรับรองให้ฎีกาตามมาตรา ๒๒๑ ไม่ใช้กับมาตรา ๒๑๙ ทวิด้วย ดังนั้น แม้จะมีการรับรองให้ฎีกาตามมาตรา ๒๒๑ ก็ไม่มีผลทำให้สามารถฎีกาได้แต่ประการใด

วิธีการเพื่อความปลอดภัยหมายถึงทั้งห้ากรณีที่บัญญัติไว้ใน ป.อาญา มาตรา ๓๙ คือ

- ๑) กักกัน
 - ๒) ห้ามเข้าเขตกำหนด
 - ๓) เรียบประกันทัณฑ์บน
 - ๔) คุมตัวไว้ในสถานพยาบาล
 - ๕) ห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง
- กรณีต้องห้ามฎีกาตามมาตรา ๒๑๙ ตริ

มาตรา ๒๑๙ ตริ บัญญัติว่า “ในคดีที่ศาลชั้นต้นลงโทษกักขังแทนโทษจำคุก หรือเปลี่ยนโทษกักขังเป็นโทษจำคุก หรือคดีที่เกี่ยวกับการกักขังแทนค่าปรับ หรือกักขัง

เกี่ยวกับการริบทรัพย์สิน ถ้าศาลอุทธรณ์มิได้พิพากษากลับคำพิพากษาศาลชั้นต้น ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง”

ข้อควรพิจารณาในมาตรา ๒๑๙ ตี

(๑) คำสั่งศาลชั้นต้นต้องเป็นเรื่องเกี่ยวกับการกักขังจำเลยตาม ป.อาญาใน ๔ กรณีด้วยกัน คือ

๑.๑ กรณีศาลชั้นต้นมีคำสั่งตาม ป.อาญามาตรา ๒๓ คือเห็นว่า ในคดีนั้น ศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน ถ้าไม่ปรากฏว่าจำเลยเคยต้องโทษจำคุกมาก่อน หรือเคยแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ ศาลมีอำนาจลงโทษกักขังแทนโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือ

๑.๒ คดีที่ศาลชั้นต้นเปลี่ยนโทษกักขังเป็นโทษจำคุกตาม ป.อาญามาตรา ๒๗ เนื่องจากจำเลยผู้ต้องโทษกักขัง ฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับ หรือวินัยของสถานที่กักขัง หรือกรณีไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด หรือกรณีต้องคำพิพากษาจำคุก หรือ

๑.๓ คดีที่ศาลชั้นต้นลงโทษกักขังแทนค่าปรับ ตาม ป.อาญา มาตรา ๒๙ และ ๓๐ หรือ

๑.๔ คดีที่ศาลชั้นต้นให้กักขังเกี่ยวกับการริบทรัพย์สิน ตาม ป.อาญา มาตรา ๓๗ (๓) คือ ศาลสั่งให้ส่งทรัพย์สินซึ่งสามารถส่งได้แต่ไม่ส่ง หรือให้ชำระราคาทรัพย์สินได้ แต่ไม่ชำระ

(๒) ต้องเป็นกรณีศาลชั้นต้นมีคำสั่งตามข้อ ๑ ใดๆอย่างหนึ่ง ถ้าศาลชั้นต้นมิได้สั่ง แต่ศาลอุทธรณ์เป็นผู้สั่ง ถือเป็นเรื่องแก้ไข ถ้ามีการแก้บทความผิดด้วยเป็นแก้ไขมาก ถ้าไม่ได้แก้บทความผิดเป็นเรื่องแก้ไขเล็กน้อย ดังนั้น การพิจารณาว่าคดีจะฎีกาได้หรือไม่นั้น ต้องพิจารณาตามบทบัญญัติ มาตรา ๒๑๘,๒๑๙ มิใช่เป็นกรณีตามมาตรา ๒๑๙ ตี เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๒๐/๒๕๔๔ ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลย ๒ เดือน ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่าให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแทนมีกำหนด ๒ เดือน เป็นแก้ไขเล็กน้อยต้องห้ามฎีกาข้อเท็จจริงตามมาตรา ๒๑๘ วรรคแรก

(ก) ต้องเป็นกรณีศาลชั้นต้นมีคำสั่งตามข้อ ๑ เองแล้วศาลอุทธรณ์มิได้พิพากษากลับ จึงเข้าข้อต้องห้ามฎีกาข้อเท็จจริงตามมาตรา ๒๑๙ ตรี

การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งตามข้อ ๑ แล้ว หากศาลอุทธรณ์พิพากษาเป็นว่าไม่เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแต่เพิ่มโทษปรับและรอการลงโทษไว้ คำพิพากษาศาลอุทธรณ์เป็นการพิพากษาแก้คำพิพากษาศาลชั้นต้นเท่านั้น ไม่ใช่พิพากษากลับ (ฎ.๘๑๕๓/๒๕๔๐)

(ข) มาตรา ๒๑๙ ตรี ต้องห้ามฎีกาเฉพาะปัญหาข้อเท็จจริงเท่านั้น ปัญหาข้อกฎหมายไม่ต้องห้ามฎีกา

(ค) มาตรา ๒๑๙ ตรี ไม่อาจรับรองให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงได้ ถึงผู้มีอำนาจรับรองให้ฎีกาตามที่กำหนดในมาตรา ๒๒๑ เป็นผู้รับรองให้ฎีกาข้อเท็จจริง คดีก็ไม่อาจฎีกาข้อเท็จจริงได้ เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๕๒๔/๒๕๔๑ ตาม ป.วิอาญา มาตรา ๒๒๑ ผู้พิพากษาที่พิจารณาหรือ ลงชื่อในคำพิพากษาในศาลชั้นต้น จะอนุญาตให้ฎีกาได้เฉพาะในคดีซึ่งต้องห้ามฎีกาตาม ป.วิอาญามาตรา ๒๑๘,๒๑๙ และมาตรา ๒๒๐ เท่านั้น จะอนุญาตให้ฎีกาในคดีตามมาตรา ๒๑๙ ตรีไม่ได้

- กรณีตาม ป.วิอาญามาตรา ๒๔๕ วรรคสอง

มาตรา ๒๔๕ วรรคสองบัญญัติว่า “ศาลชั้นต้นมีหน้าที่ต้องส่งสำนวนคดีที่พิพากษาให้ลงโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิตไปยังศาลอุทธรณ์ในเมื่อไม่มีการอุทธรณ์คำพิพากษานั้น และคำพิพากษาเช่นนี้จะยังไม่ถึงที่สุด เว้นแต่ศาลอุทธรณ์จะได้พิพากษาอื่น”

- ข้อควรพิจารณามาตรา ๒๔๕ วรรคสอง

(๑) ตามปกติ คดีอาญาเมื่อศาลชั้นต้นพิพากษาแล้ว คู่ความสองฝ่ายไม่อุทธรณ์จนพ้นระยะเวลาอุทธรณ์ตามมาตรา ๑๙๘ คดีจะถึงที่สุดตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น แต่ถ้าศาลชั้นต้นพิพากษาให้ประหารชีวิตจำเลย หรือจำคุกจำเลยตลอดชีวิต แม้ไม่มีการอุทธรณ์จนพ้นระยะเวลาอุทธรณ์ คดีก็ยังไม่ถึงที่สุด ศาลชั้นต้นต้องส่งสำนวนให้ศาลอุทธรณ์พิจารณาอีกครั้ง ถ้าศาลอุทธรณ์พิพากษาอื่น คดีถึงจะถึงที่สุดตามมาตรา ๒๔๕ วรรคสอง

ดังนั้น ในคดีที่ศาลชั้นต้นพิพากษาประหารชีวิต ไม่มีผู้ใดอุทธรณ์ ศาลชั้นต้นส่งสำนวนให้ศาลอุทธรณ์พิจารณา แล้วศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นจำคุกตลอดชีวิต อย่างไรก็ตามคดีไม่ถึงที่สุดคู่ความทั้งสองฝ่ายฎีกาได้ (ฎ.๖๒๑/๒๔๙๓) แต่ถ้าศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยตลอดชีวิต ไม่มีการอุทธรณ์ ศาลชั้นต้นส่งสำนวนให้ศาลอุทธรณ์พิจารณาแล้วศาลอุทธรณ์พิพากษายืน คดีถึงที่สุดคู่ความสองฝ่ายฎีกาไม่ได้ (ฎ.๒๓๗/๒๕๐๒)

(๒) มีปัญหาที่เกี่ยวข้องกันกับเรื่องการขอถอนอุทธรณ์ คือ ในกรณีศาลชั้นต้นพิพากษาประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต เมื่อจำเลยอุทธรณ์ แล้วขอถอนอุทธรณ์ ถ้าศาลชั้นต้นยังไม่ส่งสำนวนไปศาลอุทธรณ์ ศาลชั้นต้นจะเป็นผู้สั่งอนุญาตให้ถอนหรือไม่ก็ตาม ป.วิอาญามาตรา ๒๐๒ ในกรณีที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้ถอนอุทธรณ์ ศาลชั้นต้นยังคงมีหน้าที่ต้องส่งสำนวนไปให้ศาลอุทธรณ์พิจารณาตามมาตรา ๒๔๕ วรรคสองต่อไป(ฎ.๒๒๔๘/๒๕๑๘ (ป)) ในกรณีขอถอนอุทธรณ์ ถ้าส่งสำนวนไปยังศาลอุทธรณ์แล้ว ศาลอุทธรณ์จะเป็นผู้สั่งอนุญาต หรือไม่ ตามมาตรา ๒๐๒ และแม้ว่าศาลอุทธรณ์อนุญาตให้ถอนอุทธรณ์ก็ตาม ศาลอุทธรณ์ยังคงมีหน้าที่ต้องพิจารณาพิพากษาต่อไปตามมาตรา ๒๔๕ วรรคสองด้วย และถ้าพิพากษายืน คดีถึงที่สุด จำเลยจะฎีกาต่อไม่ได้ (ฎ.๒๓๓๘/๒๕๓๖)

(๓) ในกรณีศาลชั้นต้นพิพากษาประหารชีวิตจำเลย แล้วไม่มีฝ่ายใดอุทธรณ์ เมื่อศาลชั้นต้นส่งสำนวนให้ศาลอุทธรณ์ตาม ป.วิอาญามาตรา ๒๔๕ วรรคท้าย แล้วศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นให้จำคุกตลอดชีวิต ซึ่งเป็นเรื่องแก่น้อยเพราะแก้โทษมิได้แก้บทความผิด แต่คดีนี้ยังไม่ถึงที่สุดตามมาตรา ๒๔๕ วรรคท้าย หากโจทก์จะฎีกาก็ฎีกาได้แต่เนื่องจากเป็นกรณีศาลอุทธรณ์แก้ไขเล็กน้อยต้องห้ามฎีกาตาม ป.วิ อาญา มาตรา ๒๑๘ วรรคสอง การที่จะฎีกาในคดีที่เข้าข้อต้องห้ามฎีกา กรณีต้องอยู่ในบังคับมาตรา ๒๑๘, ๒๒๑ ควรต้องขอให้รับรองฎีกา

- เรื่องที่ไม่อาจฎีกาได้ แม้ไม่มีกฎหมายห้ามโดยตรง จัดลำดับดังต่อไปนี้

(๑) การที่ไม่มีฐานะเป็นคู่ความในคดี ย่อมไม่มีสิทธิฎีกา ต้องห้ามมิให้ฎีกา เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๑๘/๒๕๔๒ ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องจำเลยในคดีความผิดต่อส่วนตัว ศาลอุทธรณ์พิพากษาลงโทษปรับจำเลย จำเลยเสียค่าปรับแล้ว

ฎีกาต่อไป และระหว่างพิจารณาคดีของศาลฎีกา โจทก์ได้ขอถอนฟ้องศาลอนุญาต ต่อมาจำเลยขอคืนค่าปรับที่ชำระไปแล้ว ศาลชั้นต้นยกคำร้อง จำเลยอุทธรณ์คำสั่ง ศาลอุทธรณ์สั่งให้คืนค่าปรับแก่จำเลย ดังนี้ พนักงานอัยการซึ่งมิใช่ คู่ความในคดีไม่มีสิทธิฎีกา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๔/๒๕๓๒ จำเลยซึ่งต้องโทษตามคำพิพากษาได้ ร้องต่อศาลว่าทางเรือนจำคิดลดโทษให้จำเลยไม่ถูกต้อง ศาลจึงมีคำสั่งคิดลดโทษให้ อย่างนี้ พัสดีเรือนจำมิใช่คู่ความ ไม่มีอำนาจอุทธรณ์ฎีกาได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๕๓/๕/๒๕๓๘ คำสั่งศาลชั้นต้นที่ให้ริบทรัพย์สินตกเป็น ของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามคำขอของโจทก์ตาม พ.ร.บ. มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ ผู้ที่จะ อุทธรณ์ ฎีกาคัดค้านได้คือผู้คัดค้านคำขอที่อ้างว่าตนเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้น เมื่อ ไม่ได้อุทธรณ์ หรือฎีกา จำเลยซึ่งมิได้เป็นผู้ร้องคัดค้านคำขอของโจทก์ ไม่มีสิทธิยื่น อุทธรณ์หรือฎีกาเกี่ยวกับเรื่องนี้

(๒) กรณีมีคำสั่งสำนักงานอัยการสูงสุดห้ามอุทธรณ์ ฎีกา

(๓) กรณีเห็นชอบกับคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ต้องห้ามฎีกา ถือว่าไม่ได้แย้ง คัดค้าน คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ เช่นคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๙๐/๒๕๓๐

(๔) ในกรณีคดีฟ้องขอให้ปรับบทลงโทษ (หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส ๐๐๐๔/ว. ๓๓ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๓๕) ถ้าศาลชั้นต้นลงโทษข้อหาในข้อหาหนึ่งแล้ว โจทก์ไม่ อุทธรณ์แต่จำเลยอุทธรณ์ แล้วศาลอุทธรณ์พิพากษากลับให้ยกฟ้อง มีปัญหาว่าคดี โจทก์จะฎีกาได้หรือไม่เพียงใด

เรื่องนี้ มีคำพิพากษาศาลฎีกาวางบันทึกฐานไว้แล้วว่า เมื่อข้อหาที่โจทก์มิได้อุทธรณ์ ต้องถือว่ายุติไปแล้วแต่ศาลชั้นต้น โจทก์จะฎีกาข้อหาดังกล่าวไม่ได้ คงฎีกาได้เฉพาะ ข้อหาที่ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษแต่ศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องเท่านั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๑๑๓/๒๕๒๘ โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษฐานลักทรัพย์ หรือรับของโจทก์ ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยผิดฐานลักทรัพย์ มีผลเป็นว่าศาลชั้นต้น ให้ยกฟ้องโจทก์ในข้อหารับของโจทก์แล้ว เมื่อโจทก์มิได้อุทธรณ์ ต้องถือว่าข้อหารับ

ของโจรยุติไปแล้วแต่ในศาลชั้นต้น เมื่อศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้อง โจทก์ฎีกาได้เฉพาะในข้อหาหลักทรัพย์เท่านั้น จะฎีกาในข้อหารับของโจรซึ่งยุติแล้วไม่ได้ ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย (นอกจากนั้นให้ดูคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๐๔๘/๒๕๒๙, ฎ.๑๓๔๔/๒๕๒๙, ฎ.๒๕๔๖/๒๕๒๗ และ ฎ.๒๓/๑๐/๒๕๒๕ วินิจฉัยแบบเดียวกันทั้งสิ้น)

ข้อสังเกต คำพิพากษาศาลฎีกาที่อ้างถึงในกลุ่มนี้ ศาลอุทธรณ์ในทุกคดีมีคำพิพากษาถึงความผิดฐานรับของโจรที่ไม่มีการอุทธรณ์ขึ้นไปด้วย แต่ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัยในความผิดฐานรับของโจรให้

ต่อมาได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๑๐/๒๕๓๙ (ประชุมใหญ่) ตัดสินไว้ว่า คดีโจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษฐานลักทรัพย์หรือรับของโจร ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานใช้ให้ผู้อื่นลักทรัพย์ให้ลงโทษ แต่ยกฟ้องฐานรับของโจร จำเลยอุทธรณ์ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับให้ยกฟ้อง โจทก์ฎีกา ศาลฎีกาพิจารณาแล้วเห็นว่าข้อเท็จจริงในการที่โจทก์นำสืบฟังไม่ได้ว่าจำเลยเป็นผู้ใช้ให้ผู้อื่นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ แต่เป็นความผิดฐานรับของโจร ดังนี้ แม้ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในการพิจารณาจะแตกต่างกันระหว่างการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ หรือรับของโจร ไม่ถือว่าต่างกันข้อสาระสำคัญและจำเลยมิได้หลงต่อสู้อย่างข้อเท็จจริงดังกล่าวศาลล่างทั้งสองก็ได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้ว เพียงแต่ปรับบทฐานความผิดต่างกันเท่านั้น ศาลฎีกาลงโทษจำเลยตามที่ได้ความได้ตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๒ วรรคสาม (ขอให้ดู ฎ.๓๔๑๗/๒๕๓๐ และ ฎ.๑๑๐๙/๒๕๒๗ วินิจฉัยแบบเดียวกัน)

จากคำพิพากษาดังกล่าว นักกฎหมายส่วนใหญ่มีความเห็นว่า คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๑๐/๒๕๓๙(ป) ได้พิพากษากลับแนวคำวินิจฉัยอื่น ๆ ข้างต้นแล้ว คำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวต้องแยกพิจารณาออกเป็น ๒ ประเด็นด้วยกันคือ ๑) ประเด็นว่า โจทก์มีอำนาจฎีกาถึงฐานความผิดที่ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องและโจทก์มิได้อุทธรณ์ โดยคดีที่มีการอุทธรณ์นี้ ศาลอุทธรณ์ได้พิพากษายกฟ้องฐานความผิดที่ศาลชั้นต้นลงโทษไว้ด้วยหรือไม่ และ ๒) ในกรณีดังกล่าวนี้ แม้โจทก์มิได้ฎีกาในความผิดฐานที่ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องไว้แล้วศาลฎีกาเห็นว่า ข้อเท็จจริงฟังในทางพิจารณาฟังได้ว่าจำเลยกระทำความผิดฐานดังกล่าว โดยที่ความผิดฐานนี้กับฐานที่มีการอุทธรณ์ฎีกากันนั้น อยู่ในความผิดกลุ่มเดียวกันตามที่บัญญัติใน

มาตรา ๑๙๒ วรรคสาม อย่างนี้ ศาลมีอำนาจลงโทษจำเลยตามข้อเท็จจริงที่ได้ความ
ได้หรือไม่

ในประเด็น ที่ว่าศาลฎีกามีอำนาจลงโทษจำเลยตามข้อเท็จจริงที่ได้ความใน
การพิจารณา หรือไม่นั้น เป็นการกลับแนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกาเดิมแล้ว แต่ใน
ประเด็นที่ ที่ว่าโจทก์ฎีกาได้หรือไม่ เห็นว่ายังมีได้มีการพิพากษากลับคำวินิจฉัย คดี
ของโจทก์ยังคงต้องห้ามฎีกาเหมือนเดิม ซึ่งในคดีดังกล่าว เมื่อพิจารณาโดยละเอียด
แล้วพบว่า ในคดีนี้โจทก์ฎีกาเฉพาะฐานลักทรัพย์เท่านั้นเช่นกัน อย่างไรก็ตาม กรณีนี้
พนักงานอัยการโจทก์บางท่านอาจคิดว่า ควรใช้วิธีการฎีกาขึ้นไปทั้งสองฐาน
ความผิดเพื่อชี้ให้ศาลฎีกาเห็นว่า คดีนี้โจทก์ฟ้องจำเลยไว้สองฐานความผิดเพื่อเลือก
ความผิดฐานหนึ่งไว้ด้วยกันและเป็นอำนาจของศาลฎีกาที่สามารถลงโทษจำเลยตาม
ข้อเท็จจริงที่พิจารณาได้ความได้ ตามนัยมาตรา ๑๙๒ วรรคสาม ก็ได้ แต่ต้องระวัง
ว่า ๑ อย่าให้ฟ้องฎีกาขัดกันเอง และ ๒ ศาลชั้นต้นซึ่งมีหน้าที่ตรวจรับฎีกาโจทก์ตาม
มาตรา ๒๒๓ อาจมีคำสั่งไม่รับฎีกาโจทก์ก็ได้เช่นกัน และโจทก์อาจต้องอุทธรณ์
คำสั่งไม่รับฎีกากันอีกตามมาตรา ๒๒๔ ทำให้เสียเวลาเพิ่มขึ้นอีก

๑๔. การแก้ไข หรือเพิ่มเติมอุทธรณ์ หรือฎีกา คดีอาญา

ในเบื้องต้น มีปัญหาว่า การแก้ไขเพิ่มเติมอุทธรณ์ หรือฎีกาในคดีอาญานี้ ผู้อุทธรณ์
หรือฎีกาสามารถทำได้หรือไม่ และ มีเงื่อนไขเกี่ยวกับระยะเวลาบังคับไว้หรือไม่
ประการใด

สำหรับเรื่องนี้ การแก้ไขหรือเพิ่มเติมอุทธรณ์ หรือฎีกาในคดีอาญาเมื่อไม่มี
บทบัญญัติห้ามย่อมสามารถแก้ไขหรือเพิ่มเติมได้ แต่ถ้าเป็นการแก้ไข หรือเพิ่มเติม
โดยมีการตั้งประเด็นคัดค้านคำพิพากษาของศาลชั้นต้น หรือศาลอุทธรณ์แล้วแต่
กรณีขึ้นมาใหม่จากอุทธรณ์ หรือฎีกาเดิมแล้วต้องถือว่า การแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว
เป็นอุทธรณ์ หรือฎีกาด้วยเช่นกัน ดังนั้น ถ้าต้องการแก้ไขเพิ่มเติมโดยตั้งประเด็น
คัดค้านขึ้นใหม่ก็ต้องกระทำภายในระยะเวลาอุทธรณ์หรือระยะเวลาฎีกา ตามที่กฎหมาย
กำหนดไว้ใน ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๘ และมาตรา ๒๑๖ ภายในหนึ่งเดือนด้วย

เหตุที่ต้องทำภายในระยะเวลาดังกล่าวเป็นเพราะว่า ในการพิจารณา
พิพากษาคดีของศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกานั้น ปกติศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกาจะ

พิจารณาพิพากษาจากสำนวนของศาลชั้นต้น หรือของศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์แล้วแต่กรณี เท่านั้น (ป.วิอาญา มาตรา ๒๐๑ และมาตรา ๒๑๖) นอกจากกรณีศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกานัด หรืออนุญาตให้คู่ความมาพร้อมกัน หรือมีการสืบพยานจึงจะมีการพิจารณาโดยเปิดเผย (ป.วิอาญา มาตรา ๒๐๓, ๒๐๔, ๒๐๕, ๒๐๖, ๒๐๘ และมาตรา ๒๒๕)

ดังนั้นการแก้ไขเพิ่มเติมในกรณีดังกล่าวจะนำ ป.วิอาญา มาตรา ๑๖๓ ประกอบ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๒๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยการขอแก้ไขเพิ่มเติมก่อนศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาพิพากษาหาได้ไม่ เพราะมีฉะนั้น การที่ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาพิจารณาสำนวนที่ส่งขึ้นมาเพื่อทำคำพิพากษา แต่ตราบใดที่ยังมิได้พิพากษา ก็จะมีการขอแก้ไขเพิ่มเติมอุทธรณ์ หรือฎีกาอยู่ตลอดเวลาจนศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาไม่อาจพิพากษาคดีนั้น ๆ ได้ เป็นการฝ่าฝืนจุดมุ่งหมายที่ให้ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาพิจารณาพิพากษาคดีจากสำนวนที่ส่งขึ้นไปดังกล่าว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๙๖๖/๒๕๑๕ คู่ความในคดีอาญาชอบที่จะแก้ไขเพิ่มเติมอุทธรณ์ที่ยื่นไว้แล้วได้ แต่การแก้ไขเพิ่มเติมอุทธรณ์ ซึ่งเป็นการเพิ่มเติมประเด็นขึ้นจากอุทธรณ์ฉบับที่ศาลสั่งรับแล้ว ถือเท่ากับยื่นอุทธรณ์และต้องอยู่ในอายุอุทธรณ์ตาม มาตรา ๑๙๘ ด้วย ถ้ายื่นเมื่อระยะเวลาล่วงเลยกำหนดอายุอุทธรณ์แล้ว ศาลจะรับไว้พิจารณาเป็นส่วนหนึ่งของอุทธรณ์ไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๘๗/๒๕๔๑ การยื่นอุทธรณ์ตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๘ ได้กำหนดให้ยื่นต่อศาลชั้นต้นภายในกำหนด ๑ เดือนนับแต่วันอ่าน หรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษา หรือคำสั่งให้ฝ่ายที่อุทธรณ์ฟัง อันเป็นการกำหนดระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์ไว้ ซึ่งต่างกับการยื่นคำฟ้องของศาลชั้นต้นที่ไม่ได้กำหนดระยะเวลาในการยื่นฟ้องไว้ ดังนั้นหากจำเลยจะขอแก้ไข หรือเพิ่มเติมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอุทธรณ์จะต้องยื่นภายในอายุอุทธรณ์เช่นกัน จะนำบทบัญญัติว่าด้วยการพิจารณาในศาลชั้นต้นมาใช้บังคับโดยอนุโลมไม่ได้ และถ้าคำร้องขอแก้ หรือเพิ่มเติมอุทธรณ์ล่วงเลยกำหนดอายุอุทธรณ์แล้ว จะรับไว้พิจารณาเป็นส่วนหนึ่งของอุทธรณ์เดิมไม่ได้

อย่างไรก็ตาม หากการขอแก้ไข หรือเพิ่มเติมอุทธรณ์ หรือฎีกามีได้ตั้งประเด็นขึ้นใหม่ เพียงแต่ต้องการแก้ไขข้อผิดพลาด หรือเพิ่มเติมความบกพร่องในอุทธรณ์หรือฎีกาเดิมเพื่อให้สมบูรณ์อย่างนี้ แม้ล่วงเลยกำหนดระยะเวลาตาม ป.วิอาญา

มาตรา ๑๙๘, ๒๑๖ ก็สามารถทำได้ ทั้งนี้เพราะศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกาเองนั้น ถ้าเห็นว่าอุทธรณ์ หรือฎีกาในคดีอาญาแล้วแต่กรณี ซึ่งถือเป็นคำฟ้องชนิดหนึ่งไม่ถูกต้อง ก็มีอำนาจสั่งให้ผู้อุทธรณ์หรือฎีกาแก้ไขได้ (ป.วิอาญา มาตรา ๑๖๑, ๒๑๕ และมาตรา ๒๒๕) จึงไม่มีเหตุผลใดที่ผู้อุทธรณ์หรือฎีกาจะขอแก้ไข หรือเพิ่มเติมเองไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๕๖/๒๕๒๐ วินิจฉัยว่า ในคดีอาญาผู้อุทธรณ์อาจ เพิ่มเติมอุทธรณ์ได้ ถ้าเป็นการเพิ่มประเด็นจากอุทธรณ์เดิม ต้องทำภายในกำหนด ระยะเวลามาตรา ๑๙๘ ถ้าเป็นแต่เพิ่มข้อความในประเด็นเดิม ไม่อยู่ในจำกัดเวลา มาตรา ๑๙๘

การขอแก้ไขหรือเพิ่มเติมอุทธรณ์หรือฎีกานั้น ต้องทำเป็นคำร้องยื่นต่อ ศาลชั้นต้นที่ผู้ร้องได้ยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาไว้

อนึ่ง เมื่อถือว่าการแก้ไขหรือเพิ่มเติมอุทธรณ์หรือฎีกา ก็คืออุทธรณ์หรือฎีกา ดังนั้นศาลชั้นต้นที่รับคำร้องขอนี้ จะต้องมีคำสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้แก้ไขหรือเพิ่มเติม ในกรณีอนุญาตให้แก้ไขหรือเพิ่มเติมถือเป็นการรับอุทธรณ์หรือฎีกาอย่างหนึ่งและเป็นคำสั่งระหว่างพิจารณา แต่ถ้าไม่อนุญาตถือว่าเป็นการไม่รับอุทธรณ์หรือฎีกาอย่างหนึ่ง ศาลจะต้องแจ้งผู้ร้องทราบด้วย เพื่อจะใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งไปยังศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกาแล้วแต่กรณี ภายในกำหนดสิบห้าวันตามนัย ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๘ ทวิ, ๒๒๔ หากไม่อนุญาตแล้วไม่แจ้งผู้ร้องทราบ ถือว่าไม่ชอบ ศาลสูงจะยกอนสำนวนให้ศาลชั้นต้น ดำเนินการใหม่ให้ถูกต้อง (ฎ๕๓๗/๙/๒๕๓๐)

๑๕. การรับรองอุทธรณ์ หรือฎีกา

เมื่ออัยการศาลสูงมีคำสั่งอุทธรณ์หรือคำสั่งฎีกาแล้ว ปัญหาสำคัญประการหนึ่ง คือ ในการอุทธรณ์นั้น ถ้ามีข้อห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๓ ทวิ หรือตามกฎหมายอื่น เช่น พ.ร.บ.จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณา ความอาญาในศาลแขวง พ.ศ.๒๔๙๙ มาตรา ๒๒ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลทรัพย์สินทาง ปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ.๒๕๓๙ มาตรา ๓๙ การจะอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง ต้องได้รับการรับรองอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๓ ตริ หรือตามกฎหมายนั้นเสียก่อน จึงจะอุทธรณ์ได้ และในการฎีกานั้น ถ้ามีกฎหมาย

ห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิอาญา มาตรา ๒๑๘ และมาตรา ๒๑๙ หรือห้ามฎีกาทั้งปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายตามมาตรา ๒๒๐ การจะฎีกาต้องได้รับการรับรองฎีกาตาม ป.วิอาญา มาตรา ๒๒๑ จึงจะฎีกาได้ เรื่องการรับรองอุทธรณ์หรือฎีกานี้ นับเป็นปัญหาสำคัญมากอย่างหนึ่ง ถ้าดำเนินการไม่ถูกต้องจะมีผลให้คดีอุทธรณ์ หรือฎีกาในกรณีที่อุทธรณ์หรือฎีกาไปถึงแม้ว่าทางศาลชั้นต้นรับไว้พิจารณาก็ตาม ศาลสูงถือว่าคดีห้ามอุทธรณ์หรือฎีกา (ฎ.๒๓/๕๑/๒๕๔๑ และ ฎ.๓/๑๑๓/๒๕๔๐)

ดังนั้น ในชั้นนี้จะกล่าวถึงปัญหาเรื่องการรับรองอุทธรณ์หรือฎีกา

ชั้นอุทธรณ์ จะมีปัญหาเรื่องการรับรองอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงในคดีที่ต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๙๓ ตริ หรือตามกฎหมายอื่น ๆ ที่บัญญัติไว้ ส่วนในปัญหาข้อกฎหมายนั้นไม่มีกฎหมายที่ห้ามอุทธรณ์แต่อย่างใด เว้นแต่จะเข้ากรณีมาตรา ๑๙๕ เท่านั้น (ต้องเป็นข้อที่ได้ยกขึ้นกล่าวมาแล้วแต่ในศาลชั้นต้น)

ในชั้นฎีกา มีปัญหาเรื่องการรับรองฎีกาตามมาตรา ๒๒๑ ซึ่งนอกจากเรื่องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามมาตรา ๒๑๘ และมาตรา ๒๑๙ แล้ว ยังมีเรื่องห้ามฎีกาทั้งปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมายตามมาตรา ๒๒๐ อีกด้วย

ข้อควรพิจารณา ดังนี้

- **ผู้มีอำนาจรับรองอุทธรณ์** ได้แก่ อัยการสูงสุด หรือพนักงานอัยการ ซึ่งอัยการสูงสุดได้มอบหมาย หรือผู้พิพากษาคนใดซึ่งพิจารณาหรือลงชื่อในคำพิพากษาหรือทำความเห็นแย้งในศาลชั้นต้นพิเคราะห์เห็นว่าข้อความที่ตัดสินนั้นเป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลอุทธรณ์และอนุญาตให้อุทธรณ์ (มาตรา ๑๙๓ ตริ, พ.ร.บ.จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาคดีอาญาในศาลแขวง พ.ศ.๒๕๔๙ มาตรา ๒๒ ทวิ, พ.ร.บ.จัดตั้งทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ.๒๕๓๙ มาตรา ๔๐)

- **ผู้มีอำนาจรับรองฎีกา** ได้แก่ อัยการสูงสุด หรือผู้พิพากษาคนใดซึ่งพิจารณา หรือลงชื่อในคำพิพากษา หรือทำความเห็นแย้งในศาลชั้นต้น หรือศาลอุทธรณ์พิเคราะห์เห็นว่าข้อความที่ตัดสินนั้นเป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลสูงที่สุดและอนุญาตให้ฎีกา (ป.วิอาญา มาตรา ๒๒๑)

- สำหรับกรณีผู้พิพากษา

ถ้าเป็นศาลรับประเด็น ไม่ถือว่าเป็นผู้พิพากษาตามนัยที่ระบุในมาตรา ๑๙๓ ตี, ๒๒๑ จะอนุญาตให้อุทธรณ์หรือฎีกาไม่ได้ ถ้าอนุญาตให้อุทธรณ์หรือฎีกา ศาลสูงไม่วินิจฉัยให้ (ฎ.๓๔๒๐/๒๕๓๘) แม้ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลย้ายมาใหม่ ถ้ามิได้พิจารณาหรือลงชื่อในคำพิพากษาก็ไม่มีอำนาจอนุญาตให้อุทธรณ์หรืออนุญาตให้ฎีกา (ฎ.๑๓๔/๒๕๓๐) รวมทั้งจะขอให้ผู้พิพากษาศาลฎีกาเป็นผู้อนุญาตให้อุทธรณ์หรือฎีกาไม่ได้ (คำสั่งศาลฎีกาที่ ๑๓๔/๒๕๒๓)

ถ้าผู้พิพากษาคงเดิมไม่อนุญาตให้ฎีกาเป็นอำนาจเฉพาะตัวของผู้พิพากษานั้น จะอุทธรณ์ หรือฎีกาเพื่อให้ศาลสูงสั่งให้ผู้พิพากษาคงเดิม ๆ อนุญาตให้ฎีกาไม่ได้ (คำสั่งศาลฎีกาที่ ๑๖๘๕/๒๕๔๔, ฎ.๓๐/๒๕๔๒, ฎ.๑๖๕๘/๒๕๔๐ และ ฎ.๑๓/๑๒/๒๕๓๑) แต่ถ้าขอให้ผู้พิพากษาคงเดิมที่มีอำนาจอนุญาตให้อุทธรณ์หรืออนุญาตให้ฎีกาตาม มาตรา ๑๙๓ ตี และมาตรา ๒๒๑ กรณีผู้พิพากษาคงเดิม ๆ ไม่อนุญาตอย่างนี้ สามารถทำได้

ผู้พิพากษาที่มีอำนาจอนุญาตให้อุทธรณ์หรือฎีกา แม้ว่าย้ายไปรับราชการที่อื่น ก็ยังสามารถอนุญาตได้ แต่ต้องยังเป็นผู้พิพากษาอยู่ (ฎ.๑๔๙/๒๕๓๒(ป)) น่าจะหมายถึง ตำแหน่งผู้พิพากษาอาวุโสด้วย

- การมอบหมายให้รับรองอุทธรณ์

สำหรับอัยการสูงสุด หรือพนักงานอัยการผู้ที่อัยการสูงสุดมอบหมายให้ รับรองได้เฉพาะอุทธรณ์ อัยการสูงสุดได้มีคำสั่งที่ ๑๒๖/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๘ มอบหมายการรับรองอุทธรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๓ ตี และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ.๒๕๔๙ มาตรา ๒๒ ทวิ ให้อธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูงและอธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูงเขต เป็นผู้ที่มีอำนาจรับรองอุทธรณ์ โดยในกรุงเทพมหานครให้อธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูง มีอำนาจรับรองอุทธรณ์แทนอัยการสูงสุดเมื่อพิจารณาเห็นว่ามิเหตุอันควรที่ศาล อุทธรณ์จะได้วินิจฉัยสำหรับคดีอาญาซึ่งอยู่ในเขตอำนาจ ในจังหวัดอื่นนอกจาก กรุงเทพมหานครให้อธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูงเขตมีอำนาจรับรองอุทธรณ์แทน

อัยการสูงสุดเมื่อพิจารณาเห็นว่ามีเหตุอันควรที่ศาลอุทธรณ์จะได้วินิจฉัยสำหรับคดีอาญาซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของอธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูงเขตนั้น ๆ ได้

และอัยการสูงสุดได้มีคำสั่งที่ ๒๔๖/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๘ มอบหมายการรับรองอุทธรณ์คดีเยาวชนและครอบครัวและคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.๒๕๓๔ มาตรา ๖ และมาตรา ๑๒๑ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๓ ตีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ.๒๕๓๙ มาตรา ๔๐ ให้อธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูงและอธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูงเขตเป็นผู้มีอำนาจรับรองอุทธรณ์ โดยในกรุงเทพมหานครให้อธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูงมีอำนาจรับรองแทนอัยการสูงสุดเมื่อพิจารณาเห็นว่ามีเหตุอันควรที่ศาลอุทธรณ์จะได้วินิจฉัยสำหรับคดีอาญาคดีเยาวชนและครอบครัว หรือมีอันควรที่ศาลฎีกาจะได้วินิจฉัยสำหรับคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศซึ่งอยู่ในเขตอำนาจ ในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ให้อธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูงเขตมีอำนาจรับรองแทนอัยการสูงสุดเมื่อพิจารณาเห็นว่ามีเหตุอันควรที่ศาลอุทธรณ์จะได้วินิจฉัยสำหรับคดีเยาวชนและครอบครัว หรือมีเหตุอันควรที่ศาลฎีกาจะได้วินิจฉัยสำหรับคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของอธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูงเขตนั้น ๆ

ต่อมา สำนักงานอัยการสูงสุดได้ยกเลิกคำสั่งสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ ๑๒๖/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๘ และคำสั่งสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ ๒๔๖/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๘ โดยได้ออกคำสั่งสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ ๒๖๐/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๔ มอบหมายการรับรองอุทธรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๓ ตีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ.๒๔๙๙ มาตรา ๒๒ ทวีพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.๒๕๕๓ มาตรา ๖ และมาตรา ๑๘๐ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาล

ทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทาง
ปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ.๒๕๓๙ มาตรา ๔๐ ดังนี้

๑. ในกรุงเทพมหานคร ให้อธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูง มีอำนาจรับรองอุทธรณ์
แทนอัยการสูงสุด เมื่อพิจารณาเห็นว่า

ก. มีเหตุอันควรที่ศาลอุทธรณ์จะได้วินิจฉัยสำหรับคดีอาญาซึ่งอยู่ในเขตอำนาจ

ข. มีเหตุอันควรที่ศาลอุทธรณ์จะได้วินิจฉัยสำหรับคดีอาญาคดีเยาวชน
และครอบครัวซึ่งอยู่ในเขตอำนาจ

ค. มีเหตุอันควรอุทธรณ์ได้สำหรับคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้า
ระหว่างประเทศซึ่งอยู่ในเขตอำนาจ

๒. ในจังหวัดอื่น นอกจากกรุงเทพมหานคร ให้อธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูงเขต
มีอำนาจรับรองอุทธรณ์แทนอัยการสูงสุด เมื่อพิจารณาเห็นว่า

ก. มีเหตุอันควรที่ศาลอุทธรณ์จะได้วินิจฉัยสำหรับคดีอาญาซึ่งอยู่ในเขต
อำนาจของอธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูงเขตนั้น ๆ

ข. มีเหตุอันควรที่ศาลอุทธรณ์จะได้วินิจฉัยสำหรับคดีอาญาคดีเยาวชน
และครอบครัวซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของอธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูงเขตนั้น ๆ

ค. มีเหตุอันควรอุทธรณ์ได้สำหรับคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้า
ระหว่างประเทศซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของอธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูงเขตนั้น ๆ

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๕๔ เป็นต้นไป

● การรับรองฎีกาเป็นอำนาจของอัยการสูงสุดผู้รับรองต้องเป็นอัยการสูงสุด
หรืออาจเป็นพนักงานอัยการผู้รักษาราชการแทนอัยการสูงสุดย่อมมีฐานะเป็น
อัยการสูงสุดสามารถรับรองฎีกาได้ (ฎ.๑๑๔๕/๒๕๒๔)

อัยการสูงสุดมีอำนาจรับรองอุทธรณ์ หรือรับรองฎีกาได้ทั้งในคดีที่พนักงาน
อัยการเป็นโจทก์ฟ้อง และกรณีที่ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องด้วย (ฎ.๖๕๙/๒๕๔๑, ฎ.๑๖๖๑/๒๕๓๑
และ ฎ.๑๐๓๙-๔๐/๒๕๐๔) และในทางปฏิบัติ ถ้าราษฎรฟ้องกันเอง หรือกรณีราษฎรเป็น

โจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการ แล้วมีการขอให้รับรองอุทธรณ์หรือฎีกา อัยการสูงสุดก็รับเรื่องไว้พิจารณาให้ทุกคดี แต่จะรับรองหรือไม่เป็นอีกปัญหาหนึ่ง เช่น

คำวินิจฉัยรับรองอุทธรณ์ที่ ๓๒/๒๕๓๖ คดีราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องกันเองฐานหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณาตาม ป.อาญามาตรา ๓๒๘ ศาลได้สำนวนมูลฟ้องแล้วยกฟ้อง โจทก์ขอให้อัยการสูงสุดรับรองอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง อัยการสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่า "ความผิดฐานหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา ไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ในข้อเท็จจริง" (คำชี้ขาดความเห็นแย้งและคำวินิจฉัยคดีอาญาของอัยการสูงสุด เล่ม ๒ หน้า ๑๗๔)

ในกรณีที่อัยการสูงสุด หรือผู้รับมอบหมาย ไม่รับรองอุทธรณ์หรือฎีกา กรณีที่ราษฎรเป็นโจทก์ หรือเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการ หรือเป็นจำเลยขอให้รับรอง ไม่ถือว่าคดีถึงที่สุด และไม่เป็นการตัดสิทธิของราษฎรดังกล่าวที่จะขอให้ผู้พิพากษาที่ระบุในมาตรา ๑๙๓ ตี, ๒๒๑ อนุญาตให้อุทธรณ์หรือฎีกาได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๕๙/๒๕๔๑ แม้โจทก์ร่วมจะขอให้อัยการสูงสุดรับรองอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงแล้ว แต่อัยการสูงสุดไม่รับรองอุทธรณ์ให้ ก็ไม่ทำให้เสียสิทธิที่จะขอให้ผู้พิพากษามาตรา ๑๙๓ ตี นั้น อนุญาตให้อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง และไม่อาจถือว่าระยะเวลายื่นอุทธรณ์ที่โจทก์ร่วมได้รับอนุญาตให้ขยายสิ้นสุดลงนับแต่วันที่อัยการสูงสุดไม่รับรองอุทธรณ์ให้โจทก์ร่วม

ในกรณีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ หากพนักงานอัยการเห็นว่าเป็นการสะดวกกว่าที่จะให้ผู้พิพากษามาตรา ๑๙๓ ตี และมาตรา ๒๒๑ อนุญาตให้อุทธรณ์หรือฎีกาแทนอัยการสูงสุดหรือผู้รับมอบหมายให้รับรองอุทธรณ์จะทำได้หรือไม่ หรือในกรณีขออัยการสูงสุดหรือผู้รับมอบหมายรับรอง แต่ไม่รับรองให้ ถ้าไม่เห็นด้วย จะขอให้ผู้พิพากษาอนุญาตให้อุทธรณ์หรือฎีกาทำนองเดียวกับนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๕๙/๒๕๔๑ ได้หรือไม่

ในกรณีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องนั้น เรื่องนี้แม้ไม่มีกฎหมายห้ามไว้โดยตรง แต่น่าจะทำได้ เพราะการที่กฎหมายกำหนดให้อัยการสูงสุดหรือผู้รับมอบหมายรับรองได้ แสดงว่ามีวัตถุประสงค์ให้กรณีสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นโจทก์ ต้องการให้สำนักงานอัยการสูงสุดตรวจสอบการดำเนินการกันเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรณีอัยการสูงสุดหรือผู้รับมอบหมายไม่รับรองแล้ว พนักงานอัยการโจทก์แม้ไม่เห็นด้วย

ก็ไม่สามารถขอให้ผู้พิพากษาอนุญาตให้อุทธรณ์หรืออนุญาตให้ฎีกาอีก เพราะอัยการสูงสุดคือผู้บริหารสูงสุดขององค์กรอัยการ เมื่อไม่รับรองเท่ากับเห็นว่า คดีไม่ควรอุทธรณ์หรือฎีกา ต้องถือว่าเป็นความเห็นของสำนักงานอัยการสูงสุดแล้ว ต้องปฏิบัติตามนั้น แม้ในกรณีผู้รับมอบหมายไม่รับรองก็เช่นกัน ถือว่าเป็นการปฏิบัติแทนอัยการสูงสุด แต่ในกรณีแตกต่างกัน น่าจะทำได้เพราะเป็นเรื่องตัวความเอง เสมือนว่าเป็นราษฎรดำเนินการเอง

- ข้อความที่รับรองอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง กรณีที่ผู้พิพากษาเป็นผู้อนุญาตให้อุทธรณ์หรือฎีกาข้อความที่ใช้กฎหมายกำหนดว่า "เห็นว่าข้อความที่ตัดสินนั้นเป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลอุทธรณ์และอนุญาตให้อุทธรณ์" (คือเป็นสองส่วนด้วยกัน ๑.เป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลอุทธรณ์ ๒.อนุญาตให้อุทธรณ์) แต่ถ้าเป็นกรณีอัยการสูงสุด หรือพนักงานอัยการผู้ได้รับมอบหมายจากอัยการสูงสุดเป็นผู้รับรอง สำหรับคดีอาญาที่ต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๓ ทวิ ซึ่งต้องรับรองอุทธรณ์ตามมาตรา ๑๙๓ ทรี คดีอาญาที่ต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ.๒๔๙๙ มาตรา ๒๒ ซึ่งต้องรับรองอุทธรณ์ตามมาตรา ๒๒ ทวิ และคดีอาญาที่ต้องห้ามอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.๒๕๕๓ มาตรา ๑๘๐ ที่บัญญัติให้คดีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้พิพากษาหรือมีคำสั่งแล้ว ให้อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นไปยังศาลอุทธรณ์ หรือศาลอุทธรณ์ภาคได้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความเหมือนคดีธรรมดา ซึ่งก็ต้องใช้บทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเรื่องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงและการรับรองอุทธรณ์ด้วยกฎหมายให้ลงลายมือชื่อรับรองในอุทธรณ์ ข้อความที่ใช้ในการรับรองนี้กฎหมายกำหนดเพียงว่ามีเหตุอันควรที่ศาลอุทธรณ์จะได้วินิจฉัย และใน อุทธรณ์ตอนท้ายคำฟ้องอุทธรณ์ต้องบรรยายว่า “อธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูง (หรืออธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูงเขต...) ซึ่งอัยการสูงสุดได้มอบหมายให้มีอำนาจรับรองอุทธรณ์แทนอัยการสูงสุดได้พิจารณาแล้วเห็นว่าคดีมีเหตุอันควรที่ศาลอุทธรณ์จะได้วินิจฉัย จึงรับรองอุทธรณ์คดีนี้สำหรับความผิดฐานใด... เพื่อศาลอุทธรณ์จะได้พิจารณาพิพากษาต่อไปตามหนังสือรับรองอุทธรณ์ที่แนบท้ายอุทธรณ์นี้

แต่สำหรับคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศที่ต้องห้ามอุทธรณ์
 ในปัญหาข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้า
 ระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ
 พ.ศ.๒๕๓๙ มาตรา ๓๙ ซึ่งต้องรับรองอุทธรณ์ตามมาตรา ๔๐ กฎหมายได้บัญญัติว่าใน
 คดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์อุทธรณ์ อัยการสูงสุดหรือพนักงานอัยการซึ่งอัยการสูงสุด
 มอบหมายรับรองในอุทธรณ์ว่ามีเหตุอันควรอุทธรณ์ได้ก็ให้รับอุทธรณ์นั้นไว้พิจารณาต่อไป
 ดังนั้น คดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ อัยการสูงสุดหรือ
 พนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมายรับรองอุทธรณ์ได้เฉพาะคดีที่พนักงานอัยการเป็น
 โจทก์เท่านั้น และข้อความที่ใช้ในการรับรองอุทธรณ์ต้องใช้ข้อความว่ามีเหตุอันควร
 อุทธรณ์ได้ ในทำคำฟ้องอุทธรณ์ก็ต้องบรรยายว่า อธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูง
 (หรืออธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูงเขต) ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าคดีมีเหตุอันควร
 อุทธรณ์ได้ จึงรับรองอุทธรณ์คดีนี้สำหรับความผิดฐานใด..... เพื่อศาลฎีกาจะได้
 พิจารณาพิพากษาต่อไปตามหนังสือรับรองอุทธรณ์ที่แนบทำอุทธรณ์นี้ ทั้งนี้
 คดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ กฎหมายบัญญัติให้อุทธรณ์ไป
 ยังศาลฎีกา

- ข้อความที่อนุญาตให้ฎีกาหรือรับรองฎีกาตามมาตรา ๒๒๑ แห่งประมวล
 กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสำหรับผู้พิพากษา กฎหมายกำหนดว่า “เป็น
 ปัญหาอันสำคัญอันควรสู่ศาลสูงสุดและอนุญาตให้ฎีกา” (คือเป็นสองส่วน
 ด้วยกัน ๑.เป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลสูงสุด ๒.อนุญาตให้ฎีกา) แต่ถ้าเป็น
 กรณีอัยการสูงสุดเป็นผู้รับรองฎีกา กฎหมายให้ลงลายมือชื่อรับรองในฎีกา ข้อความ
 ที่ใช้ในการรับรองกำหนดเพียงว่า “มีเหตุอันควรที่ศาลสูงสุดจะได้วินิจฉัย” ข้อความ
 ตอนทำคำฟ้องฎีกาต้องบรรยายว่า “อนึ่ง คดีมีเหตุอันควรที่ศาลฎีกาจะได้วินิจฉัย
 อัยการสูงสุดจึงรับรองฎีกาของโจทก์เพื่อศาลฎีกาจะได้พิจารณาพิพากษาต่อไปตาม
 หนังสือรับรองฎีกาแนบทำฎีกานี้”

หากมีการใช้ถ้อยคำไม่ถูกต้องตามกฎหมายกำหนด ศาลฎีกาก็ถือว่าไม่เป็นการ
 รับรองอุทธรณ์หรือฎีกาไม่วินิจฉัยให้ ตัวอย่างเช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๔๖/๒๕๒๓ คำรับรองที่ว่า “จำเลยถูกพิพากษาลงโทษโดยกฎหมายซึ่งแก้ไขโทษขั้นต่ำให้สูงจากเดิมมาก สมควรให้ศาลฎีกาวินิจฉัยเพื่อเป็นบรรทัดฐานต่อไป จึงรับรองให้จำเลยฎีกาได้ ” คำรับรองไม่ถูกต้องตามมาตรา ๒๒๑

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๒๒/๒๕๒๕ คำรับรองที่ว่า “พิเคราะห์แล้วเห็นว่าเป็นกรณีมีเหตุอันสมควรได้รับการวินิจฉัยจากศาลฎีกาจึงอนุญาตให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงได้” ไม่มีข้อความใดที่แสดงว่าข้อความที่ตัดสินนั้นเป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลสูงสุดและอนุญาตให้ฎีกา ถือไม่ได้ว่าเป็นการอนุญาตตามมาตรา ๒๒๑ ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๙๑/๒๕๒๐(ป) บันทึกพ่วงท้ายคำสั่งรับฎีกาลอย ๆ ว่า “และรับรองให้ฎีกาในข้อเท็จจริง” ถือไม่ได้ว่าเป็นการอนุญาตให้ฎีกาในข้อเท็จจริง

แต่ถ้าคำรับรองและอนุญาตให้ฎีกามีความหมายเพียงพอฟังได้ครบถ้วนสองประการศาลฎีกาถือว่าการรับรองชอบ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๕๙ - ๑๑๖๐/๒๕๐๔ (ป) คำว่า "เป็นคดีมีพฤติการณ์ซับซ้อนหลายประการอันเป็นปัญหาสำคัญควรขึ้นสู่ศาลฎีกาวินิจฉัยชี้ขาดอีกชั้นหนึ่ง จึงอนุญาตให้ฎีกา" แม้ไม่ได้ใช้ถ้อยคำตาม ป.วิอาญา มาตรา ๒๒๑ แต่เข้าใจได้ว่า อนุญาตให้ฎีกาเพราะเห็นว่า เป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลฎีกาวินิจฉัย และอนุญาตให้ฎีกา ชอบด้วยมาตรา ๒๒๑ แล้ว

ข้อสังเกตเพิ่มเติม แม้ผู้พิพากษาทำความเข้าใจไว้ แต่หากจะอนุญาตให้อุทธรณ์หรือฎีกาต้องมีการอนุญาตให้อุทธรณ์หรือฎีกาอีกชั้นหนึ่งไว้ด้วย ถ้าทำความเข้าใจเพียงอย่างเดียวไม่ถือว่าอนุญาตให้อุทธรณ์หรือฎีกา (ฎ.๑๖๖/๒๕๐๓) ซึ่งไม่เหมือนคดีแพ่ง คดีแพ่งผู้พิพากษาเพียงทำความเข้าใจเท่านั้นก็เกิดสิทธิอุทธรณ์หรือฎีกาข้อเท็จจริงได้ ป.วิแพ่ง มาตรา ๒๒๔ และมาตรา ๒๔๘

สำหรับในกรณีอัยการสูงสุดเป็นผู้รับรองนั้นเคยเกิดปัญหาทางปฏิบัติ ในเรื่องของขอบเขตการรับรองเช่นกัน เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๑๙๗/๒๕๔๑ ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง ในความผิดตาม พ.ร.บ. จราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔๓ ทวิวรรคหนึ่ง, ๑๕๗ ทวิวรรคหนึ่ง ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ พิพากษายืน ข้อหาความผิดดังกล่าวจึงต้องห้ามฎีกาทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายตาม ป.วิอาญา มาตรา ๒๒๐ ฎีกาโจทก์เป็นฎีกาข้อกฎหมาย แต่อัยการสูงสุดรับรองว่ารูปคดีมีเหตุอันสมควรที่ศาลฎีกาจะได้วินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริง จึงรับรองฎีกาของโจทก์เพื่อศาลฎีกาจะได้พิจารณาพิพากษาต่อไป อันเป็นการรับรองให้ฎีกาเฉพาะในปัญหาข้อเท็จจริง การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้รับฎีกาโจทก์จึงไม่ชอบด้วย ป.วิอาญา มาตรา ๒๒๐ และมาตรา ๒๒๑ ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๔๑๖/๒๕๔๐ อัยการสูงสุดมีหนังสือรับรองว่ามีเหตุอันควรที่ศาลฎีกาจะได้วินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงเฉพาะในส่วนที่ศาลไม่รับของกลางเท่านั้น มิได้รับรองให้ฎีกาในปัญหาเรื่องดุลพินิจในการลงโทษด้วย ที่ศาลชั้นต้นสั่งรับฎีกาโจทก์ในปัญหาเรื่องดุลพินิจในการลงโทษมาด้วยนั้นเป็นการไม่ชอบ ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย...ฯพณฯ

ปัจจุบันในกรณีรับรองอุทธรณ์ ผู้รับมอบหมายจากอัยการสูงสุดในการรับรองอุทธรณ์จะใช้ถ้อยคำในการรับรองนี้ว่า “คดีมีเหตุอันควรที่ศาลอุทธรณ์จะได้วินิจฉัย จึงรับรองอุทธรณ์ของโจทก์ เพื่อศาลอุทธรณ์จะได้พิจารณาพิพากษาต่อไป” แต่สำหรับคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศใช้ข้อความว่า “คดีมีเหตุอันควรอุทธรณ์ได้ จึงรับรองอุทธรณ์ของโจทก์เพื่อศาลฎีกาจะได้พิจารณาพิพากษาต่อไป” และในกรณีรับรองฎีกา อัยการสูงสุด จะใช้ถ้อยคำในการรับรองนี้ว่า “คดีมีเหตุอันควรที่ศาลฎีกาจะได้วินิจฉัย อัยการสูงสุดจึงรับรองฎีกาของโจทก์เพื่อศาลฎีกาจะได้พิจารณาพิพากษาต่อไป” ในกรณีรับรองอุทธรณ์หรือรับรองฎีกาเฉพาะความผิดที่ต้องห้ามอุทธรณ์หรือต้องห้ามฎีกาก็จะระบุรับรองอุทธรณ์หรือรับรองฎีกาเฉพาะฐานความผิดที่รับรองอุทธรณ์หรือฎีกานั้น หรือกรณีรับรองอุทธรณ์หรือรับรองฎีกาเฉพาะจำเลยคนใดก็ระบุรับรองอุทธรณ์หรือรับรองฎีกาเฉพาะสำหรับจำเลยนั้น

- ปัญหาเรื่องผู้ที่ประสงค์จะส่งเรื่องขอให้รับรองอุทธรณ์หรือฎีกา และวิธีส่ง

ในกรณีขอให้ผู้พิพากษาเป็นผู้อนุญาต ผู้ขอต้องทำเป็นคำร้องโดยยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาพร้อมคำร้องขอให้อนุญาตให้อุทธรณ์หรือฎีกา โดยยื่นที่ศาลชั้นต้นที่พิพากษา

สำหรับหน้าที่ในการส่งคำร้องให้ผู้พิพากษาอนุญาต เดิมถือว่าไม่ใช่เป็นหน้าที่ของศาล รวมถึงหน้าที่ในการส่งไปให้อัยการสูงสุดรับรองด้วย(ฎ.๘๐๐/๒๕๑๑ และ ฎ.๕๖๕/๒๕๐๕) ในปัจจุบันมีการแก้ไขเพิ่มเติม ป.วิแพ่งมาตรา ๒๒๔ และมาตรา ๒๔๘ โดย พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ป.วิแพ่ง (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ.๒๕๓๔ แล้ว ศาลฎีกาได้วางบรรทัดฐานใหม่ว่า หน้าที่ส่งคำร้องเพื่อให้ผู้พิพากษาดำเนินการตามมาตรา ๑๙๓ ตี และมาตรา ๒๒๑ เป็นผู้อนุญาต ตามคำร้อง ของผู้อุทธรณ์หรือฎีกา เป็นหน้าที่ของศาลชั้นต้นทั้งนี้ตาม ป.วิแพ่ง มาตรา ๒๒๔, ๒๔๘ ประกอบ ป.วิอาญา มาตรา ๑๕ (ฎ.๕๓๖/๒๕๔๒, ฎ.๖๑๐/๒๕๔๐, ฎ.๙๒๓๘/๒๕๓๙ และ ฎ.๙๓/๕/๒๕๓๙) แต่ถ้าเป็นเรื่องส่งให้อัยการสูงสุดรับรองนี้ ยังคงต้อง กระทำเองมิใช่หน้าที่ของศาลที่จะส่งไปให้รับรอง

วิธีปฏิบัติเรื่องนี้ ต้องมีการยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาภายในระยะเวลาอุทธรณ์ หรือฎีกาพร้อมยื่นคำร้องขอให้ผู้พิพากษาอนุญาต ถ้าดำเนินการในกำหนดแล้ว แม้จะมีการอนุญาตให้อุทธรณ์หรือฎีกาพ้นระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกา ก็ถือว่าเป็น การอุทธรณ์หรือฎีกาโดยได้รับการอนุญาตให้อุทธรณ์หรือฎีกาถูกต้องแล้ว (คำสั่งคำร้อง ศาลฎีกาที่ ๙๘๓/๘/๒๕๓๑) แต่ถ้ายื่นอุทธรณ์หรือฎีกาในกำหนดแต่คำร้องขอให้อนุญาต ให้อุทธรณ์หรือฎีกายื่นเมื่อล่วงเลยกำหนดเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาแล้ว แม้จะมีการ อนุญาตให้อุทธรณ์หรือฎีกาก็ไม่ชอบ (ฎ.๕๕๔๕/๒๕๔๓ และ ฎ.๒๙๓/๒/๒๕๔๐)

- ระเบียบปฏิบัติกรณีขอให้รับรองอุทธรณ์ - ฎีกา

ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๓/แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ.๒๕๔๙ ข้อ ๑๕๒ กำหนดไว้ว่า

“(การขอให้รับรองอุทธรณ์หรือฎีกา) ในคดีต้องห้ามอุทธรณ์หรือฎีกาใน ปัญหาข้อเท็จจริง แต่อัยการศาลสูงพิจารณาแล้วเห็นสมควรอุทธรณ์หรือฎีกาใน ปัญหาข้อเท็จจริง ให้อัยการศาลสูง ส่งเรื่องที่จะให้รับรองอุทธรณ์หรือฎีกา ตามลำดับชั้นถึงอัยการสูงสุดหรือผู้ที่อัยการสูงสุดมอบหมายโดยเร็ว และต้องมีให้ เสียหายแก่ราชการ

การส่งเรื่องให้รับรองอุทธรณ์หรือฎีกาตามวรรคหนึ่งให้ส่งสำนวนการสอบสวน สำเนาคำพิพากษาศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ คำฟ้องอุทธรณ์หรือคำฟ้องฎีกา

แล้วแต่กรณีไปด้วยและถ้ามีพยานหลักฐานใดในชั้นศาลที่อาจเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาก็ให้ส่งพยานหลักฐานนั้นไปด้วย”

ในคดีที่ต้องห้ามอุทธรณ์หรือต้องห้ามฎีกาเมื่ออัยการศาลสูงพิจารณาแล้วเห็นสมควรอุทธรณ์หรือฎีกา อัยการศาลสูงต้องมีคำสั่งอุทธรณ์หรือคำสั่งฎีกาให้ครบถ้วนก่อนจึงค่อยเสนอสำนวนไปยังอธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูงหรืออธิบดีอัยการสำนักงานคดีศาลสูงเขต หรืออัยการสูงสุดรับรองแล้วแต่กรณี หากอธิบดีอัยการสำนักงานคดีศาลสูงหรืออธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูงเขต หรืออัยการสูงสุดไม่รับรองอุทธรณ์ - ฎีกาก็ไม่ต้องมีคำสั่งใหม่และไม่ต้องดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๕ โดยให้จำหน่ายสารบบไปโดยมีหมายเหตุว่าไม่รับรองอุทธรณ์ - ไม่รับรองฎีกา

การจะเสนอให้พนักงานอัยการผู้ที่ได้รับมอบหมายรับรองอุทธรณ์หรือให้อัยการสูงสุดรับรองฎีกาต้องส่งเรื่องที่จะให้รับรองผ่านตามลำดับชั้น มีผู้บังคับบัญชาระดับชั้นต้องผ่านจะเสนอข้ามชั้นไม่ได้

อัยการศาลสูงจะส่ง (เสนอ) เรื่องให้อัยการสูงสุดรับรองฎีกาต้องเสนอเรื่องผ่านลำดับชั้นตั้งแต่อัยการพิเศษฝ่าย, รองอธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูงหรือรองอธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูงเขต, อธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูงหรืออธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูงเขต ถึงอัยการสูงสุด

อนึ่ง ตามบันทึกเสนอเรื่องให้พนักงานอัยการผู้ที่ได้รับมอบหมายรับรองอุทธรณ์หรือเสนอเรื่องขอให้อัยการสูงสุดรับรองฎีกา ต้องแจ้งไปด้วยว่าคดีที่เสนอเรื่องให้รับรองอุทธรณ์หรือรับรองฎีกานั้น จะครบระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาในวันเดือนปีใด และขออนุญาตศาลขยายระยะเวลาครั้งที่เท่าใดด้วย

โดยเฉพาะการขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกา อัยการศาลสูงต้องสำเนาคำฟ้องและคำฟ้องอุทธรณ์หรือฎีกา อ.ก.๑๔คำร้องต่าง ๆ ที่ยื่นต่อศาลภายหลังมีคำพิพากษาไว้ เพื่อใช้ในการประกอบการบรรยายคำร้องขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาในครั้งต่อไป เพราะขณะเสนอเรื่องให้รับรองอุทธรณ์หรือฎีกาจะต้องส่งสำนวน ส.๑ ทั้งหมดเสนอรวมไปด้วย

ในระหว่างที่ส่งเรื่องขอให้รับรองอุทธรณ์หรือฎีกา หากคดีจะครบกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาก็ต้องยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกา ถ้าศาลไม่อนุญาตโดยถือว่ามิใช่กรณีมีพฤติการณ์พิเศษ ทางแก้คืออุทธรณ์คำสั่งศาลหรือถ้ายื่นอุทธรณ์ หรือฎีกาไป โดยยื่นคำแถลงต่อศาลด้วยว่า ได้ดำเนินการขอให้ อัยการสูงสุดรับรองอุทธรณ์หรือฎีกาไว้แล้วพร้อมแนบสำเนาหนังสือขอให้รับรองอุทธรณ์หรือฎีกาไปด้วย ซึ่งน่าจะถือว่าเป็นการดำเนินการในกำหนดอายุอุทธรณ์หรือฎีกา ตามนัยคำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ ๙๔๗-๙๔๘/๒๕๓๑ แล้วเช่นกัน

(วิธีการให้ผู้พิพากษาอนุญาตให้อุทธรณ์หรือฎีกานั้น สำหรับพนักงานอัยการ แม้ไม่มีกฎหมายห้ามดำเนินการโดยตรง แต่พนักงานอัยการก็ไม่สมควรดำเนินการ)

- วิธีการสั่งอนุญาตหรือรับรองอุทธรณ์หรือฎีกา

สำหรับกรณีผู้พิพากษาเป็นผู้อนุญาตนั้น สามารถอนุญาตในอุทธรณ์หรือฎีกาที่ผู้ขอยื่นไว้แล้ว หรือจะทำเป็นหนังสือต่างหากก็ได้

สำหรับกรณีอัยการสูงสุดหรือผู้รับมอบหมายให้รับรองอุทธรณ์หรืออัยการสูงสุดรับรองฎีกานั้น แม้ในกฎหมายมาตรา ๑๙๓ ตี และมาตรา ๒๒๑ จะบัญญัติว่า "ลงลายมือชื่อรับรอง ในอุทธรณ์ หรือฎีกา" ก็ตาม แต่อัยการสูงสุดหรือผู้รับมอบหมายไม่จำเป็นต้องลงชื่อในอุทธรณ์หรือฎีกา แต่ปกติอัยการสูงสุดหรือผู้รับมอบหมายก็จะทำเป็นหนังสือรับรองอุทธรณ์หรือรับรองฎีกาแยกต่างหากจากอุทธรณ์หรือฎีกา

ถ้าพนักงานอัยการไม่ได้ขอให้รับรองอุทธรณ์หรือฎีกาแล้วได้ดำเนินการอุทธรณ์หรือฎีกาไปซึ่งผลสุดท้ายศาลจะพิพากษายกฟ้อง สำนักงานอัยการสูงสุดถือว่าเป็นข้อบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ได้กำชับให้ดำเนินการขอให้รับรองอุทธรณ์หรือฎีกา และอาจมีการพิจารณาลงโทษด้วย

(หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส ๐๐๐๔/ว ๕๐ ลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๓๕, ที่ อส ๐๐๑๘.๓/ว ๙๐ ลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๓๘, ที่ อส(สพป.)๐๐๑๘/ว ๑๕๖ ลงวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๔...ฯลฯ)

- กรณีต้องห้ามฎีกาตามมาตรา ๒๑๙ ทวิ หรือ ๒๑๙ ตี ผู้พิพากษา หรืออัยการสูงสุด ไม่มีอำนาจอนุญาตหรือรับรองฎีกาได้ เพราะมาตรา ๒๒๑ ให้รับรองได้เฉพาะกรณีมาตรา ๒๑๘, ๒๑๙ และ ๒๒๐ เท่านั้นแม้มีการรับรองไปการรับรอง

ไม่ชอบ (ฎ.๘๓๕๔/๒๕๔๓, ๑๓๙๒/๒๕๔๓, ๕๕๒๔/๒๕๔๑, คร.๒๑๕๕/๒๕๓๙) ไม่ทำให้เกิดสิทธิฎีกาได้ แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าโจทก์ฎีกาโดยฝ่าฝืนมาตรา ๒๑๙ ตริ แม้เป็นการไม่ชอบ แต่ถ้าศาลฎีกาพิจารณาแล้วเห็นว่า โทษที่กำหนดไว้ไม่เหมาะสมแก่รูปคดี ศาลฎีกามีอำนาจเปลี่ยนแปลงดุลพินิจในการลงโทษของศาลอุทธรณ์ได้ (ฎ.๒๓๙๓/๒๕๔๒)

กรณีที่ต้องห้ามอุทธรณ์ตามมาตรา ๑๙๓ ทวิ แล้วมีการอุทธรณ์ไปโดยไม่มี การรับรองให้อุทธรณ์ข้อเท็จจริง แต่ศาลอุทธรณ์รับวินิจฉัย แม้โจทก์จะฎีกาโดย อัยการสูงสุดรับรองให้ฎีกา ศาลฎีกาก็ไม่รับวินิจฉัย(ฎ.๓๕๖๓/๒๕๓๖) หรือผู้พิพากษา ตามมาตรา ๒๒๑ อนุญาตให้ฎีกาศาลฎีกาก็ไม่วินิจฉัยเช่นกัน (ฎ.๒๔๓๑/๒๕๓๕, ฎ.๓๒๒๓/๒๕๓๑, ฎ.๒๒๖๓/๒๕๒๙ และ ฎ.๑๖๓๕/๒๕๒๙) รวมทั้งข้อเท็จจริงที่มีได้กล่าวมา ในศาลอุทธรณ์ ต่อมาจะฎีกาข้อเท็จจริงนี้ต่อศาลฎีกาซึ่งทำไม่ได้ ดังนั้นแม้มีการ รับรองตามมาตรา ๒๒๑ ก็ฎีกาไม่ได้เช่นกัน (ฎ.๓๒๒๕/๒๕๓๑ และ ฎ.๓๖๔๒/๒๕๒๖)

ปัญหาการขอรับรองอุทธรณ์หรือฎีกานี้ ถือว่าเป็นเรื่องที่เป็นการแสดงภูมิ ความรู้อย่างหนึ่งของผู้ปฏิบัติหน้าที่พนักงานอัยการในการดำเนินคดีอาญาที่จะมีการ ขอให้อัยการสูงสุดหรือผู้รับมอบหมายรับรองอุทธรณ์หรือไม่ ทั้งการอุทธรณ์ หรือ ฎีกาโดยถูกต้องขึ้นไปนี้ อาจมีการกลับหลักคำวินิจฉัยศาลฎีกาเดิมตามความเห็น ของพนักงานอัยการผู้อุทธรณ์หรือฎีกาด้วยก็ได้ ตัวอย่างเช่น เรื่องคำพิพากษาเสร็จ เด็ดขาดในความผิดที่ได้ฟ้องตาม ป.วิอาญามาตรา ๓๙(๔) ซึ่งได้หลักเกณฑ์จากคำ พิพากษาศาลฎีกาว่า ในคดีที่มีการฟ้องและศาลชั้นต้น หรือศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกา พิพากษาแล้ว จะฟ้องจำเลยในความผิดกรรมเดียวกันอีกไม่ได้ ซึ่งทางปฏิบัติเคยมีคดี เกิดขึ้นว่า ในคดีอาญาผู้เสียหายและจำเลยสมรู้กันทำการฟ้องคดีไปก่อนโดยฟ้องใน ความผิดฐานที่มีอัตราโทษเบากว่า เมื่อศาลพิพากษาแล้ว พนักงานอัยการจะ ดำเนินคดีฟ้องจำเลยในความผิดฐานที่มีอัตราโทษหนักในความผิดกรรมเดียวกันอีกไม่ได้ เป็นการฟ้องซ้ำต้องห้ามตาม ป.วิอาญามาตรา ๓๙(๔) ต่อมาเมื่อคดีเกิดขึ้นจริงดังนี้

ข้อเท็จจริง ได้ความตามที่โจทก์ฟ้องว่า ตามวันเวลาเกิดเหตุ จำเลยขับ รถจักรยานยนต์ไปตามถนนที่เกิดเหตุ เมื่อถึงที่เกิดเหตุพบผู้เสียหายซึ่งอายุ ๘ ขวบ กับเด็กอื่นอีกหลายคนกำลังวิ่งเล่นกันบริเวณริมถนนและบนถนนเกิดเหตุ ซึ่งจำเลย ต้องใช้ความระมัดระวัง แต่จำเลยกลับขับรถจักรยานยนต์ผ่านบริเวณดังกล่าวด้วย

ความเร็ว จึงเชิญชนผู้เสียหายที่กำลังข้ามถนนอย่างแรง เป็นเหตุให้ผู้เสียหายได้รับอันตรายสาหัส กระตุกขาหักทั้งสองข้าง แล้วจำเลยขับรถหลบหนีไป ขอให้ลงโทษตาม ป.อาญา มาตรา ๓๐๐, ๙๑, พ.ร.บ.จราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔๓(๔), ๓/๘, ๑๕๓/ และมาตรา ๑๖๐

จำเลยรับสารภาพและยื่นคำร้องว่าเป็นบุคคลเดียวกับจำเลยในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๕๔๘/๒๕๓๗ ของศาลเดียวกัน

ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้ว พิพากษาว่า จำเลยถูกผู้เสียหายฟ้องเป็นคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๕๔๘/๒๕๓๗ ซึ่งเป็นการกระทำอันเป็นกรรมเดียวกับคดีนี้และคดีดังกล่าวศาลมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดแล้ว สิทธิในการนำคดีอาญาของโจทก์มาฟ้องย่อมระงับตาม ป.วิอาญา มาตรา ๓๙(๔) พิพากษายกฟ้อง

โจทก์อุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ พิจารณาแล้วฟังว่าจำเลยกระทำโดยประมาทต่อผู้เสียหาย ๒ คน ในคราวเดียวกัน เมื่อผู้เสียหายคนหนึ่ง ฟ้องจำเลยในคดีหนึ่งและศาลพิพากษายกฟ้องแล้ว โจทก์จะฟ้องคดีนี้โดยมีผู้เสียหายที่ ๒ เป็นผู้เสียหายหาได้ไม่ เพราะศาลมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งได้ฟ้อง สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับ เป็นการพิจารณาเนื้อหาแห่งคดีแล้วให้ยกฟ้อง ส่วนความผิดฐานหลบหนีไม่หยุดช่วยเหลือนั้น เป็นการกระทำอีกกรรมหนึ่ง ศาลไม่ได้มีคำพิพากษาสั่งให้ศาลชั้นต้นพิจารณาพิพากษาใหม่ในความผิดฐานหลบหนีไม่หยุดช่วยเหลือนั้น

คดีต้องห้ามฎีกา พนักงานอัยการโจทก์ต้องการฎีกา จึงได้ขอให้อัยการสูงสุดรับรองฎีกาอัยการสูงสุดพิจารณาแล้ว เห็นว่า โดยหลักกฎหมายแล้วบุคคลไม่ควรถูกพิจารณาในคดีอาญาซ้ำสองในการกระทำเดียวกันแต่การที่มีการฟ้องจำเลยเป็นคดีหมายเลขแดงที่ ๕๔๘/๒๕๓๗ ไปก่อนนั้น เห็นได้ว่า เป็นการสมคบกันทั้งโจทก์จำเลย ที่จะให้ศาลยกฟ้อง เป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต อาศัยศาลเป็นเครื่องมือใช้เงื่อนไขตามกฎหมายเพื่อช่วยเหลือนักโทษผู้กระทำผิดมิให้ต้องรับโทษ อันเป็นการประทุษร้ายต่อสังคมอีกสถานหนึ่ง จึงไม่อาจถือได้ว่ามีเจตนาที่จะฟ้องคดีด้วยความบริสุทธิ์ใจ กรณีจึงมีเหตุอันควรที่ศาลฎีกาจะได้วินิจฉัยข้อเท็จจริงในคดีนี้จึง

รับรองฎีกาของโจทก์ (คำวินิจฉัยรับรองฎีกาที่ ๑๒/๒๕๓๘ คำชี้ขาดความเห็นแย้งและคำวินิจฉัยคดีอาญาของอัยการสูงสุด ปี พ.ศ.๒๕๓๕-๒๕๓๘ หน้า ๒๙๙-๓๐๑)

คดีดังกล่าวนี้ ต่อมาศาลฎีกาคดีนี้ได้พิพากษาว่า “ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์คงมีเพียงว่า สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์ในข้อหาว่า จำเลย ขับรถจักรยานยนต์โดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้เสียหายได้รับอันตรายสาหัสตาม ป.อาญา มาตรา ๓๐๐ ระบุไปแล้วหรือไม่ เห็นว่า หลักการของ ป.วิอาญา มาตรา ๓๙(๔) ที่บัญญัติให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระบุไปเมื่อมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิด ซึ่งได้ฟ้องอันเป็นหลักการห้ามดำเนินคดีซ้ำสองแก่จำเลยนั้น จะต้องปรากฏว่า คดีก่อน เป็นกรณีที่จำเลยถูกฟ้องร้องดำเนินคดีอย่างแท้จริง หากปรากฏว่าคดีก่อนเป็นกรณีที่จำเลยถูกฟ้องร้องดำเนินคดีอย่างสมยอมกัน แม้ว่าเป็นการกระทำความผิดเดียวกันก็ถือไม่ได้ว่า การกระทำความผิดนั้นจำเลยเคยถูกฟ้องและศาลได้มีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดอันจะมีผลทำให้สิทธินำคดีมาฟ้องในความผิดกรรมนั้นระบุไปไม่ คดีนี้โจทก์ได้อุทธรณ์ว่า คดีก่อนคือคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๕๔๘/๒๕๓๗ ของศาลชั้นต้น ซึ่งเด็กหญิงเสาวนีย์ ศรีแปงวงศ์ เป็นโจทก์ฟ้องจำเลยในความผิดกรรมเดียวกันกับคดีนี้มีพฤติการณ์ว่าโจทก์ในคดีนั้นจะดำเนินคดีโดยสมยอมโดยไม่สุจริต เพราะขณะเกิดเหตุที่จำเลยขับรถจักรยานยนต์ชนเด็กชายวิจิตรวรช ผู้เสียหายคดีนี้ เด็กหญิงเสาวนีย์ โจทก์คดีก่อนนั้นเป็นคนนั่งซ้อนท้ายมากับรถจักรยานยนต์ของจำเลย เมื่อเกิดเหตุแล้วทนายโจทก์คดีนั้นก็ได้รับยื่นฟ้องจำเลย อีกทั้งเด็กหญิงเสาวนีย์ โจทก์คดีนั้นและจำเลยต่างก็เป็นลูกจ้างของทนายจำเลยคดีนี้ด้วยกัน นอกจากนี้ยังปรากฏด้วยว่า ทนายโจทก์คดีก่อนนั้นก็เป็นบุตรทนายจำเลยคดีนี้และอาศัยอยู่ด้วยกันด้วย และในการดำเนินคดีก่อนทนายโจทก์เพียงแต่นางสมบัติ ศรีแปงวงศ์ มารดาของเด็กหญิงเสาวนีย์ ซึ่งไม่รู้เห็นเหตุการณ์ในขณะที่เกิดเหตุมาเบิกความต่อศาลในชั้นได้สวนมูลฟ้องเพียงปากเดียว เป็นเหตุให้ศาลพิพากษายกฟ้องคดีนั้นเพราะเห็นว่าคดีไม่มีมูล ข้ออ้างตามอุทธรณ์ของโจทก์เช่นนี้ หากฟังว่าเป็นความจริงย่อมแสดงให้เห็นว่าคดีก่อนโจทก์ในคดีนั้นได้ฟ้องร้องดำเนินคดีแก่จำเลยในลักษณะสมยอมกันเป็นการดำเนินคดีโดยไม่สุจริตเพื่อหวังผลเพียงต้องการตัดสิทธิผู้เสียหายและพนักงานอัยการโจทก์คดีนี้มีให้มีสิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีแก่จำเลยซ้ำสองได้อีกเท่านั้น ย่อมถือไม่ได้ว่าคดีก่อนได้มีการฟ้องร้องเป็นคดีแก่จำเลยอย่างแท้จริง สิทธินำคดีอาญามา

ฟ้องของโจทก์ในคดีนี้หาได้ระงับไปไม่ ดังนั้น การที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ เพียงแต่ฟังข้อเท็จจริงว่า ความผิดตาม ป.อาญามาตรา ๓๐๐ กรรมเดียวกันนี้ จำเลยเคยถูกโจทก์คดีก่อนฟ้องร้องและดำเนินคดีมาแล้วก็ควรวินิจฉัยว่า สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์คดีนี้สำหรับการกระทำกรรมดังกล่าวนั้นระงับไปเพราะคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดแล้ว โดยไม่สั่งให้ศาลชั้นต้นไต่สวนให้ได้ความจริงเสียก่อนว่า คดีก่อนนั้นเป็นการดำเนินคดีในลักษณะสมยอมกันจริงดังที่โจทก์กล่าวอ้างในอุทธรณ์หรือไม่ ย่อมเป็นการไม่ชอบด้วยกระบวนการพิจารณา สมควรยื่นสำนวนไปให้ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ พิจารณาพิพากษาในข้อหาความผิดตาม ป.อาญามาตรา ๓๐๐ ใหม่ อนึ่ง ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ วินิจฉัยว่า สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์ในความผิดฐานหลบหนีไม่หยุดช่วยเหลือตาม พ.ร.บ.จราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๗๘,๑๖๐ วรรคสอง ยังไม่ระงับ แต่พิพากษาแก้เป็นว่าให้ศาลชั้นต้นพิจารณาพิพากษาความผิดฐานนี้ใหม่ โดยมีได้พิพากษายกคำพิพากษาศาลชั้นต้นในส่วนนี้ยอมเป็นการไม่ชอบด้วยเช่นกัน พิพากษายกคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ให้ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ดำเนินกระบวนการพิจารณาและพิพากษาใหม่ตามรูปคดี (ฎ.๙๓๓๔/๒๕๓๘) การนำคดีนี้มาลงเพราะเห็นว่า พนักงานอัยการผู้ดำเนินคดีนี้ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และดำเนินคดีได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ มีการขอให้รับรองฎีกาโดยถูกต้องสมกับการเป็นพนักงานอัยการซึ่งเป็นนายแผ่นดินและผลที่สุด ศาลฎีกามีความเห็นด้วยกับฎีกาของโจทก์ซึ่งอาจทำให้ได้หลักในมาตรา ๓๙(๔) ใหม่ว่า คดีเดิมต้องเป็นการดำเนินคดีด้วยความสุจริตมิใช่เกิดจากการสมยอมกันด้วย

- คดีล้มละลายในส่วนที่เกี่ยวกับคดีอาญาที่ต้องห้ามอุทธรณ์ต้องยื่นคำร้องขออนุญาตอุทธรณ์ต่อศาลฎีกา

สำหรับคดีของศาลล้มละลายในส่วนที่เกี่ยวกับคดีอาญานั้น ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๒๔/๑ กำหนดให้การอุทธรณ์ต้องอุทธรณ์ไปยังศาลฎีกาทั้งได้กำหนดห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงสำหรับความผิดที่มีอัตราโทษอย่างสูงจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่เข้ากรณียกเว้นในมาตราดังกล่าวให้จำเลยอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้ คดีต้องห้ามอุทธรณ์ดังกล่าวคู่ความประสงค์จะอุทธรณ์ต้องยื่นคำขอ โดยทำเป็นคำร้องเพื่อขออนุญาตอุทธรณ์

ต่อศาลฎีกาไปพร้อมกับอุทธรณ์ดังที่มาตรา ๒๖ บัญญัติกำหนดไว้ ซึ่งมาตรา ๒๖/๑ ได้บัญญัติให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง วรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ และ วรรคหก มาใช้บังคับแก่คดีล้มละลายในส่วนที่เกี่ยวกับคดีอาญาที่ต้องห้ามอุทธรณ์ ตามมาตรา ๒๔/๑ โดยอนุโลม ดังนั้นเมื่อพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ.๒๕๔๒ ได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะแล้ว คดีของศาลล้มละลายในส่วนที่เกี่ยวกับคดีอาญาจึงไม่อาจนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๓ ตี มาใช้บังคับเพื่อขอให้อัยการสูงสุดหรือพนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมายจากอัยการสูงสุดรับรองอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้ต้องยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องพร้อมคำฟ้องอุทธรณ์ต่อศาลล้มละลายเพื่อขออนุญาตอุทธรณ์ต่อศาลฎีกา ซึ่งการยื่นคำร้องต้องปฏิบัติตามระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยการขออนุญาตอุทธรณ์ต่อศาลฎีกาในคดีล้มละลายส่วนที่เกี่ยวกับคดีอาญา พ.ศ.๒๕๔๙ ซึ่งกำหนดในข้อ ๔ ว่า คำร้องเพื่อขออนุญาตอุทธรณ์ให้ประกอบด้วย

- (๑) ปัญหาที่ขออนุญาตอุทธรณ์ซึ่งแสดงโดยชัดแจ้งและกะทัดรัด
- (๒) เหตุที่ศาลฎีกาควรรับอุทธรณ์ของคุณความที่ยื่นคำร้องไว้พิจารณา

โดยระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาดังกล่าวออกโดยอาศัยมาตรา ๒๖ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ.๒๕๔๒ ประกอบมาตรา ๒๖/๑ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา แล้วเมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๔๙

- การฎีกาคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตาม พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดียาเสพติด ต้องยื่นคำร้องขออนุญาตฎีกาต่อศาลฎีกา

นอกจากนี้ กรณีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๑๘ บัญญัติให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์เฉพาะการกระทำซึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้เป็นที่ที่สุด ส่วนการกระทำกรรมอื่นซึ่งมิใช่ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดคู่ความอาจฎีกาได้ภายใต้บทบัญญัติว่าด้วยการฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และในมาตรา ๑๙ ได้บัญญัติว่าในกรณีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาหรือมีคำสั่งในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา ๑๘ วรรคหนึ่งแล้ว คู่ความอาจยื่นคำขอโดยทำเป็นคำ

ร้องไปพร้อมกับฎีกาต่อศาลฎีกาภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลนั้นให้คู่ความฝ่ายที่ขออนุญาตฎีกาฟังเพื่อขอให้พิจารณารับฎีกาไว้วินิจฉัยก็ได้ ดังนั้นในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัตินี้ ในชั้นอุทธรณ์คงเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๓ ทวิ เกี่ยวกับการต้องห้ามอุทธรณ์ และมาตรา ๑๙๓ ตริ เกี่ยวกับการที่ขอให้อัยการสูงสุดหรือพนักงานอัยการผู้รับมอบหมายรับรองอุทธรณ์ แต่เมื่อศาลอุทธรณ์พิพากษาแล้ว คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด การที่จะฎีกาต่อไปต้องยื่นคำร้องพร้อมฎีกาเพื่อขอให้ศาลฎีกาพิจารณารับฎีกาไว้วินิจฉัย โดยต้องทำคำร้องพร้อมฎีกาทุกคดีไม่ว่าคดีจะต้องห้ามฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือไม่ และไม่ต้องขอให้อัยการสูงสุดรับรองฎีกาเพราะเป็นเรื่องที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ คำสั่งศาลฎีกากรณีที่ไม่รับฎีกาไว้วินิจฉัยให้เป็นที่สุด โดยในการยื่นคำร้องขออนุญาตฎีกาต้องปฏิบัติตามระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาวาด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำขอการพิจารณาและมีคำสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ฎีกาในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๑ ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ และมาตรา ๑๙ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ.๒๕๕๐ และประกาศลงในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๑ กำหนดให้คู่ความยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องเพื่อขออนุญาตฎีกาต่อศาลฎีกาพร้อมคำฟ้องฎีกา ซึ่งในข้อ ๕ กำหนดให้คำขออนุญาตฎีกาต้องประกอบด้วย

(๑) ปัญหาที่ขออนุญาตฎีกาซึ่งแสดงโดยชัดแจ้งและกะทัดรัด

(๒) เหตุที่ศาลฎีกาควรรับฎีกาของผู้ร้องไว้พิจารณา

ดังนั้น กรณีคดีของศาลล้มละลายในส่วนที่เกี่ยวกับคดีอาญาในชั้นอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ.๒๕๔๒ และคดีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ.๒๕๕๐ ในชั้นฎีกา จึงต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวซึ่งบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ

๑๖. กระบวนการดำเนินการภายหลังการยื่นอุทธรณ์หรือฎีกา

เมื่อศาลชั้นต้นมีคำสั่งรับอุทธรณ์หรือฎีกาแล้ว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๐๐, ๒๑๖ วรรคสอง เป็นหน้าที่ของศาลชั้นต้นที่จะต้องส่งสำเนาอุทธรณ์หรือฎีกาให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งเพื่อแก้

เมื่อมีกฎหมายกำหนดให้ศาลชั้นต้นมีหน้าที่ส่งสำเนาอุทธรณ์หรือฎีกาให้อีกฝ่ายหนึ่งเพื่อแก้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๐๐ และมาตรา ๒๑๖ วรรคสอง ไว้โดยเฉพาะแล้ว ศาลจะนำบทบัญญัติ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๗๐ วรรคสอง ที่กำหนดให้โจทก์มีหน้าที่นำส่งสำเนาคำฟ้องมาใช้ในคดีอาญาไม่ได้ (ฎ.๓๔๓๗/๘/๒๕๒๔ และ ฎ.๓๗๐๔๔/๒๕๔๔)

การที่กฎหมายกำหนดให้ศาลชั้นต้นส่งสำเนาอุทธรณ์หรือฎีกาให้อีกฝ่ายหนึ่งแก่นั้น หมายถึงว่า โจทก์ผู้อุทธรณ์หรือฎีกามีหน้าที่ต้องระบุที่อยู่(ภูมิลำเนา)ที่แน่นอนของจำเลย เพื่อให้ศาลนำส่งสำเนาอุทธรณ์หรือฎีกาให้แก่จำเลยตามที่อยู่ที่โจทก์ระบุไว้ในกรณีที่ไม่สามารถส่งสำเนาอุทธรณ์หรือฎีกาให้แก่จำเลยตามที่อยู่ที่ระบุไว้เพราะปรากฏว่า ไม่มีตัวจำเลยในที่อยู่ดังกล่าว หรือเพราะเหตุอื่น ศาลชั้นต้นจะมีการสอบโจทก์เกี่ยวกับเรื่องนี้โดยวิธีหมายแจ้งโจทก์ทราบแล้วกำหนดระยะเวลาให้โจทก์แถลงต่อศาลว่าโจทก์ต้องการดำเนินการอย่างไรต่อไป ศาลชั้นต้นมีอำนาจทำได้เพราะมีใช้กรณีที่ศาลชั้นต้นไม่ส่งสำเนาอุทธรณ์หรือฎีกาทิ้ง ๆ ที่เป็นหน้าที่ของศาล แต่เป็นเรื่องที่ศาลได้ดำเนินการส่งสำเนาแล้วแต่เกิดข้อขัดข้องในการส่ง ทำให้ส่งให้จำเลยไม่ได้เพราะมีเหตุดังกล่าว

ปัญหาว่า ถ้าศาลชั้นต้นให้โจทก์แถลงดังกล่าวข้างต้น แต่โจทก์ไม่แถลงศาลว่าจะให้ศาลชั้นต้นดำเนินการอย่างไรต่อไปภายในกำหนดเวลาที่ศาลได้กำหนดไว้ นั้น ผลจะเป็นประการใด

เรื่องนี้ ถ้าโจทก์ไม่ดำเนินการแถลงศาลว่าต้องการให้ศาลทำอย่างไรบ้างในกำหนดศาลชั้นต้นจะส่งสำนวนให้ศาลสูง และศาลสูงจะสั่งจำหน่ายคดีโจทก์โดยเหตุผลว่าโจทก์ทิ้งฟ้อง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๓๔ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ เป็นที่เสียหายแก่คดีโจทก์ (ปัญหาในทางปฏิบัติในปัญหานี้ที่เคยเกิดขึ้นแล้วคือ เมื่อพนักงานอัยการประจำศาลชั้นต้นทราบคำสั่งศาลที่

ให้แถลงในกำหนดเวลาที่ศาลกำหนดแล้ว เกิดหลงลืมมิได้แจ้งอัยการศาลสูงและมิได้ดำเนินการแถลงศาลในกำหนด เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาที่ศาลชั้นต้นกำหนดไว้ ศาลชั้นต้นจะส่งสำนวนให้ศาลสูงพิจารณาต่อ ซึ่งผลสุดท้ายศาลสูงสั่งจำหน่ายคดีของโจทก์)

สำหรับการส่งสำเนาให้อีกฝ่ายหนึ่งเพื่อแก่นั้น ความหมายของถ้อยคำอีกฝ่ายหนึ่งในมาตรา ๒๐๐ นั้น หมายความว่าถึงพนักงานอัยการโจทก์และโจทก์ร่วมด้วยในกรณีที่จำเลยอุทธรณ์หรือฎีกา ดังนั้นศาลชั้นต้นจะต้องส่งสำเนาอุทธรณ์หรือฎีกาของจำเลยนี้ให้แก่โจทก์และโจทก์ร่วมด้วย ถ้าส่งให้แต่เฉพาะพนักงานอัยการโจทก์โดยมิได้ส่งให้โจทก์ร่วมด้วย เมื่อคดีขึ้นไปสู่การพิจารณาของศาลสูง ศาลสูงจะต้องยื่นสำนวนให้ศาลชั้นต้นดำเนินการส่งสำเนาอุทธรณ์หรือฎีกาให้โจทก์ร่วมใหม่ (ฎ.๒๕๓๘/๒๕๔๑, ฎ.๑๓/๓๓/๒๕๓๘ และ ฎ.๓๑๘/๒๕๔๙)

มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๖๐/๒๕๐๓ วินิจฉัยว่า ได้ความว่า ชั้นแรกเมื่อโจทก์ยื่นฟ้องอุทธรณ์ โจทก์ขอให้ส่งสำเนาอุทธรณ์ให้แก่จำเลยที่ ๔ ที่จังหวัดทหารบกอุดรธานีโดยแถลงว่าจำเลยที่ ๔ เข้ารับราชการทหารประจำการอยู่ที่นั่น ศาลชั้นต้นได้ส่งสำเนาอุทธรณ์ไปยังผู้บังคับการจังหวัดทหารบกอุดร จนล่วงเลยเวลานานแล้วไม่ได้รับคำตอบ สอบถามโจทก์ ๆ ว่าไม่สามารถส่งสำเนาอุทธรณ์ได้ เพราะจำเลยอยู่ในอำนาจของทหาร ศาลชั้นต้นจึงส่งสำนวนไปยังศาลอุทธรณ์ซึ่งศาลอุทธรณ์ให้จำหน่ายคดีเฉพาะจำเลยที่ ๔ นี้เสีย ศาลฎีกาเห็นว่า เรื่องนี้โจทก์ควรจะได้ติดต่อกับทางทหารให้ได้ความชัดเจนว่าส่งสำเนาอุทธรณ์ให้จำเลยที่ ๔ ได้หรือไม่อย่างไรเพราะเป็นทางราชการด้วยกัน เพียงแต่ยังไม่ทันได้รับตอบจากจังหวัดทหารบก จะว่าหาตัวจำเลยไม่พบ หรือหลบหนี หรือจงใจไม่รับอุทธรณ์ตามความในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๐๑ ยังไม่ถนัด พิพากษายื่นให้ยกฎีกาโจทก์

จากการที่ศาลฎีกาพิพากษาดังกล่าว กรมอัยการจึงได้เรียกสำนวนเรื่องนี้มาพิจารณา ได้ความว่า หลังจากที่ศาลส่งสำเนาอุทธรณ์ให้จำเลยไม่ได้ในครั้งแรก และโจทก์ได้แถลงต่อศาลถึงที่อยู่ของจำเลย ซึ่งศาลก็ได้ส่งสำเนาไปให้ใหม่แล้ว โจทก์ก็มิได้ให้พนักงานสอบสวนติดตามการส่งสำเนาอุทธรณ์นั้นอีกเลย จนล่วงพ้นมานานและศาลสอบถามถึงเรื่องการส่งสำเนาอุทธรณ์ โจทก์จึงแถลงว่าไม่สามารถส่งเพราะจำเลยอยู่ในอำนาจศาลทหาร โดยไม่ปรากฏว่า โจทก์ได้ติดตามการส่งสำเนา

อุทธรณ์นั้นแต่อย่างใด นับเป็นการแถลงไม่ถูกต้องตามความจริงที่ถูกแล้วควรที่
โจทก์จะสอบถาม หรือติดตามการส่งสำเนาอุทธรณ์ไปทางกองบังคับการจังหวัด
ทหารบกให้ได้ความเสียก่อนว่า ส่งได้หรือไม่ได้อย่างไร แล้วแถลงต่อศาล จึงจะเป็น
วิธีดำเนินคดีที่ถูกต้อง กรมอัยการจึงให้หลักปฏิบัติว่า การส่งสำเนาอุทธรณ์นั้น ถ้า
พนักงานสอบสวนสามารถจัดการได้ ก็ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการ แต่ถ้ากรณี
จำเป็นจะต้องขอให้ศาลจัดการพนักงานอัยการก็จะต้องติดตามและพยายามที่สุดที่
จะให้การส่งสำเนาอุทธรณ์ได้เป็นผลอยู่เสมอ สำหรับคำพาหนะนำเสนอให้เบิกในค่าใช้จ่าย
(หนังสือกรมอัยการที่ น.ว.๒๗/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๐๔ ประมวลระเบียบ ฯ เล่ม ๒ หน้า ๒๑๗/
อัยการนิเทศ พ.ศ.๒๔๘๒ หน้า ๗๖)

ในกรณีฟ้องคดีอาญาและมีคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาด้วย หากมีคำ
พิพากษาของศาลชั้นต้นแล้ว โจทก์อุทธรณ์ทั้งส่วนอาญาและส่วนแพ่งเกี่ยวเนื่องกับ
คดีอาญา แล้วศาลมีคำสั่งว่า เฉพาะส่วนแพ่งให้โจทก์นำส่งและเสียค่าธรรมเนียมในการส่ง
ผลจะเป็นประการใด

คดีที่อัยการเป็นโจทก์ฟ้อง กับคดีที่ผู้เสียหายฟ้องเอง ผลจะต่างกันหรือไม่
ประการใด

ถ้าเป็นกรณีผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องเอง ผู้เสียหายต้องนำส่งสำเนาคำฟ้อง
อุทธรณ์และเสียค่าธรรมเนียมในการนำส่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
มาตรา ๗๐, ๒๓๕ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕
และมาตรา ๒๕๔ รวมทั้งต้องเสียค่าธรรมเนียมในการฟ้องอุทธรณ์แบบคดีแพ่งด้วย

แต่ถ้าพนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องคดี กรณีที่ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษแต่
ยกคำร้องขอให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สิน หรือยกฟ้องทั้งคดีก็ตาม พนักงานอัยการจะ
อุทธรณ์เฉพาะส่วนคำร้องขอให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สิน ศาลชั้นต้นจะสั่งให้โจทก์นำส่ง
สำเนาคำฟ้องไม่ได้ เพราะต้องถือว่าในคำพิพากษาของศาลเกี่ยวกับคดีแพ่งนี้ถือเป็น
ส่วนหนึ่งของคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๔
อีกทั้งการนำส่งสำเนาคำฟ้องต้องเสียค่าธรรมเนียมตามประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความแพ่ง มาตรา ๗๐ ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
มาตรา ๒๕๓ ห้ามเรียกค่าธรรมเนียมกับพนักงานอัยการโจทก์ในกรณีนี้อยู่แล้ว จึงไม่

น่าจะสั่งให้โจทก์นำส่งได้ แต่ถ้าศาลชั้นต้นมีคำสั่งขึ้นมา โจทก์ต้องยื่นคำร้องให้ศาลอุทธรณ์สั่งใหม่ เพราะศาลชั้นต้นทำแทน จะอุทธรณ์ไม่ได้ ตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๔๓/๒๕๓๕

ในกรณีส่งสำเนาอุทธรณ์หรือฎีกาให้จำเลยไม่ได้

ถ้าการส่งสำเนาอุทธรณ์หรือฎีกาให้จำเลยไม่ได้เนื่องจากหาตัวไม่พบ หรือหลบหนี หรือจงใจไม่รับสำเนาอุทธรณ์หรือฎีกา ศาลชั้นต้นจะส่งสำนวนไปยังศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาแล้วแต่กรณีเพื่อพิจารณาพิพากษาต่อไป ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๐๑, ๒๑๖ และศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาแล้วแต่กรณีมีอำนาจดำเนินคดีต่อไปได้ (ฎ.๖๕๐/๒๕๑๐) ซึ่งต่างกับการพิจารณาคดีของศาลชั้นต้นที่ต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อหน้าจำเลย ถ้าไม่มีตัวจำเลยเพราะจำเลยหลบหนีศาลชั้นต้นจะพิจารณาคดีต่อไปไม่ได้

ปัญหาว่ากรณีใดถือว่าจำเลยหาตัวไม่พบ หรือหลบหนี หรือจงใจไม่รับสำเนาอุทธรณ์หรือฎีกา ให้พิจารณาจากตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาต่อไปนี้ คือ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๔๓/๒๕๐๘ (ประชุมใหญ่) ในกรณีส่งสำเนาฎีกาให้จำเลยไม่ได้เนื่องจากจำเลยออกไปนอกประเทศไทยนั้น ถือได้ว่าส่งไม่ได้เพราะหาตัวไม่พบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๐๑ แล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๕๐/๒๕๑๐ ศาลฎีกาตรวจสำนวนแล้ว ปรากฏว่าส่งสำเนาฎีกาให้จำเลยไม่ได้ ปรากฏตามรายงานการส่งหมายของเจ้าหน้าที่ว่า จำเลยไม่ได้อยู่ที่เดิม โดยได้ไปประกอบอาชีพอยู่จังหวัดอื่นนานแล้ว ยังไม่กลับภูมิลำเนาเดิม ศาลชั้นต้นจึงส่งสำนวนมายังศาลฎีกา ศาลฎีกาจึงพิจารณาพิพากษาต่อไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๑๖ ประกอบ ๒๐๑

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๓๕/๒๕๓๐ พนักงานเดินหมายนำสำเนาอุทธรณ์ของโจทก์ไปส่งให้แก่จำเลย ๒ ครั้ง ณ ภูมิลำเนาตามฟ้อง แต่ไม่พบจำเลย พบแต่ประตูบ้านปิดใส่กุญแจ สอบถามบ้านข้างเคียงไม่มีผู้ใดทราบว่า จำเลยไปไหน ครั้นนัดฟังคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ พนักงานเดินหมายนำหมายนัดไปส่งจำเลย ณ ภูมิลำเนาเดิมและในครั้งที่ ๒ ได้ปิดหมายไว้ จำเลยได้ไปฟังคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ตามกำหนดนัดเช่นนี้ แสดงว่าการที่พนักงานเดินหมายไม่พบจำเลยอาจเป็นเพราะจำเลยไม่อยู่บ้าน

หรือออกไปทำงานเช้าและกลับในตอนเย็นดังที่จำเลยกล่าวอ้างก็ได้ ถือไม่ได้ว่าการส่งสำเนาอุทธรณ์ของโจทก์ให้จำเลยไม่ได้นั้น เป็นเพราะหาตัวไม่พบ หรือหลบหนี หรือตั้งใจไม่รับสำเนาอุทธรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๐๑ ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาคดีโดยมิได้มีการส่งสำเนาอุทธรณ์ให้จำเลยเพื่อแก่นั้นไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๐๐ พิพากษายกคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ให้ศาลชั้นต้นดำเนินการในเรื่องส่งสำเนาอุทธรณ์ให้จำเลยแล้วส่งให้ศาลอุทธรณ์พิจารณาพิพากษาคดีใหม่

๑๗. แนวทางปฏิบัติกรณีศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ หรือไม่รับฎีกา

๑) เมื่อศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์หรือฎีกา พนักงานอัยการโจทก์มีทางแก้ ๒ วิธีด้วยกันคือ

ก. ดำเนินการยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งที่ไม่รับอุทธรณ์หรือฎีกา ต่อศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาแล้วแต่กรณีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๘ ทวิ และมาตรา ๒๒๔ ซึ่งคำสั่งของศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกาแล้วแต่กรณีถึงที่สุด

ข. ดำเนินการทำคำฟ้องอุทธรณ์หรือฎีกาไปยื่นใหม่ตามคำสั่งไม่รับของศาลชั้นต้น ซึ่งอาจเป็นกรณีให้รับรองอุทธรณ์หรือฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๓ ทริ, ๒๒๑ แล้วยื่นใหม่... ฯลฯ แต่ทั้งนี้ต้องกระทำภายในระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๘, ๒๑๖ ด้วย

๒) มีปัญหาว่า ในกรณีที่เลือกอุทธรณ์คำสั่งตามข้อ ๑) ก. ข้างต้นแล้ว จะดำเนินการยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาใหม่ตามข้อ ๑) ข. ได้หรือไม่ เห็นว่า น่าจะทำได้ การที่อุทธรณ์คำสั่งไม่รับอุทธรณ์หรือฎีกา ถือว่าอุทธรณ์หรือฎีกาเดิมอยู่ในระหว่างพิจารณาแล้ว การทำคำฟ้องอุทธรณ์หรือฎีกาซึ่งเป็นคำฟ้องชนิดหนึ่งไปยื่นใหม่ต้องถือว่าเป็นฟ้องซ้อนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๓(๑) ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ศาลชั้นต้นจะมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ หรือฎีกาที่ยื่นใหม่ ในระหว่างที่รอคำสั่งศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา (ข้อสอบผู้ช่วยผู้พิพากษา ๑๑ มีนาคม ๒๕๒๗ ธงคำตอบแบบเดียวกัน)

๓) ปัญหาต่อไปว่า ถ้าดำเนินการอุทธรณ์คำสั่งไม่รับอุทธรณ์หรือฎีกาไว้แล้ว แต่ขอถอนคำร้องอุทธรณ์คำสั่ง แล้วยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาฉบับใหม่ โจทก์ทำได้หรือไม่

เรื่องนี้ ในเบื้องต้นการทำคำฟ้องอุทธรณ์หรือฎีกาไปยื่นใหม่ต้องอยู่ภายในระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาด้วย ถ้าล่วงพ้นระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาแล้วย่อมทำไม่ได้โดยแน่นอน แต่ถ้าอยู่ภายในระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาแล้ว ต้องพิจารณาต่อไปว่า การยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาใหม่นี้ อุทธรณ์หรือฎีกาที่ยื่นใหม่เหมือนอุทธรณ์หรือฎีกาเดิมที่ศาลชั้นต้นเคยมีคำสั่งไม่รับไว้หรือไม่ ถ้าเป็นเรื่องเหมือนเดิม ย่อมทำไม่ได้เพราะคำสั่งไม่รับอุทธรณ์หรือฎีกาของศาลชั้นต้นยังคงมีผลบังคับอยู่ ดังนั้นแม้ศาลชั้นต้นจะมีคำสั่งรับอุทธรณ์หรือฎีกาฉบับหลัง คำสั่งรับอุทธรณ์หรือฎีกาฉบับหลังของศาลชั้นต้นไม่ชอบ (ฎ.๑๖๑/๒๕๓๐) แต่ถ้าทำคำฟ้องอุทธรณ์หรือฎีกามาขึ้น เป็นเรื่องใหม่ คนละเรื่องกับในเรื่องเดิมที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับ เช่น ศาลชั้นต้นสั่งไม่รับอุทธรณ์หรือฎีกาว่า เป็นปัญหาข้อเท็จจริงต้องห้ามอุทธรณ์หรือฎีกา แล้วโจทก์ทำคำฟ้องอุทธรณ์หรือฎีกาในปัญหาข้อกฎหมายไปยื่นต่อศาลใหม่อีกครั้งหนึ่ง โจทก์ย่อมทำได้โดยไม่ได้ถือว่าเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๔ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ (ตามนัยคำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ ๓๐๑/๒๕๒๗, ฎ.๑๒๘/๒๕๒๗ และ ฎ.๒๔๕/๒๕๓๔) ทำนองเดียวกัน อาจดำเนินการให้มีการรับรองอุทธรณ์ หรือฎีกาตามมาตรา ๑๙๓ ตี และมาตรา ๒๒๑ แล้วนำไปยื่นใหม่ก็สามารถทำได้เช่นกัน

๔) คำสั่งรับหรือไม่รับอุทธรณ์หรือฎีกานั้น อาจเป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นสั่งรับอุทธรณ์หรือฎีกาบางข้อหาความผิด แต่สั่งไม่รับอุทธรณ์หรือฎีกาบางข้อหาความผิดก็ได้

กรณีนี้สามารถเกิดขึ้นได้ทั้งความผิดธรรมดาเดียวผิดกฎหมายหลายบท หรือความผิดหลายกรรม เมื่อโจทก์อุทธรณ์หรือฎีกาแล้ว ศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์หรือฎีกาบางข้อหาความผิดในกรณีความผิดธรรมดาเดียว ตัวอย่างเช่น โจทก์ฟ้องว่า จำเลยกระทำความผิดฐานบุกรุก และข่มขืนกระทำชำเราตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๓๖, ๓๖๔ อันเป็นความผิดธรรมดาเดียวผิดกฎหมายหลายบท ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษฐานบุกรุก แต่ยกฟ้องฐานข่มขืนกระทำชำเรา โจทก์อุทธรณ์ขอให้ลงโทษตามมาตรา ๒๓๖ ฐานข่มขืนกระทำชำเราตามฟ้อง ศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ โจทก์ฎีกาขอให้ลงโทษตามมาตรา ๒๓๖, ๓๖๔ ตามฟ้อง แล้วศาลชั้นต้นมีคำสั่งรับฎีกาเฉพาะข้อหาตามมาตรา ๓๖๔ แต่ไม่รับข้อหาตามตรา ๒๓๖ เพราะต้องห้ามฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๐..๒๒๓ สำหรับกรณีความผิดหลายกรรม

ตัวอย่างเช่น โจทก์อุทธรณ์หรือฎีกาให้ลงโทษในความผิดหลายกระทงความผิด ศาลชั้นต้นเห็นว่า ความผิดบางกระทงที่โจทก์อุทธรณ์หรือฎีกานั้นต้องห้ามอุทธรณ์หรือฎีกา แต่ความผิดบางกระทงไม่ต้องห้าม จึงมีคำสั่งรับอุทธรณ์หรือฎีกาเฉพาะความผิดในกระทงที่ไม่ต้องห้าม ส่วนความผิดกระทงที่ต้องห้าม ได้มีคำสั่งไม่รับ..ฯลฯ

กรณีที่เกิดขึ้นดังกล่าวนี้ โจทก์สามารถเลือกดำเนินการทำนอง ข้างต้นเช่นกัน ซึ่งมีข้อแตกต่างกันเพียงว่า กรณีหากศาลมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์หรือฎีกาแล้ว โจทก์ไม่ดำเนินการอย่างไรใดอย่างหนึ่งในกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกา โจทก์ย่อมหมดสิทธิอุทธรณ์หรือฎีกา แต่ในกรณีข้อ ๔ นี้ แม้โจทก์ไม่ดำเนินการอย่างไรใดอย่างหนึ่งในกำหนดอุทธรณ์หรือฎีกา ในส่วนที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งรับอุทธรณ์ หรือฎีกาไว้แล้วยังอยู่ และศาลชั้นต้นมีหน้าที่ต้องส่งสำเนาอุทธรณ์หรือฎีกาให้อีกฝ่ายหนึ่งแก้ต่อไป

ถ้าโจทก์เลือกวิธีทำคำร้องอุทธรณ์คำสั่งไม่รับอุทธรณ์หรือฎีกาตามนัยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๘ ทวิ, ๒๒๔ แล้ว ศาลชั้นต้นต้องรอจนกว่าศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาแล้วแต่กรณีมีคำสั่งว่าให้รับหรือไม่รับอุทธรณ์ หรือฎีกา ซึ่งตามกฎหมายถือว่าเป็นที่สุดแล้วเสียก่อน จึงจะดำเนินการส่งสำเนาอุทธรณ์ หรือฎีกาให้อีกฝ่ายหนึ่งแก้

๑๘. การแก้อุทธรณ์ และการแก้ฎีกา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๒๐๐ บัญญัติว่า “ให้ศาลส่งสำเนาอุทธรณ์ให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งแก้ภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับสำเนาอุทธรณ์”

มาตรา ๒๐๑ บัญญัติว่า “เมื่อศาลส่งสำเนาอุทธรณ์แก่อีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้เพราะหาตัวไม่พบ หรือหลบหนี หรือจงใจไม่รับสำเนาอุทธรณ์ หรือได้รับแก้อุทธรณ์แล้ว หรือพ้นกำหนดแก้อุทธรณ์แล้ว ให้ศาลรีบส่งสำนวนไปยังศาลอุทธรณ์เพื่อทำการพิจารณาพิพากษาต่อไป”

มาตรา ๒๑๖ วรรคสอง บัญญัติว่า “ฎีกานั้น ให้ยื่นต่อศาลชั้นต้น และให้นำบทบัญญัติแห่งมาตรา ๒๐๐ และมาตรา ๒๐๑ มาบังคับโดยอนุโลม”

ตามประมวลกฎหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่า มีการกำหนดไว้เพียงระยะเวลาในการยื่นคำแก้อุทธรณ์และแก้ฎีกาว่าจะต้องแก้ภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับสำเนาอุทธรณ์หรือฎีกาเท่านั้น ซึ่งเมื่อเป็นระยะเวลา มิใช่อายุความ คู่ความก็สามารถทำคำร้องขอขยายระยะเวลาโดยยื่นก่อนสิ้นระยะเวลานั้นตามความในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากกฎหมายได้กำหนดระยะเวลาในการยื่นคำแก้อุทธรณ์และแก้ฎีกาไว้เพียง ๑๕ วัน ทำให้ในทางปฏิบัติงานของอัยการศาลสูงเกิดปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน กล่าวคือ เมื่อศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์พิพากษาลงโทษจำเลยตามฟ้องโจทก์ อัยการศาลสูงจะมีคำสั่งไม่อุทธรณ์หรือไม่ฎีกา ทำให้ต้องส่งสำนวนคดีไปยังผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เพื่อมีความเห็น ชอบ/แย้ง คำสั่งของพนักงานอัยการ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๕ ในระหว่างนั้นจำเลยมักจะอุทธรณ์หรือฎีกาคำพิพากษาของศาลในส่วนที่พิพากษาลงโทษ เมื่อพนักงานอัยการประจำศาลชั้นต้นรับสำเนาอุทธรณ์ของจำเลยจากศาล ระยะเวลาสิบห้าวันได้เริ่มนับ แต่สำนวนยังไม่กลับมาจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติเนื่องจากเป็นหน่วยงานราชการมีขั้นตอนการเสนองานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นทำให้ต้องใช้เวลาดำเนินงานมากหรือยังอยู่ในการพิจารณาของผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับในส่วนต่างจังหวัด อัยการศาลสูงจึงไม่มีสำนวนเพื่อประกอบการพิจารณาแก้อุทธรณ์หรือแก้ฎีกา นอกจากนี้ในคดีสำคัญคดีที่อัยการสูงสุดชี้ขาดให้ฟ้องหรือให้อุทธรณ์ คดีที่มีการสืบพยานต่อสู้อันตรายและศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลย กรณีเหล่านี้พนักงานอัยการประจำศาลชั้นต้นมักไม่ได้ขอคัดถ่ายคำเบิกความพยาน เอกสารที่คู่ความอ้างส่งศาลและคำพิพากษาของศาลไว้ ทำให้ไม่มีเอกสารเพียงพอในการแก้อุทธรณ์ หรือแก้ฎีกา ดังนั้นวิธีการที่สามารถกระทำได้หากจำเป็นต้องใช้เอกสารโดยให้พนักงานอัยการประจำศาลชั้นต้นดำเนินการขอคัดถ่ายเอกสารดังกล่าวเพื่อนำมาใช้ประกอบการทำคำแก้อุทธรณ์หรือแก้ฎีกาได้

เนื่องจากการแก้อุทธรณ์หรือแก้ฎีกานี้ไม่มีกฎหมายกำหนดบังคับหลักเกณฑ์รูปแบบไว้เหมือนคำฟ้องที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ คำฟ้องอุทธรณ์ที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๓ ถึง ๑๙๖ คำฟ้องฎีกาที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา

ความอาญา มาตรา ๒๑๗ ถึง ๒๒๑ แต่ศาลยุติธรรมได้จัดพิมพ์แบบฟอร์มคำแก้อุทธรณ์ และคำแก้ฎีกาไว้ และให้คู่ความใช้แบบฟอร์มดังกล่าวในการทำคำแก้อุทธรณ์ และคำแก้ฎีกา และแม้จะไม่มีกฎหมายกำหนดรูปแบบ วิธีการเขียนหรือข้อห้ามใดไว้ อีกทั้งสำนักงานอัยการสูงสุดก็ไม่ได้วางรูปแบบการเขียนไว้ก็ตาม แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าผู้แก้อุทธรณ์จะเขียนข้อความใด ๆ ในคำแก้อุทธรณ์หรือคำแก้ฎีกาได้ เนื่องจากคำแก้อุทธรณ์หรือคำแก้ฎีกาเป็นคำคู่ความอย่างหนึ่งย่อมอยู่ในบังคับของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๑๘ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ คือจะต้องไม่เขียนในลักษณะอ่านไม่ออก อ่านไม่เข้าใจ หรือเขียนฟุ่มเฟือยเกินไป นอกจากนี้จะต้องเขียนได้แย่งประเด็นที่จำเลยอุทธรณ์หรือฎีกา ให้ครบถ้วนในลักษณะการเขียนทำนองเดียวกันได้แย่งคัดค้านคำพิพากษาของศาลนั่นเอง

ในระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ.๒๕๔๙ ข้อ ๑๓๘, ๑๓๙ กำหนดไว้ว่า ในคดีที่จำเลยอุทธรณ์หรือฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่ง ให้พนักงานอัยการศาลชั้นต้น เจ้าของสำนวนจัดทำรายงานการคดีตามแบบ อ.ก.๑๓ ว่า ได้รับสำเนาอุทธรณ์หรือสำเนาฎีกาจากศาลเมื่อใด และให้หัวหน้าพนักงานอัยการจัดส่งสำเนาอุทธรณ์สำเนาฎีกา, รายงานคดี และสำนวนคดีไปยังอัยการศาลสูงภายในห้าวันนับแต่วันรับสำเนา หากสำนวนไม่อยู่ให้ชี้แจงเหตุไม่มีสำนวนไปประกอบด้วย และเมื่อได้รับสำนวนมาเมื่อใดให้เสนอไปยังอัยการศาลสูงต่อไป

ในคดีทั่วไป อัยการศาลสูงผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินคดีนั้น ๆ จะเป็นผู้ออกคำสั่งชั้นอุทธรณ์และฎีกา แต่ในคดีสำคัญ คดีที่ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษแต่ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับให้ยกฟ้องหรือพิพากษาแก้ไขยกฟ้องจำเลยบางคนหรือบางข้อหา คดีที่อัยการสูงสุดชี้ขาดให้ฟ้องหรือให้อุทธรณ์ หากอัยการศาลสูงผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินคดีนั้น ๆ จะไม่แก้อุทธรณ์หรือไม่แก้ฎีกาตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ.๒๕๔๙ ข้อ ๑๓๖ จะต้องทำความเข้าใจเห็นเสนอสำนวนตามลำดับชั้นถึงอธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูงหรืออธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูงเขตแล้วแต่กรณีเพื่อพิจารณาสั่ง

ประโยชน์และความจำเป็นในการแก้อุทธรณ์หรือแก้ฎีกา

๑. เพื่อโต้แย้งคัดค้านมิให้รับฟังข้อเท็จจริงที่จำเลยอ้างหรือยกข้อเท็จจริงขึ้นใหม่ ซึ่งไม่ได้ว่ากล่าวกันมาแต่ศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ โดยการแก้อุทธรณ์หรือแก้ฎีกาตัดอุทธรณ์หรือฎีกาของจำเลยเสีย มิให้ศาลรับฟัง

๒. เพื่อคัดค้านคำสั่งของศาลชั้นต้นที่สั่งรับอุทธรณ์ หรือฎีกาของจำเลย เนื่องจากคำสั่งดังกล่าวเป็นคำสั่งระหว่างพิจารณา จึงมีทางแก้ทางเดียวคือแก้อุทธรณ์หรือแก้ฎีกาคัดค้านในประเด็นดังกล่าวไว้ในคำแก้อุทธรณ์หรือคำแก้ฎีกาด้วย (คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ ๕๓๖/๒๕๒๙)

๓. เพื่อให้ศาลนับโทษต่อ กรณีในคำฟ้องมีคำขอให้นับโทษต่อ แต่ศาลไม่รับโทษต่อให้เนื่องจากคดีที่ขอให้นับโทษต่อ ศาลยกฟ้องและอยู่ระหว่างอุทธรณ์ หรือยังไม่มีคำพิพากษา ต่อมาคดีดังกล่าวศาลพิพากษาลงโทษ โจทก์สามารถแก้อุทธรณ์หรือแก้ฎีกาในคดีหลังขอให้ศาลนับโทษต่อจากโทษคดีแรกที่ศาลเพ็งมีคำพิพากษาลงโทษได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๐๘/๒๕๑๖)

๔. เพื่อโต้แย้งคัดค้านการที่จำเลยกล่าวอ้างข้อเท็จจริงที่เป็นเท็จให้ศาลหลงเชื่อเพื่อเป็นเหตุบรรเทาโทษหรือให้รอการลงโทษ เช่น อ้างว่าจำเลยได้ชดใช้ค่าเสียหายแล้ว และผู้เสียหายไม่ติดใจดำเนินคดี หากอัยการศาลสูงไม่แก้อุทธรณ์หรือไม่แก้ฎีกาศาลสูงเคยมีคำวินิจฉัยว่าเมื่อโจทก์ไม่แก้อุทธรณ์หรือแก้ฎีกาโต้แย้งคัดค้าน ศาลจึงฟังว่าข้อเท็จจริงเป็นไปตามที่จำเลยกล่าวอ้างในอุทธรณ์หรือฎีกา ให้รอการลงโทษแก่จำเลย ในบางคดีศาลรอการลงโทษโดยจำเลยอุทธรณ์ว่าผู้เสียหายไม่ติดใจดำเนินคดีกับจำเลย เนื่องจากจำเลยเอาทรัพย์สินที่ลักไปมาคืนให้ผู้เสียหายแล้ว ทั้ง ๆ ที่ข้อเท็จจริงจำเลยไม่ได้นำทรัพย์สินมาคืนแต่ผู้เสียหายต้องไถ่ถอนทรัพย์สินจากโรงรับจำนำเอง ในคดีมีอาวุธปืนและพกพาอาวุธปืน ๓ หลายคดี ซึ่งจำเลยรับสารภาพและไม่มี การสืบพยาน จำเลยจะอ้างว่าเป็นดังกล่าวขำรดหรือไม่ได้บรรจุกระสุนปืนไว้ไม่อยู่ใน ลักษณะพร้อมใช้งานเพื่อขอรอการลงโทษ จึงควรต้องแก้อุทธรณ์เพื่อให้ศาลได้รับฟังข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง หากในกรณีที่จำเลยกล่าวอ้างในคำฟ้องอุทธรณ์หรือฎีกาของจำเลยว่าได้ชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายหรือผู้เสียหายไม่ติดใจเอาความ ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่กล่าวอ้างขึ้นใหม่เพื่อขอให้ศาลรอการลงโทษซึ่งข้อเท็จจริงนั้นไม่ปรากฏ

ในสำนวน ควรโต้แย้งคัดค้านในคำแก้อุทธรณ์หรือคำแก้ฎีกาว่าข้อเท็จจริงที่จำเลยกล่าวอ้างไม่เป็นความจริง เมื่อมีการโต้แย้งศาลจะรับฟังข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติโดยอ้างว่าโจทก์ไม่ได้โต้แย้งคัดค้านไม่ได้ หากศาลอุทธรณ์จะฟังข้อเท็จจริงที่จำเลยอ้างก็ต้องมีการให้คู่ความแสดงหลักฐานหรือนำสืบให้ได้ความชัดเจนเสียก่อน

๕. ปัจจุบันได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญา พ.ศ.๒๕๕๐ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๑ มาตรา ๑๘ กำหนดให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้เป็นที่สุด หากจะฎีกาต้องยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องพร้อมฎีกาเพื่อขอให้ศาลฎีการับฎีกาไว้พิจารณา นอกจากนี้ยังมีกรณีศาลฎีกาได้ออกระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยการไม่รับคดีซึ่งข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงที่อุทธรณ์หรือฎีกาจะไม่เป็นสาระอันควรแก่การพิจารณาไว้พิจารณาพิพากษา พ.ศ.๒๕๕๑ กำหนดให้รองประธานศาลฎีกาสามารถเป็นผู้พิจารณามีคำสั่งไม่รับคดีที่พิจารณาเห็นว่าข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงไม่เป็นสาระอันควรแก่การพิจารณาได้ ทำให้คดีไปสู่การพิจารณาของศาลฎีกาได้ยากขึ้น คดีถึงที่สุดที่ศาลอุทธรณ์เป็นจำนวนมาก หากอัยการศาลสูงไม่แก้อุทธรณ์ และจำเลยเสนอข้อเท็จจริงขึ้นใหม่ที่ไมตรงกับความเป็นจริงเป็นเหตุศาลอุทธรณ์รับฟังข้อเท็จจริงที่จำเลยอ้างเพียงฝ่ายเดียวบางกรณีอาจเป็นผลเสียหายแก่คดีได้ จึงเป็นหน้าที่ของอัยการศาลสูงที่ต้องตรวจพิจารณาคำฟ้องอุทธรณ์หรือฎีกาของจำเลยอย่างละเอียดว่ามีประเด็นใดที่ควรต้องแก้อุทธรณ์หรือแก้ฎีกาคัดค้านคำฟ้องอุทธรณ์หรือฎีกาของจำเลยต่อศาล

๑๙. การรายงานข้อบกพร่อง

อัยการศาลสูงมีหน้าที่ดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์และชั้นฎีกาแล้ว ยังมีหน้าที่อีกประการหนึ่งคือการรายงานข้อบกพร่องในการดำเนินคดี ดังที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๗ ข้อ ๑๕๓ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ.๒๕๔๙ ว่า

“ข้อ ๑๕๓ (การรายงานข้อบกพร่อง)

กรณีพบข้อบกพร่องในการดำเนินคดีของพนักงานอัยการประจำศาลชั้นต้น ถ้าเป็นข้อบกพร่องที่เห็นสมควรแนะนำการปฏิบัติราชการ ให้อัยการศาลสูงเสนอ

อัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูงหรืออัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูงเขต หากอัยการพิเศษฝ่ายเห็นควรยุติ ก็ให้เป็นอันยุติ แต่หากเห็นว่าเป็นข้อบกพร่องที่ควรแนะนำการปฏิบัติราชการ ก็ให้เสนอความเห็นตามลำดับชั้นจนถึงอธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูงหรืออธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูงเขตเพื่อพิจารณา

ถ้าอธิบดีเห็นว่าเป็นข้อบกพร่องเล็กน้อยก็ให้แนะนำการปฏิบัติราชการ แต่หากถึงขนาดที่จะเกิดความเสียหายและไม่อาจแก้ไขได้ ให้รายงานสำนักงานอัยการสูงสุด

การแนะนำการปฏิบัติราชการดังกล่าวในวรรคก่อน ให้อธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูงหรืออธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูงเขตแจ้งอธิบดีอัยการฝ่ายหรืออธิบดีอัยการเขตผู้รับผิดชอบแล้วแต่กรณีเป็นผู้ดำเนินการ หากอธิบดีอัยการฝ่ายหรืออธิบดีอัยการเขตมีความเห็นเป็นอย่างอื่น ให้รายงานสำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อพิจารณา”

ข้อบกพร่องในการดำเนินของพนักงานอัยการประจำศาลชั้นต้นก็อาจเป็นความบกพร่องที่เกิดขึ้นในชั้นสั่งคดี ร่างฟ้อง จัดทำคำฟ้อง และความบกพร่องในชั้นดำเนินคดีที่มีได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบ

- ความบกพร่องในชั้นสั่งคดี การสั่งคดีอาญาของพนักงานอัยการจะปรากฏใน อ.ก.๔ ซึ่งหากสั่งคดีฟ้องคดีอย่างไร ร่างคำฟ้องจะต้องครบถ้วนตรงตามความเห็นที่สั่งคดีไว้ แต่ถ้าเกิดความผิดพลาด เช่น คำฟ้องขาดหรือเกินไป ไม่ตรงกับความเห็นใน อ.ก.๔ ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้จากความประมาทเลินเล่อในชั้นร่างฟ้อง ตรวจคำฟ้อง ทำให้มีข้อบกพร่อง เช่น ฟ้องไม่ครบองค์ประกอบความผิด ไม่อ้างบทกฎหมายที่ขอให้ลงโทษให้ครบถ้วน ไม่ลงชื่อโจทก์ ผู้เรียง หรือผู้พิมพ์ในคำฟ้องหรือเป็นคำฟ้องที่มีรายการไม่ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ สำหรับความบกพร่องในส่วนนี้ย่อมตกแก่เจ้าของสำนวนผู้ร่างคำฟ้อง ผู้ตรวจร่างคำฟ้อง พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการลงชื่อผู้เรียงและโจทก์

- ความบกพร่องในชั้นดำเนินคดี ความบกพร่องในส่วนนี้เกิดขึ้นได้ในชั้นพิจารณาของศาล เช่น ไม่ส่งพยานเอกสารหรือพยานวัตถุสำคัญในคดีอาญา ไม่ส่งหมายเรียกและกำกับพนักงานสอบสวนในการติดตามพยานสำคัญมาสืบทำให้ศาลยกฟ้อง ไม่คัดค้านการตัดพยานของศาลทั้ง ๆ ที่ควรคัดค้านไว้ ไม่นำสืบพยานให้ครบถ้วน

จนทำให้ศาลพิพากษายกฟ้องหรือลงโทษไม่เต็มตามฟ้อง ข้อบกพร่องในส่วนนี้ก็จะ เป็นความบกพร่องของพนักงานอัยการผู้ดำเนินคดี

การที่สำนักงานอัยการสูงสุดได้กำหนดระเบียบให้อัยการศาลสูงตรวจสอบ และรายงานข้อบกพร่องดังกล่าวก็เพื่อให้การดำเนินคดีของพนักงานอัยการประจำ ศาลชั้นต้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมิให้เกิดความเสียหายแก่ราชการและเพื่อให้ พนักงานอัยการตระหนักถึงหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินคดีของตนใช้ ความระมัดระวังเอาใจใส่ในการปฏิบัติงาน สำนักงานอัยการสูงสุดได้มีหนังสือ ที่ อส ๐๐๒๓/(ปผ)/ว ๓๓ ลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ กำชับให้อัยการศาลสูง ปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบดังกล่าวอย่างเคร่งครัด ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของอัยการศาลสูง ที่จะปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบข้อบกพร่องในการดำเนินของพนักงานอัยการประจำศาลชั้นต้น และรายงานข้อบกพร่องให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับชั้นตามระเบียบที่กำหนดไว้

๒๐. การรายงานผลคดี และรายงานต่าง ๆ

การรายงานผลคดีและรายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของ อัยการศาลสูง ได้แก่

๑. การรายงานผลการปฏิบัติงานของอัยการศาลสูง ตามระเบียบสำนักงาน อัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๓ ข้อ ๑๔๙ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ.๒๕๔๙ ข้อ ๔ ให้อัยการศาลสูงรายงานผลการปฏิบัติงาน โดยใช้แบบรายงานตามบัญชีแสดงการที่ทำการของพนักงานอัยการชั้นพิจารณาอุทธรณ์ หรือฎีกา (อ.ก.๕๐ ก) ซึ่งเป็นแบบที่กำหนดขึ้นตามหนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส.(สฝสท.)๐๐๑๘/ว. ๒๓/๓ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ พร้อมจัดทำบัญชีแสดง รายละเอียดคดีที่มีคำสั่งไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกา ตามข้อ ๑๓๖ วรรคสอง และข้อ ๑๔๐ (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) ทุกคดี โดยใช้แบบบัญชีแสดงคดีที่มีคำสั่งไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกา (อ.ก.๕๖) ตามหนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส.(สฝคก)๐๐๐๓/ว.๑๕๕ ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๙ เป็นรายเดือน รายงานตามลำดับชั้นถึงอธิบดีภายใน วันที่สิบห้าของเดือนถัดไป

สำหรับในต่างจังหวัด จะต้องสำเนารายงานผลการปฏิบัติงาน (อ.ก.๕๐ ก) และบัญชีแสดงรายละเอียดคดีที่มีคำสั่งไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกา (อ.ก.๕๖) เสนออธิบดีอัยการเขตเพื่อทราบด้วยอีก ๑ ชุด

ให้อธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูง อธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูงเขต หรือรองอธิบดีผู้รับมอบหมาย เรียกสำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละสิบตามแบบบัญชี (อ.ก.๕๖) มาทำการตรวจสอบ แล้วให้เสนอบัญชีแสดงการตรวจสอบสำนวนที่เรียกมาตรวจสอบ (อ.ก.๕๖ ก) พร้อมสำเนาบัญชี (อ.ก.๕๖) ต่อสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อพิจารณาภายในกำหนดระยะเวลาหนึ่งเดือนนับแต่วันได้รับรายงานตามแบบบัญชี (อ.ก.๕๖) ในแต่ละเดือน

๒.การรายงานตามแบบรายงานอัยการ (บ.๖) ตามหนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ค่วนที่ ๑๐๑๘.๔/ว.๓๔ ลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๓๘ แบบรายงานอัยการ (บ.๖) บัญชีความอาญาอุทธรณ์ บัญชีความอาญาฎีกา (บัญชี ๔-๕) โดยจะต้องรายงานเป็นรายเดือนทุกเดือน

๓.การรายงานผลการปฏิบัติงานประจำงวด ตามหนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ค่วนที่ ๑๐๑๘.๕/ว.๑๖ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ รายงานตามแบบรายงานผลการปฏิบัติงานที่กำหนดเป็นรายไตรมาส

๔.การรายงานผลคดีที่อัยการสูงสุดเป็นผู้ออกคำสั่งฟ้อง หรือชี้ขาดให้ฟ้องให้อุทธรณ์ หรือให้ฎีกา ตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๗ ข้อ ๑๔๙ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ.๒๕๔๙ ข้อ ๔ ให้อัยการศาลสูง รายงานเป็นรายเรื่องตามลำดับชั้นผ่านอธิบดีถึงอัยการสูงสุด ภายในกำหนด ๓๐ วัน นับจากศาลมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่ง โดยการรายงานจะต้องให้มีรายละเอียดเกี่ยวกับประเด็นที่ชี้ขาดด้วยโดยปกติแล้วก็จะสำเนาคำสั่งชี้ขาดของอัยการสูงสุด แนบท้ายรายงานผลคดีดังกล่าวด้วย การรายงานไม่ได้กำหนดแบบไว้โดยเฉพาะจึงรายงานโดยใช้แบบหนังสือราชการทั่วไป

สำหรับในต่างจังหวัด จะต้องสำเนารายงานผลคดีดังกล่าว เสนออธิบดีอัยการเขต เพื่อทราบอีกส่วนหนึ่งด้วย

๕.คดีที่อัยการสูงสุดชี้ขาดให้ฟ้อง หรือให้อุทธรณ์ในปัญหาข้อกฎหมายก่อนมีคำสั่งไม่อุทธรณ์ หรือไม่ฎีกาในปัญหาข้อกฎหมาย ให้รายงานอัยการสูงสุดทราบพร้อมเหตุผล ตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๗ ข้อ ๑๕๑ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ.๒๕๔๙ ข้อ ๔

๖.การรายงานผลคดีสำคัญ ในชั้นอุทธรณ์ ฎีกา อัยการศาลสูงผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินคดีสำคัญ หากจะมีคำสั่งไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกา ไม่แก้อุทธรณ์ หรือไม่แก้ฎีกา ตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๗ ข้อ ๑๓๖ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ.๒๕๔๙ ข้อ ๔ ให้ทำความเข้าใจเห็นเสนอสำนวนตามลำดับชั้นไปยังอธิบดีเพื่อพิจารณาสั่ง ทั้งนี้คดีสำคัญไม่ว่าจะมีคำสั่งประการใด อุทธรณ์ ไม่อุทธรณ์ ฎีกา หรือไม่ฎีกา จะต้องรายงานผลการดำเนินคดีดังกล่าวให้อัยการสูงสุดทราบโดยผ่านอธิบดี แบบรายงานผลการดำเนินคดีสำคัญชั้นอุทธรณ์ ฎีกา ให้อนุโลมใช้ตามแบบที่กำหนดตามหนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส.๐๐๑๘/ว.๙๗ ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๓๕

๗.คดีวิสามัญฆาตกรรมเป็นคดีที่อัยการสูงสุดสั่งฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๓ วรรคท้าย ต้องรายงานผลคดีและคัดสำเนาคำพิพากษาทุกกระยะส่งสำนักงานอัยการสูงสุด ตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๗ ข้อ ๙๑

๘.คดีที่มีการถอนอุทธรณ์ ถอนฎีกา จะต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๗ ข้อ ๑๒๘ ให้ทำความเข้าใจเห็นเสนอสำนวนตามลำดับชั้นถึงอธิบดีเพื่อพิจารณาสั่ง ก่อนยื่นคำร้องขอถอนอุทธรณ์ ถอนฎีกา ให้ดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๕ ให้เสร็จสิ้นเสียก่อน และเมื่อถอนอุทธรณ์ หรือถอนฎีกาแล้ว ให้รายงานสำนักงานอัยการสูงสุดทราบ

๙.สำนวนคดีที่อัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูง ใช้อำนาจเรียกมาตรวจพิจารณา หรือดำเนินคดีเองจะต้องรายงานให้อธิบดีทราบโดยเร็ว ตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๗ ข้อ ๑๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ.๒๕๔๙ ข้อ ๔

๑๐.คดีที่อธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูง หรืออธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูงเขตตรวจพบข้อบกพร่องของอัยการศาลสูง จะต้องแนะนำการปฏิบัติราชการหรือว่ากล่าวตักเตือน แล้วรายงานให้สำนักงานอัยการสูงสุดทราบ หากเห็นควรดำเนินการทางวินัย ให้ทำความเห็นแล้วรายงานสำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อพิจารณาต่อไป ตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๓ ข้อ ๑๔๙ วรรคท้าย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ.๒๕๔๙ ข้อ ๔

๒๑. การคัดสำเนาคำพิพากษา คำพิพากษาศาลฎีกา ส่งไปสำนักงานอัยการสูงสุด

๑.คดีที่อัยการสูงสุดชี้ขาดให้ฟ้อง ให้อุทธรณ์ หรือให้ฎีกา หรือคดีที่อัยการสูงสุดได้รับรองอุทธรณ์ หรือฎีกา ให้พนักงานอัยการแต่ละชั้นศาลส่งสำเนาคำพิพากษาคดีนั้น ๆ ทุกชั้นศาลไปยังสำนักงานอัยการสูงสุดตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๓ ข้อ ๑๙๙ ซึ่งสำนักงานอัยการสูงสุดได้มีหนังสือ ที่ อส.๐๐๒๓.๑/ว.๒๓๓ ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๑ กำชับให้พนักงานอัยการแต่ละชั้นศาลส่งสำเนาคำพิพากษาไปยังสำนักงานอัยการสูงสุดโดยเคร่งครัดด้วย

๒.คำพิพากษาศาลฎีกา หรือคำสั่งศาลฎีกาทุกคดีสำนักงานอัยการสูงสุดได้วางระเบียบให้อัยการศาลสูงเจ้าของสำนวนเป็นผู้รับรองสำเนาและส่งสำนักงานอัยการสูงสุดภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันฟังคำพิพากษาศาลฎีกา หรือคำสั่งศาลฎีกา (ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๓ ข้อ ๑๙๘)

ในทางปฏิบัติสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูง หรืออัยการศาลสูงจังหวัด ทำบันทึกนำส่งสำนักงานคดีศาลสูง หรือสำนักงานคดีศาลสูงเขต จำนวน ๒ ชุด ซึ่งสำนักงานคดีศาลสูงหรือสำนักงานคดีศาลสูงเขต ทำบันทึกนำส่งเป็นรายคดีไปยังสำนักงานอัยการสูงสุด สำหรับคดีที่อัยการสูงสุดชี้ขาดให้ฟ้อง ให้อุทธรณ์ ให้ฎีกา หรือคดีที่อัยการสูงสุดรับรองอุทธรณ์ รับรองฎีกา จะต้องรับรองสำเนาคำพิพากษา หรือคำสั่งทุกชั้นศาล ส่งสำนักงานอัยการสูงสุดเพิ่มอีก ๑ ชุด โดยทำบันทึกแยกส่งสำนักงานอัยการสูงสุดแจ้งถึงลักษณะคดีดังกล่าวด้วย

๒๒. สารบบอุทธรณ์ (ส.๖) สารบบฎีกา (ส.๗)

สารบบอุทธรณ์ (ส.๖) เป็นสารบบความอาญาชั้นอุทธรณ์ ซึ่งสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูง, อัยการศาลสูงจังหวัดจะต้องดำเนินการจัดทำเพื่อทราบสถิติความอาญาและผลการดำเนินคดีชั้นอุทธรณ์ว่า อัยการโจทก์ โจทก์ร่วม จำเลย ได้ยื่นอุทธรณ์เป็นจำนวนเท่าใด รวมทั้งอัยการโจทก์ยื่นคำแก้อุทธรณ์เป็นจำนวนเท่าใดด้วย ในกรณีที่มีการอุทธรณ์ไม่ว่าฝ่ายใดจะเป็นฝ่ายอุทธรณ์ก็ให้กรอกผู้อุทธรณ์ลงในช่องผู้อุทธรณ์ สำหรับอัยการโจทก์ยื่นคำแก้อุทธรณ์ก็ให้กรอกในช่องหมายเหตุว่าอัยการศาลสูงแก้อุทธรณ์ เมื่อมีผลคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ก็จะนำมากรอกในช่องศาลอุทธรณ์พิพากษาและช่องพนักงานอัยการมีความเห็นและคำสั่งอันจะทำให้ทราบถึงผลการดำเนินคดีในชั้นอุทธรณ์

สารบบฎีกา (ส.๗) เป็นสารบบความอาญาชั้นฎีกา ซึ่งสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูง อัยการศาลสูงจังหวัดจะต้องดำเนินการจัดทำเพื่อทราบสถิติความอาญาและผลการดำเนินคดีชั้นฎีกาว่า อัยการโจทก์ โจทก์ร่วม จำเลย ได้ยื่นฎีกาเป็นจำนวนเท่าใด รวมทั้งอัยการโจทก์ยื่นคำแก้ฎีกาเป็นจำนวนเท่าใด ในกรณีที่มีการฎีกาไม่ว่าฝ่ายใดจะเป็นฝ่ายฎีกาก็ให้กรอกผู้ฎีกาลงในช่องผู้ฎีกา สำหรับอัยการโจทก์ยื่นคำแก้ฎีกาก็ให้กรอกในช่องหมายเหตุว่าอัยการศาลสูงแก้ฎีกาเช่นเดียวกับสารบบอุทธรณ์ (ส.๖) เมื่อมีผลคำพิพากษาของศาลฎีกาก็จะนำกรอกลงในช่องศาลฎีกาพิพากษา อันจะทำให้ทราบถึงผลการดำเนิน คดีในชั้นฎีกา

สรุป

หลักสำคัญของการดำเนินคดีชั้นอุทธรณ์ ฎีกา คือการพิจารณาสังคดีในชั้นอุทธรณ์ - ฎีกา คดีอาญาจะต้องคำนึงถึงผู้มีอำนาจสังคดีและการแสดงเหตุผลในการทำความเข้าใจและการสังคดีเป็นสิ่งที่ต้องมีประกอบเสมอโดยยึดหลักนิติธรรม ความเที่ยงธรรม และเป็นกลาง เป็นมาตรฐานเดียวกันในการสั่งอุทธรณ์ - ฎีกา สั่งไม่อุทธรณ์ - ไม่ฎีกา แก้อุทธรณ์ - ฎีกา ไม่แก้อุทธรณ์ - ฎีกา การขอให้รับรองอุทธรณ์ หรือรับรองฎีกาต้องดำเนินการให้ครบถ้วนไม่ให้เสียหาย ขั้นตอนการดำเนินคดีต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งต้องยึดถือปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่สำนักงานอัยการสูงสุด

กำหนดไว้ และระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาที่เกี่ยวข้องกับอุทธรณ์ – ฎีกา ต้องนำมาใช้ประกอบการพิจารณาให้ครบถ้วนถูกต้องสมบูรณ์ด้วย

สำหรับถ้อยคำสำนวนในการเขียนคำฟ้องอุทธรณ์ – ฎีกา ก็เป็นสิ่งสำคัญด้วย เช่นกันต้องฝึกใช้ทักษะในการใช้ถ้อยคำรวมทั้งการใช้เหตุผลประกอบการโต้แย้ง คัดค้านซึ่งต้องอาศัยศิลปะและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ทั้งต้องเป็นบุคคลที่ใฝ่เรียนรู้ ประกอบกับต้องใช้ความละเอียดรอบคอบในการพิจารณาข้อเท็จจริงประเด็นแห่งคดี และพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่นำมาอ้างอิงประกอบการจัดทำคำฟ้องอุทธรณ์ – ฎีกาด้วย

ขอขอบคุณ

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.)

บริษัท การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย จำกัด(มหาชน)

นายตระกูล วินิจนัยภาค ผู้ตรวจการอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด

ผู้สนับสนุนการพิมพ์หนังสือ คู่มือการดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์ – ฎีกา ฉบับเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ

นายวิฑูรย์ หล่อตระกูล

รองอัยการสูงสุด

ประธานกรรมการจัดทำคู่มือ

การดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์ – ฎีกา

19 สิงหาคม 2554

พิมพ์ที่

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ๖๔ การพิมพ์

๑๑๖ ซอยพระยามนธาตุ แยก ๓๕-๓ แขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพฯ ๑๐๑๕๐

โทรศัพท์ : ๐-๒๔๑๓-๓๗๓๑๐, ๐๘-๑๓๔๓-๙๖๔๘ โทรสาร : ๐-๒๔๑๓-๓๗๓๑๑

E-mail : 64printing@gmail.com